

Dální očí hod

Ročník XI
číslo 1
2021

Z obsahu

Prozodická charakteristika textu:
moderátor televizních novin

KRISTÝNA JAŠKOVÁ

Prozodická charakteristika textu:
mluvčí na nahrávce učebnice čínštiny

MICHAELA FRYDRYCHOVÁ

Prozodická charakteristika textu:
neformální promluva filmové postavy

VÁCLAV ŠTEFEK

Prozodická charakteristika textu:
host talk show

MARKÉTA OTÝPKOVÁ

Prozodická charakteristika textu:
přípravenost a spontánnost mluveného projevu

TEREZA SLAMĚNÍKOVÁ A DAVID UHER

Prozodická analýza textu: Meng Fei

ADAM ROLEDER

Prozodická analýza textu: Yang Zi

BÁRA VIZNEROVÁ

Tereza Slaměníková (ed.)

Oldřich Švarný

Prosodia linguae Sinensis Reloaded

**Dálný východ
Far East**

Ročník XI

číslo 1

Univerzita Palackého v Olomouci

Olomouc 2021

Redakce

Vedoucí redaktor: doc. David Uher, PhD

Členové redakční rady:

prof. Zdeňka Švarcová, Dr., doc. Lucie Olivová, Ph.D., DSc.,
doc. Ing. Ludmila Mládková, Ph.D., doc. Mgr. Roman Jašek, Ph.D.,
doc. Ing. Miloslava Chovancová, Ph.D., doc. Ing. Jan Sýkora, M.A., Ph.D.,
doc. PhDr. Miriam Löwensteinová, Ph.D., Mgr. Ivona Barešová, Ph.D.

Adresa redakce:

Dálný východ
Katedra asijských studií, Katedra aplikované ekonomie
Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Křížkovského 14
771 80 Olomouc
www.kas.upol.cz

Technická redakce a obálka: Jiřina Václavá

Odpovědný redaktor: Otakar Loutocký

Vydala a vytiskla: Univerzita Palackého v Olomouci,

Křížkovského 8, 771 47 Olomouc

www.upol.cz/vup

email: vup@upol.cz

*Zpracování a vydání publikace bylo umožněno díky finanční podpoře,
udělené roku 2020 Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR
v rámci Institucionálního rozvojového plánu,
Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci.*

ISSN: 1805-1049 / MK ČR E 20430 / ISBN 978-80-244-5907-3

Olomouc 2021

OBSAH

ÚVODEM	5
Prozodická charakteristika textu: moderátor televizních zpráv	7
Kristýna Jašková	
Prozodická charakteristika textu: mluvčí na nahrávce učebnice čínštiny	29
Michaela Frydrychová	
Prozodická charakteristika textu: neformální promluva filmové postavy	49
Václav Štefek	
Prozodická charakteristika textu: host talk show	82
Markéta Otýpková	
Prozodická charakteristika textu: připravenost a spontánnost mluveného projevu	104
Tereza Slaměníková a David Uher	
Prozodická analýza textu: Meng Fei	123
Adam Roleder	
Prozodická analýza textu: Yang Zi	142
Bára Viznerová	

ÚVODEM

心花実の二ツにして花よりも実のすくなき所也

As if with the nut and the flower,
the nut has become less than the flower.
Miyamoto Musashi (1584–1645)

V loňském roce bychom bývali byli oslavili sté výročí narození našeho učitele **Oldřicha Švarného** (1920–2011). Plánovaný skupinový výstup na Říp, pod nímž je u ctiněveského kostela pan profesor pochován, byl bohužel pandemickou situací v naší vlasti transformován do podoby tandemového výšlapu. Zatím se nezdá, že by ho bylo lze uskutečnit alespoň v tomto roce. Letos si pak ne bez pohnutí také připomínáme dekádu od chvíle, kdy nás pan profesor navždy opustil. I proto se redakce časopisu rozhodla věnovat jeho devatenácté číslo právě jemu.

Je skutečně až s podivem, jak málo se toho o výsledcích výzkumu O. Švarného a jeho metodě analýzy suprasegmentální roviny v moderní hovorové čínštině ví dokonce i v českém prostředí. V zahraničí je ostentativní přehlížení jeho práce ze strany fonetiků, sinologů i pedagogů čínského jazyka způsobeno tím, že jako československý sinolog publikoval pro Čechy a Slováky zejména v češtině. Zahraniční badatelé nejsou navíc, zdá se, při hledání jeho textů v povětšinou nedigitalizovaných materiálech dostatečně pečliví. Mj. i proto se redakce našeho časopisu rozhodla jim jejich výzkum usnadnit patnáctým číslem, v němž jsou nově editované texty O. Švarného ve „velkých“ cizích jazycích souborně prezentovány. I když se mezinárodní společenství akademiků shodlo alespoň na tom, že jeho linguou francou bude angličtina, systematické přehlížení zdrojů v jiných zejména negermánských jazycích – jako je např. ruština a čínština – zejména západními sinology, je alarmující. Důsledky takového přístupu se již bohužel začínají projevovat i ve středoevropském prostoru. Přesně ve smyslu citátu, který uvádí toto krátké zamyšlení.

Zatímco O. Švarný významně přispěl k popisu rytmické struktury čínské věty zejména sedmi stupni prominence čínské slabiky a jejich lineárním členěním, zahraniční badatelé, v poslední době mimo jiné např. i prestižní *Encyclopedia of Chinese Language and Linguistics* (Leiden 2016), povětšinou ustrnuli na slovu, jehož fonologickou analýzou se Švarný zabýval již ve své disertační práci obhájené v roce 1952 (sic!) a podrobný popis svých zjištění v angličtině uveřejnil v roce 1974. Proto je opravdu úsměvné dočíst se v recenzi na abstrakt vlastního příspěvku pro prestižní mezinárodní konferenci, že by bylo bývalo vhodné přihlídnout i k práci jiných badatelů. Zde mě napadá analogie k našemu úsloví o kováři a kováříčkoví: astronom bude citovat spíše S. Hawkinga nebo I. Newtona?

V Olomouci jsme se rozhodli na práci O. Švarného kvantitativně navázat zejména v tom smyslu, že se pokoušíme dokončit jím započaté projekty, zejména digitalizaci

Učebního slovníku jazyka čínského a jeho převod do podoby databáze. Rádi bychom ale také posílili dopad Švarného popisu čínského jazyka kvalitativním způsobem. Nebylo by pravdou, kdybychom tvrdili, že se O. Švarný rytmem textu nezabýval – důkazem je mj. jeho zevrubná analýza příběhu hóuz lāo yuèliang 猴子捞月亮 Opice vytahují měsíc z vody¹. Na druhou stranu se ale především koncentroval na popis suprasegmentálních jevů v rámci věty. Nás nyní zajímá zejména text, a jak ostatně dokazuje i toto číslo, zaměřujeme se na fonologické odlišnosti různých jazykových stylů v moderní hovorové čínštině. Celé se proto věnuje jeho prozodické analýze: **Kristýna JAŠKOVÁ** se zaměřila na rozbor rytmické struktury v komunikátu realizovaném moderátorem televizních novin. **Michaela FRYDRYCHOVÁ** zaostřila svoji pozornost na mluvčího z nahrávky k učebnici standardní čínštiny. **Václav ŠTEFEK** se soustředil na neformální promluvu hlavní mužské postavy z filmu *Uvidíme se tam* (1998); **Markéta OTÝPKOVÁ** obrátila svůj zájem k hostu talk show. **Adam ROLEDER** a **Bára VIZNEROVÁ** pak analyzovali komunikáty televizního moderátora Meng Feie, respektive herečky Yang Zi. Konečně se **Tereza SLAMĚNÍKOVÁ** a **David UHER** pokusili sledovat průniky výše uvedených textů s tím, že se koncentrovali na srovnání učebnicového komunikátu M. Frydrychové a rozhovoru s filmovou hvězdou M. Otýpkové, když zejména komentovali připravenost a spontánnost jejich mluveného projevu.

Vydání tohoto čísla metodologicky i edičně připravila **Tereza Slaměnková**, které bych alespoň tímto způsobem rád jménem redakce našeho časopisu poděkoval.

David Uher
v Olomouci, 19. března 2021

¹ Původně v: ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Úvod do hovorové čínštiny* 1. Praha 1967, ss. 415–417, 434; analýza v: ŠVARNÝ, Oldřich: *Učební slovník jazyka čínského* 1. Olomouc 1998, ss. lix–lxii, grafy 13–44, 46–49.

PROZODICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTU: MODERÁTOR TELEVIZNÍCH ZPRÁV

Kristýna Jašková

Abstrakt: Článek přináší popis výsledků prozodické analýzy textu v publicistickém stylu, konkrétně textu čínských televizních novin. Studie je založená na metodologii O. Švarného (1920–2011), v rámci analýzy je tedy sledováno lineární členění textu (rychlost promluvy, kvantita a délka slabik, segmentů a kól) a rytmické členění segmentů a kól. Vzhledem k vyhraněné stylistické charakteristice analyzovaného vzorku mohou výsledky analýzy sloužit ke komparaci s texty v jiných stylech, což může bezpochyby přinést nové poznatky v oblasti studia prozodie moderní hovorové čínštiny.

Klíčová slova: moderní hovorová čínština, prozodie, prozodická transkripce, lineární členění, rytmické členění, O. Švarný, publicistický styl

Úvod

Protože moderní hovorová čínština přestává být typicky tónovým jazykem, stále významnějšími se stávají změny v její suprasegmentální rovině projevující se vlivem oslabování prominence slabik hlavně v rytmickém členění textu. Touto problematikou se v České republice zabýval Oldřich Švarný. Na základě dlouholetého a soustavného zkoumání prozodických jevů v čínštině vytvořil vlastní systém prozodické transkripce moderní hovorové čínštiny.¹ Na jeho odkaz v současnosti navazují jeho následovníci doc. David Uher a dr. Tereza Slaměňíková se svými žáky. Na půdě Univerzity Palackého v Olomouci nepřetržitě pokračují výzkumy nových materiálů. Pozornost je přitom věnovaná například analýze prozodických rysů monologu,² podrobněji je popisováno také rytmické členění různých druhů textů³, rovněž jsou zkoumány rysy prozodie čínštiny ze sociolingvistického⁴ i dialektologického⁵ hlediska.

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společnosti).

¹ Švarný a kol. 1998; Švarný a Uher 2014.

² Uher a Slaměňíková 2015.

³ Slaměňíková 2016; Slivoníková a kol. 2016; Uher 2016; Slaměňíková 2018.

⁴ Pospěchová 2016.

⁵ Han 2018.

V našem článku vycházíme ze Švarného metodologie. Postupně budeme analyzovat lineární členění textu (tj. členění textu na kóla, segmenty a slabiky a popis jejich kvantity a délky), jakož i tónovou prominenci jednotlivých slabik a rytmické členění textu (tj. rytmický průběh segmentů a kól).

Analyzovaným materiálem je prozodická transkripce audionahrávky čínských televizních novin o délce téměř 2 100 čínských znaků čtená mužem ve středním věku. Nahrávka pochází z čínské ústřední televize CCTV ze dnů 9. a 10. 5. 2018. První zpráva každého dne se týká činnosti čínského prezidenta Xi Jinpinga, druhá pak premiéra Li Keqiang (Xi Jinpingova podpora projektu zabezpečení důstojné životní úrovně čínských seniorů, Xi Jinpingův telefonický rozhovor s prezidentem Spojených států Donaldem Trumpem o problematice Korejského poloostrova, Li Keqiangův proslov na zahajovací ceremonii China Brand Day v Šanghaji či jeho telefonát Viktoru Orbánovi s gratulací ke znovuzvolení maďarským premiérem). Ostatní uváděné zprávy pak prezentují aktuální vnitrostátní i zahraniční události, jako např. zahájení mezinárodního veletrhu kulturního průmyslu v Šenzhenu, probíhající ekologizace města Yangzhou v provincii Jiangsu, volby v Iráku či vojenská přehlídka na Rudém náměstí v Moskvě.

Texty televizních novin se řadí do publicistického funkčního stylu, jenž stojí na pomezí mezi stylem vědeckým (odbornost, výskyt termínů) a stylem uměleckým (literární vyjadřování, obrazná pojmenování).⁶ Texty jsou předem připravené a poté hlasatelem čtené, nejsou tedy spontánní mluvou. Vyznačují se zhuštěným a výstižným obsahem a mají za cíl upoutat divákovu pozornost, v co nejkratším čase mu předat všechny podstatné informace a přesvědčit ho o pravdivosti podávaných zpráv,⁷ aniž by byla narušena jejich objektivita.⁸

Na hlasatele jsou kladeny velké nároky v oblasti bezchybné spisovné mluvy, vzorek tedy reprezentuje čistou standardní hovorovou čínštinu. Text je čten neemotivně, za účelem srozumitelného zprostředkování obsahu sdělení divákovi jej však hlasatel realizuje rázně a energicky, s důrazem na jasnou a zřetelnou výslovnost. Předpokládáme, že tato specifika publicistického stylu textu se přirozeně projeví i na jeho prozodické realizaci. V oblasti tónové prominence slabik je vzhledem k výše zmíněné neemotivnosti projevu pravděpodobné, že se v textu vyskytne nižší procento zdůrazněných tonických slabik. Zřetelná a srozumitelná výslovnost pak nasvědčuje tomu, že se bude v analyzovaném vzorku nacházet menší procento slabik s redukováním tónem, než je popisováno v jiných publikovaných výzkumech. Dále lze předpokládat, že charakter textu televizních novin povede v oblasti lineárního členění k výskytu delších vět a kól s vyšším počtem segmentů. Cílem této studie je tak vedle popisu prozodických rysů vybraného textu publicistického stylu i potvrzení či vyvrácení pravdivosti těchto hypotéz.

⁶ Knittlová a Rochowanská 1977: 4–7.

⁷ Čechová a kol. 1996: 362.

⁸ Bečka 1992: 33.

Transkribovaný text

- V001 在习近平新时代中国特色社会主义思想指引下，新时代新作为新篇章，今天来看，北京市调动政策和社会资源，构建多样化发展、专业化运营、精细化服务的养老服务新模式。
zai-xí-jìnpíng xīn-shídài⁴ zhōngguo-tèsè shèhuìzhuyì-sīxiang zhǐyǐnxià, xīn-shídài, xīn-zuòwei, xīn-piānzhāng, jīntian-lai-kàn, běijīng-shì diàodòng zhèngce he-shèhuì zīyuán, gòujian duōyanghua fāzhǎn, zhuānyehua yùnyíng, jīngxìhua fúwù-d, yǎnglǎo-fúwù xīn-móshì.
- V002 李克强对二零一八年中国品牌日活动，作出重要批示。
lǐ-kèqiáng duì-èrlíngyībā-nián zhōngguo pǐnpáiri huódòng, zuo⁴chu zhòngyao-pīshì.
- V003 以色列以反击伊朗向戈兰高地发射火箭弹为理由，打进叙利亚境内的多重目标。
yǐsèliè yǐ-fǎnjí yīlǎng xiàng-gēlan-gāodi fāshe-huǒjiàn-dàn wei-lǐyou, dǎjìn xùlǐyà jìngnei-d duōchong-mu₄biao¹.
- V004 习近平总书记指出，积极应对人口老龄化，构建养老、孝老、敬老政策体系和社会环境。
xí-jìnpíng zǒngshūjī zhǐchū, jījī-yìngduì-rénkou lǎolínghuà, gòujian, yǎnglǎo, xiàolǎo, jìnglǎo, zhèngce-tǐxì, he-shèhuì-huánjīng.
- V005 在习近平新时代中国特色社会主义思想指引下，北京市不断加大养老服务供给策改革力度，满足多样化养老需求，让老年人老有所安。
zai-xí-jìnpíng xīn-shídài zhōngguo-tèsè shèhuìzhuyì-sīxiang zhǐyǐnxià, běijīng-shì, buduàn-jiādà, yǎnglǎo-fúwù, gōngjìcè gǎige-lìdu, mǎnzú duōyanghua yǎnglǎo-xuqíu, rang-lǎoniánrén, lǎo-you-suǒ-ān.
- V006 本台消息
běn-tai-xiāoxi
- V007 二零一八年，中国品牌日活动五月十号在上海拉开帷幕。
èrlíngyībā-nián, zhōngguo pǐnpáiri huódòng, wǔ-yue-shí-hào zai-shànghai làkai-wéimù.
- V008 中共中央政治局常委国务院总理李克强作出重要批示。
zhōnggong zhōngyang zheng⁴zhijú-changwěi, guo²wuyuàn zǒnglǐ-lǐ-keqiáng, zuochu⁴ zhòngyao-pīshì.

- V009 批示指出，加强品牌建设、增加优质供给是实现高质量发展，更好满足人民群众对美好生活需要的重要内容。
pīshi-zhǐchū, jiāqiáng pǐnpai-jiànshè, zēngjiā yōuzhì-gōngjǐ, shì-shíxiàn gāo-zhìliang fāzhǎn, gèng-hao-mǎnzú, rénmin-qúnzhòng duì-měihào shēnghuò xūyào-d, zhòngyào-nèiróng.
- V010 近年来，在各方共同努力下，我国品牌建设取得积极进展。
jīnnian-lai, zai-gè-fang gōnggong nǚlixia⁴, wǒguó pǐnpai jiànshè, qǔdé jīji-jīnzhǎn.
- V011 新形势下，各地区各部门，要以习近平新时代中国特色社会主义思想为指导，认真贯彻党中央国务院决策部署，坚持以推进供给侧结构性改革为主线。
xīn-xingshìxià, gè-dìqū gè-bùmén, yào-yǐ xí-jìnpíng xīn-shídài zhōngguó-tèsè shèhuìzhuyì-sīxiang, wei-zhǐdao, renzhēn-guanchè dǎng-zhōngyāng guo²wuyuàn juéce-bùshǔ, jiānchí-yì tuījìn gōngjǐcè jiégou-xīn-gǎigé wei-zhǔxiàn.
- V012 立足我国实际，借鉴国外经验，深入实施创新驱动发展战略，促进提高全要素新产率和企业综合竞争力。
lízú wǒguó shíjī, jièjian guowài-jīngyàn, shēnrú-shíshī, chuàngxīn qūdòng fāzhan-zhànlüè, cùjìn tigāo quán-yàosu shēngchǎnlǜ, he-qǐyè zònghe jìngzhēnglì.
- V013 以大众创业、万众创新和互联网家汇聚各方面力量，瞄准人民群众的新需要和不断升级的市场需求。
yì-dàzhong-chuàngyè, wànzhong-chuàngxīn, he-hùliánwǎngjiā huìjù gè-fangmian lìliang, miáozhǔn, rénmin-qúnzhòng-d xīn-xūyào, he-búduàn shēngjī-d shìchang-xuqiu².
- V014 着力增品种、提品质、创品牌，弘扬企业家精神和工匠精神，使更多中国品牌伴随中国制造走向世界，享誉世界。
zhuólì, zēng-pǐnzhong, tí-pǐnzhì, chuàng-pǐnpái, hóngyáng qǐyèjiā-jīngshen he-gōngjiāng-jīngshen, shì-gèng-duo₁ zhōngguó-pǐnpái, bànsui zhōngguó-zhìzào, zǒuxiang-shìjiè, xiàngyú-shìjiè.
- V015 第十四届中国国际文化产业博览交易会，今天在深圳开幕。
dì-shísi-jie zhōngguó-guójì wénhua-chanye⁴ bólan-jīāoyìhuì, jīntiān-zai **shēn**zhen-kāimù.
- V016 围绕改革开放四十周年，一带一路倡议等，集中展示我国文化体制机制改革成果和文化产业发展成就。
wéiráo gǎigé-kaifàng sìshì-zhōunián, yìdàiyìlù chàngyì-deng³, jìzhōng-zhǎnshì, wǒguó wénhua-tǐzhì jīzhì-gaigé chéngguo, he-wénhua-chanyè fāzhan-chéngjiù.

- V017 山东的海域面积超过陆地。
shāndong-d hǎiyù miànjī chāoguó-lùdì.
- V018 海岸线总长占全国的六分之一。
hǎi'ānxiàn zǒngzhǎng zhan-quánguó-d liù-fenzhi-yī.
- V019 按照习近平总书记的重要指示，山东优化海洋开发布局，加强海洋科技研发与海洋产业发展的互动，努力实现高质量发展。
ānzhào xí-jìnpíng zǒngshūjī-d zhòngyào-zhǐshì, shāndōng, yōuhuá hǎiyáng kāifa-bùjú, jiàqiáng hǎiyáng kējī-yánfā, yu-hǎiyáng chǎnyè fā¹zhan-d-hùdòng, nǚlì shíxiàn, gāo-zhiliang fazhan³.
- V020 江苏扬州通过打造公园城市建设工程，将传统园林融入城市绿化，共建宜居好环境，提升百姓的幸福感。
jiāngsū yángzhōu tōngguo dǎzao gōngyuan chéngshì jiànshè-gōngchéng, jiāng-chuántóng-zhuānlín rónggrù chéngshì-lùhuà, gòngjian-yíjū hǎo-huánjìng, tíshēng bǎixìng-d xìngfúgǎn³.
- V021 为了民族复兴英雄烈士谱系列报道，今天为你讲述中国共产党早期领导人著名政治活动家高踞于的革命实际。
wéi⁴le mínzú-fùxīng, yīngxióng-lièshipǔ xiliè-bàodào, jīntiān wéi⁴nín-jiǎngshù, zhōngguó-gòngchāndǎng zǎoqī língdǎoren², zhùmíng zhèngzhì huódòngjiā, gāo-juyǔ-d géming-shíjì.
- V022 下面来看一组联播快讯。
xiàmian lai-kàn-yī-zu³ liánbo-kuàixùn.
- V023 伊拉克新一届国民议会选举，将于十二号举行。
yīlakè xīn-yìjiè guómín-yì⁴huì xuǎnjǔ, jiāng-yú shí'èr-hào jǔxíng.
- V024 从十号到十一号伊拉克的九十多万名军人、警察等安全人员提前进行投票。
cong-shí-hào dao-shíyī-hào, yīlakè-d jiǔshí-duō wàn-míng, jūnren, jǐngcha-deng³, ānquan-ren²yuan, tíqian jìn⁴xíng-tóupiào.
- V025 这是伊拉克宣布击败极端组织之后，首次举行大选。
zhe-shí⁴ yīlakè xuānbù jībài jíduān zǔzhī-zhihou⁴, shǒuci ju³xíng-dàxuǎn.
- V026 而极端组织此前曾威胁要发动针对这次选举的袭击。
er-jíduān zǔzhī-ciqián, céng-wēixiè, yao-fādòng, zhēnduì zhe⁴ci-xuǎnju-d xījī.

- V027 目前，伊拉克首都巴格达警方已经加强了安全措施，对投票站进行层层保护。
mùqián, yīlākè shǒudū, bāgedá jǐngfāng, yǐjīng **fēn**qiangle ānquan-cuòshī, duì-tóupiāozhàn, jìnxíng céng-ceng-bǎohù.
- V028 在当地时间十二号选举投票的当天，还会关闭机场和边界二十四小时，并将限制省际间车辆通行。
zài-dāngdì-shíjiān shí-èr-hào xuǎnjǔ tóupiào-dāngtiān, hái huì guānbì, jīchǎng hé-biānjiè, er⁴shìsì xiǎoshí, bīng-jiāng¹ xiànzhì shěng-jì-jiān **chē**liàng-tōngxíng.
- V029 在选举结束之后，逐步解除限制措施。
zài-xuǎnjǔ jiéshù-zhǐhòu, zhúbu-jīěchu xiànzhì-cuòshì.
- V030 最后，来看一组国际快讯。
zuìhòu, lái kàn yī zǔ guójì kuàixùn.
- V031 今天的新闻联播节目播送完了，感谢您收看。
jīntiān-d xīnwén-liánbō-jíemù, bòsong wánle, gǎnxiè-nín shōukàn.
- V032 再见。
zàijiàn.
- V033 各位观众，晚上好。
gè-wei-guānzhòng, wǎnshang-hǎo.
- V034 今天是五月九号星期三，农历三月二十四。
jīntiān-shì wǔ-yue-jiǔ-hào xīngqīsān, nónglì sān-yue èrshìsì.
- V035 欢迎收看新闻联播节目。
huānyíng-shōukàn xīnwén-liánbō-jíemù.
- V036 习近平应约同美国总统特朗普通电话。
xí-jìnpíng, yìng-yuē tóng-měiguó-zǒngtǒng tōngdiànhuà.
- V037 李克强出席第七次中日韩领导人会议时强调，为促进亚洲的和平、稳定、繁荣作出新贡献。
lǐ-keqiáng chūxí, di-**qī**-cì, zhōng-ri-hán língdǎoren² huìyì-shí qiǎngdiào, wei-cùjìn **vā**zhōu-d héping, wěndìng, fánróng, zuòchū xīn-gōngxiàn⁴.
- V038 李克强分别向俄罗斯总理、匈牙利总理致贺电。
lǐ-keqiáng fēnbié-xiàng e²luosī-zǒnglǐ, xiōng¹yali-zǒnglǐ, zhì-hèdiàn.

- V039 我国成功发射全球首颗、对大气和陆地综合观测的全谱段高光谱卫星。
wǒguó chénggōng-fāshè, quánqiú-shǒukē, duì-dàqì he-lùdì zònghē-guāncè-d, quánpuduàn gāoguāngpǔ-weixing¹.
- V040 俄罗斯举行卫国战争胜利日阅兵式。
e²luosī jǔxíng, wei⁴guo-zhànzhēng shènglì-rì, yuèbīngshì.
- V041 本台消息
běn-tai-xiāoxi
- V042 国家主席习近平八号应约同美国总统特朗普普通电话。
guójiā zhǔxí xí-jìnpíng, bā-hào yìng-yuē tong-měiguó-zǒngtōng tēlangpǔ, tong-diànhuà.
- V043 习近平指出，当前，中美关系发展处在一个重要阶段。
xí-jìnpíng zhǐchū, dāngqián, zhōng-mei guānxi fāzhǎn, chù-zai-yì²-ge zhōngyao jiēduàn.
- V044 我高度重视发展两国关系，珍视同总统先生的良好工作关系。
wǒ-gāodu-zhòngshì fāzhan liǎng-guo guānxi, zhēnshì tong-zǒngtōng-xiān¹sheng-d liánghao gōngzuo-guan¹xi.
- V045 希望双方认真落实我同总统先生在北京会晤时达成的共识，保持高层及个别交往、相互尊重、互利互惠、聚焦合作、管控分歧，推动两国关系健康稳定向前发展。
xīwàng shuāngfāng, rènzhen-luòshí wǒ-tóng zǒngtōng-xiān¹sheng, zai-běijīng huìwù-shí², dácheng-d gòngshí, bǎochí gāoceng jī-gē-jìbie² jiāowǎng, xiānghu-zūnzhòng, hùli-hùhuì, jùjiāo hézuò, guǎnkòng-fēnqí, tuīdòng liǎng-guo-guānxi, jiànkāng-wěndìng xiàng-qian-fāzhǎn.
- V046 经贸合作一直是中美关系的压舱石和推进器。
jīngmao-hézuò, yīzhi-shi zhong¹-mei-guānxi-d yācāngshí he-tuījìnqì.
- V047 上周，中美双方在北京就经贸问题进行了谈成高效建设性的磋商。
shàng-zhōu, zhōng-mei-shuāngfāng zai-běijīng, jiū-jīngmao-wèntí, jìnxīnglè tǎncheng, gāoxiào, jiànshèxing-d cuōshāng.
- V048 双方团队可以保持沟通，争取找到妥善解决存在问题的办法，取得互利双赢的成果。
shuāngfāng tuánduì ke³yi-bǎochí gōutōng, zhēngqǔ-zhǎodào, tuōshān jiějué cúnzài wèntí-d bānfǎ, qǔdé hùli shuāngyìng-d chéngguo.

- V049 特朗普表示，美方高度重视美中关系。
tèlangpǔ biǎoshì, měifāng gāodu-zhòngshi měi-zhōng-guānxi.
- V050 我期待同习近平主席继续保持密切联系。
wo-qídài tong-xí-jīnpíng zhǔxí, jìxù-bǎochí mìqìe-liánxi.
- V051 美方愿同中方共同努力，加强各个领域务实合作，妥善处理经贸问题，推动美中关系取得更大发展，造福两国人民。
měifāng yuán⁴-tong-zhōngfāng gòngtong-nǚlì, jiāqiáng gè-lǐngyù wùshì-hézuò, tuōshàn chūlìhǎo jīngmào-wèntí, tuīdòng měi-zhōng-guānxi qǔdé gèng²-da-fāzhǎn, zàofú liǎng-guo-ren²min.
- V052 两国元首并就朝鲜半岛局势交换意见。
liǎng-guo-yuánshǒu bìng jiù **cháo**xian-bàndǎo júshì, jiāohuan-yìjian.
- V053 习近平重申了中方在朝鲜半岛问题上的立场，强调，中方支持美朝领导人会晤，希望美朝双方相向而行，建立互信，分阶段行动，通过会晤协商解决各自关切，考虑朝方合理安全关切。
xí-jīnpíng chóngshēnlē, zhōngfāng zai-cháo-xian-bāndǎo³ wèntìshang-d lǐchang, qiángdiào, zhōngfāng zhīchí měi-cháo-lǐngdǎoren huìwù, xīwàng měi-cháo-shuāngfāng xiāng-xiàng-ér-xíng, jiànli-hùxìn, fēn-jīēduan xíngdòng, tōngguo huìwù-xiéshāng, jiějué gèzì-guānqiè, kǎolǚ cháo-fāng héli ānquan-guānqiè.
- V054 共同推进朝鲜半岛问题政治解决进程。
gòngtóng tuījìn, cháo-xian-bàndǎo wèntí, **zhèng**zhi jiějué jìnchéng.
- V055 中方愿继续为实现半岛无核化和地区长治久安发挥积极作用。
zhōngfāng yuán-jìxù-wei shíxiàn bàndǎo wúhéhùà, he-dìqū chángzhì-jiǔ-ān, fāhuī **ji**jī-zuòyòng.
- V056 特朗普表示，美方高度重视中方在朝鲜半岛问题上的立场，赞赏中方发挥的重要作用。
tèlangpǔ biǎoshì, měifāng gāodu-zhòngshi, zhōngfāng zai-cháo-xian-bàndǎo wèntìshang-d lǐchang, zànshang zhōngfāng fāhuì-d zhòngyào-zuò⁴yòng.
- V057 愿同中方加强沟通协调，共同推动通过谈判协商解决半岛问题。
yuán⁴-tong-zhōngfāng, jiāqiáng gōutōng xiétíáo, gòngtong-tuīdòng, tōngguo tánpan-xiéshāng, jiějué bàndǎo-wèntí.
- V058 本台消息
ben³-tai-xiāoxi

- V059 国务院总理李克强五月九号致电欧尔班祝贺他再次当选并就任匈牙利总理。
guo²wuyuàn zǒnglǐ lǐ-keqiáng, wǔ-yue jiǔ-hao, zhìdian ōu'ěrbān, zhùhe-tā zàicì dāngxuan bing-jiùrèn xiōngyali zǒnglǐ.
- V060 李克强在贺电中指出，中匈政治互信不断巩固，贸易、投资基础设施建设等领域合作成果丰硕，这不仅有利于双方，也有利带动了中匈地区国家的合作向前发展。
lǐ-keqiáng-zai hèdiànzhong¹ zhǐchū, zhōng-xiōng zhèngzhi-hùxìn buduàn gōnggù, mào-yì, tóuzī, jīchū-she⁴shi jiànshe-deng lǐngyù, hézuo chéngguo fēngshuò, zhè-bujǐn yǒuliyu-shuāngfāng, ye-yóuli-dàidongle zhōngguo tong-dìqū guójiā-d hézuo, xiàng-qian-fāzhǎn.
- V061 中方愿同匈方共同努力，推动中匈关系十六加一合作，以及中国同欧盟的关系与合作持续稳定发展，再上新的台阶。
zhōngfāng yuàn-tong xiōngfāng gòngtong-nǚlì, tuīdòng zhōng-xiōng-guānxi, shíliu-jia-yi¹ hézuo, yíjī zhōngguo tong-ōumeng-d guānxi yu-hézuo, chíxú wěndìng fāzhǎn, zài-shang xīn-d-taijie¹.
- V062 壮阔东方潮奋进新时代，庆祝改革开放四十年大型主题采访活动日前在深圳启动。
zhuàngkuo dōngfāngcháo fèn-jìn xīn-shídài, qìngzhù gǎige-kāifāng sìshì-nian², dàxìng zhǔtí cǎifāng huódòng, rìqián zai-shēnzhēn-qǐdòng.
- V063 六月上旬，上海合作组织成员国元首理事会第十八次会议将在青岛举行。
liù-yue-shàngxún, shànghǎi hézuo-zǔzhī chéngyuanguó yuánshǒu lǐshìhuì, di-shíbā-ci huìyì, jiāng-zai qīngdao jǔxíng.
- V064 目前，峰会的筹备合作有序推进，各方期待本届峰会为上合组织发展开创更美好的未来。
mùqián, fēnghuì-d chóubei-gōngzuò yǒuxù tuījìn, gè-fāng qídài ben³-jie-fēnghuì, wei-shànghē-zǔzhī fāzhǎn, kāichuang gèng-měihǎo-d wèilái.
- V065 美国总统特朗普，八号宣布，美国将退出伊朗核问题全面协议，并重启因协议而豁免的对伊朗制裁。
měiguó-zǒngtǒng tèlāngpǔ, bā-hao-xuānbù, měiguó-jiang tuìchū yīlǎng héwéntí quánmian-xiéyì, bing-chóngqǐ yin-xiéyì er-huòmian₃-d, duì-yīlǎng zhìcái.
- V066 五月九号是俄罗斯卫国战争胜利七十三周年，俄罗斯在莫斯科红场举行了盛大的阅兵式。
wǔ-yue-jiǔ-hào shì-éluosī wēiguó-zhànzhēng shènglì qīshísān-zhounian², e²luosī zai-mòsikē hóngchǎng, jǔxíngle shèngdà-d yuèbīngshì.

Lineární členění

Analyzovaný vzorek sestává z 66 vět dále rozdělených do 269 kól, 641 segmentů a 1 928 slabik. Každá věta je tedy průměrně tvořena 4,1 kóly, 9,7 segmenty a 29,2 slabikami. Audionahrávka analyzovaného materiálu má délku 7,39 minut, průměrná rychlost promluvy hlasatele je tedy 4,2 slabik za sekundu.

Co se týče velikosti kól, je dle výsledků analýzy jeden kólón tvořen v průměru 2,4 segmenty a 7,2 slabikami. Ve vzorku jsou s 32 % nejčastěji zastoupena právě kóla dvojsegmentální, velmi produktivní jsou dále kóla tvořená jedním a třemi segmenty. Čtyřsegmentální kóla reprezentují cca jednu osminu vzorku a kóla s větším počtem segmentů se vyskytují pouze okrajově, jak je patrné z následující tabulky:

počet segmentů	počet výskytů
1	77 28,6 %
2	86 32,0 %
3	55 20,4 %
4	33 12,3 %
5	14 5,2 %
6	3 1,1 %
7	1 0,4 %

Tabulka 1: Velikost kól

Ve vztahu k velikosti segmentů zjištěné hodnoty ukazují, že jeden segment je tvořen průměrně třemi slabikami. Nejproduktivnější jsou segmenty dvojslabičné, které zaujímají celkem 40,7 % analyzovaného vzorku. Ve větší (a téměř shodné) intenzitě se vyskytují také segmenty troj- a čtyřslabičné, společně se segmenty dvojslabičnými pokrývají tyto tři typy segmentů celkem 93,0 % analyzovaného textu. Segmenty tvořené více než čtyřmi slabikami mají s hodnotou 7 % pouze marginální zastoupení, jednoslabičný segment se ve zkoumaném vzorku nevyskytl žádný, jak opět ukazuje následující tabulka:

počet slabik	počet výskytů
1	0 0,0 %
2	261 40,7 %

3	168 26,2 %
4	167 26,1 %
5	36 5,6 %
6	9 1,4 %

Tabulka 2: Velikost segmentů

Prominence slabik

V analyzovaném vzorku se potvrzuje tendence oslabování prominence slabik a po-
tažmo i teorie, že moderní hovorová čínština přestává být typicky tónovým jazykem.
Slabiky, které si zachovaly plný tón (tj. zdůrazněně tónické, plně tónické iktové i
neiktové), zaujímají 63,4 %, což znamená, že u zbylých téměř dvou pětina slabik došlo
k oslabení tónu. Jak dále znázorňuje tabulka 3, více než jedna čtvrtina slabik celého
vzorku je tvořena slabikami atonicnými.

prominence	počet
zdůrazněně tónické slabiky	24 1,2 %
plně tónické iktové slabiky	855 44,3 %
plně tónické neiktové slabiky	346 17,9 %
oslabeně tónické iktové slabiky	59 3,1 %
oslabeně tónické neiktové slabiky	88 4,6 %
atonicné slabiky	556 28,8 %

Tabulka 3: Prominence slabik

Rytmické členění segmentů

Jednoiktové segmenty

Jednoiktové segmenty mohou být tvořeny jednou lichou iktovou slabikou nebo (a
to častěji) jedním rytmickým sledem, jenž může být buď ascendentní (prominence
slabik stoupá) nebo descendentní (prominence slabik klesá).

V našem vzorku se nachází celkem 358 jednoiktových segmentů, přičemž přes
70 % z nich je tvořeno segmenty dvojslabičnými, zhruba jedna čtvrtina segmenty
trojslabičnými a přibližně jen 3 % segmenty čtyřslabičnými. Jednoslabičné jednoik-
tové segmenty se nevyskytují vůbec.

U dvojslabičných segmentů převládá ascendentní rytmus, z celkového počtu 261 segmentů je 62 % tvořeno ascendentním a 38 % descendentním sledem. U trojslabičných jednoiktových segmentů, které tvoří téměř přesnou polovinu všech trojslabičných segmentů, je naopak více zastoupen descendentní rytmus. Konkrétně je z celkového počtu 85 segmentů 58,8 % descendentních a 41,2 % ascendentních. Descendence převládá také u segmentů čtyřslabičných jednoiktových. Tyto se však vyskytují pouze ojedinele, neboť s celkovým počtem 12 segmentů zaujímají pouze 7,2 % všech čtyřslabičných segmentů. Zjištěné údaje znázorňuje následující tabulka:

jednoiktové segmenty	ascendentní	descendentní
dvojslabičné (261)	62,0 %	38,0 %
trojslabičné (85)	41,2 %	58,8 %
čtyřslabičné (12)	33,3 %	66,7 %

Tabulka 4: Jednoiktové segmenty

Dvouiktové segmenty

V analyzovaném vzorku se nacházejí troj- až šestislabičné dvouiktové segmenty. Z celkového počtu 269 dvouiktových segmentů je více než polovina (57,6 %) tvořena segmenty čtyřslabičnými, téměř jedna třetina (30,9 %) segmenty trojslabičnými a pouze zbylých 11,5 % připadá na segmenty pěti- a šestislabičné.

U trojslabičných dvouiktových segmentů se ikty nacházejí vždy na první a poslední slabice, proto se ve všech případech jedná o rytmus akronymický. Dohromady tyto segmenty zaujímají s celkovým počtem 83 výskytů bezmála polovinu všech trojslabičných segmentů. Co se týče segmentů čtyřslabičných, dva ikty se u nich vyskytují v 92,8 procentech případů (tj. 155 výskytů). Nejčastějším rytmem je zde akronymie zaujímající více než tři čtvrtiny čtyřslabičných dvouiktových segmentů, 18,1 % pak připadá na seskupení dvou descendentních sledů a pouze 3,9 % na seskupení ascendentních sledů. Pětislabičné segmenty jsou dvouiktové v 25 případech, tvoří tedy 69,4 % všech pětislabičných segmentů. Ze 76,0 % je zde zastoupen rytmus akronymický, z jedné pětiny pak rytmus descendentní, opět reprezentovaný seskupením dvou descendentních sledů. Rytmus ascendentní se zde nevyskytuje, v jednom případě je však přítomen méně obvyklý typ rytmu, a to spojení akronymie a descendance. Se šesti výskyty zabírají šestislabičné dvouiktové segmenty celkem dvě třetiny všech šestislabičných segmentů, převažuje u nich rytmus descendentní, pouze jedním výskytem je zastoupen rytmus akronymický. Výše uvedené hodnoty shrnuje následující tabulka:

dvouiktové segmenty	ascendentní	descendentní	akronymické	jiné
trojslabičné (83)	–	–	100,0 %	–
čtyřslabičné (155)	3,9 %	18,1 %	78,1 %	0,0 %
pětislabičné (25)	0,0 %	20,0 %	76,0 %	4,0 %
šestislabičné (6)	0,0 %	83,3 %	16,7 %	0,0 %

Tabulka 5: Dvouiktové segmenty

Tří- a víceiktové segmenty

V segmentů s pěti a více slabikami se mohou vyskytovat segmenty se třemi ikty. V našem vzorku se nachází celkem 14 takových segmentů, z nichž 11 (tj. 78,6 %) je pětislabičných a zbylé 3 (tj. 21,4 %) šestislabičné. Segmenty s více než třemi ikty se v našem korpusu nevyskytují.

Pětislabičné segmenty mají ikty vždy na první, třetí a poslední slabice, jejich rytmus je tedy vždy akronymický. Tříiktové pětislabičné segmenty tvoří celkem 30,6 % všech pětislabičných segmentů. Ze tří přítomných tříiktových segmentů šestislabičných, které představují třetinu všech šestislabičných segmentů, mají dva rytmus akronymický (konkrétněji jádro segmentů tvoří akronymická struktura, které předchází descendance) a jeden descendentní (reprezentovaných seskupením tří descendentních sledů). Zjištěné údaje opět znázorňuje následující tabulka:

tříiktové segmenty	akronymické	descendentní
pětislabičné (11)	100,0 %	0,0 %
šestislabičné (3)	66,6 %	33,3 %

Tabulka 6: Tříiktové segmenty

Shrnutí rytmického členění segmentů

Analýza ukázala, že přes polovinu (tj. 55,9 %) všech analyzovaných segmentů tvoří segmenty jednoiktové, ve velké míře jsou zastoupeny i segmenty dvouiktové (tj. 42,0 %) a pouze zbylá 2,2 % připadají na segmenty se třemi ikty. Tyto hodnoty korespondují s výsledky analýzy lineárního členění zkoumaného textu, která ukázala, že nejproduktivnější jsou segmenty o délce dvou, tři a čtyř slabik (dohromady zaujímají 93,0 % analyzovaného textu), které jsou nositeli právě jednoho až dvou iktů.

Dále lze pozorovat poměrně vyrovnaný výskyt segmentů s akronymickým, ascendentním i descendentním průběhem, z nichž každý zaujímá cca jednu třetinu. Konkrétně akronymický rytmus mají všechny trojslabičné dvouiktové segmenty (zaujímající 13,0 % všech analyzovaných segmentů), dále tento téměř ze tří čtvrtin převažuje u segmentů čtyřslabičných a z 83,4 % u segmentů pětislabičných, a celkem tak tvoří 37,0 % celého korpusu. Druhým nejčastěji zastoupeným rytmem

je ascendance, převažuje se 62,0 % u segmentů dvojslabičných, u segmentů trojslabičných je zastoupená jednou pětinou výskytů a v celém korpusu pak zaujímá 32,4 %. Descendance se zhruba v jedné třetině případů vyskytuje u segmentů dvojslabičných (38,0 %) a tříslabičných (29,8 %), z jedné pětiny pak u segmentů čtyřslabičných (21,6 %) a ze dvou třetin (66,7 %) u segmentů šestislabičných. Čím delší však segmenty jsou, tím menší je jejich množství, descendentní rytmus je tedy s hodnotou 30,4 % výskytů až třetím nejproduktivnějším rytmem. Pouze v jednom případě se vyskytl jiný typ rytmického sledu, a to kombinace akronymie s descencencí.

rytmus	počet	podtypy	ikty	počet
akronymie	237 37,0 %	akronymie jako celek	2-3	206 32,1 %
		akronymie s předklonkou	2-3	26 4,1 %
		akronymie s příklonkou	2-3	4 0,6 %
		akronymie s předklonkou i příklonkou	2	1 0,2 %
ascendance	208 32,4 %	jeden sled	1	184 28,7 %
		jeden sled s příklonkou	1	18 2,8 %
		dva sledy	2	6 0,9 %
descendance	195 30,4 %	jeden sled	1	133 20,7 %
		jeden sled s předklonkou	1	23 3,6 %
		dva nebo tři sledy	2-3	36 5,6 %
		dva sledy s předklonkou	2	3 0,5 %
ostatní	1 0,2 %	jednoslabičné	1	0 0,0 %
		jiné	1-3	1 0,2 %

Tabulka 7: Shrnutí rytmického členění segmentů

Rytmické členění kól

Co se týče pozice segmentů v rámci kóla, výsledky Švarného výzkumu poukazují na to, že asi dvě třetiny descendentních jednoiktových segmentů stojí v pozici na začátku nebo uvnitř kóla a zbylá třetina na konci kóla, zatímco u segmentů ascendentních je tento poměr přibližně opačný. U segmentů akronymických pak udává jejich výskyt v pozici na konci kóla z téměř tří pětín.⁹

V naší analýze jsme se zabývali nikoliv pouze jednoiktovými segmenty, ale zkoumali jsme pozici všech jejich typů. V řadě případů se v rámci jednoho segmentu vyskytuje více rytmických sledů. V našem vzorku se jich v rámci 641 segmentů nachází 829. Jelikož se v analyzovaném vzorku vyskytuje značné množství kól s více rytmickými sledy (téměř třetina kól je tvořena čtyřmi až osmi sledy) a z každého kóla se do koncové pozice počítá pouze jeden sled (u jednosledových kól se tento taktéž posuzuje jako v pozici na konci), do pozice na začátku a uprostřed kóla spadá neúměrně větší množství sledů. S ohledem na tyto skutečnosti nebylo možné komparovat výsledky této části analýzy se zjištěními O. Švarného.

Zjištěné údaje poukazují na to, že descendentní segmenty se z více než čtyř pětín nacházejí v pozici na začátku nebo uvnitř kóla a pouze z jedné pětiny se vyskytují na konci kóla. Taktéž segmenty akronymické nalezneme v pozici na začátku nebo uvnitř kóla častěji než na jeho konci, a to z více než 60 %. Ascendence je pak zastoupena v obou pozicích přibližně stejně, jak vyplývá z následující tabulky:

rytmus sledu	pozice na začátku nebo uvnitř kóla	pozice na konci kóla
ascendentní	180 51,1 %	172 48,9 %
descendentní	320 86,5 %	50 13,5 %
akronymický	66 61,1 %	42 38,9 %

Tabulka 8: Pozice sledů v rámci kóla

Pokud bychom se však zaměřili na to, jak vypadají začátky a konce kól, a do analýzy tak zahrnuli pouze počáteční a konečné rytmické sledy z každého kóla, dosáhli bychom poněkud odlišných výsledků. Z níže uvedené tabulky lze pozorovat, že zatímco přibližně jedna třetina ascendentních sledů se nachází v pozici na začátku kóla a zbylé dvě třetiny pak na konci, u rytmu descendentního je tento poměr opačný. Sledy akronymické pak stojí z bezmála tří pětín v pozici na konci kóla. Tato data přesně korespondují s výsledky Švarného výzkumu.

⁹ Švarný a kol. 1998: 33 a 42.

rytmus sledu	pozice na začátku kóla	pozice na konci kóla
ascendentní	76 30,0 %	177 70,0 %
descendentní	122 71,0 %	50 29,1%
akronymický	31 42,5 %	42 57,5 %

Tabulka 9: Počáteční a konečné sledy v rámci kóla

Dále jsme se v našem výzkumu zabývali analýzou a popisem rytmického uspořádání kól. Po zmapování jednotlivých rytmických sledů v rámci každého kóla jsme po vzoru O. Švarného¹⁰ rozdělili kóla do čtyř následujících kategorií – kóla tvořená jedním sledem (typ A), kóla, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí (typ B), kóla s bezprostředním sousedstvím arzí (typ C) a kóla s vloženou atonickou slabikou, díky níž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí (typ D).

V následující tabulce lze pozorovat, že kól tvořených pouze jediným sledem je v analyzovaném vzorku 14,9 %, přičemž polovina z nich je tvořena ascendentním sledem a po jedné čtvrtině jsou zastoupeny sled descendentní a tříslabičná akronymie. Nejproduktivnějším typem kól jsou kóla bez sousedství arzí, z celkového zastoupení 42,0 % mají téměř čtyři pětiny akronymický rytmus (tzn. jedná se o kombinaci minimálně jednoho descendentního a jednoho ascendentního sledu). Poměrně produktivní je také typ C, tj. kóla s bezprostředním sousedstvím arzí. Ta zaujímají celkem 36,1 % vzorku a téměř třetina z nich je tvořena kombinací po sobě jdoucích akronymických struktur, jedna čtvrtina pak připadá na kombinaci ascendentního sledu, příp. sledů s akronymickou strukturou. Poměrně často (zhruba z jedné pětiny) jsou zastoupeny také méně obvyklé kombinace rytmických sledů, označené v tabulce jako „jiné“. Nejmenším počtem výskytů, které zaujímají 7,1 % analyzovaného vzorku, se vyznačuje poslední typ D, u nichž díky vložené atonické slabice nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí. Bezmála polovinu z nich opět představují kóla tvořená větším počtem po sobě následujících akronymických struktur, asi z jedné třetiny se pak vyskytuje kombinace sledu, příp. sledů ascendentních s akronymickou strukturou.

typ	rytmický vzorec	počet	
typ A	tříslabičná akronymie	10 3,7 %	40 14,9 %
	jeden descendentní sled	10 3,7 %	
	jeden ascendentní sled	20 7,4 %	

¹⁰ Švarný a kol. 1998: 48–54. Přiřazení písmen A až D k jednotlivým typům viz Slaměníková 2018.

typ B	akronymie	89 33,1 %	113 42,0 %
	více descendencí za sebou	13 4,8 %	
	více ascendencí za sebou	9 3,3 %	
	jiný	2 0,7 %	
typ C	více akronymií za sebou	32 11,9 %	76 36,1 %
	ascendentní sled/y + akronymie	26 9,7 %	
	akronymie + descendentní sled/y	6 2,2 %	
	ascendentní sled/y + descendentní sled/y	12 4,5 %	
	jiný	21 7,8 %	
typ D	více akronymií za sebou	9 3,3 %	19 7,1 %
	ascendentní sled/y + akronymie	6 2,2 %	
	akronymie + descendentní sled/y	1 0,4 %	
	ascendentní sled/y + descendentní sled/y	2 0,7 %	
	jiný	1 0,4 %	

Tabulka 10: Rytmické uspořádání kól

Závěr

V naší studii jsme se v návaznosti na výzkum a metodologii O. Švarného zabývali problematikou prozodické analýzy textu publicistického stylu. Analyzována byla prozodická transkripce audionahrávky televizních novin čtených mužem ve středním věku, která je složena z celkem 66 vět, 269 kól, 641 segmentů, 829 rytmických sledů a 1 928 slabik. Při délce 7,39 minut je tedy čtena rychlostí 4,2 slabiky za sekundu.

Co se týče lineárního členění textu, průměrná délka kóla je 2,4 segmenty, neproduktivnější jsou kóla o dvou segmentech a často zastoupená jsou také kóla jedno- a třísegmentální. Průměrná délka segmentu je 3 slabiky, nejčastěji zastoupeny jsou segmenty dvojslabičné, hojně se vyskytují taktéž segmenty troj- a čtyřslabičné a tyto tři uvedené typy segmentů dohromady pokrývají 93,0 % analyzovaného textu. Ve vztahu k tónové prominenci slabik lze konstatovat, že téměř tři pětiny slabik

analyzovaného vzorku si zanechaly plný tón, zatímco u zbylých dvou pětín došlo k oslabení tónu.

Výsledky výzkumu rytmického členění segmentů ukazují, že více než polovina (tj. 55,9 %) všech analyzovaných segmentů je tvořena segmenty jednoiktovými. Poměrně produktivní jsou také segmenty dvouiktové (tj. 42,0 %), zatímco na segmenty se třemi ikty připadají pouze zbylá 2,2 %. Přes 70 % jednoiktových segmentů je tvořeno segmenty dvojslabičnými, přibližně z jedné čtvrtiny jsou zastoupeny segmenty trojslabičné a jen zanedbatelně pak čtyřslabičné. U dvojslabičných segmentů převládá z více než tří pětín rytmus ascendentní nad descendentním, u jednoiktových segmentů trojslabičných je naopak více zastoupena descendance, taktéž téměř ze tří pětín. Segmenty dvouiktové z více než poloviny (tj. 57,6 %) sestávají ze čtyř slabik a téměř jedna třetina (tj. 30,9 %) připadá na segmenty trojslabičné. U těchto posledně uvedených se vždy jedná o rytmus akronymický, který převažuje i u dvouiktových segmentů čtyřslabičných, a to z více než tří čtvrtin. Tříiktových segmentů se v našem vzorku vyskytuje pouze zanedbatelné množství, jedná se o 11 segmentů pětislabičných a 3 šestislabičné.

Celkově lze sledovat poměrně vyrovnané zastoupení segmentů s akronymickým, ascendentním i descendentním průběhem, vždy z cca jedné třetiny. Konkrétně je akronymický rytmus charakteristický pro 37,0 % segmentů. Vyznačují se jím všechny dvouiktové segmenty trojslabičné, dále se objevuje zhruba u tří čtvrtin segmentů čtyřslabičných a více než čtyři pětín segmentů pětislabičných. Ascendentně je realizováno 32,4 % segmentů našeho vzorku. Tímto průběhem se vyznačují dvě třetiny segmentů dvojslabičných a pětina segmentů trojslabičných. Descendance pak tvoří 30,4 % vzorku. Jedním descendentním sledem je tvořena přibližně třetina segmentů dvojslabičných i tříslabičných a kombinací dvou descendentních sledů asi pětina segmentů čtyřslabičných.

Z výsledků analýzy rytmického členění kól vyplývá, že descendentní sledy se ze čtyř pětín nacházejí v pozici na začátku nebo uvnitř kóla a jen z jedné pětiny na konci kóla. Více než polovina akronymických sledů stojí v pozici na začátku nebo uvnitř kóla. Sledy ascendentní jsou zastoupeny v obou pozicích přibližně rovnoměrně. Pokud se zaměříme pouze na počáteční a konečné rytmické sledy kól, pozoruje téměř shodné výsledky jako Švarný, a to výskyt dvou třetin ascendentních sledů v pozici na konci kóla, dvou třetin descendentních sledů naopak na začátku kóla a tří pětín akronymických sledů v pozici na konci kóla.

Pro potřebu analýzy rytmického uspořádání kól jsme je rozdělili do čtyř kategorií a získali jsme následující hodnoty jejich výskytu: kóla typu A (tj. kóla tvořená jedním sledem) jsou zastoupena 14,9 %. Polovinu z nich tvoří jeden ascendentní sled a po jedné čtvrtině jsou tvořena jedním descendentním sledem a tříslabičnou akronymií. Celkově nejproduktivnějšími jsou kóla typu B (tj. kóla, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí), která zaujímají 42,0 % vzorku. Téměř čtyři pětiny z nich se vyznačují rytmem akronymickým. Relativně produktivní jsou také kóla typu C (tj. kóla s bezprostředním sousedstvím arzí), která představují 36,1 % vzorku. Bezmála třetina z nich je tvořena seskupením dvou či více akronymických struktur a čtvrtina

kombinacemi ascendentního sledu s akronymickou strukturou. Poměrně často se vyskytují i jiné, méně obvyklé kombinace rytmických sledů. Kóla typu D (tj. kóla s vloženou atonickou slabikou, díky níž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí) se vyznačují nejmenším počtem výskytů. Nejproduktivnější vzorcem jsou zde opět kóla tvořená seskupením dvou či více akronymických struktur.

V úvodu této studie jsme vznesli několik hypotéz ohledně předpokládaných prozodických charakteristik zkoumaného textu publicistického stylu. Výsledky výzkumu tyto hypotézy potvrzují. Co se týče tónové prominence slabik, v našem vzorku se vyskytuje pouze 1,2 % zdůrazněně tónických slabik, což je nižší hodnota než v předchozích výzkumech, které uvádějí např. 3,6 % a 3,9 %, ¹¹ 12,1 %, ¹² či někdy až 14,9 % ¹³ zdůrazněně tónických slabik. Tento fakt je přisuzován neemotivnímu čtení textů televizních novin. Naopak z důvodu pečlivé výslovnosti hlasatele je ve vzorku zastoupeno vyšší procento slabik, které si zachovaly plný tón. Řečeno jinými slovy to znamená, že dochází k redukci tónu u nižšího počtu slabik (36,5 %), než je popisováno v předchozích výzkumech (42 % a 45 % ¹⁴, 48 % ¹⁵ aj.). Také v oblasti lineárního členění textu se potvrdilo předpoklad specifického chování textů televizních novin, a to výskyt poměrně dlouhých vět (s průměrnou délkou 4,1 kóla oproti průměrné délce 3 kóla, ¹⁶ 1,6 kóla ¹⁷ aj.) a kól s vyšším počtem segmentů (průměrná délka 2,4 segmentů oproti průměrné délce 1,8 segmentů, ¹⁸ 2 segmenty ¹⁹ aj.).

Vzhledem k vyhraněné stylistické charakteristice textu našeho vzorku se domníváme, že výsledky této studie mohou sloužit jako materiál ke komparaci s výsledky prozodických analýz textů jiných stylů, a mohou tudíž přispět k objevení nových poznatků v oblasti studia prozodie moderní hovorové čínštiny. Za tímto účelem také připojujeme protokol analýzy, v němž jsou zjištěná data přehledně znázorněna.

¹¹ Pospěchová 2015: 100.

¹² Slaměňíková 2018: 160.

¹³ Ibid.

¹⁴ Pospěchová 2015: 100.

¹⁵ Uher a Slaměňíková 2015: 114.

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Slaměňíková 2016: 67.

¹⁸ Uher a Slaměňíková 2015: 112.

¹⁹ Slaměňíková 2016: 67.

PROTOKOL ANALÝZY			
počet vět	66	počet sledů	829
počet kól	269	počet slabik	1 928
počet segmentů:	641		
PROMINENCE SLABIK			
zdůrazněně tónické (24), plně tónické iktové (855), plně tónické neiktové (346), oslabeně tónické iktové (59), oslabeně tónické neiktové (88), atonické (556)			
SEGMENTY			
jednoslabičné jednoiktové (0)			
dvojslabičné jednoiktové (261): AS (163), DE (98)			
trojslabičné (168): jednoiktové (85): DE (32), pDE (18)			
dvojičkové AKR (83)			
čtyřslabičné (167): jednoiktové (12): ASe (4), DE (3), pDE (5)			
dvojičkové (155): AKR (107), AKRe (3), pAKR (11), DE+DE (28), AS+AS (6)			
pěťslabičné (36): jednoiktové (0)			
dvojičkové (25): DE+DE (4), pDE+DE (5), AKR (3), AKRe (1), pAKR (15), ostatní (1)			
trojičkové AKR (11)			
šesti- a víceslabičné (9): dvojičkové (6): DE+DE (3), pDE+DE (2), pAKRe (1)			
trojičkové (3): DE+DE+DE (1), AKR (2)			
KÓLA			
počet segmentů: jeden (77), dva (86), tři (55), čtyři (33), pět (14), šest (3), sedm (1)			
typ A – kóla tvořená jedním sledem (40): AKR (10), DE (10), AS (20), lichá (0)			
typ B – kóla, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arží (113):			
– více AS (9)			
– více DE (13)			
– AKR (89): AKR (56), opakování DE (22), opakování AS (9), opakování DE i AS (2)			
– jiné (2)			
typ C – kóla s bezprostředním sousedstvím arží (97): AS+DE (12), AS+AKR (26), AKR+DE (6), více AKR (32), lichá+AKR (0), lichá+DE (0), jiné (21)			
typ D – kóla s vloženou atonickou sl., díky níž nedochází k bezprostřednímu sousedství arží (19): AS+DE (2), AS+AKR (6), AKR+DE (1), více AKR (9), lichá+AKR (0), lichá+DE (0), jiné (1)			
Použité zkratky			
AKR = akronymická struktura; AS = ascendentní sled; DE = descendentní sled; p = předklonka; e = příklonka			

Použitá literatura:

- ČECHOVÁ, Marie a kol.: *Čeština – řeč a jazyk*. Praha 1996.
- BEČKA, Josef V.: *Česká stylistika*. Praha 1992.
- HAN, Kristýna: Prosodická charakteristika textu: Panjin. *Dálný východ* 2018, VIII (1), ss. 97–119.
- KNITTLVÁ, Dagmar a Ida Rochowanská: *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc 1977.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: Prozodická transkripce čínštiny a její využití v současnosti. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 93–103.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: Prosodic Transcription of Standard Chinese and its Use in Teaching. *Acta Linguistica Asiatica* 2016, 1, ss. 35–45.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016. Disertační práce.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičké členění příkladových vět *Učebního slovníku jazyka čínského* (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (1), ss. 64–81.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese. *Studia Orientalia Slovaca* 2018, 17 (2), ss. 151–169.
- SLIVONÍKOVÁ, Barbora, Michaela Grycová a Kristýna Pavlačková: Charakteristika descendentních sledů v *Učebnici čínské konverzace*. *Dálný východ* 2016, VI (2), ss. 51–63.
- ŠVARNÝ, Oldřich: Prosodic Features in Chinese (Pekinese): Prosodic Transcription and Statistical Tables. *Archiv Orientální* 1991a, 59 (3), ss. 234–254.
- ŠVARNÝ, Oldřich: The Functioning of the Prosodic Features in Chinese (Pekinese). *Archiv Orientální* 1991b, 59 (2), ss. 208–216.
- ŠVARNÝ, Oldřich: Rhythmical Features of Spoken Chinese: Quantitative and Grammatical Analysis, *Rocznik orientalistyczny* 1991c, XLVII (2), ss. 132–137.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc 1998.
- ŠVARNÝ, Oldřich: *Učební slovník jazyka čínského*. Olomouc 1998–2002.
- ŠVARNÝ, Oldřich: Prosodical Transcription of Modern Chinese: Experimental Research and Teaching Practice. In: *Papers in Phonetics and Speech Processing*. Frankfurt am Main 2000, ss. 149–159.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- UHER, David: The rhythmic structure of sentences in the Textbook of Chinese Conversation. *China & the World Cultural Exchange* 2016, 5, ss. 25–28.
- UHER, David a Tereza Slaměniková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 104–115.

Prosodic Characteristics of the Text: Television News Presenter

This article describes the text's prosodic analysis in a journalistic style, namely the Chinese TV News text. The study is based on the methodology of O. Švarný, the linear structure of the text (speed of speech, quantity and size of syllables, segments and cola) is observed. Also, the rhythm of segments and cola is analyzed. Due to the distinctive stylistic characteristics of the analyzed sample, the analysis results can be used for comparison with texts in other styles, which can undoubtedly bring new information in the prosodic study of Modern Chinese.

Key Words: Modern Chinese, prosody, prosodic transcription, rhythmical sequence, O. Švarný, journalistic style

Contact: Kristýna Jašková, katedra asijských studií ff UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; kristyna.jaskova02@upol.cz

PROZODICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTU: MLUVČÍ NA NAHRÁVCE UČEBNICE ČÍNSTINY

Michaela Frydrychová

Abstrakt: *Tato studie se opírá o celoživotní dílo prof. PhDr. Oldřicha Švarného, CSc. (1920–2011), v oblasti analýzy prozodických rysů moderní čínštiny. Klade si za cíl na základě Švarného návodu popsat prozodickou realizaci učebnicového textu, který byl opatřen zvukovým záznamem realizovaným mužským mluvčím standardní čínštiny. Ten byl nejprve převeden do prozodické transkripce a poté podroben zevrubné analýze. Mezi zkoumané prozodické jevy patřila rychlost promluvy, velikost kól a segmentů či jejich rytmická realizace.*

Klíčová slova: *moderní čínština, prozodická transkripce, Oldřich Švarný, rytmické členění, lineární členění*

Úvod

Mezi typické prvky prozodické realizace textu patří například přízvuk, řečové tempo, členění řeči pomocí předělů, větná intonace či tóny přítomné v tónových jazycích. Vzhledem k tomu, že se čínština řadí právě k tónovým jazykům, jejichž prozodická stránka je složitější než u jazyků netónových, je nutné jí věnovat větší pozornost, aby se studenti, kteří se tento jazyk učí, co možná nejvíce přiblížili rodilému mluvčímu.¹ Praktický nástroj k dosažení tohoto cíle představuje prozodická transkripce.

Autorem transkripčního systému využívaného v této studii je Oldřich Švarný. Jím navržený prozodický zápis nemá u nás ani jinde ve světě obdoby. Jako základ pro jeho vytvoření použil Švarný oficiální čínskou transkripční abecedu *pinyin*, kterou obohatil o další značky, jež zachycují jednotlivé prozodické jevy.² Takto upravená transkripce nám pak nejen umožňuje dílčí suprasegmentální prvky zaznamenat, ale máme také možnost je analyzovat a sledovat, jakým způsobem se jazyk neustále vyvíjí.

Na práci O. Švarného navazují a dále ji rozšiřují další badatelé, kteří zkoumají prozodické rysy různých promluv v moderní čínštině. Mezi ně patří především David Uher, z jehož prací lze zmínit například článek *The rhythmic structure of*

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společností).

¹ Tříšková 2011: 40–41.

² Pospěchová 2016: 22.

*sentences in the Textbook of Chinese Conversation*³. Ve svých studiích na Švarného navazuje také Tereza Slaměňíková, mimo jiné článkem *Rytmičké členění příkladových vět Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1–50)*⁴. Oba zmínění autoři také společně publikovali článek *Prozodická analýza monologu*⁵. Se svou monografií *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*⁶ se k nim rovněž řadí Zuzana Pospěchová.

Tato studie si klade za cíl za pomoci metodologie O. Švarného analyzovat prozodickou realizaci zvukového záznamu jednoho z textů řazených v učebnici *Developing Chinese: Advanced Comprehensive Course 1* 发展汉语：高级综合 (I) Fāzhǎn Hànyǔ: Gāojií Zōnghé (I)⁷. Sada učebnic *Developing Chinese* je koncipována pro studenty čínštiny ve třech úrovních: začátečníci, středně pokročilí a pokročilí. Jednotlivé učebnice se pak dělí na obecně výkladový, poslechový a konverzační kurz, dále na kurz čtení či psaní. Zkoumaná nahrávka byla vybrána z řady pro pokročilé studenty a je mluvenou verzí neformální eseye čínského spisovatele Ye Zhaoyana 叶兆言, ve které se zamýšlí nad tvorbou čínských osobních jmen. Mimo jiné v ní popisuje, jak rodiče vybírali jeho jméno, a rovněž zmiňuje okolnosti vzniku jmen svých příbuzných. Na příkladu své dcery ukazuje na komplikace, které může jméno svému nositeli přinést.

Nahrávku namluvil rodilý mluvčí ve standardní čínštině. Jedná se o souvislou promluvu, kdy záznam vznikl čtením předložené eseye. Mluvčí tedy měl možnost se s textem předem seznámit a jeho promluva se proto vyznačuje značnou mírou připravenosti. Z nahrávky je patrné, že se snaží mluvit srozumitelně a přiměřenou rychlostí. Jeho projev je uspořádaný, organizovaný a propracovaný, čímž se liší od promluvy spontánní, která obvykle bývá volně strukturovaná, dynamická a emocionálně zabarvená.⁸

Pro účely této studie byla nahrávka nejprve na základě pravidel O. Švarného převedena do prozodické transkripce. Poté byla provedena analýza prominence slabik, lineárního členění textu a rytmického uspořádání lineárních jednotek. Níže prezentovaný výklad se nejprve zaměřuje na jednotky nižší úrovně a poté přistupuje k popisu jednotek vyšší úrovně. V rámci segmentů je pozornost upřena na jejich velikost, počet iktových slabik a celkovou rytmickou realizaci. Co se týče analýzy kól, i zde jsou sledovány zastoupené kombinace rytmických sledů a charakterizovány jimi utvářené rytmické vzorce. Kromě průběžných tabulek jsou zjištěné údaje prezentovány v protokolu analýzy řazeném na konci článku. Celkově vzato pak tato studie přispívá k hlubšímu porozumění prozodické stránky čínského jazyka a napomáhá zmapovat tendence jeho současného vývoje.

³ Uher 2016: 25–28.

⁴ Slaměňíková 2016: 64–81.

⁵ Uher, Slaměňíková 2015: 104–115.

⁶ Pospěchová 2016.

⁷ Cen 2011.

⁸ Srov. Hoffmannová 1997: 76–77.

Transkribovaný text

- V001 我喜欢谈天说地，也很喜欢写随笔。
wo-xǐhuan tán-tiānshuō-dì, yě-hen-xǐhuan xiě-suíbǐ.
- V002 所谓随笔，就是以笔代嘴，想到哪儿就写到哪儿。
suǒwēi-suǐbǐ, jiùshì yì-bǐ-dai-zuǐ, xiǎngdao-nǎr, jiù-xiědao-nar³.
- V003 这篇随笔就说说我的名字。
zhè-piān-suǐbǐ jiù-shuō-shuo wo³-d-míngzi.
- V004 我的名字很多人都称赞，说这样的名字，作家使用最好不过了，同名的可能性非常小。
wo³-d-míngzi, hěn-duo-rén dou-chēngzàn, shuo-zhèi-yang-d míng²zi, zuòjiā-shìyòng⁴ zǔi²hao-buguo⁴-le, tóngmíng-d ke³nèngxìng [cǐ]chang-xiao³.
- V005 “兆”和“言”本来都是取名时常用的字，可是把它们合在一起做名字，就有了独特性。
zhào he-yán, běnlai-dōu-shì qǔmíng-shì chángyòng-d-zi, ke³shi-ba-tāmen he²-zai-yì [cǐ] zuo-míngzi, jiù-yǒule dútèxìng⁴.
- V006 我的名字是爱情的产物。
wo³-d-míngzi, shì-àiqíng-d chǎnwù.
- V007 父母给我取名的时候，做了个文字游戏：母亲姓姚，“姚”的一半是“兆”；父亲名“至诚”，繁体字的“诚”是“言”字旁。
fùmǔ gei-wo³ qǔmíng-d-shí²hou, zuòle-ge wénzì-yóuxì: mǔqīn-xíng-yáo, yào-d-yíbàn shì-zhào; fùqīn míng zhìchéng, fántǐzì-d-chéng, shì-yán-zipang².
- V008 父亲和母亲各自把名字中的半个字给我，就有了我的大名“叶兆言”。
fùqīn he-mǔqīn, gèzì ba-míngzìzhong¹-d bàn-ge-zi-gei-wǒ, jiù-yǒule wo³-d-dà míng, yè-zhàoyán.
- V009 父亲为我取的名字曾得到了祖父的赞许。
qīn wei-wo³ qu³-d-míngzi, ceng-dédaole zǔfu-d-zàn²xǔ.
- V010 要得到祖父的赞许并不容易，尽管祖父自己替人取名字一向不太认真。
yào-dédao zǔfu-d-zàn²xǔ, bìngbu-róngyì⁴, jīnguan zǔfu-zì [cǐ] ti-ren² qu-míngzi, yíxiang bu²-tai-rènzhēn.

- V011 祖父取名字的特点是随意。
zǔfu qu-míngzi-d tèdian shi-suíyì.
- V012 我伯父在他的兄弟姐妹中是老大，叫“至善”，姑姑叫“至美”，父亲最小，本来应该叫“至真”，可是祖父故意闹别扭，把应该叫“至真”的名字改成了“至诚”。
wo-bófu zai-ta¹-d xiōngdijie³meizhong¹ shi-lǎodà, jiào, zhìshàn, gūgu jiao-zhīměi, fùqin-zui-xiǎo, běnlai yìng¹gai-jiào zhìzhēn, ke³shi-zǔfu gù nǎo-bièniú, ba-yīnggai-jiao⁴ zhìzhēn-d-míng²zi, gǎichéngle, zhìchéng.
- V013 祖父在晚年的闲聊中，曾笑谈给父亲取名的想法，他觉得，起“至真”这个名字虽然顺理成章，却是谁都会想到的，于是偏偏改成“至诚”，让大家的想法都落空。
zǔfu zai-wǎnnian-d xiánliáoZhōng, ceng-xiàotan gei-fùqin qumíng-d-xiang³fa, ta-juéde, qi-zhìzhēn zhèi-ge-míng²zi, suì¹ran shùnli-chéngzhāng, quèshi shēi-dou-hui xiǎngdao⁴-de, yúshi piānpian gǎichéng zhìchéng, rang-dàjia-d-xiǎngfa dōu-luòkōng.
- V014 祖父给孙子起名字也很随意，伯父的几个孩子的名字都是祖父取的：大堂哥叫“三午”，因为祖父属马，大伯属马，老大也属马的缘故；老二小时候没有学名，因为长得胖，小名就叫“大块头”，这是南方人时胖小孩儿的一中叫法，叫顺口了，干脆找了个音近的字：大奎；堂姐是老三，小名叫“小妹”，叫惯了，找了个形状相近的字：小沫。
zǔfu gei-sūnz qí-míngzi yě³-hen-suíyì, bófu-d jǐ³-ge-háiz-d míngzi, dōu-shi zǔfu-qu³-d: dà-tānggē jiao-sānwǔ, yīnwei zǔfu-shu-mǎ, dàbóshu-mǎ, lǎodà yě³-shu-mǎ-d yuangu⁴; lǎo'èr xiǎo-shí₂hour méi-you-xuéming, yīnwei zhang³-d-pàng, xiǎomíng jiu-jiao⁴ dà-kuàitou, zhe⁴-shì-nánfangren duì-pàng-xiaohair²-d yì-zhǒng-jiàofa, jiào-shunkǒu-le, gāncui zhǎole-ge yīnjìn-d-zì⁴: dàkuí; tángjiě shì-lǎosān, xiǎomíng jiao-xiǎomèi, jiàoguànlè, zhǎole-ge xíngzhuang xiāngjìn-d-zì⁴: xiǎomò.
- V015 最小的堂哥生于 国际争取持久和平年，这一次更省事，就叫“永和”。
zuì-xiao-d tānggē, shēngyu guóji zhēngqu chíjiu héping-nian², zhè-yì-ci gèng-shěngshìr, jiu-jiào, yǒnghé.
- V016 有一段时间，我很在乎自己的名字。
you³-yì-duan-shíjiān, wó³-hen-zàihu zìjī-d-míng²zi.
- V017 刚开始发表作品的时候，我想自己无论如何得有一个响亮的笔名，而且作为一个“大作家”，仅有一个笔名远远不够。
gāng-kāishì³ fābiao zuòpīn-d-shì²hou, wó-xiǎng, zìjī wúlunruhé deì³-you-yì²-ge xiǎngliàng-d bīmíng, érqǐè, zuòwei-yì²-ge dà-zuòjia, jìn³you yì²-ge-bīmíng yuǎnyuan-bu-gòu.

- V018 我最初发表了三篇小说，用了三个名字：一是真名真姓；一是“邓林”，用了“夸父逐日”的典故；一是“孟尼”，是“梦里”的谐音。
wǒ-zuìchū fābiaole sān-piān xiǎoshuō, yòngle sān-ge-míngzi: yí-shì zhēn-míng-zhēn-xìng; yí²-shì dèng-lín, yòngle kuāfu-zhú-**ní**-d diǎngù; yí-shì mèngní, shì-mèngli-d xiéyīn.
- V019 当时年轻，认为自己每一种风格的东西都应该有一个独特的笔名。
dāngshí-niánqīng, rènwei-zìjǐ **měi**-yì-zhōng³ fēngge-d-dōng¹xì, dōu-yīnggai yǒu³-yì-ge dúte-d-bǐmíng.
- V020 那时的笔名常常跟自己的生活经历有关。
nèi-shí-d-bǐmíng, chángcháng gen-zìjǐ-d shēnghuò jīnglǐ-you-guān¹.
- V021 我读研究生的时候已经成了家，又迫不及待地添了个很可爱的小女儿，囊中羞涩，于是写文章、用笔名都免不了与钱有点儿关系。
wǒ-dú yánjiùshēng¹-d-shí²hòu, yǐjīng chéngle-jiā, yòu-pòbùjǐdài-d tiānle-ge hèn³-ke'ài-d xiǎo-nǚ'ér, nángzhōngxiūsè, yúshì xié-wénzhāng, yong-bǐmíng, **dōu**-miǎnbuliǎo yu-qián yǒu³-diǎnr-guānxì.
- V022 用得最多的是“刘克”，本来想用德国的货币单位“马克”，后来觉得有点儿俗，出版单位恐怕也不太乐意接受，于是把“马”改成“牛”，最后又把“牛”改为“刘”。
yòng-d zuì-duo-d shì-liú-kè, běnláixiang-yòng déguo-d **huò**bì-dānwèi, mǎkè, hòulái juéde yǒu³-diǎnr-sú, **chū**bān-dānwèi, kǒngpà yě-bu-tai-lèyì jiēshòu, yú²shì-ba-mǎ gǎichéng-niú, zuìhòu, yòu-ba-niú gǎiwei liú.
- V023 与此类似的笔名还有“梅远”，是“美元”的谐音；还有一组关于女孩子的文章，我用的是一个女性名字“萧菲”，实际上是“小费”的谐音。
yu-cǐ lèisi-d bǐmíng, hái-yǒu, méi-yuǎn, shì-měiyuán-d xiéyīn; hái-you-yì-zu³ guān¹yu-nǚhàiz-d wénzhāng, wǒ-yòng-d shì-yì-ge nǚxīng-míng²zi, xiǎofēi, shìjìshàng shì-xiǎofèi-d xiéyīn.
- V024 此外，我用过的笔名有“叶言”，有“舒书”，用得最多的是“谈风”。
cǐwài, wǒ-yònggo-d bǐmíng-you, yè yán, yǒu-shūshū, yòng-d zuì-duō-d-shì, tánfēng.
- V025 “谈风”原是父亲的笔名，我不管三七二十一，和他打了个招呼，拿过来就用。
tánfēng yuánshì fùqīn-d-bǐmíng, wǒ-buguan³ sānqī-èrshíyì, he-tā da³le-ge-zhàohu, náguaolai jiū-yòng.

- V026 用“谈风”这个笔名，我发表了四十四篇有关过去中学生的随笔。
 yong-tánfēng zhèi-ge-bǐmíng, wo-fābiaole sishisi-pian₁, you-guān guòqu zhong¹xuēshēng-d suibǐ.
- V027 我装出很有学问的样子，在文章里大谈过去的中学，不光谈吃喝玩乐，而且谈当时的道德风尚，不光写趣闻趣事，而且写当时学生的伦理情感，真是无所不谈。
 wo-zhuāngchū hen³-you-xuéwèn-d yàngz, zai-wénzhangli³, dà-tan guòqu-d zhōngxué, bù-guāng-tán chīhewánrlè, érqiè, tan-dāngshí-d dàode-fēngshàng, bu-guāng-xiě qùwen-qùshi, érqiè xie-dāngshí xuésheng-d lúnli-qínggǎn, zhēn-shi wúsuobutan².
- V028 很多中学生都以为我是个从旧社会过来的老先生，他们写信给我，把我当成了和他们爷爷同一辈的老人，现在想起来，觉得滑稽透了。
 hen-duō zhong¹xuēshēng dou-yǐwéi, wo³-shi-ge cong-jiù-shèhuì guòlai-d lǎo-xiānsheng, ta²-men-xiě xin-gei-wo³, ba³-wo-dāngcheng, le, he-ta²-men-yéye tóng-yi-bei⁴-d lǎorén, xiànzài xiàng³qilai, juéde, huáji-tòule.
- V029 我所起的最不成功的名字，是我女儿的名字。
 wo³-suo-qǐ-d zuì⁴-bu-chénggōng-d míngzi, shi-wǒ-nǚ'ér-d míng²zi.
- V030 当时和父亲商量来商量去，给女儿起了个名字叫“叶子”，理由是女儿出生在甲子年，属鼠。
 dang¹shi he-fùqin shànglianglai² shàngliangqu⁴, gei-nǚ'ér qi³le-ge-míngzi, jiao-yèzè, lǐyou-shi, nǚ'ér chūsheng-zai jiǎzǐ-nián₂, shǔ-shǔ.
- V031 女儿出生时是半夜，一声啼哭后，护士出来通知，有气无力地说：“姓叶的，是个女的！”她那个样子就好像是她出了什么过失似的，和她前一次出来报告别人生了个儿子时喜气洋洋的神情相比，简直不像是同一个人。
 nǚ'ér chu¹sheng-shí shi-bànyè, yī-shēng-tīku-hou, hùshi chūlai-tōngzhī, yǒuqiwúli-d-shuo¹: xing-yè-d, shi⁴-ge-nǚ-d!
- V032 她那个样子就好像是她出了什么过失似的，和她前一次出来报告别人生了个儿子时喜气洋洋的神情相比，简直不像是同一个人。
tā-nei-ge-yàngzi, jiu-hǎoxiàng-shi ta-chūle-shenme guòshi-shi⁴de, he-tā-qián yi-ci chu¹lai-bàogào biéren shēngle-ge ér-zhī² xǐqiyángyang-d shénqíng-xiāngbǐ, jiǎnzhi bu-xiàng-shi tóng-yi-ge-ren.
- V033 我当时就有点儿生气，时代不同了，男女都一样了！如果一对夫妻只能要一个孩子的话，我情愿要女儿。
 wo-dāngshí jiu-you³-dianr shēngqì, shídai-bu-tóng-le, nánǚ dōu yi-yàng-le!

- V034 如果一对夫妻只能要一个孩子的话，我情愿要女儿。
ruguo³ yi²-dui-fūqī zhī-neng-yao **yī**-ge-háiz-d-hua⁴, wo-qíngyuàn yao-nǚ'ér.
- V035 因为有点儿赌气，给女儿起名字就考虑得不全面。
yin¹wei you³dianr dǔqì, gei-nǚ'ér qi-míngzi, jiu-kǎolǚ-d bù-quánmiàn.
- V036 结果怎么样？
jiéguo zen³me-yàng?
- V037 我的想法和三流电视剧的编剧不谋而合，在电视剧上常常可以见到“叶子”这个名字，女作家们也常常用“叶子”做笔名。
wo³-d-xiǎngfǎ, he-sān-liu dian⁴shijù-d **bīān**jū, bùmou érhé, zai-dian⁴shijùshang, chángchang ke³yi-jiàndao **yèz** zhèi-ge-míngzi, nǚzuojiamen, yě-changchang yong-**yèz** zuo bǐmíng.
- V038 过去 不会留心，现在突然发现，竟然有那么多的人叫叶子！
guòqù bu²-hui-liúxīn, xiànzai₄ tu¹ran-fāxiàn, jìngran-you **nǎ**me-duo-d-ren² jiao-yèz!
- V039 糟透了。
zāotòule.
- V040 给人起名字不像商品的注册商标，不能申请专利。
gei-ren² qǐ-míngzi, bu²-xiang shāngpin-d zhùce-shāngbiāo, bu-néng shēnqǐng-zhuānlì.
- V041 女儿去上学，同年级学生果然有三个孩子叫叶子，两个女的，一个男的。
nǚ'ér qu-shàngxué, **tóng**-niánji xuésheng, guo³ran you-**sān**-ge-háiz jiao-yèz, liǎng-ge-nǚ-d, yī²-ge-nán-d.
- V042 一个女孩儿马上把 名字改成了“叶梓”。
yī²-ge-nǚhái, mǎshang-ba-míngzi gǎichéngle, yèzǐ.
- V043 这种换字法只省去了书面语方面的麻烦，发音还是一样，老师说起名字就不得不加上“一班的”或者“四班的”才能分辨。
zhèi-zhong huànzìfǎ, zhī-shēngqule **shū**miànyu-fang⁴mian-d máfan, fāyīn hai²-shi-yí-yàng, lǎoshi shuōqi-míngzi, jiu-bùdebu jiāshang, yī-ban-d huo⁴zhe sì-ban-d cai²-neng fēnbiàn.

- V044 更麻烦的是，男叶子跟我女儿在一个班，我向老师建议就叫男叶子或者女叶子，可老师觉得别扭，于是按出生年月，男叶子就叫大叶子，我女儿只好叫小叶子了。
gèng-máfan-d-shi, nán-yèz, gen-wo³-nǚ'ér zài-yí-ge-ban¹, wo³-xiang-lǎoshī jiànyì, jiu-jiào nán-yèz, huòzhě nǚ-yèz, ke-lǎoshī jue²de-bièniu, yu²shì an-chūshēng nián-yuè, nán-yèz jiu-jiào dà-yèz, wo-nǚ'ér zhi³hao-jiao⁴ xiǎo-yèz-le.
- V045 男叶子的父亲还不以为然，不止一次向我和我妻子抱怨，说孔子、孟子、庄子、老子都是男的，女孩儿凭什么也叫“子”？
nán-yèz-d fùqin hai-bùyiweirán, buzhi-yí-ci xiang-wǒ he²-wo-qizi bàoyuan⁴, shuō, kǒngzǐ, mèngzǐ, zhuāngzǐ, lǎozǐ, dǒu-shi-nán-d, nǚháiér píng-shenme ye³-jiao-zǐ?
- V046 只有日本女孩儿才这样起名字。
zhi³you rìben-nǚháiér, cai-zhè-yang qi-míngzi.
- V047 我当初怎么也没想到给女儿起名字会惹出这些麻烦，本来，谁都会有个名称，叫什么名字没必要太认真，重要的是人本身的质量。
wo-dāngchū zěnme yě-mei-xiǎngdào, gei-nǚ'ér qi-míngzi, hui-rěchū zhè-xie-máfan, běnlái, shéi-dou-hui you³-ge-míngchēng, jiào-shénme-míng²zi, méi-biyào tài-rènzhēn, zhòngyao-d-shi ren-běnshe-d zhiliang.
- V048 不过，鉴于同名同姓带来的麻烦，起名字还是要费点儿心思，中国因为人多，起名字就有可能雷同，即使叫阿猫阿狗、大牛小牛，也是有可能撞车的。
búguò, jiànyú tóngmíngtóngxìng⁴ dài-lai-d-máfan, qi-míngzi hai²-shi-yao fèi-dianr-xin¹si, zhōngguó yīn¹wei-rén-duō, qi-míngzi, jiu-yǒu-keneng léitóng, jíshì-jiao⁴ amāo-agǒu, dànìu-xiǎoniú, ye³-shi-yǒu-keneng zhuàngchē-d.
- V049 总之，起名字不是一件很容易的事，人们都愿意自己有个完美的名字，当父母的也想尽一切办法给孩子起个既独特又好听的名字。
zǒngzhī, qi-míngzi bú-shì-yì-jian⁴ hěn-róngyì-d-shì⁴, ren²men-dǒu yuányì-zìjǐ you³-ge wánmei-d míng²zi, dang-fùmǔ-d, ye-xiǎngjìn yìqie-bànfǎ, gei-háiz-qi³-ge jì-dúte you-hǎotīng-d míng²zi.
- V050 名字只是个符号，可一旦起了名字，人就和那个特定的符号挂钩了，要改也难。
míngzi, zhi³-shì-ge fúhào, ke-yí-dàn qi³le-míngzi, ren²-jiu-he-nèi-ge dīng-d-fúhào guàgōu-le, yào-gǎi yě-nán.

V051 然而，符号说到底只是符号，就像商品一样，名字再好听，如果
 货色不对，也不会被人信赖。

rán'ér, fúhào shuō-dàodǐ zhǐ-shì-fúhào, jiù-xiàng-shāngpǐn yì-yáng⁴,
 míngzì zài-hǎotīng, rúguo³ huòsè-bù-duì, yě-bu-huì bei-ren² xìn-lái⁴.

Lineární členění

Analyzovaný vzorek čítá celkem 51 vět, které jsou dále prozodicky členěny do 262 kól, 562 segmentů a 1 742 slabik. Průměrně je tedy jedna věta tvořena 5,1 kóly a 11 segmenty. Co se týče počtu slabik, má jedna věta v průměru délku 34,2 slabik. Vůbec nejdelší věta obsahuje 19 kól, 42 segmentů a 126 slabik. Celková délka trvání nahrávky je 536 vteřin. Průměrná rychlost promluvy tedy činí 3,3 slabik za vteřinu, případně 195 slabik za minutu.

Kóla analyzovaného vzorku obsahují jeden až sedm segmentů, s výjimkou šesti-segmentálních kól, která nebyla zastoupena. Z následující tabulky je přitom patrné, že jako nejvíce produktivní se projevila kóla dvousegmentální. Za nimi dále následují kóla jednosegmentální a třísegmentální. Kóla tvořená čtyřmi segmenty se ve vzorku objevovala ve výrazně nižší míře. Ještě více ojediněle byla zastoupena kóla tvořená pěti segmenty a sedmísegmentální kólon se objevil jen jedenkrát. Průměrně byl jeden kólon tvořen 6,6 slabikami a 2,1 segmenty.

počet segmentů	absolutní a relativní četnost
1	78 29,8 %
2	96 36,6 %
3	68 26 %
4	16 6,1 %
5	3 1,1 %
7	1 0,4 %

Tabulka 1: Velikost kól z hlediska počtu segmentů

Segmenty analyzovaného vzorku byly tvořeny jednou až šesti slabikami. Nejčastěji byly zastoupeny segmenty dvouslabičné. Hojně se však vyskytovaly také segmenty se třemi a čtyřmi slabikami. Dvou-, tří- a čtyřslabičné segmenty dohromady zaujímají více než čtvrtinu všech segmentů zkoumaného vzorku. Segmenty s pěti slabikami se vyskytovaly ve výrazně menší míře a segmenty s jednou a šesti slabikami se objevovaly jen ojediněle. Jeden segment je v průměru tvořen 3,1 slabikami.

počet slabik	absolutní a relativní četnost
1	9 1,6 %
2	188 33,5 %
3	168 29,9 %
4	139 24,7 %
5	51 9,1 %
6	7 1,2 %

Tabulka 2: Velikost segmentů z hlediska počtu slabik

Tónová prominence slabik

Zastoupení slabik různé prominence ve zkoumaném vzorku zobrazuje tabulka 3. Nejčastěji se v něm vyskytovaly slabiky atonické, konkrétně zaujímají 34,7 % všech slabik. Tyto slabiky nejsou v transkripci nijak označeny. Za nimi následují slabiky plně tónické iktové a plně tónické neiktové se zastoupením 32,7 % a 12,9 %. Slabiky této prominence jsou v transkribovaném textu zaznačeny tónovými značkami nad hlavním vokálem slabiky a k jejich vzájemnému rozlišení napomáhá akronymické pravidlo.⁹ Naopak nejnižším zastoupením se vyznačují zdůrazněné tónické slabiky, které se vyskytly pouze ve 2,9 % případů. Tyto slabiky jsou v textu ztučněny a černě podbarveny. Ke grafickému označení slabik oslabeně tónické prominence jsou pak používány čísla v horním (iktové) a dolním (neiktové) indexu.

prominence	absolutní a relativní četnost
zdůrazněné tónická	51 2,9 %
plně tónické iktová	570 32,7 %
plně tónické neiktová	225 12,9 %
oslabeně tónické iktová	151 8,7 %
oslabeně tónické neiktová	141 8,1 %
atonická	604 34,7 %

Tabulka 3: Prominence slabik

⁹ Viz Švarný, Uher 2014: 11.

Rytmické členění segmentů

Při popisu rytmického uspořádání segmentů vycházíme z počtu iktových slabik neboli arzí, které obsahují. Nejčastěji se setkáváme s jedno-, dvou- a trojiktovými segmenty, což platí i pro zkoumaný vzorek. Nejvíce se v něm objevovaly jednoiktové segmenty, jejichž častý výskyt indikuje pomalejší tempo řeči.¹⁰ Přehled počtu iktů ve vztahu k počtu slabik přináší tabulka 4. Níže uvedený text pak popisuje rytmické členění segmentů v návaznosti na tato dvě hlediska.

	1 iktus	2 ikty	3 ikty
1 slabika	9	0	0
2 slabiky	188	0	0
3 slabiky	127	41	0
4 slabiky	29	110	0
5 slabik	4	44	3
6 slabik	0	4	3
absolutní četnost	357	199	6
relativní četnost	63,5 %	35,4 %	1,1 %

Tabulka 4: Velikost segmentů ve vztahu k počtu iktů

Jednoiktové segmenty

V analyzovaném korpusu byly segmenty obsahující jen jednu arzi tvořeny jednou až pěti slabikami.

Jednoslabičné jednoiktové segmenty

Jednoslabičné segmenty jsou ze své podstaty vždy jednoiktové. Ve zkoumaném vzorku se nachází celkem devět jednoslabičných jednoiktových segmentů, přičemž všechny jsou nositeli plně tónické prominence (01)¹¹.

01 míng

V007-k5u

Dvouslabičné jednoiktové segmenty

Dvouslabičné jednoiktové segmenty jsou tvořeny jedním rytmickým sledem. Obecně platí, že prominence slabik dvou- a víceslabičných jednoiktových segmentů může stoupat, pak se jedná o sled descendentní, nebo klesat, v tom případě se jedná o sled ascendentní.¹² Ve zkoumaném vzorku převažoval u dvouslabičných segmentů ascendentní rytmus nad descendentním. Z celkového počtu 188 dvouslabičných segmentů

¹⁰ Ibid.: 10.

¹¹ Číslo v závorkách odkazují k příkladům uvedených pod příslušným odstavcem.

¹² Slaměňíková 2016: 68.

jich bylo 103, tj. 54,8 %, realizováno ascendentně (02) a zbývajících 85 segmentů, tj. 45,2 %, descendentně (03).

02 gǎichéng	V013-k7u
03 guóji	V015-k2u

Tříslabičné jednoiktové segmenty

Tříslabičné segmenty mohou obsahovat jeden nebo dva ikty. V případě, že tříslabičný segment obsahuje pouze jeden ictus, pak může být tvořen descendentním sledem, kdy se ictus nachází na první slabice, nebo může být tvořen ascendentním sledem, kdy se ictus nachází na třetí slabice. Pokud se ictus objeví na druhé slabice, může se jednat buď o descendentní sled s předklonkou nebo o ascendentní sled s příklonkou.¹³

Ve zkoumaném vzorku se nachází celkem 168 tříslabičných segmentů. Z nich celkem 127, tj. 75,6 %, obsahuje jednu arzi. V 86 případech jsou realizovány v descendentním rytmu (04), přičemž u 46 z nich se navíc objevuje i předklonka (05). Ve zbývajících 41 případech se jedná o segmenty realizované s ascendentním průběhem (06), přičemž k osmi z nich je navíc připojena příklonka (07).

04 zuì-xiao-d	V015-k1z
05 yao-dédao	V010-k1z
06 wo-dāngshí	V033-k1z
07 xiāngliàng-d	V017-k3u

Čtyřslabičné jednoiktové segmenty

Ve čtyřslabičných segmentech se rovněž mohou vyskytovat jedna nebo dvě arze. V rámci analyzovaného vzorku se objevilo celkem 139 čtyřslabičných segmentů, z nichž jich 29, tj. 20,9 %, je jednoiktových. U 18 z nich byl zaznamenán descendentní rytmus (08), kterému ve 14 případech předcházela předklonka (09). Všech osm segmentů realizovaných v ascendentním rytmu obsahuje zároveň i příklonku (10). Mezi čtyřslabičnými segmenty se dále objevily i tři méně obvyklé případy rytmického uspořádání reprezentované kombinací ascendentního a descendentního sledu (11).

08 nǚzuojiamen	V037-k6c
09 shuo-zhèi-yang-d	V004-k3z
10 jiu-hǎoxiàng-shi	V032-k2z
11 yi-zhǒng-jiàofa	V014-k11k

Pětislabičné jednoiktové segmenty

Pětislabičné segmenty mohou být realizovány s jedním, dvěma nebo třemi arzemi. V rámci zkoumaného vzorku se vyskytlo celkem 51 pětislabičných segmentů a pouze čtyři z nich jsou jednoiktové, tj. 7,8 %. Jeden z nich byl tvořen descendentním sledem (12), jeden descendentním sledem s předklonkou (13), jeden ascendentním sledem se dvěma příklonkami (14) a jeden kombinací ascendentního a descendentního sledu (15).

¹³ Švarný, Uher 2014: 13.

12	gèng-máfan-d-shi	V044-k1c
13	ta-chūle-shenme	V032-k2u
14	he-tā-qián-yi-ci	V032-k3z
15	yi-shēng-tíku-hou	V031-k2c

Dvouiktové segmenty

Segmenty, v nichž se vyskytovaly dva ikty, byly v daném korpusu tvořeny třemi až šesti slabikami.

Tříslabičné dvouiktové segmenty

Pokud se v tříslabičných segmentech vyskytují dva ikty, pak jsou vždy umístěny na první a poslední slabice. Tento druh rytmu se označuje jako akronymický.¹⁴ Mezi tříslabičnými segmenty zkoumaného vzorku se objevilo celkem 41 případů s akronymickým rytmem (16), které představují 24,4 % všech tříslabičných segmentů.

16	gāng-kaishi ³	V017-k1z
----	--------------------------	----------

Čtyřslabičné dvouiktové segmenty

Tyto segmenty zaujímají s počtem 110 výskytů celkem 79,1 % všech čtyřslabičných segmentů zkoumaného vzorku. V 70 případech mají akronymickou strukturu (17), která je v pěti případech doplněna o předklonku (18) a v sedmi o příklonku (19). U 35 čtyřslabičných dvouiktových segmentů se vyskytla kombinace dvou descendentních sledů (20). Kombinace dvou ascendentních sledů je zastoupena pouze pěti výskyty (21).

17	suōwei-suībǐ	V002-k1c
18	jiu-xiědao-nar ³	V002-k4c
19	ye ³ -shu-mǎ-d	V014-k7u
20	yě-hen-xíhuan	V001-k2z
21	yi-bǐ-dai-zuǐ	V002-k2k

Pětislabičné dvouiktové segmenty

Pětislabičné segmenty, které obsahují dvě arze, jsou ve zkoumaném vzorku zastoupeny 44 případy a s celkovým zastoupením 86,3 % tak tvoří většinu všech pětislabičných segmentů. Nejčastěji se s počtem 22 výskytů realizovala kombinace dvou descendentních sledů (22), které v pěti případech předchází předklonka (23). Dále se mezi pětislabičnými dvouiktovými segmenty vyskytly v 19 případech akronymické struktury (24), přičemž dvě z nich byly doplněny předklonkou (25), za pěti z nich následovala příklonka (26) a u tří z nich se vyskytovala předklonka i příklonka (27). Mezi pětislabičnými dvouiktovými segmenty se vyskytly také tři méně obvyklé rytmické celky, v nichž se kombinuje ascendentní sled s descendentním tak, že je mezi ně vložena atonická slabika, která podle kontextu funguje buď jako předklonka, nebo jako příklonka (28).

¹⁴ Švarný, Uher 2014: 12.

22	ji ³ -ge-háiz-d	V014-k2u
23	you-sān-ge-háiz	V041-k3u
24	fùqin-d-bīmíng	V025-k1k
25	hai-bùyiweirán	V045-k1k
26	shídai-bu-tóng-le	V033-k2c
27	shi-wǒ-nǚ'ér-d	V029-k2z
28	qumíng-d-xiang ³ fa	V013-k2k

Šestislabičné dvouiktové segmenty

Ve zkoumaném vzorku se objevilo celkem sedm šestislabičných segmentů, z nichž čtyři obsahují dvě arze. Jeden z nich měl akronymickou strukturu s připojenou předklonkou i příklonkou (29). Ostatní tři představovaly kombinace dvou descendentních sledů (30), přičemž jedné z nich navíc předcházela předklonka (31).

29	you-pòbujídài-d	V021-k3z
30	guan ¹ yu-nǚhaiz-d	V023-k5u
31	rang-dàjia-d-xiǎngfa	V013-k8z

Trojiktové segmenty

Segmenty se třemi arzemi byly v analyzovaném vzorku tvořeny pěti nebo šesti slabikami.

Pětislabičné trojiktové segmenty

Pokud se v pětislabičném segmentu objeví tři ikty, pak se vždy nachází na první, třetí a páté slabice. Vždy se tedy jedná o akronymickou strukturu, jejíž jádro tvoří tříslabičná akronymie, které buď předchází sled descendentní, nebo za ní následuje sled ascendentní.¹⁵ Ve zkoumaném vzorku se objevily tři případy pětislabičných trojiktových segmentů. Dva z nich jsou tvořeny akronymií spojenou se sledem ascendentním (32) a jeden akronymií spojenou se sledem descendentním (33).

32	fántizi-d-chéng	V007-k6c
33	sānqi-èrshiyī	V025-k2k

Šestislabičné trojiktové segmenty

Ve zkoumaném vzorku se objevily pouze tři trojiktové šestislabičné segmenty. Dva z nich jsou tvořeny akronymickou strukturou, která v prvním případě vznikla kombinací jednoho descendentního a dvou ascendentních sledů (34) a ve druhém případě naopak kombinací dvou descendentních a jednoho ascendentního sledu (35). Třetí segment je tvořen kombinací čtyřslabičné akronymie a dvouslabičného descendentního sledu, mezi něž je vložena atonická slabika (36).

34	yǒuqiwúli-d-shuo ¹	V031-k4c
35	ǎ-ge-háiz-d-hua ⁴	V034-k1k
36	yánjiusheng ¹ -d-shi ² hou	V021-k1k

¹⁵ Slaměnková 2016: 74–75.

Shrnutí analýzy segmentů

Z tabulky 5, v níž je shrnuto celkové zastoupení rytmických struktur, je patrné, že nejvíce segmentů je realizováno descendentně. Konkrétně se tímto průběhem vyznačuje 45,4 % segmentů. Více než tři čtvrtiny z nich jsou přitom tvořeny jedním descendentním sledem, který zároveň představuje vůbec nejvíce produktivní rytmický celek. Ascendentním průběhem se vyznačuje 28,6 % segmentů. Až na výjimky jsou všechny tvořeny jedním ascendentním sledem. Nejnižšího zastoupení dosahují segmenty akronymické, které zaujímají 24,6 % analyzovaného vzorku a až na výjimky jsou nositeli dvou iktů.

rytmus	typ	absolutní a relativní četnost
akronymie	dvouiktová	131 23,7 %
	trojiktová	5 0,9 %
descendence	jeden sled (1 iktus)	191 34,5 %
	dva a více sledů (2 a více iktů)	60 10,8 %
ascendence	jeden sled (1 iktus)	153 27,7 %
	dva sledy (2 ikty)	5 0,9 %
ostatní	jednoslabičné	4 0,7 %
	jiné	4 0,7 %

Tabulka 5: Celkové rytmické členění segmentů

Rytmické členění kól

Cílem analýzy kól bylo identifikovat nejproduktivnější kombinace rytmických sledů. Kóla zkoumaného vzorku obsahují celkem 706 rytmických sledů. Nejmenší kóla jsou tvořena jedním sledem, největší kólono pak zahrnoval sledů deset. Průměrně obsahoval jeden kólono 2,7 sledů. Pro grafické zaznamenání sledů bylo využíváno grafického značení O. Švarného¹⁶:

- / – ascendentní sled; /° – ascendentní sled s příklonkou
- \ – descendentní sled; °\ – descendentní sled s předklonkou
- V – trojslabičná akronymická struktura
- | – lichá iktová slabika
- + – indikuje bezprostřední sousedství dvou arzí

¹⁶ Švarný a kol. 1998: 48. V návaznosti na praxi zavedenou T. Slaměnickovou (2018: 167–169) byly jednotlivé typy kól rozlišeny písmeny A až D.

Na základě Švarného klasifikace¹⁷ byla kóla rozdělena do čtyř typů, které byly označeny písmeny A až D. Mezi kóla typu A byla řazena taková, která jsou tvořena pouze jedním sledem nebo lichou slabikou (37). Typu B náleží kóla, u nichž na hranicích segmentů nedochází k bezprostřednímu sousedství arží (38). K typu C jsou řazena ta kóla, u kterých dochází k bezprostřednímu sousedství arží (39). Typ D obsahuje kóla s vloženou atonickou slabikou, díky níž nedochází k bezprostřednímu sousedství arží (40).

1	xiǎomò. (/)	V014-k19
2	yǒng-d zui-duo-d shi-liú-kè, (\\V)	V022-k1
3	ke-lǎoshī jue ² de-bièniu, (/+\\)	V044-k7
4	gei-nǚ'ér qi-míngzi, (/°)	V035-k2

V následující tabulce jsou zachyceny nejproduktivnější rytmické vzorce zastoupené v rámci jednotlivých typů kól zkoumaného vzorku. Pro záznam rytmických celků jsou využity zkratky: AKR pro akronymickou strukturu, DE pro descendentní sled, příp. sledy a AS pro ascendentní sled, příp. sledy.

typ	rytmus	absolutní a relativní četnost
typ A	AKR	6 2,3 %
	DE	10 3,8 %
	AS	32 12,2 %
	lichá	2 0,8 %
typ B	AKR	87 33,2 %
	více DE	34 13 %
	více AS	6 2,3 %
	jiné	3 1,1 %

¹⁷ Viz Švarný a kol. 1998: 50–55.

typ C	více AKR	12 4,6 %
	AS+AKR	21 8 %
	AKR+DE	5 1,9 %
	AS+DE	8 3,1 %
	jiné	11 4,2 %
typ D	více AKR	4 1,5 %
	AKR+DE	10 3,8 %
	AS+DE	8 3,1 %
	AS+AKR	3 1,1 %

Tabulka 6: Rytmické vzorce v rámci kól

Z tabulky je patrné, že rytmičké vzorce kól typu B tvoří bezmála polovinu všech rytmičkých vzorců, které se ve zkoumaném vzorku objevily. Rytmičké sledy jsou nejčastěji uspořádány do akronymické struktury, která zaujímá více než třetinu analyzovaného korpusu. Druhým nejvíce zastoupeným vzorcem jsou kombinace dvou či více descendentních sledů, které tvoří více než desetinu vzorku. Víceméně identickým zastoupením se vyznačovala také kóla obsahující jeden ascendentní sled řazená pod typem A.

Závěr

Analýzovaný vzorek obsahuje celkem 51 vět rozdělených do 262 kól. Ta jsou tvořena 562 segmenty, které dohromady obsahují 1 742 slabik. Během analýzy bylo zaznamenáno celkem 706 rytmičkých sledů. Co se týče prominence slabik, ve zkoumaném vzorku se nejčastěji objevovaly slabiky atonické (604) následovány slabikami plně tónickými iktovými (570), dále slabikami plně tónickými neiktovými (225), oslabeně tónickými iktovými (151) a oslabeně tónickými neiktovými (141). Nejméně často se vyskytovaly slabiky se zdůrazněnou prominencí (51).

Z analýzy segmentů vyplynulo, že jsou tvořeny jednou až šesti slabikami a obsahují jednu až tři arze. Nejvíce byly zastoupeny segmenty dvoj- a trojslabičné, z nichž každý zaujímá přibližně třetinu zkoumaného vzorku. Relativně vysokým výskytem se vyznačovaly rovněž segmenty čtyřslabičné, které představují zhruba čtvrtinu vzorku. Naopak nejnižší výskyt byl zaznamenán v případě segmentů jedno- a šestislabičných. U dvouslabičných segmentů převládal v případě analyzované promluvy rytmus ascendentní nad descendentním. V rámci trojslabičných segmentů převažovaly ze tří

čtvrtin segmenty jednoiktové nad dvojičtovými. Jednoiktové trojslabičné segmenty byly nejčastěji tvořeny descendentním sledem, dvoiuiktové pak byly ze své podstaty vždy realizovány akronymicky. U čtyřslabičných segmentů převažovaly se čtyřmi pětínami dvoiuiktové nad jednoiktovými. Čtyřslabičné segmenty s jednou iktovou slabikou měly nejčastěji descendentní průběh, zatímco dvoiuiktové byly charakterizovány akronymickou strukturou. Mezi pětislabičnými segmenty byly z více než čtyř pětín zastoupeny segmenty se dvěma arzemi, přičemž jejich rytmus byl nejčastěji akronymický. Výskyt šestislabičných segmentů byl spíše ojedinělý, a nelze proto vyvodit obecnější závěry. Celkově lze říci, že segmenty byly nejčastěji realizovány descendentně (45,4 %) a nejméně akronymicky (24,6 %).

Kóla analyzované promluvy byla tvořena jedním až sedmi segmenty, s výjimkou kól se šesti segmenty, která ve vzorku zcela chyběla. Nejčastěji se objevovala kóla dvousegmentová, která zaujímají více než třetinu všech kól, naopak nejnižším výskyt se vyznačoval jediný kól se sedmi segmenty. Co se týče rytmické struktury, nejvíce zastoupena byla s téměř 50 % kóla typu B, u nichž nedocházelo k sousedství arzí. Jimi tvořené rytmické sledy přitom nejčastěji utvářely akronymickou strukturu. Druhým nejběžnějším typem byla kóla typu B s výskytem minimálně jednoho bezprostředního sousedství arzí, která zaujímala více než pětinu vzorku. Nejčastěji se v nich objevovala kombinace ascendentního sledu s akronymickou strukturou. Jen o něco méně byla zastoupena kóla typu A tvořená jedním rytmickým sledem nebo lichou slabikou, která zaujímají necelou jednu pětinu vzorku. Tato kóla byla nejčastěji realizována ascendentně. Nejméně vyskytujícím se typem byla kóla typu D, v nichž je mezi dvěma arzemi vložena atonická slabika. Tato kóla zaujímají necelou desetinu kól zkoumaného vzorku a nejčastěji se u nich vyskytovala kombinace akronymické struktury s descendentním sledem.

PROTOKOL ANALÝZY			
počet vět	51	počet sledů	706
počet kól	262	počet slabik	1742
počet segmentů	562		
PROMINENCE SLABIK			
zdůrazněné tónické (51), plně tónické iktové (570), plně tónické neiktové (225), oslabeně tónické iktové (151), oslabeně tónické neiktové (141), atonické (604)			
SEGMENTY			
jednoslabičné iktové (9)			
dvojslabičné jednoiktové (188): AS (103), DE (85)			
trojslabičné (168):			
		jednoiktové (127): DE (46), pDE (40)	
		dvojiktové AKR (41)	
čtyřslabičné (139):			
		jednoiktové (29): pDE (14), DE (4), ASe (8), jiné (3)	
		dvojiktové (110): AKR (58), pAKR (5), AKRe (7), DE+DE (35), AS+AS (5)	
pěťslabičné (51):			
		jednoiktové (4): pDE (1), DE (1), ASe (1), jiné (1)	
		dvojiktové (44): AKR (9), pAKR (2), AKRe (5), pAKRe (3), DE+DE (17), pDE+DE (5), jiné (3)	
		trojiktové (3): AKR+AS (2), DE+AKR (1)	
šestslabičné (7):			
		dvojiktové (4): pAKRe (1), DE+DE (2), pDE+DE(1)	
		trojiktové (3): DE+AS+AS (1), DE+DE+AS (1), jiné (1)	
KÓLA			
počet segmentů: jeden (78), dva (96), tři (68), čtyři (16), pět (3), sedm (1)			
tvořena jednou slabikou (2)			
typ A tvořena jedním sledem (50): AKR (6), DE (10), AS (32), lichá (2)			
tvořena dvěma a více sledy (212):			
typ B bez sousedství arzí (130): AKR (87), více DE (34), více AS (6), jiné (3)			
typ C sousedství arzí (57): více AKR (12), AS+AKR (21), AKR+DE (5), AS+DE (8), jiné (11)			
typ D atonická slabika mezi dvěma arzemi (25): více AKR (4), AKR+DE (10), AS+DE (8), AS+AKR (3)			
Použité zkratky			
AKR = akronymická struktura; AS = ascendentní sled; DE = descendentní sled; p = předklonka; e = příklonka			

Literatura

- CEN Yuzhen 岑玉珍: *Fazhan Hanyu: Gaoji Zonghe* (I) 发展汉语: 高级综合 (I) *Developing Chinese: Advanced Comprehensive Course 1*. Beijing 2011.
- HOFFMANNOVÁ, Jana: *Stylistika a--: současná situace stylistiky*. Praha 2007.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičké členění příkladových vět *Učebního slovníku jazyka čínského* (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (1), ss. 64–81.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese. *Studia Orientalia Slovaca* 2018, 17 (2), ss. 151–169.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc 1998.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: Za Oldřichem Švarným a jeho prozodickou transkripcí čínštiny. *Nový Orient* 2011, 3, ss. 40–43.
- UHER, David: The rhythmic structure of sentences in the Textbook of Chinese Conversation. *China & the World Cultural Exchange* 2016, ss. 25–28.
- UHER, David a Tereza Slaměnková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, (V) 2, ss. 104–115.

Prosodic Characteristic of the Text: Textbook Record Spoken by Native Speaker

This study is based on the lifelong work of prof. PhDr. Oldřich Švarný, CSc., in the field of prosodic analysis of modern Chinese. The main aim is to analyze the prosodic realization of a textbook text recorded by a male speaker of modern standard Chinese. The recording was transcribed to the prosodic transcription following the Švarný's rules and subjected to a thorough analysis. The examined prosodic features include speech speed, length of cola and segments, and combinations in rhythmical sequences in these two linear units.

Key Words: Modern Chinese, prosodic transcription, Oldřich Švarný, rhythmical segmentation, linear segmentation

Contact: Michaela Frydrychová, katedra asijských studií ff UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; michaela.frydrychova01@upol.cz

PROZODICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTU: NEFORMÁLNÍ PROMLUVA FILMOVÉ POSTAVY

Václav Štefek

Abstrakt: Článek je příspěvkem k výzkumu prozodických charakteristik promluvy v moderní hovorové čínštině založenému na metodice vyvinuté Oldřichem Švarným. Prozodické analýze je zde podroben neformální mluvený projev ústřední mužské postavy romantické filmové komedie *Uvidíme se tam (Bu jian bu san)* v podání jednoho z nepopulárnějších čínských herců současnosti Ge Youa. Výsledky analýzy v podobě kvantitativních údajů a statistik poskytují informaci o prozodických parametrech (lineární členění, akcentuálně-tónová prominence, rytmická struktura) převážně dialogické neformální řeči, a mohou tak být využity ke komparaci s daty získanými analýzou promluv odlišného stylového charakteru.

Klíčová slova: moderní hovorová čínština, prozodie, prozodická transkripce, lineární členění, prominence slabik, Oldřich Švarný, čínský film, *Ge You*

Úvod

Čínština, zvláště pak její mluvená podoba, patří k jazykům z diachronního hlediska relativně proměnlivým, rychle se vyvíjejícím. To se týká nejen plánu lexikálního či stylistického, nýbrž i roviny fonetické a prozodické. Nejvýraznějším aktuálně probíhajícím procesem v moderní hovorové čínštině je v tomto ohledu silící tendence k úplné či částečné redukci distinktivních tónů nominálně tónických sylabosémémů, zejména v neformálním mluveném projevu.¹ Tento posun v suprasegmentální rovině mluvené čínštiny ovlivňuje její celkový prozodický profil – rytmické parametry řeči jsou totiž v čínštině kromě délky promluvy (počtu slabik) a jejího logického lineárního členění určeny akcentuačními faktory, jež jsou zcela zásadním způsobem spjaty právě s mírou realizace slabičného tónu.

Fonologie a prozodie hovorové čínštiny byly již od 50. let 20. století předmětem soustavného bádání předního českého lingvisty a sinologa Oldřicha Švarného (1920–2011). Ten je autorem celého komplexu výzkumných metod v oblasti prozodie čínštiny postaveného na teoretických konceptech lineárního větňého členění (kóla v rovině logického členění promluvy, segmenty jako jednotky členění rytmického)

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společnosti).

¹ Srov. Švarný 1991: 210 nn.

a stupňů prominence hierarchizujících podobu realizace jednotlivých slabik na základě míry redukce či zdůraznění jejich distinktivního tónu a přítomnosti či absence iktu, tj. akcentuační dominance ve vztahu k bezprostřednímu okolí v rámci rytmického segmentu.² Švarného koncepce popisu prozodického systému čínštiny včetně pravidel prozodické transkripce, na níž je založena celá metodika prozodické analýzy textu, a zobecňujících závěrů vyplývajících z provedených výzkumů je obsahem několika publikací z 90. let minulého století,³ svou zatím nejucelenější a nejaktuálnější podobu pak našla v práci *Prozodická gramatika čínštiny* (dále PGČ), jež slouží jako základní teoretický a metodologický rámec tohoto textu.⁴

Na dlouholetou práci Oldřicha Švarného na poli prozodie a fonologie čínštiny, za jejíž vrchol lze spolu s právě zmíněnou publikací považovat i čtyřdílný *Učební slovník jazyka čínského* (dále *UčebS*)⁵, navazuje celá řada studií realizovaných na Katedře asijských studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, které lze souhrnně označit termínem prozodická analýza textu, respektive promluvy. Za účelem získání kvantitativních dat dokládajících prozodické zákonitosti současné hovorové čínštiny tak byla analyzována řečová realizace fragmentů již zmíněného Švarného *UčebSu*⁶, *Učebnice čínské konverzace*⁷ i jiných textů. Konkrétní studie se dále zabývaly prozodickými parametry textů vyznačujících se určitými specifiky z pohledu sociolingvistického⁸ či dialektologického⁹.

Poměrně málo pozornosti bylo dosud věnováno prozodickým rysům promluvy z perspektivy stylistické.¹⁰ Existují sice výzkumy reflektující specifika určitého obecně stylistického útvaru, jako je např. souvislý monologický projev¹¹, stále nám však chybí dostatek spolehlivých dat o prozodických parametrech textů náležejících k odlišným

² Viz Švarný 2014: 9–11.

³ Švarný 1991; Švarný 1991a; Švarný 1998.

⁴ Švarný 2014. Jak je zřejmé z titulu, je tato práce, systematizovaná a doplněná Švarného žákem Davidem Uhrem, syntézou Švarného koncepce prozodické a gramatické a reprezentuje tak zcela unikátní přístup k funkčnímu popisu moderní hovorové čínštiny. V monografii je vyčerpávajícím způsobem vysvětlena veškerá prozodická terminologie užitá v tomto článku stejně jako principy a aktuální úzus prozodické transkripce čínštiny.

⁵ Švarný 1998–2000. Toto dílo lze pojímat mimo jiné jako svěbytný jazykový korpus složený z cca 16 000 exemplifikačních vět v prozodické transkripci doprovázených jejich audionahrávkou.

⁶ Např. Slaměňáková 2016.

⁷ Uher 2007. Prozodické studie materiálu např.: Uher 2016; Slivoníková 2016; Pospěchová 2016.

⁸ Pospěchová 2016.

⁹ Han 2018.

¹⁰ V případě češtiny mluví o potřebě systematictějšího zkoumání zvukových jazykových prostředků jakožto stylisticky relevantních faktorů Karel Horálek. Poznává přítom, že dosavadní zkoumání problematiky nastíněné Trubeckého konceptem stylistické fonologie se v našem prostředí dosud omezovalo pouze na oblast umělecké literatury (Horálek 1983).

¹¹ Uher 2015.

funkčním stylům, tak jak je vymezuje tradice Pražské lingvistické školy.¹² Stylová diferenciacie odrážející různé společenské funkce jazyka (dělení na funkční styly prosděšdelovací/hovorový, odborný, administrativní, publicistický a řečnický)¹³ je přitom v konkrétních textech nepochybně doprovázena jistými rozdíly v prozodické rovině. Lze kupříkladu předpokládat, že neformální hovorová dialogická řeč se bude co do rytmu, tempa či délky řečových úseků lišit od předem připravených, emotivně neutrálních a oficiálně sdělovaných obsahů spadajících pod styl publicistický (např. televizní zpravodajství) nebo odborný (např. univerzitní přednáška).

Tento článek má proto ambici plnit roli jakési případové studie v rámci širšího projektu zkoumání prozodických rysů mluvené čínštiny v závislosti na stylové příslušnosti textu. Prozodické analýze bude v našem případě podrobena řeč hlavní mužské postavy populární filmové komedie Uvidíme se tam (不见不散 *Bú jiàn bú sǎn*) ztvárněné hercem Ge Youem (葛优 *Gé Yōu*). Přes přítomnost intervenujících faktorů, jako je jistá předpřipravenost filmové řeči (repliky scénáře) nebo individuální řečová manýra mluvčího, by měla být data získaná analýzou cca 9 minut zvukového záznamu řeči postavy ve vybraných scénách filmu s to zprostředkovat reprezentativní obrázek o prozodickém charakteru promluvy v situaci neformální hovorové komunikace. Výsledky prozodické analýzy přitom budou konfrontovány se závěry, k nimž dospěla zkoumání Oldřicha Švarného a jeho žáků prováděná na materiálu sestávajícím ze stylově rozrůzněných izolovaných vět¹⁴ nebo podobně různorodých krátkých souvislých textů obsažených v *Učebnici čínské konverzace*. Vzhledem k neformálnímu charakteru projevu lze například očekávat statisticky významnější výskyt již zmíněné tónové redukce. Zajímavé bude též pozorovat, jak se charakter textu promítne do délky segmentů a kól nebo do poměru jednotlivých typů rytmických sledů a jejich pozic v rámci kóla.

Charakteristika analyzovaného materiálu

Filmový herec Ge You (葛优 *Gé Yōu*) se narodil roku 1957 v Pekingu, debutoval v roce 1985 rolí ve snímku *Shengxia a její snoubenec* (盛夏和她的未婚夫 *Shèngxià hé tā de wèihūnfū*) a dnes patří k nejvýraznějším osobnostem čínské (pevninské) kinematografie co do popularity i obsazovanosti. U domácího publika ho proslavilo ho zejména účinkování v komediích, jako jsou Feng Xiaogangovy (冯小刚 *Féng Xiǎogāng*) snímky *Továrna na sny* (甲方乙方 *Jiǎfāng yǐfāng*, 1997) nebo *Pohřben s úsměvem* (大腕 *Dàwàn*, 2001), ztvárnil však také řadu dramatických rolí v nejvýraznějších čínských filmových počinech posledních desetiletí jako *Sbohem, má*

¹² Havránek 1932: 67–69; Jedlička 1970: 29–53.

¹³ Čechová 2008: 97.

¹⁴ Švarný své poznatky zakládá zejména na analýze nahrávek rozsáhlého exemplifikačního materiálu, který společně se svými spolupracovníky připravoval již od 60. let a který se po mnoha peripetiích stal obsahem publikace *Hovorová čínština v příkladech* a posléze i *Učebního slovníku jazyka čínského*. Jedná se o izolované věty, jež z obsahového hlediska variiují v širokém spektru od vznosných rétorických proklamací až po hovorový substandard, a mohou tak náležet k různým funkčním stylům.

konkubína (霸王别姬 *Bàwáng bié jī*, 1993) nebo *Žít* (活着 *Huózh*, 1994). Za hlavní roli v posledně jmenovaném filmu obdržel cenu za nejlepší mužský herecký výkon na festivalu v Cannes, řadu domácích ocenění pak získal převážně za své komediální role.¹⁵ Ge Youův řečový projev představuje nadmíru vhodný objekt prozodického zkoumání minimálně ze dvou důvodů. Zprvė tento herec díky své obrovské popularitě disponuje něčím, co by se dalo nazvat masově percipovaným řečovým vzorcem, jinak řečeno – představuje „známý hlas“ s určitým způsobem frázování a celkovou řečovou manýrou. Druhým důležitým faktorem je jeho pekingský původ, který zaručuje příslušnost analyzovaného materiálu k jazykové vrstvě čínského mluveného standardu (普通话 *pǔtōnghuà*).

Snímek *Uvidíme se tam* (不见不散 *Bú jiàn bú sǎn*, v anglickém překladu *Be There or Be Square*)¹⁶ natočil v roce 1998 již zmiňovaný Feng Xiaogang jako jednu z řady svých úspěšných novoročních komedií.¹⁷ Děj filmu se odehrává v Los Angeles, kde se jeho hlavní hrdinové, čínští imigranti Liu Yuan (刘元 *Liú Yuán*) v podání Ge Youa a Li Qing (李清 *Lǐ Qīng*), ztvárněná populární filmovou herečkou Xu Fan (徐帆 *Xú Fān*), ne příliš úspěšně snaží nalézt své místo pod sluncem. Výřečný, vynalézavý a flexibilní Liu Yuan přesvědčí po náhodném setkání spíše opatrnou a konzervativně založenou Li Qing ke společnému podnikání (naposledy výuka čínštiny pro děti imigrantů a policisty ve čtvrti s početnou čínskou minoritou), přičemž – hlavně zpočátku spíše neúspěšně – usiluje o její milostnou přízeň. Na vývoji jejich dlouhodobého, byť několikrát přerušenému vztahu, balancujícího na hraně mezi pracovní kolegiální, přátelstvím a romantickou láskou v cizím kulturním prostředí je pak založena celková dynamika děje.

Důvod, proč bylo toto filmové dílo zvoleno jako zdroj materiálu pro prozodickou analýzu filmové řeči, spočívá zejména v charakteru postavy ztvárněné Ge Youem. Její sebejistý, přesvědčivý a v zásadě kultivovaný projev není zatížen výraznými afektivními, charakterovými či fyziologickými anomáliemi a společně s již zmíněným faktem, že jde o „čistokrevnou pekingštinu“, tak představuje vhodný materiál pro zachycení podoby mluveného standardu. Liu Yuanovy repliky, z nichž je sestaven korpus byly navíc vybrány tak, aby zde byly zastoupeny pasáže s řečí dialogickou i monologickou, klidnou i emotivně vypjatější, rychlejší i pomalejší.¹⁸ Ve výsledném datovém souboru tak dochází k jisté, byť ne přísně proporční neutralizaci prozodických odchylek způsobených situačními faktory.

¹⁵ Hladíková 2018: 63.

¹⁶ V *Lexikonu kinematografie čínského světa* film figuruje pod názvem *Běda, jestli nepřijdeš* (Hladíková 2018: 27). Vzhledem k absenci oficiálního českého distribučního názvu zde volíme odlišné znění titulu, které obsahově více koresponduje s čínským originálem (doslova asi „dokud se nesejdeme, nikdo z nás neodejde“) i s jeho překladem pro účely uvádění v anglofonním prostředí.

¹⁷ Hladíková 2018: 27.

¹⁸ Stručný popis jednotlivých scén je součástí následujícího oddílu, představujícího analyzovaný korpus.

Prozodická transkripce

Pro účely analýzy bylo vybráno jedenáct scén, z nichž byla sestříhána zvuková stopa o délce 8:56 min., skládající se pouze z replik hlavní mužské postavy filmu seřazených chronologicky za sebou, které byly posléze přepsány do prozodické transkripce. Žádná z replik v rámci vybraného úseku přitom nebyla vypuštěna, nicméně několik pasáží kvůli nejasnostem ohledně jejich významu nebo rytmického průběhu, nevstoupalo do všech fází kvantitativní analýzy. Takové textové úseky jsou v následujícím přepisu uzavřeny do /šikmých závorek/. Neidentifikované čínské znaky jsou pak vyznačeny [hranatou závorkou]. Do analýzy byly naopak zahrnuty výrazy v angličtině, které v prozodické transkripci figurují ve {složené závorce}. Korpus transkribovaných vět je pro větší přehlednost rozdělen na oddíly odpovídající jednotlivým scénám. Ke každé scéně je připojen údaj o délce odpovídajícího úseku zvukové stopy a stručný popis komunikační situace.

SCÉNA I (0:50 min. Liu Yuan vemlouvavým tónem přesvědčuje Li Qing, aby vpustila čínský filmový štáb do domu, o který pečuje v nepřítomnosti majitelů, argumentuje přitom vlasteneckou povinností.)

- V001 一定要轻, 我已经看见俩烟头啦, 俩烟头啦!
 yīdìng-yao-qīng, wǒ-yǐjīng-kànjian liǎ-yantour-la, liǎ-yantour-la!
- V002 这是拍电影, 不是拍新闻, 是不是?
 zhè-shi pāi¹-dīanyǐng, bú-shi pāi-xīnwén, shì-bu-shì?
- V003 它怎么着也得…
 tā-zěnmězh ye-děi…
- V004 一会儿就完, 走的时候肯定给你收拾得一点儿都看不出来, 骗你是孙子。
 yì-huǐr jiu-wán, zǒu-d-shí²hour kěndìng gei³-ni-shòushi-d yì-dīanr₃
 dou-kànbuchulai, piàn-ni shì-sūnz.
- V005 都是从国内来的。
 dōu-shi cong-guónei-lai-d.
- V006 房主不也是中国人吗?
 fángzhǔ bù-ye-shi zhōngguoren-ma?
- V007 互相帮帮忙, 啊?
 hùxiang bāng-bāngmang, a?
- V008 《北京人在纽约》那部片子就是他们拍的。
 běijīngren zai-niǔyuē nei⁴-bu-piànz, jiù-tamen pāi¹-d.

- V009 哦，光知道看的时候过瘾，拍的时候也得出力。
o, guāng-zhīdao kàn-d-shí²hour guo-yin³, pāi-d-shíhou ye³-dei-chuli.
- V010 那就更得帮他们了，本来他们智商就低，再不选点儿好看的景，不是更看不过去了吗？
na⁴-jiu gēng²-dei bāng-tamen-le, benlai² ta¹men-zhishang jiu-dī, zài-bu xuan³-dianr hǎokan-d-jǐng, bu²-shì-gēng²kànbuguoqule-ma?
- V011 回头片子全世界都放，丢谁的人呢？
huítóu piàn² quán²-shijie dou-fang⁴, diu-shéi-d-ren²-ne?
- V012 还不是丢咱中国人的脸，是不是？
hái-bu-shì diu¹-zan zhōngguoren-d-lian³, shì-bu-shì?
- V013 你说你应不应该帮他们，这是有关咱们民族的尊严，跟你是有关系的，我的李清同志。
nǐ-shuo ni-yīng-bu-yīnggai bāng-tamen, zhe⁴-shì-you-guān zan²men mínzu-d-zūnyan² gen-nǐ-shì you-guānxì-d, wǒ-d lí-qīng-tóngzhì.

SCÉNA II (0:41 min. Převážnou část tvoří Liu Yuanův telefonát nabízející klientovi pojišťovací služby. Zřetelné frázování, oficiální tón.)

- V014 这是一种生活方式，跟你说不明白。
zhè-shì yi-zhong³ shēnghuo-fāngshì, gen-nǐ³ shuōbumíng²bai.
- V015 我是福兰克保险公司的 agent。
wǒ³-shì fúlankè bǎoxian-gōngsī-d {agent}.
- V016 祝贺您的全家成功地移民来美，同时也十分高兴地获悉，您已在优美的帕萨迪纳安家置业。
zhùhè nín²-d-quán-jīā chénggōng-d yímin-lai-mei³, tóngshì-yě-shìfen gāoxìng-d huoxi¹, nín²-yì-zai yōuměi-d pa⁴sadína, ānjia-zhí⁴ye.
- V017 我们有一个很好的计划送给您的全家。
wǒ³men-you-yì²-ge hěn-hao-d-jìhua song⁴gei-nín-d-quán-jīā.
- V018 本公司的保费很低，赔偿额却令所有的受益人有一种因祸得福的感受。
běn-gōngsī-d bǎofèi¹ hen-di¹, péishang'é que-ling⁴ suǒyou-d shòuyìren² yǒu-yì-zhǒng, yīnhuodéfu-d gǎnshòu.
- V019 如果您愿意投保的话，我会随时为您提供免费的咨询。
rúguo nín-yuànyì tóubao³-d-hua, wǒ-huì suíshí wei⁴-nín-tígōng miǎnfèi-d-zì¹xun.

- V020 我会再次致电给您。
wo³-hui-zài-ci zhìdian-gei-nin².
- V021 请允许我祝您平安, bye bye。
qǐng-yǔnxu-wǒ zhù-nin-píng'ān, {bye bye}.
- V022 我没有固定的职业, 能挣钱的事我都干。
wo-méi-you gùding-d zhi²ye, neng-zhèng-qian-d-shìr⁴ wo³-dou-gàn.
- V023 你先睡吧, 有什么话咱们晚儿回来再说。
ni-xiān-shuì-ba, you-shen²me-huà zan²men-wǎnr hui²lai-zai-shuō.

SCÉNA III (0:41 min. Liu Yuan vysvětluje Li Qing její nevalné perspektivy prosazení se v hostiním americkém prostředí. Mentorský tón, lehce afektovaný.)

- V024 所有来美国的人都想做国际贸易, 结果全进餐馆端盘子去了。
suǒyou lai-měiguó-d-ren², dōu-xiǎng-zuò⁴ guóji-mào⁴yi, jiéguo quán-jin-can¹guanr /duān pánz qùle/.
- V025 你真想听我的意见?
ni-zhēn xiang-ting¹ wo³-d-yìjian?
- V026 说好的还是坏的?
shuō-hǎo-d hai²shi-huài-d?
- V027 立刻卷铺盖走人, 回去!
lìkè juǎn-pūgai zǒu-rén, huíqu!
- V028 这就是最好的出路, 对你来说。
zhè-jiu-shi zuì-hao-d chūlù, duì⁴-ni-lai-shuō.
- V029 不是吓唬你, 你现在是要钱没钱, 要身份没身份, 你说你还怎么呆?
bù²-shi-xiàhu-ni, ni-xiànzai shì-yào-qian-mei-qian yao-shēnfen mei-shēnfen, ni-shuō ni³-hai zen³me-dāi?
- V030 再说了, 美国绝对不是你想的那样儿。
zài-shuo-le, měiguó juéduì-bù²-shì nǐ-xiang-d nei⁴-yangr.
- V031 你满脑袋都是那个做国际贸易发大财, 你这样下去结局一定是特惨。
ni-mǎn-nao³dai dou¹-shì-nei⁴-ge, zuo-guóji-mào⁴yi fādacái, ni-zhè-yangr xiàqu jíéjú yíding⁴-shì tè-cǎn.

- V032 光能吃苦有什么用啊?
guāng-neng-chī¹ku you-shen²me-yong⁴-a?
- V033 问题是你能干什么呀。
wèntí-shì nǐ³-neng-gàn-shenme-ya.
- V034 你连这儿的话都不会说,骂你都听不懂。
nǐ³-lian-zhèr-d-huà dou¹-bu-hui-shuō, mā-ni dou-ting¹budǒng.
- V035 脱衣舞不说话,你去吗?
tuōyīwǔ bu-shuō-huà, nǐ-qù-ma?
- V036 你要是我妹妹,我就不让你到美国来。
nǐ-yàoshi wo-mèimei wo³-jiu-bú-rang-ni dao-měiguó-lái.

SCÉNA IV (0:29 min. Věcný rozhovor Liu Yuana a Li Qing se skupinou jejich klientů, nově příchozích čínských imigrantů vyústí v ostrou výměnu názorů. Dynamický, „pracovní“ dialog, poté konfrontační tón.)

- V037 你还真是个好帮手啊。
nǐ³-hai-zhēn-shì-ge hǎo-bāngshǒu-a.
- V038 我跟你说完东西你先回去洗一澡。
wo³-gen-ni-shuō fāwan-dōngxī nǐ³-xian-huíqu xǐ³-yī-zǎo.
- V039 开我车回去,明儿还得陪他们逛商场呢,我今晚儿就在这儿盯着了。
kai¹-wo-chē huì²qu, míng¹ hai²-dei-pei-ta¹men guang⁴-shangchǎng-ne, wo-jīnwǎn¹ jiu-zai⁴-zher dīngzh-le.
- V040 你们的可乐。
nǐ³men-d-kělè.
- V041 不光是这个旅馆,美国所有的旅馆都没开水,还没牙刷儿呢。
bùguāng shì-zhèi⁴-ge-lǚguǎn, měiguó suǒ³you-lǚguǎn dou¹-mei-kāishuǐ, hai²-mei yáshuā-er-ne.
- V042 你是真傻还是假傻呀?
nǐ³-zhēn-shǎ hai²shì-jǐǎ-shǎ-ya?
- V043 那是洗澡水,美国就这条件你们克服克服吧。
na-shì⁴ xǐzǎoshuǐ, měiguó jiu⁴-zhe-tiáojiàn nǐ³men-kèfú-ke⁴fu-ba.
- V044 这有什么想不到的呀?
zhè⁴ you-shén²me xiǎngbudào-d-ya?

- V045 来美国应该做好吃苦的精神准备啊。
lái-měiguó yīnggai-zuó⁴hao chīku-d-jīng¹shen zhǔnbèi-a.
- V046 享福别出来啊！
xiǎngfú bie-chūlai-a!

Scéna V (0:26 min. Li Qing čte osobní vzkaz od Liu Yuana předčítaný jeho hlasem. Rozvážný, zřetelně artikulovaný monologický projev, lehce patetický.)

- V047 李清，很久没有你的音讯。
lǐ-qīng, hěnjǐǔ mei²-you-ni-d-yīnxun.
- V048 不知道你是不是还在洛城，也不知道你是不是还在美国。
bù-zhīdào ni-shì-bu-shi hai²-zai-luòcheng, ye-bù-zhīdào ni-shì-bu-shi hai²-zai-měiguó.
- V049 一年前的今天，我在帕萨迪那的老城把你丢了，一年后的今天，我非常想和你见上一面。
yī⁴-nian-qián-d jīntian, wǒ³-zai pā⁴sādíná-d lǎochéng bā³-ni-dīū-le, yī⁴-nian-hòu-d jīntian, wǒ-fēichang-xiǎng he²-ni-jiànshang-yi-mian⁴.
- V050 请你别误会，我仅仅是想和你叙叙旧。
qǐng-ni³ bie-wùhui, wǒ-jǐnjīn shì-xiǎng-he-ni³ xu⁴-xujǐù.
- V051 一定来，我会一直在我们分手的地方等你。
yīdìng-lai, wǒ³-hui-yìzhi zai-wǒ³men fēnshou-d-dì⁴fang deng-ni³.
- V052 不见不散。
bù-jiàn-bu-sàn.

SCÉNA VI (1:10 min. Liu Yuan představuje Li Qinq svůj podnikatelský záměr nabízet lekce čínštiny policistům. Převážně monolog, sebejistá argumentace, spíše rychlejší tempo.)

- V053 这是蒙市[□□]警察局给你开的支票。
/zhè shì méng shì [XX]/ jǐngchájú gei³-ni-kāi-d zhīpiào.
- V054 一共是五千，十个警员，一星期三节课，每天两个小时，八周结业，就是教他们一些跟治安有关系的简单对话。
yígong shì-wúqiān, shí-ge-jǐngyuán, yì-xīngqī san¹-jie-kè, měi-tiān liǎng-ge-xiǎoshí bā-zhou jiéyè, jiùshì-jiāo-tāmen yìxiē, gen-zhī¹ān-you-guānxi-d jiǎndan-duìhuà.

- V055 蒙市警察局管辖的地区住的基本都是华人，有多一半不说英语，这你也知道，警察又不会说中文。
méng-shi-jǐngchájú guǎnxià-d-dìqū zhù-d **jū**benr dou¹-shi-huárén, you-**duō**-yì-bàn bu⁴-shuo-yīngyǔ, zhè nǐ³-yè-zhīdao⁴, jǐngchá you⁴-bu-hui shuō-zhongwén.
- V056 所以在执行任务的时候经常造成误会。
 suǒyì zài-zhíxíng rènwu-d-shí²hou, jīngcháng zàochéng **wù**hui.
- V057 有几次因为语言不通，警察让他站住他还往前走，差点开枪把他崩了。
 yǒu-jǐ-cì⁴ yīn¹wei yǔyán-butōng, jǐngchá rang-ta¹ **zhān**zhu, tā-hai wang³-qián-zǒu, chà-diǎnr kāi-qiāng ba-ta¹ bēngle.
- V058 我知道你花店生意不行，可是你有教中文的 licence，我就主动找警察局联系，给他们警员办一个中文速成班，警察局正为这事发愁呢，所以特痛快就把学费交了。
 wo-zhī²dao ni-huādiàn shēngyì bù-xíng², kěshi nǐ-you jiào-zhōngwén-d {**licence**}, wo³-jiu-zhǔdòng zhǎo-jīngchaju² liánxi, gei-tāmen-jǐngyuán² bàn-yì-ge zhōngwén sùchéng**bān**r, jǐngchájú **zhèng**-wei-zhe⁴-shi fáchóu-ne, suǒ³yì **q**-tòngkuai jiu⁴-ba-xuéfèi jiao⁴le.
- V059 事儿我跟你说明清楚了，钱我一分不少交给你，办不办这个班，你自己拿主意。
 shìr wo³-gen-ni shuoqīngchu-le, **qián** wo³-yì-fen-bu-shao³ jiāogei-ni, **bàn**-bu-ban⁴ zhe⁴-ge-**bān**r, nǐ-zìjǐ nǎ²-zhuyì.
- V060 你要是觉得这事儿你吃了天大的亏，你就把钱给人家送回去，有上杆子想挣这份钱的，真是[□□]有点多余。
 nǐ-yàoshi jue²de-zhe-shìr nǐ-chī¹le **tiān**da-d-kuī, nǐ³-jiu-ba-qián gei-ren²jiā sònghuiqu, you-**shàng**-gānz xiāng-zheng⁴ zhe⁴-fēn-qián-d, zhēn-shì /[XX]/ you-dianr³-duōyú.
- V061 说实话，你这人挺没劲的，我真有点烦你。
 shuō-shíhua, nǐ-zhe⁴-ren tǐng-meì-jìn-d, wo-zhēn-you-dianr-fán-ni.

SCÉNA VII (0:26 min. Liu Yuan ukazuje Li Qing prostory, které chce pronajmout. Věcný projev, středně rychlé tempo.)

- V062 到这儿得摘帽子。
 dào-zher⁴ dei-zhāi-mào.
- V063 这原来是教堂唱诗班的音乐教室。
 zhe-yuánlai shì-jiao⁴tang chang⁴shībān-d yīn¹yue-jiàoshi.

- V064 行吗，这地方？
xíng-ma zhei-difangr?
- V065 后院的草坪上在这两个蓬子，把原来的那几个孩子也带过来，连警察带孩子一匀烩，还不耽误你开花店。
hòuyuanr-d cǎopíngshang, zai-zhe⁴-liang-ge-péngz, ba-yuánlai-d na⁴-ji-ge-háiz ye-dàiguolai, lian-jǐngchá dai-háiz yì²shaohui, hai²-bu-dānwu ni³-kai-huārdiàn.
- V066 贵我能带你来了吗？
guì wo³-neng-dài-ni lai²le-ma?
- V067 我已经交了。
wo³-yijing-jiāole.
- V068 咱唱一天仙配。
zan-chàng yitiān-xiānpèi.

SCÉNA VIII (0:17 min. Liu Yuan zadává žákům úkol z konverzace. Běžná mluva, střední tempo.)

- V069 好，现在把老师教给你们的练习一遍。
hǎo, xiànzai ba-lǎoshī jiàogei-nimen-d, liànxì-yi-bian⁴.
- V070 良良、元元，你们两位，现在你们是在北京的一个胡同里见面了，迎面走来，要互相打一个招呼。
liángliang yuányuan, ni³men-liǎng-wèi, xiànzài ni³men-shi-zai bēijīng-d-yì²-ge hùtongrli³ jiànmiàn-le, yíngmiàn-zǒulái, yao-hùxiāng, dǎ-yi-ge zhāohu.
- V071 李清，来来来来，看我的学生给你表演表演。
lǐ-qīng, lái-lai-lai-lai, kan⁴-wo-d-xuésheng gei-ni³ biǎoyan₃-biaoyan.
- V072 没吃回家吃去吧。
méi-chī huíjiā chī¹-qu-ba.

SCÉNA IX (1:10 min. Převážně monologická, „mravokárná“ reakce Liu Yuana na kritiku ze strany Li Qing. Autoritativní, nicméně klidný tón, výrazná dikce, pomalé tempo, dlouhé pauzy.)

- V073 我又怎么了？
wo-yòu-zěnmè-le?
- V074 我这不是挺努力的吗？
wo³-zhe-bu-shi tǐng-nǔlì-d-ma?

- V075 你以为我是张嘴就来啊?
ni-yi³wei wo³-shi-zhāngzǔi jiu-lai²-a?
- V076 我教的这些都是经过几宿没睡琢磨出来的。
wo-jiào-d zhei-xiē dou¹-shi-jīngguo ji³-su-méi-shui zhuómochulai-d.
- V077 孩子们的学习热情空前地高涨, 课堂活跃, 没睡觉没走神的, 家长都反映孩子们的中文大踏步地提高。
háizimen-d xuéxi-re⁴qing, kōngqian-d-gāozhǎng, kètāng-huóyuè, méi-shuìjiào mei-zǒushénr-d, jiāzhāng dou-fǎnying háizimen-d zhōngwén, dàtā₄bu-d tígāo.
- V078 你瞧这帮孩子中国话还没说利落呢。
/ní qiáo/ zhei⁴-bang-háiz zhōngguo^{huà} hai²-mei-shuō liluo-ne.
- V079 我教他们《荷塘月色》他们也听得懂啊。
wo-jiào-tamen hétāng-yuèsè tā¹men-yě-dei ting¹dedǒng-a.
- V080 咱们得因材施教。
zan²men-dei yīncáishìjiào⁴.
- V081 我也想今天晚上就打冲锋, 明天一早就把蒋介石几百万军队全部消灭, 可是不行啊, 同志。
wo³-ye-xiǎng jīntian-wǎnshāngr jiu-dǎ-chong₁fēng, míngtiān yì-zǎo jiu⁴-ba-jiǎng-jieshí jǐ-bǎi-wàn jūnduì quánbu xiao¹mie, ke³shi-^{bu}-xing-a tóngzhì.
- V082 我们今天大踏步地后退, 就是为了明天大踏步地前进。
wo³men jīntian, ^{dà}tàbù-d hou⁴tui, ^{jīu}-shi wei⁴le míngtiān, ^{dà}tàbù-d qiánjin.
- V083 谈恋爱还得先从眉来眼去拉手亲脑门开始, 然后才能那什么呢。
tán-lian'ài hai²-dei-xiān cong-mei²laiyǎnqu ^{lā}shou qin-nǎomenr-kaishi³ ranhou⁴ cái-neng nei-shén²me-ne.
- V084 得从培养孩子们的学习兴趣入手然后再说其他。
děi-cong-pei²yang háizimen-d xue²xi-^{xing}qu-rushǒu ^{rán}hou zai⁴-shuo-qitā.
- V085 以后可不许动不动都闹情绪, 对我个人有意见允许, 但不要影响工作。
yìhòu ke³-buxǔ dòngbudòng dou-nào-qíngxu, duì⁴-wo-gèren you-yìjian, yǐnxǔ, dàn, ^{bú}yào yǐngxiāng gōngzuò.

- V086 要学会严格要求自己。
yao-xuéhui yǎngé yāoqiū-zìjǐ.
- V087 去吧，孩子们都等着你呢。
qù-ba, háizimén dou-děngzh-ni³-ne.

SCÉNA X (0:44 min. Liu Yuanova geograficko-klimatologická „přednáška“. Monolog téměř akademického stylu, zřetelná artikulace, střední tempo, delší pauzy.)

- V088 这是喜马拉雅山脉，这是中国的青藏高原，这是尼泊尔。
zhè-shì xīma₃laya-shānmài, zhè⁴-shì zhōngguó-d qīngzāng-gāoyuán, zhè⁴-shì nǐbō'ěr.
- V089 山脉的南坡缓缓地伸向印度洋。
shānmai-d-nán-pō huǎnhuān-d-shēn¹-xiāng yìnduānyāng.
- V090 受印度洋暖湿气流的影响，尼泊尔王国气候湿润四季如春。
shòu-yìnduānyāng nuǎn-shì-qì⁴liú-d yǐngxiāng, nǐbō'ěr-wángguó qìhòu shīrùn, sījīrùchūn¹.
- V091 而山脉的北麓陡降，终年积雪，再加上身陷大陆的中部远离太平洋，所以自然气候十分地恶劣。
er-shānmai-d běi-lù-dǒu-jiàng, zhōngnián-jīxùě, zài-jiāshàng shēn-xiān dàlù-d-zhōngbù, yuǎnlí tai⁴píngyáng, suǒyì zìrán-qìhòu shífēn-d-e⁴lie.
- V092 如果我们把喜马拉雅山炸开一道甬多了五十公里宽的口，世界屋脊还留着，把印度洋的暖风引到我们这里来，试想一下，那我们美丽的青藏高原从此摘掉落后的帽子不算，还得变出多少个鱼米之乡。
rúguo₃, wo³men-ba xīma₃laya-shān zhàkai-yi-dào⁴ beng-duo¹le wúshì-gōnglǐ kuan¹-d-kǒuz, shìjiē-wūjǐ hai-liu²zh, ba-yìndu-yāng²-d nuǎnfēng, yīn-dào wo³men-zhèli-lai, shìxiāng-yìxia, nā-wǒmen měilì-d qīngzāng-gāoyuán, cóngcǐ zhāi¹diao-luòhòu-d màoz-bu-suan, hai²-dei-biànchū duōshao-ge yúmǐzhīxiāng.

SCÉNA XI (2:02 min. Liu Yuan mluví před Li Qing o své imaginární přítelkyni s cílem zapůsobit na její city. Dialog přecházející v monolog, emotivní, dramatické pauzy, proměnlivé tempo.)

- V093 谢谢你能来和我们一起吃饭，我希望你能和莫尼卡成为好朋友。
xièxie, ni³-neng-lái he-wo³men-yìqǐ chī-fàn, wǒ-xīwàng ni-néng he-mōnīka chéngwei hǎo-péngyou.
- V094 她特单纯。
ta-tè-dan₁chun.

- V095 也谈不上一见钟情，但是我们一聊吧就觉得默契。
ye-tánbushang yíjiānzhong¹qīng, dànshì wǒ³men-yì-liáo-ba jiu-juéde
tè-mòqì.
- V096 你知道我的英语也不算好，可是我还没说完呢她就全明白，挺神呢。
ni-zhīdao wǒ³-d-yīngyǔ yě³-bu-suan-hǎo, kě³shì wǒ-hai²-mei-shuōwan₂-
-ne ta¹-jiu quǎn-míngbai, tǐng-shén-ne.
- V097 我也不知道她算不算好，有跟你一样的地方，也有不一样的地方。
wǒ-ye-bu-zhīdao⁴ ta-suàn-bu-suan-hao³, you³-gen-nǐ yì-yàng-d-dìfang,
ye-you³ bǔ-yì-yang-d-dìfang.
- V098 我不是故意拿她跟你比，我就是忍不住这么想。
wǒ³-bu-shì-gùyì ná-ta gen¹-ni-bǐ, wǒ-jiù-shì rěnbuzhu⁴ zhe⁴me-xiǎng.
- V099 真的，李清，可能你对我无所谓，可是我心里还真放不下你。
zhēn-d lǐ-qīng, kěnéng, nǐ³-duì-wǒ wúsuǒwèi, kě³shì wǒ-xīnli hai-
-fàngbuxia-nǐ³.
- V100 主要是莫尼卡让我特别感动。
zhǔyào shì-mònika, rang-wǒ³ tè-bie-gǎndòng.
- V101 我要是不跟她结婚就觉得特别过意不去。
wǒ-yào-shì bu⁴-gen-ta-jiehūn, jiu-juéde tè-bie guòyibuqu⁴.
- V102 其实我心里特矛盾。
qí²shì-wǒ-xīnli tè-maodun.
- V103 我知道你是为我好，我也觉得你说的都对，可是莫尼卡吧，觉得这些都是我的优点。
wǒ-zhīdao nǐ³-shì wei⁴-wǒ-hǎo, wǒ-yě-juéde nǐ-shuō-d-dōu-duì, kě³shì-
-mònika-ba, jue²de-zhèi-xie dōu-shì wǒ³-d-yōudian.
- V104 我们俩也聊过。
wǒ³men-liǎ ye-liáogo.
- V105 你比如说我没谱，可是在她眼里，我这是不循规蹈矩。
nǐ-bǐrú nǐ-shuō wǒ³-meipǔ, kě³shì zài-tā-yǎnli³, wǒ-zhe⁴-shì bù-
-xunguīdǎojǔ.

- V106 你说我不成熟，可是她恰恰认为这点是最可爱的，不世故，童心未泯。
ni-shuō wō-bù-**chéng**shu, ke³shi ta-**qià**qià-rènwei zhèi-dian shì-zuì-ke'ai⁴-d, bu-shìgu, tóngxinwèimǐn.
- V107 这西方人和东方人的价值观点就是不一样。
zhei-xīfangren he-dōngfangren-d jiàzhì-guan¹dian jiù-shì-bu-yi-yang⁴.
- V108 我也不是说你的看法就是错误。
wō³-ye-bu-shì-shuō nǐ³-d-kànfa jiù⁴-shì-cuòwù.
- V109 美国女孩儿吧，爱就大大方方的爱，她们不觉得主动追求对方有什么不光彩的。
měiguo-nǚhái-er-ba, ài-jiu dàdāfāngfāng-d-ài, tāmen bù-juéde, zhǔ zhuīqiú-duìfāng you-shen²me bu-guāngcai-d.
- V110 中国女孩吧，明明心里喜欢，非要做出不喜欢的样子，到头儿来害人害己。
zhōngguo-nǚhái-er-ba, **míng**ming xīnlǐ-xǐhuan, fēi-yào-zuō⁴chu **bù**-xǐhuan-d-yàngz, dào-tóu-er-lái² hài-ren-hài-jǐ.
- V111 我不是说你呀，你没这么傻，我就是想说我很感激莫尼卡的。
wō³-bu-shì-shuō nǐ-ya, nǐ-**méi**-zhème-shǎ, wǒ-jiù⁴-shì-xiāng-shuō wǒ-tǐng-gǎnjī mònika-d.
- V112 将心比心嘛，她要是也让我猜来猜去，我早烦了。
jiāngxīnbǐxīn-ma, tā-yàoshi yě-ràng-wǒ cāilái-caiqù, wǒ-zǎo-fán-le.
- V113 李清，你岁数也不小了，也应该想想自己的事儿了。
lǐ-qīng, nǐ-suìshu ye³-bu-xiǎo-le, ye-yīnggāi xiǎng-xiāng zìjǐ-d-shìr⁴-le.
- V114 能找个情投意合的当然是最理想的。
néng-zhǎo-ge qíngtóuyìhé-d dānggrān-shì zuì-lǐxiǎng-d.
- V115 我和莫尼卡就是正好撞上了，这都是可遇不可求的事。
wǒ³-he-mònika jiù⁴-shì-zhèngchāo zhuàngshàngle, zhe-dou¹-shì kě-yu bu⁴-ke-qiú-d-shì⁴.
- V116 你得实际一点儿，跟你条件差不多的人也大概齐说得过去就行了。
nǐ-děi shíjì-yì-dian³, gēn-nǐ³-tiáojiàn chā⁴buduō-d, rén²-ye-**dà**gaiqi shuōdeguoqu jiù-xíng²-le.
- V117 真的也就是个伴儿。
zhēn-d ye-jiù-shì-ge-bànr.

Lineární členění

Analyzovaný korpus 117 vět se člení na 272 kól¹⁹, tj. ucelených významových úseků s ucelenou rytmickou strukturou, jež jsou od sebe odděleny pauzou,²⁰ a na 668 segmentů²¹, základních jednotek lineárního rytmického členění, reprezentovaných určitým typem rytmického sledu, kombinací více sledů, spojením předklonných či příklonných slabik s takovými sledy, případně samostatnou lichou slabikou.²² Celkem vzorek obsahuje 2 196 slabik. Průměrná délka věty je tak 2,3 kóla, 5,7 segmentu a 18,8 slabiky. Průměrná rychlost promluvy činí 4,1 slabiky za sekundu.

počet segmentů v kólu	absolutní četnost	relativní četnost
1	54	19,8 %
2	98	36,0 %
3	77	28,3 %
4	30	11,0 %
5	10	3,7 %
6 a více	3	1,2 %

Tab. 1: Velikost kól

Jak dokládá tabulka (tab. 1), nejvíce jsou ve vzorku zastoupena kóla sestávající ze dvou segmentů, která tvoří více než třetinu jejich celkového počtu (36 %). Následují kóla třísegmentová (28 %) a jednosegmentová (20 %). Jedno- až třísegmentová kóla tedy společně představují téměř 85 % sumy kól. Statisticky významnější jsou s 11 % ještě kóla tvořená čtyřmi segmenty, delší kóla, z nichž nejdelší čítá osm segmentů, jsou ve vzorku zastoupena již zcela marginálně.

Na jeden kólon připadá průměrně 2,5 segmentu a 8,1 slabiky, což je o něco více než průměrná délka kóla uváděná Švarným (6–7 slabik)²³. Tyto hodnoty přitom ještě výrazněji přesahují průměrnou délku kóla zjištěnou Davidem Uhrem a Terezou Slaměnikovou při analýze monologu (1,8 segmentu a 5,6 slabiky),²⁴ je zde tedy důvod domnívat se, že v otázce délky kól hraje svou roli specifická stylová povaha textu. Ve srovnání s výsledky analýzy lineárního členění příkladových vět v *UčebSu* lze navíc pozorovat obrácenou proporcii poměru kól sestávajících z jednoho seg-

¹⁹ Do další fáze analýzy kól, tedy zachycení jejich rytmické struktury, jich však bylo zahrnuto pouze 268, jelikož ve čtyřech z nich se vyskytl problematický úsek (viz úvod kapitoly Prozodická transkripce).

²⁰ Švarný 2014: 9.

²¹ Objektivně je ve vzorku přítomno o 4–6 segmentů více, již zmíněné čtyři nejasné pasáže však nebylo možné převést do prozodické transkripce, a tudíž byly vyřazeny z analýzy segmentů.

²² Švarný 2014: 10.

²³ Tamtéž.

²⁴ Uher 2015: 114.

mentu (v *UčebSu* druhá nejfrekventovanější po dvousegmentových) vůči kólům třísegmentovým (v *UčebSu* třetí nejfrekventovanější),²⁵ což opět svědčí o relativně delších kólech v našem vzorku.

počet slabik v segmentu	absolutní četnost	relativní četnost
1	10	1,5 %
2	193	28,9 %
3	179	26,8 %
4	183	27,4 %
5	88	13,2 %
6	14	2,1 %
7	1	0,1 %

Tab. 2: Velikost segmentů

Pokud jde o velikost segmentů, z tabulky (tab. 2) je na první pohled zřejmé velmi vyrovnané zastoupení dvou- až čtyřslabičných jednotek, které společně představují téměř 85 % segmentů. Zatímco 29 % ze všech 668 segmentů spadá do nejpočetnější skupiny segmentů dvouslabičných, podíl segmentů tří- a čtyřslabičných tvoří téměř shodně zhruba 27 %. Pětislabičné segmenty tvoří 13 % celkového počtu, šestislabičné jsou pak zastoupeny okrajově (2 %). U nejdelšího, sedmislabičného segmentu byl ve vzorku zaznamenán jediný výskyt. Zastoupení segmentů tvořených jedinou lichou slabikou je s deseti výskyty (1,5 %) rovněž okrajové, vzhledem k relativní vzácnosti tohoto jevu²⁶ však nikoli zcela zanedbatelné. Zbývá doplnit údaj o průměrné délce segmentů, která činí 3,3 slabiky. Tato hodnota se nachází téměř přesně ve středu intervalu vymezeném Oldřichem Švarným (2,5–4,5 slabiky).²⁷

Docházíme zde k zajímavému zjištění, že zatímco v našem vzorku je poměr dvou-, tří- a čtyřslabičných segmentů takřka vyrovnaný (s malými rozdíly pořadí: 2→4→3), většina dosud provedených výzkumů²⁸ nejenže konstatuje odlišné pořadí velikosti nejproduktivnějších segmentů (2→3→4), ale zejména identifikuje výrazný odstup četností dvou- a tříslabičných segmentů na jedné straně (každý okolo 35 %) od čtyřslabičných na straně druhé (okolo 20 %). Tyto studie navíc dospívají k zhruba

²⁵ Slaměnková 2016: 67. Procentuální podíl kól dle délky (nejfrekventovanější skupiny) je zde následující: 2 segmenty: 46 %, 1 segment: 29 %, 3 segmenty: 21 %.

²⁶ Např. při prozodické analýze monologu bylo zaznamenána relativní četnost jednoslabičných segmentů pouhé 0,2 % (Uher 2015: 106).

²⁷ Švarný 2014: 10.

²⁸ Srov. Slaměnková 2016: 68; Pospěchová 2016: 109; Slivníková 2016: 53.

polovičním hodnotám četnosti výskytu pětislabičných segmentů než naše data.²⁹ Specifikum analyzovaného materiálu co do délky segmentů lze tedy shrnout tak, že ačkoli průměrná délka odpovídá dříve zjištěným hodnotám (přibližně 3 slabiky), v rámci skupiny nejproduktivnějších segmentů sledujeme v našem vzorku oproti zmíněným studiím relativně vyšší četnosti výskytu čtyř- a pětislabičných segmentů na úkor segmentů dvou- a tříslabičných.

Míra tónovosti slabik

Následující tabulka (tab. 3) ukazuje absolutní a relativní četnosti výskytu slabik jednotlivých stupňů prominence:³⁰

stupeň prominence	absolutní četnost	relativní četnost	
zdůrazněně tónická slabika	86	3,9 %	38,7 %
plně tónická iktová slabika	601	27,4 %	
plně tónická neiktová slabika	162	7,4 %	
oslabeně tónická iktová slabika	263	12,0 %	21,0 %
oslabeně tónická neiktová slabika	197	9,0 %	
atónická slabika	887	40,4 %	

Tab. 3: Prominence slabik

Pro hypotézu o tendenci ke ztrátě tónovosti v současné hovorové čínštině mluví již na první pohled fakt, že zdaleka nejvíce slabik ve vzorku (40 %) zcela postrádá distinktivní tón. Příkladně-li k této hodnotě podíl oslabeně tónických slabik bez ohledu na jejich iktovost (21 %), jsme nuceni konstatovat, že u více než 60 % všech slabik dochází k úplné či částečné redukci tónu. Naopak slabik, jež si zachovaly plný tón, je pouze necelých 39 %. Dospíváme tak dokonce k téměř dokonale převrácenému poměru zjištěné míry tónovosti slabik než studie rytmického členění příkladových vět obsažených v *UčebSu* (60 % plně tónických, 11 % oslabeně tónických, 29 % atónických).³¹ Přirozeně se zde nabízí hypotéza, že jednou z pravděpodobných příčin tak výrazné disproporce je charakter analyzovaného textu, respektive pro-

²⁹ Existují však i výjimky jako Uhrova a Slaměnikové prozodická analýza monologických pasáží *Učebnice čínské konverzace*, která konstatuje zcela odlišné pořadí velikosti segmentů: 3 (34 %) → 4 (30 %) → 2 (22 %) a podobné zastoupení pětislabičných segmentů jako v našem vzorku (Uher 2015: 106).

³⁰ Švarný 2014: 11. Švarný rozlišuje celkem sedm stupňů prominence, když slabiky bez distinktivního tónu (slabiky atónické) dále dělí na (situačně) neutralizované a atónové, tedy takové, jež postrádají tón již vzhledem ke své morfemadické identitě. Z hlediska kvantitativní analýzy rytmických parametrů řeči však toto dělení nemá příliš velkou relevanci, proto v tab. 3 figuruje pouze šest stupňů prominence.

³¹ Slaměniková 2016: 64. Srov. též Švarný 1991: 210.

mluvy (modelově pronášené izolované exemplifikační věty vs. souvislá neformální dialogická³² mluva).

Rytmická struktura segmentů

Oldřich Švarný identifikuje segmenty s jednou až třemi iktovými slabikami (ar-zemi), jež představují rytmické vrcholy v opozici k slabikám neiktovým (thezím). V závislosti na pozici iktů jsou segmenty tvořeny rytmickými sledy vzestupnými (ascendence), sestupnými (descendence) či tříslabičnými sestupně-vzestupnými, tzv. akronymickými. Rytmické sledy mohou v rámci segmentu vytvářet kombinace a v závislosti na jejich typu k nim mohou být připojeny předklonky (proklitika) či příklonky (enklitika).³³ V našem vzorku jsme napočítali 856 rytmických sledů na 668 segmentů.

V rámci korpusu představují nadpoloviční většinu segmenty jednoiktové (390, tj. 58,4 %), dvouiktové zaujímají 40,4 % (270 segmentů), zatímco tříiktové jsou zastoupeny marginálně (8, tj. 1,2 %).³⁴ Následující tabulka (tab. 4) podává informaci o počtu iktů (arží) vztaženém k počtu slabik v segmentu.

počet arží	velikost segmentu (počet slabik)	absolutní četnost	relativní četnost
1	1	10	1,5 %
	2	193	28,9 %
	3	129	19,3 %
	4	50	7,5 %
	5	7	1,0 %
	6	1	0,1 %
2	3	50	7,5 %
	4	133	19,9 %
	5	77	11,5 %
	6	10	1,5 %
3	5	4	0,6 %
	6+	4	0,6 %

Tab. 4: Velikost segmentů v závislosti na počtu arží

³² Popis některých scén se zmiňuje o projevu monologickém, je však třeba si uvědomit, že i zde se v zásadě jedná o mimořádně dlouhé repliky dialogu.

³³ Koncepce iktu a rytmických sledů viz Švarný 2014: 11 nn.

³⁴ Takový poměr koresponduje s hodnotami zjištěnými předchozími výzkumy, srov. např. Pospěchová 2016: 111.

Vidíme, že nejproduktivnějším typem segmentu je dvouslabičný jednoiktový s 29 %, následovaný čtyřslabičným dvouiktovým a tříslabičným jednoiktovým (oba téměř shodně necelých 20 %). Kromě nich jsou v souboru významněji zastoupeny ještě segmenty pětislabičné dvouiktové (11,5 %), tříslabičné dvouiktové (7,5 %) a čtyřslabičné jednoiktové (7,5 %).

Dále se již zaměříme na samotné rytmické členění segmentů, přičemž vyjdeme z jejich velikosti.

Jednoslabičné segmenty

Lichá slabika v roli samostatného segmentu, je jevem spíše výjimečným, přesto se v korpusu několik takových segmentů objevilo. Ve dvou případech z deseti se přitom jedná o atónové slabiky (konkrétně citoslovce),³⁵ které, přísně vzato, nemohou být nositeli iktu. Pro prozodickou charakteristiku jednoslabičného segmentu je však vzhledem k absenci slabičného okolí, a tudíž i segmentálního rytmu pojem iktu irelevantní. Abychom předešli zbytečným koncepčním zmatkům, jsou i tyto segmenty v závěrečném protokolu zahrnuty do třídy jednoslabičných jednoiktových. Zbylých 80 % lichých slabik pak nese plný tón, který je u dvou z nich dokonce zdůrazněný.

Dvouslabičné segmenty

Dvouslabičné segmenty mohou být z logiky zákonitostí rytmického členění pouze jednoiktové. Dvouslabičných segmentů tvořených descendentním sledem, tedy s první slabikou iktovou, se ve vzorku vyskytlo celkem 120 (62 % z celkového počtu 193 dvouslabičných), ascendentní rytmus pak nalézáme ve zbývajících 73 dvouslabičných segmentech (38 %). Takový poměr zhruba odpovídá hodnotám zjištěným analýzou vzorku exemplifikačního materiálu *UčebS*.³⁶ Převahu descendentního rytmu nad ascendentním konstatuje i Oldřich Švarný, ovšem s poněkud menším rozdílem (55 % vs. 45 %).³⁷

Tříslabičné segmenty

Segmenty čítající tři slabiky jsou v našem souboru převážně jednoiktové (129, tj. 72 % ze všech 179 tříslabičných segmentů), přičemž u nich opět převažuje descendance (107 segmentů) nad ascencencí (22 segmentů). Zbývajících 50 tříslabičných segmentů (28 %) reprezentují dvouiktové sledy s akronymickým rytmem. Podrobnější informace o rytmickém členění tříslabičných segmentů podává následující tabulka:

³⁵ 2. kólon V007 a 1. kólon V009.

³⁶ Srov. Slaměnková 2016: 69.

³⁷ Švarný 1998: 34.

počet arzí	rytmus	absolutní četnost	relativní četnost v rámci tříslabičných segmentů		
1	descendentní	43	24,0 %	59,8 %	72,1 %
	předklonka + descendentní	64	35,8 %		
	ascendentní	11	6,1 %	12,3 %	
	ascendentní + příklonka	11	6,1 %		
2	akronymický	50	27,9 %		

Tab. 5: Rytmičké členění tříslabičných segmentů

Údaje v tabulce v zásadě korespondují s tvrzením obsaženým v *PGČ* o výrazně menším výskytu ascendance v tříslabičných jednoiktových segmentech a o tom, že zhruba polovina z nich vzniká spojením předklonky a sestupného rytmičkého sledu.³⁸ V čem se ovšem námi zjištěná data rozcházejí s hodnotami zjištěnými prozodickou analýzou jiných textů, je vzájemný poměr tříslabičných segmentů s rytmem descendentním a akronymickým. Zatímco totiž jiné studie konstatují jejich vyrovnaný poměr kolem 40 %, ³⁹ případně lehkou převahu struktury akronymické,⁴⁰ v našem vzorku výrazně převažuje rytmus jednoiktový descendentní nad dvouiktovým akronymickým.

Čtyřslabičné segmenty

Také čtyřslabičné segmenty mohou obsahovat nanejvýš dvě arze, na rozdíl od předchozích však mohou být tvořeny kombinací více sledů a klitika se zde mohou připojovat i k segmentům s akronymickým rytmem. Rytmičké členění čtyřslabičných segmentů v našem vzorku bude nejhodnější znázornit opět pomocí tabulky:

³⁸ Švarný 2014: 15.

³⁹ Srov. Uher 2015: 108.

⁴⁰ Srov. Pospěchová 2016: 112; Slivoniková 2016: 55.

počet arzí	rytmus	absolutní četnost	relativní četnost v rámci čtyřslabičných segmentů		
1	descendentní	29	15,8 %	24,0 %	27,3 %
	předklonka + descendentní	15	8,2 %		
	ascendentní + příklonka	3	1,6 %		
	ascendentní + descendentní	3	1,6 %		
2	akronymický	57	31,1 %	44,8 %	72,7 %
	předklonka + acronymický	8	4,4 %		
	akronymický + příklonka	17	9,3 %		
	descendentní + descendentní	46	25,1 %		
	ascendentní + ascendentní	5	2,7 %		

Tab. 6: Rytmičké členění čtyřslabičných segmentů

Mezi čtyřslabičnými segmenty již jasně dominují dvouiktové (73 %), zejména pak ty s nějakou formou akronymického rytmu (45 % ze všech 183 čtyřslabičných segmentů), po nichž do do četnosti následuje kombinace dvou descendentních sledů (25 % v rámci čtyřslabičných segmentů). Drtivá většina jednoiktových segmentů má descendentní rytmus (včetně těch s příklonkou představují 25 % všech čtyřslabičných segmentů a 88 % čtyřslabičných jednoiktových).

I v případě čtyřslabičných segmentů nacházíme výrazné odlišnosti při konfrontaci s daty z předchozích analýz nahrávek učebních materiálů.⁴¹ Ty se vesměs shodují na maximálně 15% podílu segmentů s jednou arzí, přičemž jednoiktová descendance představuje jen asi 8 % všech segmentů, což je podstatně méně než námi zjištěné hodnoty (27 % jednoiktových a 24 % jednoiktových sestupných). Zatímco na zhruba čtvrtinovém podílu kombinace dvou descendentních sledů panuje shoda napříč výzkumy včetně našeho, akronymický rytmus ve výsledcích zmíněných studií výrazně dominuje s podílem okolo 60 %, což je o čtvrtinu více než jejich zastoupení v našem vzorku. Podobně jako u tříslabičných segmentů, i zde tedy musíme konstatovat abnormálně vysokou četnost výskytu jednoiktových descendentních segmentů na úkor segmentů s akronymickou strukturou.

Pětišlabičné segmenty

Segmentů o pěti slabikách nacházíme v korpusu 88, tj. zhruba o polovinu nižší četnost než u tří nejproduktivnějších skupin segmentů dvou-, tří- a čtyřslabičných.

⁴¹ Srov. Uher 2015: 109; Pospěchová 2016: 112; Slivoníková 2016: 56.

Jak bylo však zmíněno výše, i tato hodnota (13 % všech segmentů) je přibližně dvojnásobná ve srovnání s těmi, k nimž obvykle dospívají jiné výzkumy. Rytmické členění pětislabičných segmentů znázorňuje následující tabulka:

počet arzí	rytmus	absolutní četnost	relativní četnost v rámci pětislabičných segmentů	
1	descendentní	2	2,3 %	8,0 %
	předklonka + descendentní	5	5,7 %	
2	akronymický	13	14,8 %	44,3 %
	předklonka + akronymický	11	12,5 %	
	akronymický + příklonka ⁴²	10	11,4 %	
	předklonka + akronymický + příklonka	5	5,7 %	
	descendentní + descendentní	30	34,1 %	39,8 %
	předklonka + descendentní + descendentní	5	5,7 %	
	jiný	3	3,4 %	
3	akronymický	4	4,5 %	

Tab. 7: Rytmické členění pětislabičných segmentů

Na rozdíl od předešlých tříd mohou pětislabičné segmenty obsahovat i tři ikty. V našem vzorku ovšem takové segmenty tvoří zcela okrajovou skupinu (4,5 % z pětislabičných segmentů),⁴³ podobně jako segmenty jednoiktové (8 %). Naprostou většinu tak představují segmenty dvoiktové (87,5 %), u nichž můžeme pozorovat pouze nepatrnou převahu akronymického rytmu nad zdvojenou descencí (44 % vs. 40 % všech pětislabičných). Opět se zde setkáváme se situací, kdy výše zmíněné dřívější výzkumy konstatují podstatně větší rozdíl v četnostech obou typů dvoiktových segmentů, tj. jasnější dominanci rytmu akronymického.⁴⁴ Kromě téměř úplné

⁴² Ve dvou případech dvě příklonné slabiky za sebou (závěrečné segmenty vět V044 a V074).

⁴³ Akronymický rytmus, který je vlastní všem tříiktovým pětislabičným segmentům, má ve třech případech ze čtyř podobu kombinace descendentního sledu s akronymickou strukturou, v jednom případě pak kombinace akronymické struktury a ascendentního sledu.

⁴⁴ Srov. např. Slivoníková 2016: 57. Tato studie uvádí 74% podíl segmentů s akronymickým rytmem, zatímco kombinace dvou descendentních sledů tvoří pouhých 20 % všech pětislabičných segmentů.

absence ascendentního rytmu mimo akronymickou strukturu⁴⁵ stojí za zmínku ještě vyšší četnost jednoiktových pětislabičných segmentů ve srovnání s tříiktovými, přičemž většina výzkumů dospívá k poměru opačnému.⁴⁶

Šesti- a víceslabičné segmenty

Kromě jednoho sedmislabičného segmentu, tvořeného třemi po sobě následujícími descendentními sledy,⁴⁷ sestávají nejdelsí segmenty v korpusu ze šesti slabik, jde o 14 segmentů, jejichž rytmické parametry jsou obsahem tabulky č. 8.

počet arzí	rytmus	absolutní četnost	relativní četnost v rámci šestislabičných segmentů		
1	descendentní	1	7,1 %		
2	akronymický	1	7,1 %	21,4 %	71,4 %
	předklonka + akronymický	1	7,1 %		
	předklonka + akronymický + příklonka	1	7,1 %		
	descendentní + descendentní	5	35,7 %	50,0 %	
	předklonka + descendentní + descendentní	2	14,3 %		
3	akronymický	3	21,4 %		

Tab. 8: Rytmické členění šestislabičných segmentů

Ve vzorku nalézáme jeden případ poměrně vzácného jevu v podobě jednoiktového šestislabičného segmentu, konkrétně descendance s plně tónickou iktovou slabikou následovanou pěti slabikami atónickými.⁴⁸ Na opačné straně spektra pak stojí tři segmenty tříiktové, shodně tvořené kombinací dvou descendentních sledů a jednoho ascendentního. Přes 70 % šestislabičných segmentů tak představují segmenty se dvěma arzemi, mezi nimiž má více než dvoutřetinovou převahu řada descendentních sledů nad akronymickou strukturou. Nepočítáme-li zmiňované

⁴⁵ Ascendentní sled lze mimo akronymickou strukturu (tj. kombinaci descendentního a ascendentního sledu v tomto pořadí) nalézt pouze ve dvou ze tří dvouiktových segmentů zařazených do skupiny *jiné* (V019 – konec 2. kóla; V097 – konec 2. kóla), ve kterých dochází ke spojení ascendentního sledu s descendentním skrze atónickou slabiku fungující zároveň jako proklitikum i enklitikum. Zbývající segment ze skupiny *jiné* je tvořen akronymickou strukturou s připojeným klesavým sledem (V090 – začátek 2. kóla).

⁴⁶ Např. Uher a Slaměniková uvádějí téměř 25 % tříiktových a pouze 1,5 % jednoiktových (Uher 2015: 110).

⁴⁷ Závěrečný segment věty V043.

⁴⁸ Závěrečný segment věty V010.

tříiktové descendetně-akronymické segmenty, vyskytuje se opakovaná descende přesně v polovině všech šestislabičných segmentů, což ostře kontrastuje s výsledky předchozích výzkumů, konstatujících jasnou dominanci akronymického rytmu v této skupině.⁴⁹ Vzhledem k poměrně nízké frekvenci výskytu šesti- a víceslabičných segmentů má ovšem případná generalizace výsledků podobných srovnání značné meze.

Pro přehlednost zjištěné údaje o rytmickém členění všech 668 segmentů shrňme do tabulky (tab. 9), kde bude výchozí parametr představovat nikoli počet slabik a iktů, nýbrž typ rytmického sledu.

rytmus	struktura	počet (relativní četnost)	
descendentní	jednoiktová	195 (29,2 %)	368 (55,1 %)
	jednoiktová s předklonkou	84 (12,6 %)	
	dvouiktová	81 (12,1 %)	
	dvouiktová s předklonkou	7 (1,0 %)	
	tříiktové	1 (0,1 %)	
akronymický	jako celek (2–3 ikty)	128 (19,2 %)	181 (27,1 %)
	s předklonkou (2 ikty)	20 (3,0 %)	
	s příklonkou (2 ikty)	27 (4,0 %)	
	s předklonkou a příklonkou (2 ikty)	6 (0,9 %)	
ascendentní	jednoiktová	84 (12,6 %)	103 (15,4 %)
	jednoiktová s příklonkou	14 (2,1 %)	
	dvouiktová	5 (0,7 %)	
jiný	lichá slabika	10 (1,5 %)	16 (2,4 %)
	ostatní (1–2 ikty)	6 (0,9 %)	

Tab. 9: Rytmičká struktura segmentů – shrnutí

Při pohledu na celková čísla je zřejmá dominance segmentů tvořených descendentními sledy (55 %). Jejich převaha nad akronymickými strukturami (27 %) je přitom výrazně vyšší než v případě statistik, k nimž došly výzkumy jazykového

⁴⁹ Uher se Slaměnickovou uvádějí téměř 80% převahu akronymických struktur, ať už se dvěma, nebo třemi ikty (Uher 2015: 111), Pospěchová dokonce jejich 100% podíl mezi všemi šestislabičnými segmenty (Pospěchová 2016: 112).

materiálu obsaženého v *Učebnici čínské konverzace*,⁵⁰ což je přinejmenším zčásti dáno poněkud skromnějším zastoupením segmentů s čistě ascendentním rytmem (tj. ascendance mimo akronymickou strukturu) v našem vzorku (15 %).

Rytmická struktura kól

Jak bylo uvedeno výše, ve vzorku jsme identifikovali 272 kól, sestávajících z jednoho až osmi segmentů (viz tab. 1, průměrně 2,5 segmentu). Převážná část z nich (237, tj. 81 %) se přitom skládá ze dvou či více rytmických sledů, ostatní jsou pak tvořeny jedním sledem (27, tj. 9,9 %) nebo lichou slabikou (4, tj. 1,5 %). Průměrný počet rytmických sledů v jednom kólu je 3,2,⁵¹ tedy o něco více, než je obvyklé.⁵²

První, na co se při analýze rytmického členění kól zaměříme, bude pozice jednotlivých typů rytmických sledů, respektive segmentů v rámci kóla. Podle Oldřicha Švarného se jednoiktové segmenty s descendentním rytmem nachází ze dvou třetin v pozici na začátku či uprostřed kóla, zatímco ascendentní segmenty nalézáme dominantně (asi ze tří pětín) na konci kóla,⁵³ podobně jako dvouiktovou akronymickou strukturu.⁵⁴ Zda takové poziční rozložení platí i pro náš vzorek, lze vyčíst z následující tabulky.⁵⁵

Rytmus segmentu (četnost)	pozice na začátku a uprostřed kóla (%)	pozice na konci kóla (%)
descendentní (368)	253 (68,8 %)	115 (31,3 %)
ascendentní (103)	57 (55,3 %)	46 (44,7 %)
akronymický (181)	80 (44,2 %)	101 (55,8 %)

Tab. 10: Pozice segmentů v rámci kóla podle rytmu

⁵⁰ Prozodická analýza monologických pasáží učebnice dochází k poměru 38 % descendance, 35 % akronymické struktury a 25 % ascendance (Uher 2015: 112), jiná studie dokonce konstatuje téměř vyrovnané zastoupení descendentních a akronymických segmentů mezi 33 a 34 %, zatímco segmentů tvořených ascendentními sledy identifikovala 27 % (Slivoníková 2016: 58). Je však třeba podotknout, že výzkum exemplifikačních vět v *UčebSu* již tak dramatické rozdíly v porovnání našimi výsledky nezaznamenává, když mezi segmenty nalézá 50 % descendentních, 25 % akronymických a 19 % ascendentních (Slaměnková 2016: 76).

⁵¹ Bylo identifikováno celkem 856 sledů (descendentních, ascendentních, tříslabičných akronymických a lichých slabik; delší než tříslabičné akronymické struktury považujeme za kombinace sledu descendentního a ascendentního) v 268 kólech, zařazených do analýzy.

⁵² Např. analýza *UčebSu* zjistila průměrně 2,3 sledu v jednom kólu (Slaměnková 2016: 77). Vyšší počet sledů přitom souvisí nejen s větším počtem segmentů v kólu, ale i s vyšším podílem čtyř- a víceslabičných segmentů v našem vzorku, viz kapitola Lineární členění.

⁵³ Švarný 1998: 33. Segmenty představující samostatný kólón jsou považovány za stojící na konci kóla.

⁵⁴ Tamtéž: 42.

⁵⁵ Po vzoru výzkumu Terezy Slaměnkové jsou do statistiky zahrnuti i descendentní a ascendentní segmenty s více arzemí, tj. kombinace více sledů stejného typu (srov. Slaměnková 2016: 77).

Vidíme, že zatímco v případě descendentního rytmu se Švarným udávána dvou-
třetinová převaha pozice na začátku nebo uprostřed kóla potvrzuje téměř přesně,
ascendentní segmenty se v téže pozici nacházejí v lehce nadpoloviční většině, což
znamená, že v našem vzorku Švarným identifikovaný opačný poměr pozice obou
typů segmentů neplatí.⁵⁶ Akronymické segmenty pak sice ve shodě s výsledky Švar-
ného výzkumu nacházíme dominantně na konci kóla, převaha finální pozice u nich
však není tolik markantní.

Jiným, dost možná názornějším způsobem, jak zachytit převládající vzorce
rytmického průběhu na začátku a konci kól, je vyhodnocení podoby iniciálních
a finálních rytmických sledů v rámci kóla.⁵⁷ Následující tabulka (tab. 11) proto
udává poměr sestupných a vzestupných sledů v obou pozicích. Nejde nám zde již
o celé segmenty, nýbrž právě o sledy jakožto bázev rytmické úseky. V případě
akronymické struktury v čele kóla tedy identifikujeme jeho počátek jako descen-
dentní, akronymický rytmus na konci naopak vyhodnocujeme jako ascendentní
zakončení kóla.⁵⁸

	descendence (%)	ascendence (%)
počáteční sled v kólu	82,7 %	17,3 %
konečný sled v kólu	44,9 %	55,1 %

Tab. 11: Rytmus počátečních a konečných sledů v kólu

Získané hodnoty jasně ukazují, že rytmus na začátku kól má dominantně sestup-
ný průběh (83 %), naopak pouze 17 % kól začíná sledem ascendentním. Potvrzuje se
zde i Švarného teze o převaze vzestupného rytmu na konci kóla, ačkoli ta je s podílem
55 % poněkud skromnější.⁵⁹

Posledním krokem v rámci analýzy kól bylo jejich rozdělení do čtyř typů na
základě přítomnosti, či absence vzájemného styku iktů napříč segmenty. Zatímco
předchozí část analýzy se soustředila na počáteční a koncový rytmus, tímto způ-
sobem lze získat přesnější informace o rytmickém průběhu uvnitř kóla, respektive
zachytit jeho celkový rytmický profil. Činíme tak v následující tabulce (tab. 12), byt
pouze ve formě zaznamenání rytmických tendencí.⁶⁰ Základní strukturální typy kól

⁵⁶ Převládající pozici ascendentních segmentů na začátku či uprostřed kóla konstatují i ně-
které další výzkumy – srov. Uher 2015: 113 nebo Pospěchová 2016: 113.

⁵⁷ Viz Slaměnková 2016: 77.

⁵⁸ V případě kól tvořených jednoiktovým segmentem zaznamenáváme příslušný rytmus jako
počáteční i konečný.

⁵⁹ Tereza Slaměnková dospívá při analýze jazykového materiálu *UčebSu* k hodnotám doklá-
dajícím výraznější převahu ascendance na konci kóla (64 %) a srovnatelnou míru dominance
descendence na jeho začátku (79 %) v porovnání s naším vzorkem (Slaměnková 2016: 77).

⁶⁰ Tj. např. bez ohledu na počet opakujících se sledů nebo detailnější rozbor klitických ele-
mentů, jakékoli podrobnější zobrazení rytmického průběhu kól by ostatně neumožňovalo
přehlednou klasifikaci.

jsou na základě poznatků formulovaných Oldřichem Švarným⁶¹ vymezeny následujícím způsobem:⁶² Typ A – kóla tvořená jedním sledem, tudíž obsahující jedinou arzi, v případě tříslabičného akronymického sledu pak dvě arze. Typ B – kóla s více sledy, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí.⁶³ Typ C – kóla s minimálně jedním bezprostředním sousedstvím arzí. Typ D – kóla, v nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství pouze díky předklonné či příklonné slabice mezi nimi.

typ kóla	rytmus	absolutní četnost	relativní četnost
A (jeden sled)	akronymický	1	0,4 %
	descendentní	16	6,0 %
	ascendentní	10	3,7 %
	lichá slabika	4	1,5 %
B (bez sousedství arzí)	akronymický	87	32,5 %
	více descendencí	45	16,8 %
	více ascendencí	3	1,1 %
	jiný	2	0,7 %
C (sousedství arzí)	více akronymických	22	8,2 %
	ascendence + akronymický	9	3,4 %
	akronymický + descendence	18	6,7 %
	ascendence + descendence	7	2,6 %
	lichá slabika + descend./akronym.	4	1,5 %
	jiný	13	4,9 %
D (klitikum mezi arzemi)	více akronymických	5	1,9 %
	ascendence + akronymický	4	1,5 %
	akronymický + descendence	13	4,9 %
	ascendence + descendence	4	1,5 %
	jiný	1	0,4 %

Tab. 12: Rytmičká struktura kól

Nadpoloviční většinu v našem korpusu představují kóla tvořená více sledy, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí. Mezi nimi je nejfrekvento-

⁶¹ Viz Švarný 2014: 19–20; Švarný 1998: 50–55.

⁶² Technická podoba typologie je přejata od Terezy Slaměnikové (Slaměniková 2018).

⁶³ Sousedstvím arzí je míněno zakončení segmentu iktovou slabikou a současně zahájení následujícího segmentu další iktovou slabikou bez ohledu na rozdíl v jejich prominenci (Švarný 2014: 19).

vanějším rytmickým vzorcem akronymická struktura, tj. kólon s arzí na začátku i na konci (třetina všech kól ve vzorku). zhruba o polovinu menší podíl (17 %) pak zaujímá řada descendentních sledů. Ostatní rytmické vzorce jsou v rámci typu B zastoupeny zcela okrajově, což znamená, že právě uvedené dva rytmické podtypy jsou zdaleka nejproduktivnější i v rámci celého vzorku (jako jediné zaujímají mezi kóly více než 10% podíl). Připočteme-li ke kólům typu B ještě kóla tvořená jediným sledem, která v našem vzorku tvoří relativně nepočetnou skupinu (necelých 12 %) s dominancí descendentního rytmu (6 % všech kól), zjistíme, že absence jakéhokoli sousedství arzí (tj. včetně sousedství „zmírněného“ klitikem) je vlastní přibližně třem pětinám všech kól.⁶⁴ Více než ve čtvrtině (27 %) kól naopak dochází k bezprostřednímu sousedství iktů a v dalších 10 % k jejich sousedství zprostředkovanému předklonkou či příklonkou. Zatímco v rámci typu C dominuje s 8 % všech kól kombinace akronymických struktur, následovaná kombinací akronymického a descendentního rytmu (7 %), nejvíce kól typu B se vyznačuje právě posledně zmíněnou rytmickou strukturou (5 % všech kól).

Pokud bychom konečně měli na základě právě zjištěných hodnot učinit o něco obecnější závěr, kterým bychom z jiné perspektivy doplnili poznatky z úvodu této kapitoly o počátečním a koncovém rytmu kól, mohli bychom kóla napříč typy A–D roztrždit do skupin podle rámcového rytmického průběhu, tj. podle přítomnosti vs. nepřítomnosti iktu na začátku a na konci kóla. V takovém případě bychom s 44% podílem jako nejproduktivnější identifikovali kóla s akronymickým rytmem (tj. iktus na začátku i na konci kóla). S 38 % by pak následovala kóla s rytmem dominantně descendentním (tj. iktus na začátku, nikoli však na konci kóla),⁶⁵ zatímco kóla s ascendentním rámcovým rytmem (neiktová slabika na začátku kóla, iktová na jeho konci)⁶⁶ by zaujímala pouze něco přes 10 % a kóla s rytmem ascendentně-descendentním (absence iktu na začátku i na konci kóla)⁶⁷ necelých 7 %. Pokud bychom tedy měli operovat s právě nastiňným konceptem „rámcového kólového rytmu“, konstatovali bychom, že ačkoli segmetální rytmus je v našem vzorku převážně descendentní, v kólu jako celku nejčastěji nacházíme rámcový rytmus akronymický.⁶⁸

⁶⁴ Tereza Slaměniková ve svém výzkumu dospívá k o poznání většímu podílu kól bez jakéhokoli sousedství arzí, který tvoří více než tři čtvrtiny všech zkoumaných kól, a ve srovnání s naším korpusem zaznamenává též více než dvojnásobné zastoupení kól tvořených jedním sledem. Pouze v necelých 18 % kól pak v jejím vzorku dochází k bezprostřednímu sousedství iktů (Slaměniková 2016: 77–78).

⁶⁵ Kromě samotné descendance a jejich řad sem řadíme struktury akronymicko-descendentní, značnou část skupiny označené jako *jiné* a taktéž několik kól začínajících lichou slabikou před segmentem s descendentním nebo akronymickým sledem v čele.

⁶⁶ Spadají sem tedy i kóla tvořená kombinací ascendentního a akronymického rytmu.

⁶⁷ Kromě hodnot u takto označených položek v tab. 12 se jedná i o zhruba třetinu kól klasifikovaných jako *jiné*.

⁶⁸ Takový závěr ovšem již implicitně vyplývá z hodnot v tab. 10 a 11 na jedné straně a tab. 12 na straně druhé, náš dovětek o „rámcovém kólovém rytmu“ tak představuje pouze pokus o jakousi syntetizaci těchto údajů.

Shrnutí

Cílem této studie bylo pomocí analýzy textu replik hlavního mužského hrdiny filmu *Uvidíme se tam* převedeného do prozodické transkripce získat kvantitativní data popisující prozodické parametry promluvy v hovorové čínštině v neformální komunikační situaci. Zmíněný jazykový materiál tak byl analyzován z hlediska lineárního členění textu, tónově-akcentuální prominence slabik a rytmické struktury segmentů a kól. Získané údaje pak byly prezentovány převážně pomocí komentovaných tabulek v textu analýzy a jejich shrnutí lze nalézt i v protokolu přiloženém k tomuto článku.

Důležitým rysem studie je její komparativní rozměr. Výsledky analýzy byly průběžně konfrontovány s výstupy již provedených výzkumů na poli prozodie čínštiny jakož i s obecnými poznatky formulovanými Oldřichem Švarným. Z tohoto srovnání pak vyplynulo několik zajímavých zjištění ve formě identifikace nejvýznamnějších odchylek námi získaných hodnot od dříve prezentovaných dat, na jejichž základě lze formulovat jistá prozodická specifika zkoumaného jazykového materiálu.

V rovině lineárního členění tak nalézáme relativně delší kóla, což může svědčit o poněkud „zhuštěnějším“ charakteru neformální mluvy, tedy menší subjektivní potřebě mluvčího svůj projev logicky segmentovat. S podobnou „zhuštěností“ se pak setkáváme i na úrovni rytmických segmentů, když v rámci jejich neproduktivnějších velikostních tříd identifikujeme oproti obvyklému rozložení relativně vyšší podíl čtyř- a víceslabičných jednotek na úkor dvou- a tříslabičných při zachování obvyklé průměrné délky segmentu. Z hlediska prominence slabik, respektive míry jejich tónovosti nás v neformální hovorové řeči jistě nepřekvapí relativně vysoká míra tónové redukce a neutralizace. Zjištěné hodnoty, kdy si pouze necelé dvě pětiny všech slabik ve vzorku zachovávají plný tón, se však od výsledků všech v textu zmíněných předchozích analýz odchylují zcela zásadním způsobem – žádná z nich totiž nekonstatuje vyšší než poloviční podíl slabik s redukcí či úplnou absencí tónu, jak se to děje v našem vzorku (40 % atónických + 21 % oslabených tónických). Co do rytmické struktury segmentů identifikujeme ve vzorku celkově výraznější převahu descendentního rytmu nad akronymickým a ascendentním, než je obvyklé, což je dáno zejména mimořádně vysokým podílem jednoiktových descendentních segmentů. Zároveň sledujeme relativně menší dominanci akronymického rytmu ve skupinách segmentů, pro něž je akronymický rytmický průběh typický, tj. zejména mezi segmenty se dvěma arzemi. Rovněž podíl čistě vzestupných segmentů je menší než ve výstupech z jiných výzkumů. Dominantní rytmické vzorce identifikované v rámci kól v našem korpusu pak sice verifikují pravidlo o převládající iniciální descendenci a finální ascendenci, ovšem nikoli tak přesvědčivě jako materiál analyzovaný v jiných výzkumech.

Hodnoty zjištěné v průběhu našeho výzkumu jsme zatím porovnávali pouze s výsledky analýz textů obsažených v *Učebním slovníku jazyka čínského* a *Učebnici čínské konverzace*, tedy materiálu v zásadě stylově nevyhraněného. Kvalifikované závěry o prozodických specifikách neformálního mluveného projevu v čínštině bude však možné činit až na základě komparace s výsledky prozodické analýzy textů náležejících k odlišným funkčním stylům. Výsledky našeho výzkumu navíc nemusí být zcela

reprezentativní pro čínský neformální hovorový jazyk jako takový – byť by měly mít značnou výpovědní hodnotu minimálně ve vztahu k civilnímu hereckému projevu v současném čínském filmu – a bude tudíž třeba pokračovat též ve zkoumání neformální každodenní mluvy za použití jiných textů. Z těchto důvodů se zde prozatím zdržujeme předčasných generalizací s nadějí, že se v dohledné době podaří shromáždit dostatečné množství spolehlivých a reprezentativních dat o prozodických kvalitách stylově diferencovaných promluv, která by dále přispěla k lepšímu porozumění zákonitostem a vývojovým trendům ve zvukové podobě současné čínštiny.

PROTOKOL ANALÝZY			
počet vět:	117	počet sledů:	856
počet kól:	272	počet slabik:	2196
počet segmentů:	668		
PROMINENCE SLABIK			
zdůrazněné tónické (86), plně tónické iktové (601), plně tónické neiktové (162), oslabeně tónické iktové (263), oslabeně tónické neiktové (197), atónické (887)			
SEGMENTY			
jednoslabičné jednoiktové (10)			
dvojslabičné jednoiktové (193): AS (73), DE (120)			
trojslabičné (179): jednoiktové (129): AS (11), ASe (11), DE (43), pDE (64)			
dvojiktové AKR (50)			
čtyřslabičné (183): jednoiktové (50): ASe (3), DE (29), pDE (15), ostatní (3)			
dvojiktové (133): AKR (57), AKRe (17), pAKR (8), DE+DE (46), AS+AS (5)			
pětislabičné (88): jednoiktové (7): DE (2), pDE (5)			
dvojiktové (77): DE+DE (30), pDE+DE (5), AKR (13), AKRe (10), pAKR (11), pAKRe (5), ostatní (3)			
trojiktové AKR (4)			
šesti- a víceslabičné (15): jednoiktové DE (1)			
dvojiktové (10): DE+DE (5), pDE+DE (2), AKR (1), pAKR (1), pAKRe (1)			
trojiktové (4): DE+DE+DE (1), AKR (3)			
KÓLA			
počet segmentů: jeden (54), dva (98), tři (77), čtyři (30), pět (10), šest (1), sedm (1), osm (1)			
tvořená jednou slabikou (4)			
tvořená jedním sledem (27): AKR (1), DE (16), AS (10)			
tvořená dvěma a více sledy (237):			
a) bez sousedství arzí (137): AKR (26), AKR s opakujícím se DE (55), AKR s opakujícím se AS (3), AKR s opakujícím se AS i DE (3), opakující se DE (45), opakující se AS (3), ostatní (2)			
b) sousedství arzí (73; AS i DE se mohou opakovat): více AKR za sebou (22), AS+AKR (9), AKR+DE (18), AS+DE (7), lichá iktová slabika+AKR (1), lichá iktová slabika+DE (3), ostatní (13)			
c) atónická slabika mezi dvěma arzemi (27): odděluje AS a AKR (4), AKR a DE (13), více AKR za sebou (5), AS a DE (4), ostatní (1)			
Použité zkratky			
AKR = akronymická struktura; AS = ascendentní sled; DE = descendentní sled; p = předklonka; e = příklonka			

Literatura

- ČECHOVÁ, Marie, Marie Krčmová a Eva Minářová: *Současná stylistika*. Praha 2008.
- HAN, Kristýna: Prosodická charakteristika textu: Panjin. *Dálný východ* 2018, VIII (1), ss. 97–119.
- HAVRÁNEK, Bohuslav: Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura. In *Spisovná čeština a jazyková kultura*, Praha 1932, ss. 32–84.
- HLADÍKOVÁ, Kamila a Petr Janda: *Lexikon kinematografie čínského světa*. Olomouc 2018.
- HORÁLEK, Karel: K stylistice zvukových prostředků jazyka. *Naše řeč* 1983, 66 (2), ss. 57–68.
- JEDLIČKA, Alois, Věra Formánková a Miloslava Rejmánková: *Základy české stylistiky*. Praha 1970.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese. *Studia Orientalia Slovaca*, 2018, 17 (2), 151–169.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičké členění příkladových vět Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (2), ss. 64–81.
- SLIVONÍKOVÁ, Barbora, Michaela Grycová a Kristýna Pavlačková: Charakteristika descendentních sledů v ÚČK. *Dálný východ* 2016, VI (2), ss. 51–63.
- ŠVARNÝ, Oldřich: The Functioning of the Prosodic Features in Chinese (Pekinese). *Archiv Orientální* 1991, 59 (2), ss. 208–216.
- ŠVARNÝ, Oldřich: *Učební slovník jazyka čínského I–IV*. Olomouc 1998–2000.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc 1998.
- ŠVARNÝ, Oldřich a Tang Yunling Rusková: Prosodic Features in Chinese (Pekinese): Prosodic Transcription and Statistical Tables. *Archiv Orientální* 1991a, 59 (3), ss. 234–254.
- UHER, David: The rhythmic structure of sentences in the Textbook of Chinese Conversation. *China & the World Cultural Exchange* 2016, 5, ss. 25–28.
- UHER, David a Tereza Slaměníková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 104–115.
- UHER, David, Liu Xuemin a Jakub Vykoukal: *Učebnice čínské konverzace*. Praha 2007.

Prosodic Characteristic of Text: Casual Speech of Movie Character

This study employs the methodology of prosodic analysis developed by Oldřich Švarný and aims to explore prosodic features of the film actor Ge You in the Chinese romantic comedy *Be There or Be Square*. Its goal is to obtain quantitative data depicting rhythmical characteristics of Modern Colloquial Chinese in casual conversation. After the linear segmentation, syllable prominence, and rhythmical structure of segments and cola were analysed, the resulting data were compared with the outputs of some of the previously published research on the prosody of Modern Chinese. Discovered differences could be regarded as prosodic specifics of the analysed material (i.e. above-average length of cola, a significant percentage of syllables with the reduced or missing tone, remarkable degree of superiority of descending rhythm within segments). This study's results can be used for further comparison and considered a part of the broader research project concerning prosodic features of different functional styles.

Key Words: Modern Colloquial Chinese, prosody, prosodic transcription, linear segmentation, syllable prominence, Oldřich Švarný, Chinese cinema, Ge You

Kontakt: Václav Štefek, katedra asijských studií FF UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; vaclav.stefek01@upol.cz

PROZODICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTU: HOST TALK SHOW

Markéta Otýpková

Abstrakt: *Tato studie se zabývá prozodickou rovinou jazyka a dává si za cíl zodpovědět základní otázky charakteru čínského textu. Její primární předlohou se stala rozsáhlá celoživotní práce prof. PhDr. Oldřicha Švarného, CSc. (1920–2011), který se soustavně věnoval problematice prozodických rysů čínštiny, a vytvořil tak dílo, které ve světové sinologii nemá obdoby. Rozsah a charakter výchozího materiálu, jenž je prozodicky transkribován dle pravidel Oldřicha Švarného, byl zvolen tak, aby bylo dosaženo objektivních výsledků kvantitativní analýzy, v rámci níž je pozornost zaměřena na konkrétní prozodické jevy. Cílem je zjistit, jaké je nejproduktivnější rytmické členění segmentů a jaké kombinace rytmických sledů převažují v rámci kól.*

Klíčová slova: *suprasegmentální fonologie, moderní hovorová čínština, prozodická transkripce, lineární členění, rytmické členění, Oldřich Švarný*

Prozodické, neboli suprasegmentální rysy řeči, mezi které patří zejména slovní a větný přízvuk, členění řeči pomocí předělů, řečové tempo, větná intonace či tóny, zachycuje prozodická transkripce. Z akustického hlediska se prozodické rysy realizují pomocí změn výšky tónu, změn síly či změn délky. Přestože jsou při jazykové komunikaci nesmírně důležité, v písmu nejsou řádně zachyceny. Tato okolnost nijak nevedí rodilým mluvčím jazyka, kteří si prozodii mateřštiny osvojují od počátku svého života. Potíže však mají ti, kteří se danému jazyku učí jako cizímu. Konkrétně čínština jakožto tónový jazyk má prozodickou stránku mimořádně komplikovanou.¹

K prohloubení našeho poznání suprasegmentálních rysů moderní čínštiny výrazně napomáhá prozodická transkripce, speciálně upravený pinyinový zápis, který zachycuje nejdůležitější prozodické rysy čínštiny a dokáže tak správně reflektovat určité jedinečné provedení dané věty. Autorem tohoto přepisu je prof. PhDr. Oldřich Švarný, CSc., který své dílo soustavně vyvíjel a zdokonaloval téměř šedesát let. Obrovský objem zvukového materiálu, jenž prof. Švarný analyzoval a poté prozodicky označil pomocí své transkripce, nemá ve světové sinologické literatuře obdoby.²

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společnosti).

¹ Trísková 2011: 40–41.

² Trísková 2011: 48–50.

Na celoživotní práci prof. Švarného navazuje několik publikací, jejichž autoři tak významně přispěli k rozsáhlejšímu kvantitativnímu zkoumání čínské prozodické struktury jazyka. Mezi nimi lze zmínit zejména článek *The rhythmic structure of sentences in the Textbook of Chinese Conversation*³, jejímž autorem je doc. Mgr. David Uher, PhD, dále pak *An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese*⁴ či *Rytmičké členění příkladových vět Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1–50)*⁵ autorky Mgr. Terezy Slaměňíkové, Ph.D., nebo publikaci *Prozodická analýza monologu*⁶, která vyšla ve spolupráci těchto dvou autorů. Výrazný přínos k objasnění dané problematiky má také Mgr. Zuzana Pospěchová, Ph.D., která je autorkou publikací *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*⁷ či *Prozodická transkripce čínštiny a její využití v současnosti*⁸.

Tato studie⁹ se orientuje se na výstavbu korpusu mluvené řeči a zaznamenávání jejich prozodických rysů. Východním materiálem a samotným podkladem je nahrávka rozhovoru dvou čínských mluvčích. Nejedná se tedy o izolované věty, ale o plynulou promluvu, následně převedenou do souvislého, prozodicky transkribovaného textu, který dále podléhá analýze lineárního a rytmického větného členění.

Detailní rozbor se chronologicky věnuje hodnocení množství a průměrných délek menších větných celků, jakými jsou kóla, segmenty a slabiky, dále pak rychlosti promluvy a rytmickému členění, kdy je zjišťován počet iktů a rytmická struktura segmentů. V neposlední řadě je pozornost zaměřena také na analýzu kól, která v rámci zkoumaného vzorku objasňuje otázku pozice rytmických sledů v kólech a poskytuje údaje o rytmických vzorcích v rámci kól.

Transkribovaný text

Prozodicky transkribovaný text vznikl na základě zvukové nahrávky, přičemž se jedná o televizní rozhovor moderátorky s čínským hercem, režisérem a scenáristou Jiang Wenem, narozeným v čínské provincii Hebei. Jiang Wen zde přemýšlí o lidské povaze v kontextu reálného života a charakteru postav ve filmu. Taktéž s moderátorkou hovoří o německých režisérech Herzogovi a Fassbinderovi. Ačkoliv v audionahrávce figurují dva lidé, analýze podléhá pouze promluva Jiang Wena, zatímco řeč moderátorky byla vzhledem k zaměření této práce opomenuta a z korpusu zcela vyčleněna. Z celé promluvy Jiang Wena byla k analýze vyjmuta část taková, v níž je kromě izolovaných vět či kratších výpovědí také dostatek delší souvislé promluvy.

Obecně lze říci, že mluvené komunikáty bývají ve srovnání s psanými většinou spontánní a jsou bezprostředně spjaty s konkrétní situací, za níž verbální komunika-

³ Uher 2016.

⁴ Slaměňíková 2018.

⁵ Slaměňíková 2016.

⁶ Uher, Slaměňíková 2015.

⁷ Pospěchová 2016.

⁸ Pospěchová 2015.

⁹ Jedná se o přepracovanou diplomovou práci Otýpková 2019.

ce probíhá. Projev může být více či méně zasažen subjektivitou nebo emocionalitou při nazírání na téma, bývá dynamičtější a konkrétnější, což je například ovlivňováno přímým kontaktem s posluchači.¹⁰ Mluvený text, zejména pak dialog, je charakteristický určitou mírou neuspořádanosti, je volně strukturovaný a může docházet k prolínání témat či motivů. Nepocítuje se nutnost pevně organizovat větu či souvětí, přeroknutí se nehodnotí negativně a velkou úlohu má intonace a dynamika řeči.¹¹

Promluva Jiang Wena se dá pokládat za spontánní, dopředu nepřipravenou. Tento předpoklad vychází ze skutečnosti, že se rychlost jazykového projevu mění v závislosti na daných okolnostech. V úsecích, kdy mluví více přemýšlí a hledá správná slova, je tempo řeči pomalejší. V částech, kdy k tomuto nedochází, se řeč naopak zrychluje. Teze o spontánním projevu mluvího je též posílena faktem, že je jeho promluva v jistém slova smyslu neuspořádaná. Zaznamenány byly rovněž části, v nichž došlo k přeroknutí.

Audionahrávka byla transkribována dle systému prozodické transkripce prof. Oldřicha Švarného díky výrazné pomoci doc. Mgr. Davida Uhra, Ph.D. Za opakovaného poslechu byly jednotlivé věty rozčleněny na kóla a na segmenty. V závislosti na výslovnosti mluvího byla v rámci ucelených rytmických sledů označena tónová prominence příslušných slabik. V audionahrávce došlo v několika případech v jinak kvalitním dialogu k nepřirozenému projevu či zpomalení stabilní rychlosti řeči, a to z důvodu zadrhnutí či zakoktání. V rámci dosažení relevantnosti dat nebyly tyto věty v analýze zohledňovány a v textu jsou značeny hranatou závorkou. Prozodická realizace slov a syntagmat, která je zachycena v korpusu, je ovlivněna nejen tempem řeči, ale také momentálním rozhodnutím mluvího, týkajícím se toho, které slovo je vhodné zdůraznit apod.¹² V prozodické transkripci jsou zvýrazněna místa ve větách, na nichž se objevuje hlavní prominence.

- V001 其实让我最触动最深的是人本身。
qíshi-rang-wo³ zuì, chudòng zui-shēn-d-shì, rén-běshēn.
- V002 我也许很早就发现人和人得不一样。
wo³-yexǔ hěn-zǎo-jiu-fāxiàn, rén²he-rén, hěn-bu-yí-yàng.
- V003 人们在表现它的时候儿在拍摄它的时候儿往往把很多人排成一个样子。
rénmen-zai, biǎoxiàn tā-d-shì²hour, zai-pāishè tā-d-shì²hour,
wǎngwang-ba, hěn-duo-rén² páicheng yí²-ge-yàngz.

¹⁰ Čechová, Krčmová, Minářová 2008: 80–82.

¹¹ Čechová 1997: 136.

¹² Švarný, Uher 2014: 14.

- V004 更可怕的是排成一个不存在的样子用一句极端的话来说就没有一个人是正常的。
gèng-kèpà-d-shi, páicheng-yí²-ge bu⁴-cun^{zāi}-d yàngz, yòng-yi-ju⁴
jíduan-d-huà lai-shuo¹, jiu-méi-you-yí²-ge-ren shi-zhèngchang-d.
- V005 我不是说人都不正常而是没有一个标规格。
wo³-bu-shi-shuō ren-dōu **bù**-zhèngchang, ér-shi, [mei you yi ge biao
guige].
- V006 似乎我们在一个世界上但实际上脑子里都是在。
sì^{hū} wo³men zai-yí-ge shìjièshang, dan-shíjìshang nǎoz dou¹-shi-zai.
- V007 都在形成极其不同的世界。
dōu-zai-xíngcheng jí^{qí}-bu-tong-d shijie.
- V008 所以就产生了这些人物在虽然在一个空间里边儿或者在一个家庭里边儿或者在一个院子里边儿或者在一个故事里边儿。
suǒyì-jiu, **chǎn**shengle, zhei⁴-xie-rénwù-zai, sui¹ran-zai-yí-ge **kōng**jian-
-lǐ³bianr huozhè zai-yí-ge, jiāting-lǐ³bianr huozhe³-zai, yí-ge-yuàn-z-libianr
huozhe³-zai yí²-ge-gùshi-lǐ³bianr.
- V009 其实他们本身对生死时间真实与不真实的理解是很不同的才产生了后来的这样儿的情况。
qíshi-tamen¹ **běn**shen-dui, shēng-sǐ-shíjiān, zhēnshí yu-bù-zhenshi²-d lìjie-
-shi hěn-bu-tong²-d cai-chǎnshengle hòulai-d zhei⁴-yangr-d-qíngkuang.
- V010 我是从人开始来认识这件事儿。
wo³-shi-cóng, ren²-kaishǐ, lai-rènshi zhei⁴-jian-shìr.
- V011 那想表达清这些人的内心的时候儿找不到方法所以就不断用一个看儿上去跟我们习惯的现实不同的方法来表达它因为他就是在那样儿的一个生活中而不是在我们大家习惯的所谓现实的或者电视里的电影儿里生活的样子。
[na xiang], biǎoda-**gīng**chu zhei⁴-xie-rén-d, nèixin-d-shi²hour, zhǎobudao-
-fāngfǎ, suǒyì-jiu, [buduan yong yi ge] kànshangqu-gen wo³men-xíguan-d
xiànshi-bù-tóng-d, fāngfǎ, [lai biaoda ta], yīnwei, tā-jiu-shi-zai nèi-yangr-
-d-yí²-ge shēnghuozhong¹, er-bú-shi-zai wo³men-dajiā xíguan-d, suǒwei,
xiànshi-d huozhe³, diànshìli-d, diànyǐngli shēnghuo-d-yàngz.
- V012 比如说太阳儿照常升起其实我并没有真的想用什么方式来表达她。
bì³ru-shuō, tàiyangr-zhaocháng-shengqǐ qí²shi-wǒ bìng-mei-you, zhēn-
-d xiǎng-yong shen²me-fāngshi, lai-biǎoda-ta.
- V013 比如说对这个妈妈和儿子的关系。
bì³ru-shuō dui-zhei⁴-ge-māma he-érz-d-guan¹xi.

- V014 她就不像一个正常大家理想中或者愿意的一个妈妈和儿子的关系。
tā-jīu-bù-xiàng yī²-ge-zhèngchāng dàjiā líxiāngzhōng¹ huó⁴zhe-yuànyì-d-yī²-ge māma-he-érz-d guān¹xi.
- V015 她不教育儿子。
ta-bú-jiàoyù érz.
- V016 她甚至虐待儿子。
ta-shènzhì nū²dai erz².
- V017 她甚至在儿子心里觉得她不是个妈。
ta-shènzhì zai-érz, xīnlǐ, juéde, ta-bù-shi-ge-māma.
- V018 她也不像妈。
ta¹-yē-bù-xiàng-mā.
- V019 我们这么说的時候会觉得哇你这个电影很奇怪啊的。
wǒ³men-zhème-shuō-d-shí²hour hui-juéde [wa] ni-zhei⁴-ge-diànyǐng hen-qíguài-a.
- V020 但是你到现实中去问一个人仔细地去问哪一个人的妈真的像一个标准的妈那样。
dànshì-ni-dào⁴ xiànshízhōng¹-qū wèn-yì-ge-rén² zǐxì-d-qu-wen⁴, nǚ²-yì-ge-rén²-d-mā zhēn-d-xiàng⁴ yī²-ge-biāozhūn-d-mā¹ nǚ⁴-yangr.
- V021 其实很少的。
qí²shì-hěn-shǎo.
- V022 可是我们就是愿意在电影儿里看到一个hey她为什么不像一个正常的妈呢。
kě³shì-wǒ³men jīū-shì-yuànyì, zai-diànyǐnglǐ kàndào-yī²-ge [hey] ta-wèi-shénme bú-xiàng-yī²-ge zhèngchāng-d-mā-ne.
- V023 那我就特别想问在座的那些观众。
nǚ⁴-wǒ-jiù tèbié-xiàng-wèn⁴ zai-zuò-d nei⁴-xie-guānzhòng.
- V024 你们谁的妈是一个正常的吗。
nǚ³men-shéi-d-mā shì-yī²-ge zhèngchāng-d-mā¹.
- V025 像一个标准的妈。
xiàng-yì-ge biāozhūn-d-mā¹.
- V026 这是我不知道怎么把她完成的。
zhe⁴-shì-wǒ, bu⁴-zhīdào zěnme-ba-tā¹ wánchéng-d.

- V027 就是说实际上大家都生活在。
jiù-shi, shijishang dàjiā dōu-sheng₁huo-zai.
- V028 不标准的这个生活里但是大家很愿意在电影儿里边要求一个标准的
东西在也可能是大家想看电影的欲望啊。
bù-**biāo**zhun-d zhèi-ge, shēnghuo³li, dànshi-dàjiā **hěn**-yuànyì zai-
-diànyǐng-r-libian yāoqiú-yì²-ge biāozhun-d dong¹xi-zai, ye-ke³neng shi-
-dàjiā xiang³-kan-diànyǐng-d **yù**wang-a.
- V029 其实我觉得还是人性本身和人后来的有组织的生活之间的矛盾我
觉得。
qíshi, wǒ-juede hai²shi, rénxìng-běnnshēn, hé, ren-**hòu**lai-d you-**zǔ**zhi-d
shēnghuo zhìjiān-d-maodùn wo-jue²de.
- V030 跟这个也有关系。
gen-zhèi-ge you-guānxi.
- V031 我觉得也就是这几千年来人们是有了现在的社会形态。
wo-juéde, yě-jiu-shi **zhèi**-ji-qian¹-nian-lai ren²men-shi-yǒule, xiànzai-d
shèhui-xíngtài.
- V032 这个社会形态要求有组织有家庭有成长有有……
zhei⁴-ge shèhui-xíngtài, yāoqiú you-zǔzhī you-jiāting, you-chéngzhǎng
yǒu yǒu...
- V033 对。
duì.
- V034 但这个东西是人的设计。
dan-zhèi-g-dōngxi-shi, rén-d-shèji.
- V035 跟人的本质是有很多距离的。
gēn-rén-d, běnzhi shi⁴-you-hěn hěn-duo-jùli-d.
- V036 你且不说它对不对但它可能现在对目前来说比原儿始社会和再早
可能更合理一点儿。
ni-qiě-bu-shuo-tā duì-bu-duì dan⁴shi-ta-kěnéng, xiànzài duì-mùqian-lai-
-shuō bi-yuánr-shi-shèhui-he, zai-zǎo kěnéng gèng, hélí-yi-dianr³.
- V037 这个只是个理而已。
zhèi-ge zhi³-shi-ge lǐ-eryì³.
- V038 但是与人性之间的配合或者根本没法配合。
dànshi, yu-rénxìng-zhìjiān¹-d pèihé, huozhe³ **gēn**ben-mei-far³-pèihé.

- V039 就出了这样儿的问题。
jiu-chūle zhè-yàng-r-d-wen⁴ti.
- V040 所以可能那个妈,她作一个女性根本就没想做妈或者儿说她的骨子里她的里边儿很多东西是另外一个适应。
suo³yi-kěnéng nei⁴-ge-mā, tā-zuo-yi²-ge-**nǚ**xing ta-gēnben jiu-**méi**-xiang-zuo-mā, huò⁴zher-shuō, ta¹-d-gúzili, yě-ta-d ta¹-d, lǐbianr hen³-duo-dōngxi-shi, shi-língwai-yi²-ge, shìyìng.
- V041 她可能这几代已经逼着在一个社会当中。
ta¹-kenéng, zhei-jǐ-dai yījīng, bīzh-zai, yi²-ge-shèhui-dangzhong¹.
- V042 我想这个恐怕就是通过一个电影儿很难把它立刻捣腾清楚了所以你要那么说我这几个电影儿可能都在一态度里边儿也可能是对的。
wo³-xiang-zhèi-ge kǒngpa-jiu-shi, tōngguo-yi-ge-diànyǐng hen³-nan-ba-tā, **qǐ**kè, dǎoteng qīngchule suo³yi, ni³-yao-nàme-shuō wo³-zhe-jǐ-ge-diànyǐng keneng², dōu-zai, yí-ge, tài-du-libianr ye³-kenéng shi-dui-d.
- V043 还有这个洪晃的妈妈其实儿也特别但是我就觉得他们觉得特别的我说你们谁的妈妈能比她更正常。
hai²-you-zhèi-ge hóng-huāng-d-mā¹ ma qi²shir, ye-tèbie, dan⁴shi-tā, dan⁴shi-wǒ, wo³-jiu-juéde tāmen-jue²de tèbie-d wo-shuō ni³men-shéi-d-māma, neng²-bi-tā gèng-zhengchang².
- V044 我也没看见儿有多儿比他妈更正常。
wo³-ye-mei-kànjianr you-duōr bi³-ta-mā gèng-zhengchang.
- V045 其实我说句坦白话吧 我觉得一个导演不管他怎么标榜自己。
qíshi, wo-shuō-jù tǎnbai-huà-ba, wo-juéde yi²-ge, yi²-ge-dǎoyǎn, **bù**-guan-ta¹ zen³me-biāobang-ziji³.
- V046 其实他只能做一件事儿。
qi²shi-ta-zhǐ-neng-zuo⁴ yi²-jian-shìr.
- V047 他其实就是拍了一个他想看的电影。
ta-qíshi-jiu-shi pāile-yi²-ge, **tā**-xiang-kan⁴-d diànyǐng.
- V048 他千万别说我是无可奈何呀。
ta-qīānwān-bie-shuo¹, wo³-shi-wúkenàihé-ya wo³-mei-you-bànfā-ya.
- V049 我没有办法呀,我不得不弄这个。
wo-bùdebu nong-zhèi-ge.

- V050 对。
duì.
- V051 你可以做别的。
ni-kěyì zuo-bié-d.
- V052 一定还是你看得过去你想拍的。
yīding-ha²ishi [ni xiang] ni-kàndeguo⁴qu ni³-xiang-pāi-d.
- V053 然后再说有没有别人同时也喜欢或者儿说大家不喜欢这件事儿。
ránhòu, zài-shuō you³-mei-you-bié-ren tóngshi-ye-xǐhuan huo⁴zher-shuō da⁴jia-bù-xihuan, zhei⁴-jianr-shìr.
- V054 我还相信这个就是说你得到这个结果就是你想要的。
wǒ-hai-xiang¹xin-zhèi-ge jiu⁴-shi-shuō, ni-dédao zhei⁴-ge-jiéguǒ, jiu⁴-shi-nǐ xiǎnyào-d.
- V055 你也别说你不想要。
ni-yě-bie-shuō ni-bù-xiǎngyào.
- V056 那也许你没意识到你其实手胳膊，脑袋儿都往这儿走呢。
na-yěxu ni³-mei-yishidao nǐ-qishi, shǒu, gēbo, nǎodair dou¹-wang-zher-zǒu-ne.
- V057 你都跟以为你是在往那儿走但实际上儿还是这么走。
ni-dōu-gen-yǐwéi nǐ-shi-zai wang³-nar-zǒu dan-shìjishangr hai²shi-zhème-zǒu.
- V058 我认识。
wo-rènshi.
- V059 那个人很好。
nèi-ge-ren² hěn-hǎo.
- V060 他到我的那个混录室来的时候我觉得他本人特别吸引人。
ta-dào-wo-d, nei⁴-ge hùnlushì lái-d-shì²hou, wo-juéde-ta, běnren tèbié xīyīn-ren².
- V061 像个工人一样站在那儿。
xiang⁴-ge gōngren-yi-yang⁴ zhàn-zai-nar.
- V062 在德国嘛。
zai-déguo-ma.

- V063 我有几天看见儿老有个人站在那儿我说怎么会事儿 能不能让他出去呀。
wǒ-jiǔ, jǐ³-tiān-kànjianr, lǎo-you-ge-ren² zhàn-zai-nar, wo-shuō zen³mei-hui-shìr, neng²-bu-neng rang⁴-ta-chūqu-ya.
- V064 不认识再后来我就……
bu-rènshi-zai, hou lái, wo³-jiu...
- V065 他那个样子挺吸引人他就往那儿一站。
tā nei³-ge-yàngz, ting-xīyin-ren ta¹-jiu-wang-nar yi-zhàn.
- V066 这样就好像被这个电影儿给揪住了那种不动了。
zhe⁴-yàng-jiu haoxiàng bei-zhei⁴-ge-diànyǐng-er-gei, gei-jī²zhuō nei-zhong³, bu-dòng-le.
- V067 那边儿的人也容易像雕塑。
nèi-bianr-d-ren² ye-róngyì rong²yi-xiàng diāosù.
- V068 我大街上经常儿看见有人就不动在这儿或者拿一杯啤酒就这样儿就不动。
wo-dàjiēshang jīngchángr kànjian-you-ren² jiu⁴-bu-dòng-zai-zher⁴, huo⁴zhe na²-yi-bei-píjiǔ jiu-zhei⁴-yangr jiu⁴-bu-dòng.
- V069 他就在那儿完全不动。
tā-jiu-zai-nar wánquan-bu-dòng.
- V070 很专注。
hěn-zhuānzhù.
- V071 但样儿特别像一个工人的样子。
dan-yàngz te⁴bie-xiàng yì²-ge-gōngren-d yangz⁴.
- V072 后来我问他们他这儿是一个很有名的导演我说谁呀他说叫什么和...
hou⁴lai-wo-wèn-tamen, ta-zhei⁴-shi-yi-ge hen-yǒumíng-d, dǎoyǎn, wo³-shuo-shéi-ya ta¹-shuo-jiào, [shenme-he]...
- V073 对。
duì.
- V074 我没看过他的电影儿。
wo³-mei-kàngo ta¹-d-diànyǐng.

- V075 就说怎么怎么好然后我们吃饭的时候儿他跟我们一起吃的饭文
隽还跟我说他 说这个人很厉害。
jiu-shuō, zen³me-zenme-hǎo ran²hou-hòulai, wo³men-chī-fàn-d-
-shì²hour, ta¹-gen-women-yìqǐ chí¹-d-fàn wén[**juàn**] hai²-gen-wo-shuō
ta-zhèi-ge-ren²-hen, hen-lihai.
- V076 可是我也没看过电影儿嘛所以但我很尊重他我觉得他样子很吸引人。
ke³shi-wo-yě-mei kàngo-dianyingr-ma suo³yi-dan-wǒ-hen zūnzhòng-ta
wo-juéde ta-yàngz hen-xīyin-ren.
- V077 说的话也非常安静但是没有废话可是没句话是让你觉得很别致。
shuo¹-d-huà yě³-feichang-ānjing, dànshì, méi-you-fèihuà ke³shi mei³-ju-
-huà-shì, rang⁴-ni-juéde hen-biézhì.
- V078 就是这么一个印象。
jiu⁴-shì zhème-yì-ge, yìxiang.
- V079 我相信他能办出来。
wo-xiāngxìn ta¹-neng-bànchulai.
- V080 他们那个时候儿是一种电影时代了。
[**tā**]men nèi-ge-shì²hour, shì⁴-yì-zhǒng diányǐng-shidài-le.
- V081 电影就是他们的生活本身实际上。
diányǐng jiu⁴-shì-tāmen-d shēnghuo-benshēn, shìjishang.

Lineární členění

Jednotlivé věty korpusu byly rozděleny na menší celky, tedy na kóla, segmenty, slova a slabiky. Bylo zjištěno celkové množství všech těchto jazykových jednotek a rovněž jejich průměrné délky v rámci celého analyzovaného korpusu.

Analyzovaný vzorek, který je dlouhý 1 494 znaků, se v přepočtu skládá z 81 vět, 204 kól, 427 segmentů a 1 494 slabik. Jedna věta má tedy průměrnou délku 2,5 kól, 5,3 segmentů a 18,4 slabik. Maximálně jsou věty korpusu tvořeny 13 kóly, 22 segmenty a 81 slabikami. Při celkovém trvání 356 sekund a celkovém počtu 1 494 slabik, je průměrná délka promluvy 251,9 slabik za minutu.

Co se týče velikosti kól, v rámci zkoumaného vzorku byla zjištěna jedno- až sedmísegmentální kóla.

počet segmentů	četnost
1	83 (40,7 %)
2	60 (29,4 %)
3	39 (19,1 %)

4	12 (5,9 %)
5	6 (2,9 %)
6	1 (0,5 %)
7	3 (1,5 %)

Tabulka 1: Velikost kól podle počtu segmentů

Tabulka 1 ukazuje, že převládají jednosegmentální kóla, která tvoří více než dvě pětiny všech kól. Naopak téměř sporadicky jsou zastoupena čtyř- až sedmisegmentální kóla (zejména pak šestisegmentální kóla), která dohromady tvoří jen něco málo více než jednu desetinu všech analyzovaných kól, a jejich výskyt je tak ve srovnání s jedno- až třísegmentálními kóly pouze minimální. V průměru jsou kóla tvořena 2,09 segmenty a 7,33 slabikami.

Segmenty analyzovaného vzorku lze rozdělit podle počtu slabik na jedno- až osmislabičné:

počet slabik	četnost
1	10 (2,3 %)
2	88 (20,6 %)
3	132 (30,9 %)
4	107 (25,1 %)
5	61 (14,3 %)
6	25 (5,9 %)
7	3 (0,7 %)
8	1 (0,2 %)

Tabulka 2: Četnost výskytu jedno- až osmislabičných segmentů

Z výsledků výzkumu vzešlo, že se v analyzovaném vzorku nejčastěji vyskytují segmenty tří- a čtyřslabičné, které dohromady tvoří více než polovinu z celkového počtu všech segmentů. Výraznější jsou zastoupeny také segmenty dvou- a pětislabičné. Na zbývající segmenty připadá dohromady jen necelá jedna desetina. V průměru jsou tvořeny 3,5 slabikami, přičemž jejich průměrná délka je oproti kólům více závislá na tempu řeči a je daleko variabilnější. Při pomalejší promluvě se segmenty zkracují, zatímco při rychlejší promluvě mají tendenci prodlužovat se.¹³

Tónová prominence slabik

Slabiky v čínštině dělíme dle přízvučnosti na přízvučné a nepřízvučné, tj. na iktové a neiktové, přičemž iktovou slabiku označujeme jako arzi, neiktovou slabiku jako

¹³ Švarný 1998 a kol.: 24.

thezi.¹⁴ Iktová slabika je tónická, ať už plně nebo oslabeně, přičemž je prominentnější a delší než předcházející nebo i následující slabiky v rámci segmentu.¹⁵ Arze mají tendenci být vyslovovány výše (s výjimkou třetího tónu, který je realizován na bezprostředně předcházejících a následujících slabikách) a déle než theze.¹⁶

prominence	četnost
plně tónické slabiky se zvýrazněnou prominencí	42 (2,8 %)
plně tónické slabiky iktové	403 (27,0 %)
plně tónické slabiky neiktové	78 (5,2 %)
oslabeně tónické slabiky iktové	210 (14,1 %)
oslabeně tónické slabiky neiktové	112 (7,5 %)
atónické slabiky	649 (43,4 %)

Tabulka 3: Prominence slabik

Z celkového počtu 1 494 slabik tvoří největší část slabiky atónické. Ty mohou být dvojího typu, konkrétně atónické neutralizované a atónické atónové. U slabik atónických neutralizovaných byl tón vypuštěn právě v tomto a ne v jiném kontextu, avšak v určitém jiném kontextu mohou být realizovány s tónem. Atónické atónové slabiky jsou pak vždy zapisovány bez tónu.¹⁷ Výrazně jsou zastoupeny také slabiky plně a oslabeně tónické iktové, které mohou být arzemi a thezemi. V procesu spojování jednoiktových segmentů a vytváření dvou- či více iktových segmentů, k němuž dochází při rychlejší promluvě mluvčího, může dojít ke ztrátě iktovosti některých iktových slabik tónicky oslabených. Nicméně ve srovnání s okolními slabikami atónickými, zejména pak atónovými, zůstávají stále o něco málo prominentnější.¹⁸

Rytmické členění segmentů

V čínském jazyce se pro účely členění věty a souvětí užívá rytmu řeči mnohem častěji, než je tomu například v jazyce českém. Rytmus řeči je zde velmi důležitý, neboť v čínštině zcela chybí členění dané flektivními koncovkami a shodou. Rytmičké členění se přitom odvíjí od tempa řeči, způsobu výslovnosti věty a logického nebo kontrastivního zdůraznění určitého členu v rámci věty. Dále je závislé na délce dané věty nebo na způsobu vyslovení, tedy zda je věta vyslovena expresivně nebo neutrálně.¹⁹

¹⁴ Tamtéž: 24.

¹⁵ Švarný, Uher 2014: 11.

¹⁶ Uher, Slaměnáková 2015: 106.

¹⁷ Tamtéž: 106.

¹⁸ Švarný, Uher 2014: 24–25.

¹⁹ Švarný 1998 a kol.: 9–10.

Analyzovaný vzorek je tvořen jedno- až osmislabičnými segmenty. Segmenty se podle počtu iktů (arží) zpravidla dělí na jednoiktové, dvouiktové nebo tříiktové.²⁰ Pro pomalejší tempo řeči je charakteristická převaha jednoiktových segmentů, zatímco při rychlejší promluvě se jednoiktové segmenty snadno spojují a vytváří dvou- či víceiktové segmenty.²¹ Podrobné charakteristice se věnuje tabulka a text níže.

	1 slab.	2 slab.	3 slab.	4 slab.	5 slab.	6 slab.	7+ slab.
1 iktus	10	88	86	33	4		–
2 ikty	–	–	46	74	52	13	–
3+ ikty	–	–	–	–	5	12	4

Tabulka 4: Velikost segmentů dle počtu iktů

Jednoiktové segmenty

Z celkového počtu 10 jednoiktových jednoslabičných segmentů je celkem 9 z nich nositelem plně tónické (01)²² a 1 segment nositelem zdůrazněné tónické prominence (02).

01 yǒu	(V032)
02 tǎ	(V065)

Dvouslabičné segmenty mohou být tvořeny jedním descendantním či jedním ascendentním rytmickým sledem. V případě descendantních, neboli sestupných segmentů, leží iktová slabika na začátku, u ascendentních, tj. vzestupných segmentů, je slabika s větší prominencí na konci.²³ V analyzovaném vzorku dvouslabičných segmentů byla zjištěna převaha descendantního rytmu (03), který tvoří necelé tři pětiny. Zbýlé dvě pětiny poté připadají na segmenty ascendentní (04).

03 biǎoxiàn	(V003)
04 haoxiàng	(V066)

Tříslabičné segmenty mohou být jednoiktové nebo dvouiktové. V descendantních segmentech leží iktus na první slabice, v ascendentních na třetí, a v případě, že jsou v segmentech zjištěny předklonky (proklitika) či příklonky (enklitika), iktus leží na druhé slabice. Z celkového počtu 132 tříslabičných segmentů je 86, tedy 65,1 %, tvořeno jedním iktem. Celkem 72 segmentů má descendantní rytmus (05), z nich ve 34 případech descendentci předchází předklonka (06), tedy plně tónická či oslabené tónická slabika neiktová. Celkem 14 segmentů má ascendentní rytmus (07), z nich je k polovině připojena příklonka (08), tedy atónická slabika.

²⁰ Tamtéž: 58.

²¹ Švarný, Uher 2014: 24–25.

²² Čísla v závorkách jsou odkazy na příklady popisovaných segmentů řazené za daným odstavcem.

²³ Švarný, Uher 2014: 10, 12.

05 bing-mei-you	(V066)
06 lai-rènshi	(V010)
07 you-jiǎtíng	(V032)
08 zūnzhòng-ta	(V076)

Čtyřslabičné segmenty mohou být maximálně dvouiktové. V analyzovaném vzorku bylo zjištěno celkem 107 čtyřslabičných segmentů, z nichž je 33, tedy 30,8 %, jednoiktových. Více než čtyři pětiny mají descendentní rytmus (09), kterému v převážné většině případů předchází předklonka (10). Zbývající jedna pětina náleží ascendentním segmentům s příklonkou (11). Objevil se také jeden případ zvláštního typu jednoiktového čtyřslabičného segmentu, který je tvořen kombinací ascendentního a descendentního rytmického sledu (12).

09 tā-jiu-shi-zai	(V011)
10 ta- wēi -shenme	(V022)
11 hen-qíguài-a.	(V019)
12 ta-bú-jiàoyu	(V015)

Pěti- a šesti- slabičné segmenty mohou být jedno- až tříiktové. Výskyt jednoiktových pěti- a šesti- slabičných segmentů lze však považovat za spíše ojedinělé. V analyzovaném vzorku tvoří konkrétně pouze 6,6 %, což odpovídá výskytu 4 případů z celkového počtu 61 pěti- a šesti- slabičných segmentů. Celkem třikrát byl zjištěn descendentní rytmus (13), kterému ve dvou případech předchází předklonka (14), a pouze jeden jednoiktový pěti- a šesti- slabičný segment je ascendentní s příklonkou (15).

13 jīqi-bu-tong-d	(V007)
14 ta-qíshi-jiu-shi	(V047)
15 zai-diànyīng-r-libian	(V028)

Dvouiktové segmenty

U tříslabičných dvouiktových segmentů leží vždy iktus na první a na třetí slabice, jejich struktura je tedy akronymická (16).²⁴ Takovéto segmenty zaujímají zhruba jednu třetinu tříslabičných segmentů.

16 bū -guan-ta ¹	(V045)
------------------------------------	--------

Segmenty se dvěma iktu se objevují u dvou třetin čtyřslabičných segmentů. Nejčastěji jsou akronymické (17) a přiléhá k nim předklonka (18) či příklonka (19). S výskytem 31 případů z celkového počtu 74 těchto segmentů, jsou výrazně zastoupeny také segmenty se dvěma descendentními sledy (20). Pouze jedenkrát byl zaznamenán segment s kombinací dvou ascendentních sledů (21).

17 zhei ⁴ -ge-jiéguō	(V054)
18 ni- bū -xiāngyào	(V055)
19 tānbai-huà-ba	(V045)
20 bū -xiang-yi ² -ge	(V022)

²⁴ Švarný, Uher 2014: 12.

21 héli-yi-dianr³

(V036)

Dvouiktové segmenty tvoří rovněž převážnou většinu, konkrétně 85,2 %, všech pětislabičných segmentů. 44,3 % z nich zaujímají segmenty s kombinací dvou descendentních sledů (22), k nimž je ve čtyřech případech připojena také předklonka (23). Na akronymickou strukturu (24) připadá 37,7 %, přičemž v 10 případech je doplněna příklonkou (25), v šesti případech předklonkou (26). Byly zaznamenány také dva akronymické segmenty s předklonkou i s příklonkou dohromady (27). Pouhých 3,3 % připadá na segmenty, které jsou tvořeny dvěma ascendentními sledy (28).

22	hén-zǎo-jiu-fāxian	(V002)
23	dui-zhei ⁴ -ge-māma	(V013)
24	dan ⁴ shi-ta-kěnéng	(V036)
25	zhèngchang-d-mā-ne	(V022)
26	jiu-měi-xiang-zuo-mā	(V041)
27	yu-bù-zhenshi ² -d	(V009)
28	zhijīān-d-maodùn	(V029)

V analyzovaném vzorku jsou dále zastoupeny šestislabičné segmenty se dvěma a se třemi ikty, přičemž dvouiktové tvoří nadpoloviční většinu z nich, celkem 52%. V osmi případech byla zjištěna kombinace dvou descendentních sledů (29), ve čtyřech případech doplněná o předklonku (30). Zbývajících pět segmentů je akronymických (31), přičemž dva z nich jsou doplněny o předklonku i příklonku (32).

29	wo ³ -mei-you-bànfā-ya	(V048)
30	he-érz-d-guan ¹ xi	(V013)
31	ta ¹ -gen-women-yiqǐ	(V075)
32	bei-zhei ⁴ -ge-diànyīng-gei	(V066)

Tříiktové segmenty

Tříiktové pětislabičné segmenty jsou vždy realizovány akronymicky (33) s tím, že iktus spočívá na první, třetí a na páté slabice.²⁵ Takovéto segmenty jsou v rámci analyzovaného vzorku prakticky ojedinělé, neboť se vyskytly pouze v 5 případech z celkového počtu 61 pětislabičných segmentů.

33	jiu ⁴ -bu-dōng-zai-zher ⁴	(V068)
----	---	--------

Z celkového počtu 25 šestislabičných segmentů, je celkem 12, tedy 48 %, tříiktových. Osm segmentů má akronymický rytmus (34), u zbývajících jedné třetiny byla zjištěna kombinace tří descendentních sledů (35).

34	gēnben-mei-far ³ -pèihé	(V038)
35	tā-zuo-yi ² -ge-nǚxing	(V041)

Sedmislabičné segmenty tvoří pouhých 0,7 % celého analyzovaného vzorku, což odpovídá výskytu tří případů. Všechny mají tři ikty. Jeden z těchto segmentů je

²⁵ Slaměniková 2016: 74–75.

akronymický (36), druhý je tvořen kombinací tří descendentních sledů (37) a třetí z nich je zvláštní kombinací akronymické struktury a descendentního sledu, mezi něž je vložena atonická slabika (38).

36	wo ³ -shi-wúkenàihé-ya	(V048)
37	huo ⁴ zhe-yuànyi-d-yí ² -ge	(V014)
38	wo ³ men-chī-fàn-d-shi ² hour	(V075)

Čtyřiktové segmenty

Čtyři ikty se v analyzovaném vzorku nachází v jediném segmentu osmislabičném, v němž byla zjištěna kombinace akronymické struktury a descendentního sledu (39) s iktem na první, třetí, páté a na sedmé slabice. Jeden osmislabičný segment odpovídá 0,2 % celého analyzovaného vzorku.

39	wo ³ men-zhème-shuō-d-shi ² hour	(V019)
----	--	--------

Shrnutí rytmického členění segmentů

Tabulka 5 ukazuje, že více než polovina segmentů je descendentní povahy, přičemž jednu třetinu představují segmenty jednoiktové. Převaha těchto segmentů je dána vysokým zastoupením segmentů dvou-, a zejména pak tříslabičných, v nichž byla vyhodnocena dominance descendentního sledu. Výrazné zastoupení má také akronymická struktura, která byla zaznamenána jako nejvíce produktivní nejen v rámci výrazně zastoupených čtyř- a pětislabičných segmentů, ale také v rámci méně často vyskytujících se segmentů šestislabičných. V rámci všech analyzovaných segmentů se pak nejméně objevuje rytmus ascendentní.

typ	četnost	rytmus	ikty	četnost
akronymie	130 (30,5 %)	akronymie jako celek	2–3	97 (22,7 %)
		akronymie s příklonkou	2	20 (4,7 %)
		akronymie s předklonkou	2	8 (1,9 %)
		akronymie s předklonkou i příklonkou	2	5 (1,2 %)
descendence	225 (52,7 %)	jeden sled	1	99 (23,2 %)
		jeden sled s předklonkou	1	55 (12,9 %)
		dva sledy	2	57 (13,3 %)
		dva sledy s předklonkou	2	9 (2,1 %)
		tři sledy	3	5 (1,2 %)

ascendence	59 (13,8 %)	jeden sled	1	43 (10,1 %)
		jeden sled s příklonkou	1	13 (3,0 %)
		dva sledy	2	3 (0,7 %)
ostatní	13 (3 %)	jednoslabičné	1	10 (2,3 %)
		ostatní	2–4	3 (0,7 %)

Tabulka 5: Celkové zastoupení rytmtů

Rytmické členění kól

V rámci analýzy kól byla pozornost zaměřena zejména na otázku pozice rytmičeských sledů v kólech, tudíž zda se rytmičeský sled nachází v pozici na začátku nebo uvnitř kóla či v pozici na konci kóla, a dále také na vymezení nejvíce frekventované kombinace rytmičeských sledů v rámci kól.

rytmický sled	pozice na začátku či uvnitř kóla	pozice na konci kóla
ascendentní	29 (51,8 %)	27 (48,2 %)
descendentní	83 (53,9 %)	71 (46,1 %)
akronymický	70 (53,8 %)	60 (46,1 %)
jiný	39 (9,3 %)	38 (9,1 %)

Tabulka 6: Poloha segmentů v kólech

O. Švarný poukázal na to, že v případě descendentních rytmičeských sledů je více charakteristická poloha v pozici na začátku nebo uvnitř kóla, zatímco pro ascendentní a akronymické sledy je příznačná spíše poloha na konci kóla.²⁶ Jestliže je kólon jednosegmentální, určujeme jeho polohu automaticky za pozici na konci kóla.²⁷

Výsledky analýzy korespondují s tvrzením O. Švarného v případě descendentních rytmičeských sledů, nepotvrdila se zde však teze o ascendentních a akronymických sledech. Ačkoliv je jejich rozmístění v rámci vymezených pozic prakticky shodné, v rámci obou těchto rytmičeských sledů byla zjištěna mírná převaha polohy v pozici na začátku nebo uvnitř kóla.

Kóla byla dále rozdělena do čtyř základních typů, v rámci nichž byly zkoumány nejproduktivnější kombinace rytmičeských sledů. V analyzovaném vzorku bylo zjištěno celkem 584 sledů. První typ tvoří kóla, která jsou tvořena jednou lichou iktovou slabikou nebo jedním rytmičeským sledem (typ A), mezi druhý typ byla zařazena kóla,

²⁶ Švarný 1998 a kol.: 33, 42.

²⁷ Švarný, Uher 2014: 14.

u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí (typ B), třetí typ pak tvoří kóla s bezprostředním sousedstvím arzí (typ C) a čtvrtým typem jsou kóla s vloženou atonickou slabikou, díky níž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí (typ D).²⁸

Následující tabulka zaznamenává výsledky analýzy rytmických vzorců v rámci jednotlivých typů kól. Zastoupené rytmické vzorce jsou zaznamenány pomocí zkratk, přičemž:

AKR = akronymická struktura

DE = descendentní rytmický sled, příp. sledy

AS = ascendentní rytmický sled, příp. sledy

→ dále např. vzorec AKR + DE značí kólon, ve kterém se kombinuje akronymická struktura s descendentním sledem, příp. sledy

typ kóla	rytmický vzorec	četnost
typ A (61, tj. 29,9 %)	DE	33 (16,2 %)
	AKR	13 (6,4 %)
	AS	10 (4,9 %)
	lichá	5 (2,4 %)
typ B (75, tj. 36,8 %)	AKR	38 (18,6 %)
	více DE	35 (17,2 %)
	více AS	1 (0,5 %)
	jiné	1 (0,5 %)
typ C (45, tj. 22 %)	jiné	16 (7,8 %)
	AKR+DE	13 (6,4 %)
	více AKR	9 (4,4 %)
	AS+AKR	5 (2,4 %)
	AS+DE	1 (0,5 %)
	lichá+DE	1 (0,5 %)
typ D (23, tj. 11,2 %)	AKR+DE	10 (4,9 %)
	jiné	6 (2,9 %)
	více AKR	5 (2,4 %)
	AS+DE	2 (1,0 %)

Tabulka 7: Rytmické vzorce v rámci kól

V analyzovaném vzorku byla zjištěna převaha akronymických struktur spadajících pod typ B, které se objevily v 18,6 % kól. Druhého nejvyššího zastoupení dosahují jednosegmenální kóla s descendentním rytmem. Třetím nejproduktivnějším vzorcem je pak seskupení descendentních sledů, které opět náleží pod typ B. Naopak obecně nejméně se vyskytují různé kombinace s ascendentním rytmickým sledem.

²⁸ Slaměnková 2016: 77.

Shrnutí

Analýzovaný vzorek sestává z celkem 81 vět, 204 kól, 427 segmentů a 1 494 slabik. Bylo v něm zjištěno celkem 584 rytmických sledů.

Z celkového počtu 1 494 slabik tvoří největší část slabiky atonické, sestupně dále pak slabiky plně tónické iktové, oslabeně tónické iktové, oslabeně tónické neiktové, plně tónické neiktové a slabiky zdůrazněně tónické.

V analyzovaném vzorku jsou segmenty jedno- až osmislabičné, které lze podle počtu iktů dále dělit na jedno- až čtyřiktové. Průměrná délka segmentů analyzovaného vzorku je 3,5 slabiky. Nejvíce jsou zastoupeny segmenty tří- a čtyřslabičné, nejméně naopak segmenty jednoslabičné a sedmi- a víceslabičné. Jednoslabičné segmenty jsou tvořeny lichou iktovou slabikou, a nemají tedy žádný rytmický průběh. V rámci dvouslabičných segmentů je nejprominentnější rytmický sled descendantní. V případě tříslabičných segmentů byl taktéž nejčastěji zaznamenán sled descendantní a převažují v nich segmenty jednoiktové, oproti segmentům dvouiktovým. Čtyřslabičné segmenty jsou nejčastěji akronymické a výrazně více dvouiktové než jednoiktové. V rámci pětislabičných segmentů nad kombinací dvou descendantních sledů mírně převažuje akronymický rytmus a více než čtyři pětiny pětislabičných segmentů mají dva ikty. Akronymie převládá také v případě šestislabičných segmentů, které jsou prakticky shodně dvouiktové, jako i tříiktové. Sedmi- a víceslabičné segmenty jsou svým výskytem v rámci celého vzorku mimořádně ojedinělé, a tvoří tak nejméně početnou skupinu. Vzhledem k jejich příliš nízkému počtu je proto obtížné provést objektivní analýzu, a nabízí se tak možnost dalšího zkoumání zacíleného právě na segmenty s vyšším počtem slabik. Celkově převládá descendantní rytmus, který se vyskytuje u více než poloviny všech analyzovaných segmentů. Nejméně prominentní je naopak ascendentní rytmus, který byl zjištěn zhruba čtyřikrát méně často než sled descendantní.

Co se týče pozice rytmického sledu v rámci kól, výsledky výzkumu korespondují s tvrzením O. Švarného v případě, že je pro descendantní sledy více charakteristická poloha v pozici na začátku nebo uvnitř kóla, avšak nepotvrdila se teze o dominantní poloze ascendentního a akronymického rytmu na konci kóla. Ačkoliv je rozmístění ascendentních a akronymických sledů analyzovaného vzorku v rámci vymezených pozic prakticky shodné, v rámci obou těchto rytmických sledů byla zjištěna mírná převaha polohy v pozici na začátku nebo uvnitř kóla.

Kóla analyzovaného vzorku jsou tvořena jedním- až sedmi segmenty. Platí zde, že čím je vyšší počet segmentů v kóle, tím je menší jejich četnost zastoupení ve vzorku. Dominantní zastoupení mají kóla, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí. Ta jsou nejčastěji akronymická. Druhý nejčastější výskyt byl zaznamenán u kól typu A, tedy u kól, která jsou tvořena jednou lichou slabikou nebo jedním sledem. V nich převládá descendantní rytmus. Pro kóla, v nichž dochází k bezprostřednímu sousedství arzí, je nejčastějším typem sledu kombinace akronymie a descendance. Nejmenší část vzorku tvoří kóla s vloženou atonickou slabikou, díky níž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí, tedy kóla typu D. V těchto kólech byla nejčastěji zaznamenána kombinace akronymické struktury s descendantním sledem. Celkové výsledky dále přehledně shrnuje následující protokol analýzy.

V této práci byla analyzována neoficiální dialogická promluva. Existuje přitom hypotéza, že v prozodické realizaci vět moderní čínštiny dochází ke změnám, které korelují se situačním kontextem mluveného komunikátu. Na základě tohoto předpokladu vyvstala při výzkumu otázka, jaké konkrétní prozodické rozdíly by byly identifikovány mezi výslednými komunikáty, jež vznikly pod vlivem odlišných slohotvorných faktorů. Pro její zodpovězení by nicméně bylo potřeba analyzovat rozsáhlejší soubor nahrávek, který by poskytl komplexnější výsledky.

PROTOKOL ANALÝZY			
počet vět:	81	počet sledů:	584
počet kól:	204	počet slabik:	1 494
počet segmentů:	427		
PROMINENCE SLABIK			
zdůrazněně tónické (42), plně tónické iktové (403), plně tónické neiktové (78), oslabeně tónické iktové (210), oslabeně tónické neiktové (112), atónické (649)			
SEGMENTY			
jednoslabičné jednoiktové (10)			
dvouslabičné jednoiktové (88): AS (36), DE (52)			
tříslabičné (132): jednoiktové (86): DE (38), pDE (34), AS (7), ASe (7)			
dvouiktové AKR (46)			
čtyřslabičné (107): jednoiktové (33): pDE (19), DE (8), ASe (5), ostatní (1)			
dvouiktové (74): DE+DE (31), AKR (30), AKRe (10), pAKR (2), AS+AS (1)			
pětislabičné (71): jednoiktové (4): pDE (2), DE (1), ASe (1)			
dvouiktové (52): DE+DE (22), AKRe (10), pAKR (6), AKR (5), pDE+DE (4), AS+AS (2), pAKRe (2), ostatní (1)			
tříiktové DE+AKR (5)			
šestislabičné (71): dvouiktové (13): DE+DE (4), pDE+DE (4), pAKRe (3), AKR (2)			
tříiktové (12): DE+AKR (5), DE+DE+DE (4), AKR+AS (3)			
sedmi- a víceslabičné (4): tříiktové (3): AKR (1), DE+DE+DE (1), ostatní (1)			
dvojiiktové (10): DE+DE (5), pDE+DE (2), AKR (1), pAKR (1), pAKRe (1)			
čtyříiktové AKR+pDE (1)			
KÓLA			
počet segmentů: jeden (83), dva (60), tři (39), čtyři (12), pět (6), šest (1) sedm (3)			
Typ A jedna lichá slabika nebo jeden sled (61): lichá slabika (5), DE (33), AKR (13), AS (10)			
Typ B bez sousedství arží (75): AKR (38), opakující se DE (35), opakující se AS (1), ostatní (1)			
Typ C se sousedstvím arží (45): AKR a DE (13), dvě AKR za sebou (9), AS a AKR (5), AS a DE (1), lichá iktová slabika a DE (1), ostatní (16)			
Typ D s atonickou slabikou mezi dvěma arzemi (23): odděluje AKR a DE (10), dvě AKR za sebou (5), AS a DE (2), ostatní (6))			
Použité zkratky			
AKR = akronymická struktura; AS = ascendentní sled; DE = descendentní sled; p = předklonka; e = příklonka			

Literatura

- ČECHOVÁ, Marie: *Stylistika současné češtiny*. Praha 1997.
- ČECHOVÁ, Marie, Marie Krčmová a Eva Minářová: *Současná stylistika*. Praha 2008.
- OTÝPKOVÁ, Markéta: *Prozodická analýza textu (analýza rozhovoru Jiang Wena)*. Olomouc 2019. Diplomová práce.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: Prozodická transkripce čínštiny a její využití v současnosti. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 93–103.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese. *Studia Orientalia Slovaca* 2018, 17 (2), ss. 151–169.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičké členění příkladových vět Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (1), ss. 64–81.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc 1998.
- ŠVARNÝ, Oldřich: The functioning of the prosodic features in Chinese (Pekinese). *Archiv orientální* 1991, 59 (2), ss. 208–216
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Hovorová čínština: úvod do studia hovorové čínštiny*. 2. vyd. Olomouc 2001.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: Za Oldřichem Švarným a jeho prozodickou transkripcí čínštiny. *Nový Orient* 2011, 66 (3), ss. 40–43.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: Prozodická transkripce čínštiny O. Švarného: čtyři historické verze. *Nový Orient* 2011, 66 (4), ss. 45–50.
- UHER, David: The rhythmic structure of sentences in the Textbook of Chinese Conversation. *China & the World Cultural Exchange* 2016, 5, ss. 25–28.
- UHER, David a Tereza Slaměníková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 104–115.

Zdroj analyzované nahrávky

Jùjiào: Jiāngwén: Bù fēngmó bù chéngguó (xià) 聚焦：姜文：不疯魔不成活(下) [Téma: Jiang Wen: Pokud se nezblázníte, nemůžete přežít (část 2)]. In Youku 优酷. [2019.02.21] v.youku.com/v_show/id_XODUzMTE5Mzk2.html?spm=a-2h0j.11185381.listitem_page1.5!28~A&s=ed4bbe32dccc11e3a705

Prosodic Characteristic of the Text: Talk Show Guest

This study deals with the prosodic level of the language. The research aims to answer the fundamental questions of the character of the Chinese text. It is based on the extensive lifelong work of prof. PhDr. Oldřich Švarný, CSc. (1920–2011), who consistently devoted himself to the issue of Chinese prosodic features and created an outstanding work within the context of world sinology. The scope and nature of the source material, which is prosodically transcribed according to the rules of Oldřich Švarný, was chosen to achieve objective and accurate results of quantitative analysis, in which the attention on particular prosodic phenomena is focused. Specifically, a detailed analysis is dedicated to linear segmentation, consisting of evaluating the number and average lengths of smaller sentence units, such as colas, segments, and syllables. Afterwards, the types of rhythmical sequence throughout all the segments and the most frequent combinations of rhythmical sequences in colas are described.

Key Words: suprasegmental phonology, Modern Chinese, prosodic transcription, linear segmentation, rhythmical segmentation, Oldřich Švarný

Contact: Markéta Otýpková, katedra asijských studií ff UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; marketa.otypkova01@upol.cz

PROZODICKÁ CHARAKTERISTIKA TEXTU: PŘIPRAVENOST A SPONTÁNNOST MLUVENÉHO PROJEVU

Tereza Slaměnková a David Uher

Abstrakt: *Odkaz profesora Oldřicha Švarného (1920–2011) v podobě rozsáhlého souboru transkriptů prozodické stavby moderní čínštiny pomáhá bezpočtu studentům osvojit si tento unikátní tónový jazyk. Teoretická koncepce transkripčního systému zároveň umožňuje jiným badatelům analyzovat suprasegmentální členění dalších jazykových projevů. A právě tohoto potenciálu využívají studie zařazené v tomto čísle časopisu *Dálný východ*. Náš článek se pak konkrétně snaží odpovědět na otázku, zda a jak se na suprasegmentální rovině projevuje míra připravenosti a spontánnosti mluvené komunikace. Vychází přitom z komparace dvou promluv, jejichž podrobné analýze prozodické realizace jsou vyhrazeny vlastní texty. Ačkoliv obě srovnávané promluvy spadají k publicistickému stylu, byl jejich vznik zasazen do zcela odlišné komunikační situace. Moderátor předčítající televizní zprávy vytváří komunikát, jehož významným konstituujícím prvkem je připravenost. Neformální atmosféra, v níž realizuje svou promluvu host talk show, naopak utváří situační kontext pro spontánní jazykový projev. Zjištěné hodnoty nejen na všech analyzovaných rovinách potvrzují výchozí předpoklad existence rozdílů, ale poukazují i na určité tendence vyplývající právě z příznaku míru spontánnosti.*

Klíčová slova: *moderní čínština, prozodická transkripce, Oldřich Švarný, připravená promluva, spontánní promluva*

Úvod

Prozodická transkripce O. Švarného¹ skýtá nejen mimořádný didaktický potenciál ke zvládnutí plynulé konverzace v moderní čínštině, ale také účinný nástroj k prohloubení našich znalostí o modulaci zvuku na suprasegmentální rovině. Za uplynulých osm let vznikla na našem pracovišti² řada studií včetně desítek absol-

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společnosti).

¹ Viz Švarný 1991a, 1991b, 1991c, 2000; Švarný a kol. 1998b: 7–61; Švarný a Uher 2014: 9–29, 147–152. Pozn.: Texty O. Švarného v cizích jazycích byly v roce 2019 znovu publikovány v knize *Oldřich Švarný: Prosodia linguae Sinensis*.

² Na celoživotní dílo O. Švarného dále navazuje také H. Třísková (např. 2016, 2017), která působí na Orientální ústavu AV ČR.

ventských prací, které navazují na výzkum O. Švarného v několika ohledech: a) analyzují rozsáhlý jím transkribovaný materiál;³ b) popisují prozodické vlastnosti dalších učebních textů transkribovaných podle jím stanovených pravidel;⁴ c) a nejnoveji i rozšiřují okruh analyzovaných promluv nad rámec edukativních pomůcek.⁵ Toto číslo časopisu *Dálný východ* se vydává směrem naznačeným v posledním uvedeném bodě. Díky podpoře Studentské grantové soutěže bylo možné sestavit řešitelský tým z řad studentů magisterského a doktorského studia a významným způsobem rozšířit spektrum zkoumaných textů. Záměrně jsme přitom volili stylisticky různorodé souvislé texty, u nichž očekáváme, že bude možné pozorovat specifické prozodické vlastnosti nejen ve vztahu k již analyzovaným promluvám, ale i mezi texty navzájem.

Řešitelský tým projektu tvořili kromě autorů tohoto článku čtyři studenti. Každý z nich analyzoval jeden komunikát, případně komplex komunikátů⁶ realizovaný jiným mluvčím. Aktéry řečové činnosti jsou muži ve středním věku, a to jmenovitě: moderátor televizních novin, herec ve filmu, host talk show a mluvčí na nahrávce učebnice čínštiny pro pokročilé studenty.⁷ Jazykový projev analyzovaný K. Jaškovou

³ Většina z nich zpracovává rytmické členění vět ve vybraných heslech *Učebního slovníku jazyka čínského* (odborné články: Slaměnková 2016, 2018; absolventské práce: Klanicová 2017; Kovářová 2017; Košuličová 2018; Twardziková 2018; Dočkal 2019; Křenová 2019; Skopalová 2019; Jemelková 2020). Čtyři práce popisují prozodické vlastnosti vybrané gramatické funkční charakteristiky ve slovníku (absolventské práce: Klanicová 2017; Pavlačková 2017; Fričová 2018; Richterová 2018; výsledky výzkumu druhé jmenované byly o rok později ve zkrácené podobě publikovány: Pavlačková 2017). V jednom případě jsou srovnávány dva úseky v *Hovorové čínštině v příkladech III* (Vaňková 2018).

⁴ Analyzované učební materiály zahrnují *Úvod do hovorové čínštiny II* (absolventské práce: Ditětová 2017; Chovan 2017; Jiříková 2017; Lacinová 2017; Shejbalová 2017; Sosnová 2018; Tomanová 2018; Viznerová 2018; Hladíková 2019; Hlavačková 2019; Hrubá 2020), *Hovorovou čínštinu v příkladech II* (absolventské práce: Dobečka 2015; Fričová 2015; Slivoníková 2015) a *Učebnici čínské konverzace* (články: Uher a Slaměnková 2015; Slivoníková, Grycová a Pavlačková 2016; Uher 2016; absolventské práce: Čižmárová 2016; Jakubcová 2016; Nový 2016; Otýpková 2016; Ptáčková 2016; Rafajová 2016; Richterová 2016; Roleder 2016; Vernerová 2016; Ďurišová 2017; Hafera 2017; Tondlová 2018; Vološinová 2018). Zvláštní pozornost si přitom zaslouží studie Z. Pospěchové (2014, 2015; disertační práce 2016a, publikovaná jako 2016b), která analyzovala dialogy *Učebnice čínské konverzace 2* realizované různými mluvčími a vyvodila z nich závěry o vlivu věku a pohlaví na prozodické členění textu.

⁵ Zahrnují jednak promluvy známé čínské osobnosti v určité komunikační situaci (absolventské práce: Jakubcová 2018; Otýpková 2019; Ptáčková 2019; Roleder 2020; Viznerová 2021) a jednak popis prozodické charakteristiky mluvčích určité geografické oblasti (absolventské práce: Jašková 2016; Přerostová 2018; výsledky výzkumu první z nich vyšly též v podobě odborného článku: Han 2018). B. Slivoníková (diplomová práce 2018a; přepracovaná do podoby článku 2018b) pak analyzovala nahrávky 28 vtipů vyprávěných rodilými mluvčími z Pekingu.

⁶ Pod pojmem komunikát rozumíme základní jednotku sdělování, tj. činnosti, při níž dochází k přenosu informace od producenta k recipientovi. Komplex komunikátů představuje ucelenou formaci komunikátů jako např. rozhovor nebo diskuze (viz Hausenblas 1984).

⁷ Důvodem, který přispěl k našemu rozhodnutí zařadit do projektu edukativní text i přes to, že tomuto typu projevu byla věnována již značná pozornost, byla snaha obohatit dosavadní výzkum o učební text vydaný v Číně. Jde rovněž o první prozodickou analýzu učebnice pro velmi pokročilé studenty.

zahrnuje televizní zprávy vysílané čínskou ústřední televizí CCTV v květnu 2018. V. Štefek si zvolil vybrané úseky promluvy filmové postavy ztvárněné čínským hercem Ge Youem (葛优 Gé Yōu) v čínském romantickém snímku *Uvidíme se tam* (不见不散 Bú Jiàn Bú Sǎn). Rovněž M. Otýpková analyzuje řeč populární čínské osobnosti pohybující se v oblasti kultury. Promluva herce, scénáristy a režiséra Jiang Wena (姜文 Jiāng Wén) je však v tomto případě zasazena do televizního zábavního rozhovoru. Všechny tyto tři příspěvky spojuje forma vysílání skrze média určená pro masovou komunikaci, která kombinuje obraz a zvuk.⁸ Naproti tomu poslední promluva – tj. text v učebnici čínštiny *Developing Chinese: Advanced Comprehensive Course 1* (发展汉语: 高级综合 I Fāzhǎn Hànyǔ: Gāojí Zōnghé I) publikované vydavatelstvem *Beijing Language and Cultural University Press* v roce 2011 – nejenže nezahrnuje vizuální složku, obrací se navíc na specifickou, relativně úzce vymezenou skupinu adresátů. Vysoká úroveň pokročilosti zvolené učebnice se projevuje tak, že má podobu čítanky vybraných (nikoliv výhradně literárních) textů, z nichž si M. Frydrychová zvolila esej současného čínského spisovatele Ye Zhaoyana (叶兆言 Yè Zhàoyán). Od ostatních vzorků se tak učebnicová nahrávka odlišuje i v tom, že u ní došlo k posunu z autorem zamýšlené estetické funkce na funkci edukativní. Analýzy všech čtyř zmiňovaných (komplexů) komunikátů jsou součástí tohoto čísla časopisu.⁹

Výběr analyzovaných (komplexů) komunikátů se opírá o dva faktory. Stěžejní z nich představuje míra připravenosti a spontánnosti komunikace. V případě televizních novin a učebnicového textu se jedná o čtenou reprodukci předem připraveného textu, který prošel formální korekcí. První z nich se skládá z řady relativně krátkých sdělení, jejichž kondenzované formulace jsou nasyceny fakty. Druhý představuje souvislý text s promyšlenou kompozicí a kompaktním způsobem podání. Jedná se zároveň o psaný projev, který nebyl určen k mluvené reprodukci. Ta vznikla až v návaznosti na již zmiňované sekundární didaktické využití textu. Na druhou stranu host talk show pravděpodobně sice znal dopředu témata rozhovoru, samotná promluva je však přirozená a do značné míry jistě i spontánní. Je přitom realizována ve formě dialogu, v němž hostovi náleží kratší i delší repliky, v některých případech přerušované jen souhlasným přitakáním moderátorky. I když jde o řízený dialog, jehož výstavba je regulována moderátorkou, samotná hostova promluva má volnější strukturu, jednotlivé myšlenky jsou mnohdy formulovány opakovaně za použití různých jazykových prostředků, objevují se v ní nedokončená či opakovaná slova a nese určité signály emotionality. Rovněž čtvrtý analyzovaný komunikát je promluvou jednoho z účastníků dialogu. Ztvárnění filmové postavy však vychází z předem připraveného scénáře. Verbální aktivita sama o sobě tedy není spontánní, herec

⁸ Pokud jde o příslušnost k některému ze základních funkčních stylů (viz Čechová, Krčmová a Minářová 2008: 98), spadají televizní noviny a talk show ke stylu publicistickému. V užším pojetí (ibid: 263–270) reprezentuje první zmiňovaný útvar styl zpravodajský. U talk show se pak v odborné literatuře lze setkat s řazením ke stylu mediálních dialogů (viz Čmejrková a kol. 2013). Jedná se přitom o útvar, u něhož dochází k tomu, že „sdělovací funkce je potlačena ve prospěch funkce kontaktní, a spolu s tím ve prospěch funkce metajazykové a snad i poetické“ (ibid: 66).

⁹ Frydrychová 2021; Jašková 2021; Otýpková 2021; Štefek 2021.

se nicméně snaží napodobit přirozenou řeč v bezprostřední komunikační situaci. V tomto ohledu tak také představuje zajímavý příspěvek do této diskuze.

Sekundárně se volba projevů opírá i o kritérium spisovnosti,¹⁰ přičemž sleduje linii výslovnostní normy. Její striktní dodržování je akcentováno zejména při profesionálních promluvách v médiích, mezi něž se řadí právě i moderování televizních zpráv.¹¹ Rovněž tvorba nahrávky k učebnímu materiálu pro cizince vyžaduje pečlivou volbu mluvčího. S ohledem na vysoké nároky na kultivovanost projevu lze proto očekávat, že řečová aktivita moderátora i mluvčího na nahrávce je spojena se snahou reprodukovat text co nejuvěrněji v rámci očekávaných standardů, možná až s určitým přesahem na hranici hyperkorektnosti. Naproti tomu účast v zábavním diskuzním pořadu nabízí hostovi prostor pro méně formální vyjadřování. Promluva herce ve filmu se pak řídí požadavky na dramatické ztvárnění postavy s určitým sociálním statutem a jako taková není (snad až na výjimky) principiálně doprovázena snahou o puristické dodržování výslovnostní normy.

V této studii se zaměříme na komparaci (komplexů) komunikátů, které stojí na pomyslných koncích spektra analyzovaných vzorků: na předčítané televizní zprávy realizované v jazykové varietě splňující parametry tzv. „čisté“ standardní čínštiny a na do značné míry spontánní promluvu účastníka mediálního rozhovoru, který se s ohledem na neformální prostředí a empatický přístup moderátorky vyznačuje symetrickou vyrovnaností účastníků rozhovoru.¹² Náš lingvistický zájem se však nevydává směrem analýzy mluveného projevu jako takové, ale jak bylo řečeno výše, orientuje se na prozodickou stavbu řeči. Prostřednictvím srovnání výsledků analýzy televizních novin a talk show se pokusíme popsat vliv míry spontánnosti promluvy na suprasegmentální členění textu. Data, o něž se v článku opíráme, přebíráme přímo ze studií K. Jaškové a M. Otýpkové. Při přípravě článku jsme měli k dispozici i příslušné zvukové stopy. Abychom uvedli svá zjištění do širšího kontextu, dokreslujeme celkový obraz v poznámkách pod čarou i hodnotami, k nimž došli V. Štefek a M. Frydrychová.¹³ Podle potřeby rovněž citujeme výsledky analýz izolovaných vět v učebních materiálech O. Švarného. Struktura našeho textu kopíruje články ostatních členů řešitelského týmu.

¹⁰ V případě čínštiny chápeme pod termínem „spisovná“ její kodifikovanou varietu označovanou jako standardní čínština (普通话 pǔtōnghuà).

¹¹ Chen Ping (1999: 45) poukazuje na to, že v rámci oficiální jazykové politiky ČLR jsou rozlišovány tři úrovně standardní čínštiny. Úroveň 1 představuje „nejvíce standardní“, řečeno slovy H. Třískové (2012: 24) „čistou“, podobu standardní čínštiny, která je vyžadována od jazykových profesionálů a umělců. Úroveň 2 povoluje určité odchylky a představuje minimální úroveň, jíž by měli dosáhnout učitelé čínštiny. Úroveň 3 je obohacena o lokální prvky, avšak pouze do té míry, aby byla schopna plnit funkci univerzálního dorozumívacího kódu.

¹² Tj. rozhovor připomíná „přátelské povídání“ (Čmejrková a kol. 2013: 10) a svou povahou se blíží například české televizní talk show M. Ebena *Na Plovárně* (srov. ibid: 67–71).

¹³ U promluvy filmové postavy očekáváme, že její prozodická realizace se bude blížit projevu hosta talk show. V případě učebnice naopak předpokládáme, že bude možné pozorovat určité paralely s televizními novinami.

Lineární členění

Shodou okolností se autorkám komparovaných studií podařilo zvolit komunikát se stejným průměrným tempem řeči, tj. 4,2 slabiky za vteřinu.¹⁴ I přesto, že si uvědomujeme, jak zkrslující průměrná hodnota může být, dovolujeme si při následujícím srovnání ponechat otázku střídání tempa řeči s ohledem na iniciální fázi našeho výzkumu prozatím stranou.¹⁵ Vzorek reprezentovaný televizními novinami je tvořen 66 větami realizovanými po dobu 7,39 minut. Druhý vzorek, který zachycuje řeč hosta v talk show, obsahuje 81 vět produkovaných po dobu 5,93 minut.¹⁶ Z těchto hodnot je patrné, že text zpravodajského stylu se v průměru vyznačuje delšími větami. Pohledem na pořízené transkripty lze však dále zjistit, že u talk show délka vět více variuje, od jednoslabičné až po více než osmdesátislabičné.

I přes stejnou průměrnou rychlost promluvy vykazuje lineární členění analyzovaných vzorků výrazné rozdíly. Promluva hosta talk show je tak charakteristická markantním zastoupením kól tvořených jedním segmentem. Hodnoty zastoupení dvou- a trojsegmentálních kól v talk show a v televizních novinách se pak zásadněji neliší. Jak však ukazuje tabulka 1, moderátor zpráv výrazně častěji rozděluje svou promluvu do kól tvořených čtyřmi a pěti segmenty.¹⁷ Tato skutečnost se odráží v průměrné velikosti kól, která u talk show představuje 2,1 segmentu a u zpráv 2,4 segmentu.

počet segmentů	televizní noviny	talk show
1	28,6 %	40,7 %
2	32,0 %	29,4 %
3	20,4 %	19,1 %
4	12,3 %	5,9 %
5	5,2 %	2,9 %
6 a více	1,5 %	2,0 %

Tabulka 1: Srovnání počtu segmentů na jeden kól

¹⁴ S přihlédnutím k tomu, že tempo řeči se v čínštině v průměru pohybuje mezi 2,5 až 4,5 slabikami za vteřinu (Švarný a kol. 1998b: 24) lze říci, že se jedná o relativně rychlou promluvu. Tempo řeči u filmu se s pouhým rozdílem desetin vteřiny od talk show a novin příliš neliší. V případě učebnice je však promluva výrazně pomalejší, když dosahuje hodnoty 3,3 slabiky za vteřinu.

¹⁵ U televizních novin nepředpokládáme, že by se tempo řeči výrazněji měnilo. M. Otýpková naopak u talk show upozorňuje na střídání pomalejších a rychlejších úseků.

¹⁶ M. Otýpková konkrétně uvádí ve svém textu hodnotu 251,9 slabik za minutu. V případě celkové délky promluvy pak udává hodnotu 356 vteřin.

¹⁷ Zastoupení kól různé velikosti představuje jeden z aspektů, u něhož se každá ze čtyř promluv vyznačuje specifickým chováním. V učebnicové nahrávce i ve filmové scéně si lze povšimnout vyšších procentuálních hodnot u kól tvořených dvěma a třemi segmenty než u televizních novin. Výukový materiál navíc vyniká tím, že téměř neobsahuje pěti- a vícesegmentální kóla, což lze přičítat na vrub edukativnímu zaměření textu. Naproti tomu filmová promluva je unikátní v tom smyslu, že kóla tvořených jedním segmentem nezaujímají ani pětinu celého korpusu, což je vůbec nejnižší podíl ve všech zde analyzovaných promluvách.

Dále je třeba zmínit, že zprávy sice obsahují kóla tvořená vyšším počtem segmentů, průměrný počet slabik v jednom segmentu je však o půl slabiky nižší.¹⁸ Výrazně se zde projevuje tendence parcelovat text na dvouslabičné segmenty, které se až na výjimky shodují s hranicí slov. Jak zároveň ilustruje tabulka 2, vždy přibližně čtvrtinu zaujímají tří- i čtyřslabičné segmenty. Není rovněž bez zajímavosti, že se v tomto textu neobjevil žádný jednoslabičný segment. Tři nejvíce produktivní typy segmentů jsou i v případě talk show tvořeny dvěma až čtyřmi slabikami, na rozdíl od zpráv jim však dominují segmenty tříslabičné. Zároveň je třeba poukázat na relativně vysoký počet jednoslabičných segmentů na jedné straně a pěti- a víceslabičných segmentů na straně druhé. Zjištěné hodnoty tak naznačují, že při realizaci spontánního projevu dochází k intenzivnějšímu střídání segmentů různé velikosti.¹⁹

počet slabik	televizní noviny	talk show
1	0 %	2,3 %
2	40,7 %	20,6 %
3	26,2 %	30,9 %
4	26,1 %	25,1 %
5	5,6 %	14,3 %
6 a více	1,4 %	6,8 %

Tabulka 2: Srovnání počtu slabik na jeden segment

Složení segmentů je výrazně ovlivněno slohovou výstavbou textů. Analyzované novinové zprávy se v souladu s obecnou charakteristikou útvarů zpravodajského stylu vyznačují snahou o předání souhrnu informací a z ní vyplývající obsahovou hutností textů a převládající nocialitou výrazových prostředků. V případě textu psaného v moderní čínštině se tato skutečnost projevuje významným zastoupením

¹⁸ Zatímco v případě talk show jsou segmenty v průměru tvořeny 3,5 slabikami, u televizních zpráv to jsou 3 slabiky.

¹⁹ Analyzovaná učebnicová i filmová promluva jednoslabičné segmenty obsahují, nedosahují však takového zastoupení jako v případě talk show. Rozložení segmentů různé velikosti se v případě učebnice blíží televizním novinám a v případě filmu se více podobají hodnotám v talk show.

dvouslabičných a částečně i tříslabičných složených slov,²⁰ které podle Švarného gramatické klasifikace spadají převážně k tzv. samostatným funkčním charakteristikám²¹ a konkrétně zahrnují podstatná jména, jména času, jména místa, adjektiva a slovesa. Tato slova se hojně vyskytují u segmentů všech velikostí. Jak už bylo řečeno, dvouslabičné segmenty jsou téměř výhradně tvořeny složenými slovy. U tříslabičných segmentů převládají spojení dvouslabičných slov s předklonkami nebo příklonkami a u čtyřslabičných segmentů kombinace dvou složených slov. Více než čtvrtinu segmentů tvořených třemi slabikami však ale zároveň představují tříčlenná kompozita, zpravidla substantiva. Obecně řečeno dochází v analyzovaných zprávách spíše jen výjimečně k tomu, že by se v tomtéž segmentu vyskytla syntaktická spojení dvou či snad více po sobě jdoucích jednoslabičných slov.

Naproti tomu v případě talk show se na stavbě textu významným způsobem podílejí osobní zájmena,²² deiktická slova, měrová slova a zápornky,²³ rovněž užití dalších příslovcí, záložek či nejfrekventovanějšího čínského slovesa 是 (shì „být“)²⁴ je výrazně vyšší než u novinového textu. Mezi těmito slovy převažují taková, která z hlediska své zvukové realizace odpovídají jedné slabice. Na druhou stranu třísla-

²⁰ V čínštině s určitými výjimkami (srov. např. Švarný a kol. 1998b: 88) platí, že hranice nejmenší významové jednotky (tj. v morfému, v čínštině 语素 yǔsù; O. Švarným s ohledem na povahu vazby se zvukovou rovinou označovaném termínem jednoslabičná báze či sylabosémém) se kryjí s hranicemi slabiky. Jedním z klíčových hledisek, které se uplatňuje při jejich klasifikaci, je schopnost tvořit slova. V tomto ohledu se dělí na tzv. samostatné báze, které mohou samy o sobě fungovat jako slova, a tzv. nesamostatné báze, které se uplatňují výhradně jako složky slov složených. Tato skutečnost se promítá i do způsobu kategorizace čínských slov (viz např. *Xiandai Hanyu* 2009: 199–200), kdy proti sobě stojí slova jednoduchá (单纯词 dānchúncí; tj. tvořená jednou bází) a složená (合成词 héchéngcí; tj. tvořená více bázemi, nejčastěji však dvěma). Je přitom třeba poukázat na to, že jazykový vývoj na rovině lexika se v čínštině ubírá cestou postupného nárůstu dvou-, příp. i víceslabičných slov (viz např. Sun 2006: 49). Statistické analýzy poukazují na to, že jednoslabičná slova jsou sice v souvislém textu i v moderní čínštině četnější, repertoár v textu zastoupených dvouslabičných slov je však bohatší (např. Li 2009; srov. též soupis nejfrekventovanější slov v *Xiandai Hanyu Pinlü Cidian*). V souvislosti se složenými slovy je pak třeba ještě objasnit, že čínská lexikologie používá tento termín pro všechna slova tvořená více než jednou bází bez ohledu na to, zda se jako slovo tvorná metoda uplatnilo odvozování (tj. došlo ke spojení kořene a afixu) nebo skládání (tj. spojení dvou kořenů). Při tvorbě nových slov přitom jednoznačně převládá druhý uvedený postup (viz např. Norman 1998: 156).

²¹ Viz Švarný a kol. 1998b: 121.

²² Host vyslovuje svůj názor k dotazované problematice, tedy se vyjadřuje v ich-formě. Druhou osobou se obrací na moderátora a posluchače. V průběhu hovoru jsou zmiňovány další osoby, v důsledku čehož jsou hojně zastoupena i zájmena pro třetí osobu. V novinovém textu se naproti tomu objevuje jen jedno zájmeno pro druhou a jedno pro třetí osobu jednotného čísla. Ačkoliv neosobní forma zpravodajských textů limituje výskyt zájmena 我 „já“, v analyzovaných zprávách se vyskytuje opakovaně, jeho užití je však vázáno na lexikalizované spojení se výrazem 国 „stát“, které nese významem „naše země“, tj. ČLR.

²³ S ohledem na výskyt jiných expresivních prvků obsahuje vzorek překvapivě malé zastoupení větných částic.

²⁴ Viz *Xiandai Hanyu Pinlü Cidian* 1986: 492

bičná slova se v promluvě hosta talk show téměř nevyskytují.²⁵ U dvouslabičných segmentů si tak lze mnohem častěji povšimnout spojení dvou jednoslabičných slov. Zatímco u novinového textu se v roli předklonek objevují především prepoziční slovesa, dvouslabičným složeným slovům v rámci tříslabičných segmentů u talk show často předcházejí i zájmena, příslovce a jednoslabičná slovesa. Bezprostřední kombinace dvou kompozit se objevuje jen v omezené míře, tedy i čtyř- a vícslabičné segmenty obsahují většinou pouze jedno kompozitum v kombinaci s několika jednoslabičnými slovy řazenými před i za ním.²⁶

Celkově lze říci, že v řeči moderátora zpráv se projevuje silná tendence členit kóla na segmenty v návaznosti na hranice slov, která souvisí se stylistickou povahou textu. S hledem na tuto skutečnost lze v transkribovaném textu pozorovat vyšší zastoupení kól tvořených větším počtem segmentů. Segmenty samotné jsou přitom častěji tvořeny menším počtem slabik. V talk show lze naopak pozorovat delší segmenty a menší zastoupení kól tvořených více než čtyřmi segmenty. V kontextu těchto zjištění se nabízí úvaha nad počtem slabik na jeden kólon, což je aspekt, který nebyl v návaznosti na dosavadní praxi zkoumán.²⁷ Zjištění vyplývající z překládané komparace poukazují na to, že by mu při následujícím výzkumu měla být věnována pozornost.

Prominence slabik

Rovněž u prominence slabik lze mezi oběma vzorky pozorovat zřetelné rozdíly. Již zmiňovaná snaha zprostředkovat posluchači obsahově náročný text se u zpráv projevuje vysokým výskytem plně tónických slabik. Modifikace melodického průběhu slabiky v podobě zdůrazněné nebo naopak snížené prominence se objevuje jen v omezené míře. Výzkum zároveň ukázal, že i počet slabik se zcela neutralizovanou prominencí je nižší než u talk show, kde zaznamenáváme vůbec nejvyšší podíl atonických slabik v rámci všech čtyř sledovaných projevů.²⁸ Ze součtu hodnot slabik, které jsou nositelem iktu²⁹, dále vyplývá, že televizní noviny se vyznačují vyšším zastoupením arzí.

²⁵ Zastoupená tříslabičná slova se v podstatě omezují na slovesa rozvitá dvouslabičnými modifikátory.

²⁶ Podobné složení segmentů jsme pozorovali i při analýze izolovaných vět v *Učebním slovníku jazyka čínského* (Slaměníková 2016, 2018).

²⁷ K. Jašková i M. Otýpková uvádějí pouze průměrnou hodnotu, která je u obou vzorků v podstatě identická, tj. 7,2 slabiky na kólon u novin a 7,3 slabiky u talk show.

²⁸ Prominence slabik ve filmu se blíží promluvě hosta talk show. Je však třeba zmínit, že ze všech čtyř analyzovaných vzorků obsahuje největší podíl zdůrazněné tónických slabik, a to konkrétně 3,9 %. Zastoupení plně tónických a atonických slabik na nahrávce učebnice čínštiny se pak pohybuje mezi hodnotami televizních novin a talk show. Zajímavé zjištění dále přináší komparace identifikovaných hodnot s analýzami prozodické realizace vět v *Učebním slovníku jazyka čínského*. Týká se především zastoupení zdůrazněné tónických slabik, které u analýz vybraných úseků slovníku (mnohdy i výrazně) přesahuje 10 % (Slaměníková 2016, 2018) a poukazuje na potřebu mluvcí vyčlenit jádro každé izolované věty. Naproti tomu mluvcí souvislého projevu zvýrazňuje jádra v rámci určitého souvislého výpovědního úseku a počet zdůrazněné tónických slabik je tak pochopitelně nižší.

²⁹ Tj. zdůrazněné tónických, plně tónických iktových a oslabené tónických iktových.

slabiky	televizní noviny	talk show
zdůrazněně tónické	1,2 %	2,8 %
plně tónické iktové	44,3 %	27,0 %
plně tónické neiktové	17,9 %	5,2 %
oslabeně tónické iktové	3,1 %	14,1 %
oslabeně tónické neiktové	4,6 %	7,5 %
atonické	28,8 %	43,4 %

Tabulka 3: Srovnání prominence slabik

S určitou mírou nadsázky lze říci, že moderátor buď realizuje slabiky v plné promi-nenci, nebo naopak zcela atonicky. Jeho promluva zakládající se na četbě pečlivě for-mulovaného textu tak vykazuje důraz na srozumitelnost, zároveň je však do značné míry monotónní. Naproti tomu přirozená promluva hosta talk show se vyznačuje intenzivnější využíváním spektra slabik různé tónové prominence. Důvod této větší variability lze spatřovat ve snaze mluvčího aktualizovat určité části své výpovědi a představuje jeden ze signálů jejího citového zbarvení.

Rytmické členění segmentů

Odlíšné lineární členění analyzovaných projevů dává tušit rozdíly i na úrovni ryt-mických struktur. Výchozím hlediskem, kterému je třeba věnovat pozornost, je počet iktů v jednom segmentu. Z údajů uvedených v protokolech analýz zkoumaných vzorků vyplývá, že v obou případech zaujímají nadpoloviční většinu jednoiktové segmenty. S celkovým podílem 56 % jsou zastoupeny o čtyři procenta častěji v te-levizních zpráv než v talk show. Rozdíl mezi oběma promluvy tedy není příliš vysoký. Výrazněji se projevuje pouze u méně frekventovaných tříiktových segmentů. Zatímco v projevu hosta televizního rozhovoru zaujímají 5 %, v řeči moderátora zpráv nedosahují ani polovinu této hodnoty. Statisticky nevýznamným, přesto však zajímavých úkazem je v případě talk show výskyt jednoho čtyřiktového osmislabič-ného segmentu tvořeného čtyřmi descendentními sledy. Celkově vzato nelze však konstatovat, že by se analyzované vzorky z hlediska počtu iktů na jeden segment významně lišily.³⁰

Jiná situace panuje u jejich rytmického průběhu. Z následující tabulky je patrné, že zatímco v případě novin převládá akronymický rytmus, u talk show dosahují dokonce až nadpoloviční většiny descendentní segmenty. Zjednodušeně lze říci, že v projevu moderátora zpráv se zastoupení tří základních typů liší jen minimálně. Toto zjištění je zajímavé zejména ve vztahu k ascendentním sledům, u nichž jsme se

³⁰ Jejich poměr se nicméně výrazně liší u pomaleji realizovaného učebnicového textu (viz vliv tempa řeči na počet iktů Švarný 1991b). Výskyt jedné arze je zde vlastní bezmála dvěma třetinám segmentů. Tato skutečnost se dále odráží v rozložení rytmických vzorců, když mezi dva nejfrekventovanější patří typy segmenty tvořené jedním descendentním sledem (34,0 %) a jedním ascendentním sledem (27,7 %).

takto vysokou hodnotou zatím nesetkali. V případě talk show je dále třeba upozornit na relativně vysokou hodnotu u kombinací dvou a více descendentních sledů.³¹

rytmus	typ	televizní noviny		talk show	
akronymie	dvouiktová	37,0 %	34,9 %	30,5 %	27,2 %
	tří- a víceiktová		2,0 %		3,3 %
descendence	jeden sled	30,4 %	24,3 %	52,7 %	36,1 %
	dva a více sledů		6,1 %		16,6 %
ascendence	jeden sled	32,4 %	31,5 %	13,8 %	13,1 %
	dva sledy		0,9 %		0,7 %
jiné	jednoslabičné	0,2 %	0 %	3,0 %	2,3 %
	jiné		0,2 %		0,7 %

Tabulka 4: Srovnání rytmického průběhu segmentů

Vedle celkového zastoupení základních rytmů je dobré věnovat pozornost i nejfrekventovanějším rytmickým celkům tak, jak se profilují u obou vzorků.

televizní noviny:

- 1 dvouiktové akronymické segmenty 34,9 %
- 2 segmenty tvořené jedním ascendentním sledem 31,5 %
- 3 segmenty tvořené jedním descendentním sledem 24,3 %
- 4 segmenty tvořené dvěma descendentními sledy 6,1 %

talk show:³²

- 1 segmenty tvořené jedním descendentním sledem 36,1 %
- 2 dvouiktové akronymické segmenty 27,2 %
- 3 segmenty tvořené dvěma descendentními sledy 16,6 %
- 4 segmenty tvořené jedním ascendentním sledem 13,1 %

Pokud se dále zaměříme na velikost a rytmické členění segmentů s konkrétním počtem iktů, můžeme pozorovat, že rozdíly se nejvýrazněji projevují u segmentů

³¹ Rozložení rytmických celků v rámci filmové ukázky se podobá talk show s tím, že zastoupení descendentních segmentů je ještě o více než dvě procenta vyšší. Descendentní segmenty převládají i u učebnicové nahrávky, s celkovou hodnotou 45,3 % však nedosahují nadpolovičního zastoupení. Podobně jako u televizních novin se zde lze však setkat i s relativně vysokým podílem ascendentního rytmu (tj. 28,4 %), který je spojen s již zmiňovaným častým výskytem jednoiktových segmentů. Je přitom třeba poukázat na to, že převládající zastoupení descendentních segmentů bylo pozorováno i při analýze prozodické realizace izolovaných vět v *Učebním slovníku jazyka českého* (Slaměnicková 2016, 2018).

³² Podobně vypadají i čtyři nejfrekventovanější vzorce v filmu. Zastoupení segmentů tvořených jedním descendentním sledem je však ještě o více než čtyři procenta vyšší. Pořadí třetího a čtvrtého typu segmentů je pak u filmu opačné, nicméně s minimálním rozdílem 1,4 %.

s jedním iktem. V první řadě nelze přehlédnout, že v případě televizních novin se z téměř tří čtvrtin jedná o segmenty dvouslabičné. Naproti tomu u talk show zaujmají víceméně rovný díl segmenty dvou- a tříslabičné, každý s přibližně čtyřiceti procentním podílem. Rovněž zastoupení čtyřslabičných jednoiktových segmentů s hodnotou necelých 15 % lze v porovnání s pouhými 3 % u novin hodnotit jako vysoké. Jak již bylo řečeno, v promluvě moderátora novin se pak vůbec nevyskytují jednoslabičné segmenty. Délka segmentu nicméně nepředstavuje jedinou rovinu, u níž lze zaznamenat markantní odlišnosti. Z rytmického hlediska jsou analyzované vzorky charakterizovány jiným poměrem descendentních a ascendentních sledů. U talk show převládají descendentní sledy, a to v přibližném poměru 3:1.³³ Zhruba třetině descendentních sledů přitom předchází předklonka a za bezmála čtvrtinou ascendentním sledů následuje příklonka. Naopak u televizních zpráv se častěji vyskytují ascendentní segmenty, poměr 6:5 nicméně naznačuje, že nepřevažují tak výraznou měrou jako descendentní segmenty v talk show. Výskyt předklonek a příklonek je v televizních novinách u obou typů sledů výrazně nižší.

V souladu s obecnou tendencí převládá u dvouiktových segmentů akronymický rytmus v obou srovnávaných vzorcích. Zatímco u televizních novin je však charakteristický pro více než čtyři pětiny těchto segmentů, u talk show jsou to necelé dvě třetiny. V promluvě účastníka televizního rozhovoru lze naopak pozorovat výraznější zastoupení segmentů tvořených dvěma descendentními sledy. Ty zaujímají více než třetinu dvouiktových segmentů.³⁴ V projevu moderátora televizních novin je přitom jejich zastoupení o více než polovinu menší. Spojení dvou ascendentních sledů či jiné kombinace dosahují v případě obou promluv jen marginálních hodnot.

Jak jsme uvedli výše, tříiktové segmenty se vyskytují spíše ojediněle a jejich absolutní i procentuální hodnoty jsou proto v obou analyzovaných vzorcích nízké. Převládajícím rytmickým členěním jsou akronymické struktury. U talk show se pak opět výrazněji projevuje i seskupení tří descendentních sledů.

Rytmické členění kól

Faktorem, který se významně podílí na odlišném rytmickém uspořádání této prozodické jednotky ve zkoumaných vzorcích, jsou již výše popisované rozdíly jejich členění na jednotky nižší lineární úrovně. Při klasifikaci vzorců totiž vymezuje O. Švarný³⁵ jako jednu z výchozích skupin kóla tvořená jedním rytmickým sledem (níže

³³ Podobný poměr lze opět pozorovat u promluvy herce ve filmu. Descendentní sledy převažují i u učebnicového textu, poměr 5:4 nicméně naznačuje, že zastoupení descendentních a ascendentních sledů se výrazně neliší a blíží se tak spíše jejich rozložení v televizních zprávách, i když v opačném poměru.

³⁴ Ve filmu a učebnici je zastoupení akronymických struktur a kombinací dvou descendentních sledů v zásadě identické s talk show.

³⁵ Švarný 1998b: 48–54. Pozn.: Pro potřeby snadnějšího odkazování jsme jednotlivé typy kól v návaznosti na dřívější praxi jednoho z autorů textu (Slaměnková 2018: 167–169) označili písmeny A až D.

označená jako typ A).³⁶ V talk show převládají kóla tvořená jedním segmentem, přičemž tři čtvrtiny z nich tvoří právě jeden sled. V kontextu celkového hodnocení se pak tato hodnota projevuje do té míry, že relativní četnost jednosledových kól je v talk show jedenkrát větší než v televizních zprávách. Jak dále ilustruje následující tabulka, oběma promluvám dominují kóla typu B, která se skládají ze dvou a více sledů, u nichž nedochází k sousedství arží.³⁷ Zároveň demonstruje, že i případy, u nichž se na hranicích segmentů iktové slabiky naopak vedle sebe bezprostředně setkávají, pokrývají významnou část obou promluv.

kólon	televizní noviny	talk show
typ A – jeden sled	14,9 %	29,9 %
typ B – bez sousedství arží	42,0 %	36,8 %
typ C – s bezprostředním sousedstvím arží	36,1 %	22,0 %
typ D – arze oddělené atonickou slabikou	7,1 %	11,3 %

Tabulka 5: Srovnání zastoupení typů kól

Pokud jde o samotné rytmické vzorce, převládají v obou promluvách akronymické dvou- a vícesledové struktury bez sousedství arží. V případě talk show nicméně jejich absolutní počet dosahuje jen o něco více než polovinu hodnoty v televizních zprávách. Jak dále naznačuje následující přehled, další dva nejvíce frekventované vzorce spadají pod odlišné typy kól.³⁸ V případě televizních novin se ve všech třech případech jedná o vzorce s akronymickými strukturami. Naopak u talk show hrají významnější roli descendentní sledy.

televizní noviny:

- 1 typ B – akronymická struktura 33,1 %
- 2 typ C – spojení dvou, příp. více akronymických struktur 11,9 %
- 3 typ C – spojení ascendentního sledu (příp. sledů) s akronymickou strukturou 9,7 %

³⁶ Kromě descendentního a ascendentního sledu zde řadí i jejich kombinaci s lichou iktovou slabikou, tj. tříslabičný akronymický celek, který připomíná metrum zvané kretik (Švarný 1998b: 42, 48).

³⁷ Toto zjištění je konzistentní s analýzou vět v *Učebním slovníku jazyka českého* (viz Slaměnková 2018). Zde však u obou analyzovaných vzorků zaujímají kóla typu B více než polovinu kól. Relativně vysoký podíl kól typu C u obou televizních žánrů je každopádně ve shodě se zjištěním týkajícím se jejich častějšího výskytu v rychlejší promluvě (srov. Slaměnková 2018: 168–169). Lze si ho povšimnout i u filmové ukázky a učebnicového textu. Obě tyto promluvy se zároveň vyznačují přibližně padesátiprocentním zastoupením kól typu B. U filmové scény je dále třeba upozornit na vůbec nejnižší zastoupení kól typu A, která zaujímají pouze 11,5 % vzorku.

³⁸ Dva nejfrekventovanější vzorce u filmu i učebnice jsou shodně s těmi u talk show, podíl akronymických struktur v rámci typu B se však stejně jako u zpráv pohybuje okolo jedné třetiny. Třetím nejfrekventovanějším vzorcem jsou v případě učebnice s relativní četností 12,2 % kóla tvořená jedním ascendentním sledem. Ve filmu již žádný další vzorec nepřesahuje deset procent.

talk show:

- 1 typ B – akronymická struktura 18,6 %
- 2 typ B – spojení dvou a více descendentních sledů 17,2 %
- 3 typ A – descendentní sled 16,2 %

Ještě výraznějších rozdílů si pak lze povšimnout při pohledu na zastoupení vzorců v rámci jednotlivých typů. Jednosegmentální kóla (typ A) v promluvě moderátora zpráv jsou z poloviny realizována ascendentně, naproti tomu v řeči účastníka televizního rozhoru zaujímají více než polovinu kóla s descendentním průběhem.³⁹ Kóla, u nichž na hranicích segmentů nedochází k sousedství arzí (typ B), jsou v případě zpráv z bezmála čtyř pětín realizována akronymicky. U talk show sice také převládá akronymie, zaujímá však jen o něco více než polovinu. S výjimkou dvou kól s odlišným rytmickým průběhem tvoří zbývající kóla spojení dvou či více descendentních sledů.⁴⁰

Zbývající dva typy kól se obecně řečeno vyznačují širokou paletou vzorců s různě komplikovanou strukturou. Ty jednodušší z nich se opakují u obou typů kól s tím rozdílem, že zatímco u typu C se iktové slabiky na hranicích segmentů vyskytují v bezprostředním sousedství, u typu D jsou odděleny enklitikem nebo proklitikem. Jak vyplývá z již výše uvedeného přehledu nejfrekventovanějších vzorců, řeč moderátora zpráv vyniká kombinací dvou bezprostředně za sebou následujících akronymických struktur. Stejná kombinace s vloženou atonicou slabikou představuje nejvíce produktivní vzorec i v rámci kól typu D. V obou typech se zároveň ve význačné míře uplatňuje i spojení ascendentního sledu (příp. sledů) s akronymickou strukturou. U talk show lze pozorovat poněkud odlišné preference. Častěji než bezprostřední sousedství dvou akronymií se v rámci typu C i D vyskytuje spojení akronymické struktury s descendentním sledem (příp. sledy). Zároveň je třeba zmínit i statisticky významnější zastoupení komplikovanějších struktur tvořených velkým počtem různých se střídajících sledů.⁴¹

³⁹ Film se v tomto ohledu projevuje obdobně jako talk show. V učebnicové nahrávce se naopak častěji objevují ascendentní sledy, které zaujímají dokonce dvě třetiny kól typu A.

⁴⁰ Jak ve filmu, tak i v učebnici připadají na akronymické struktury přibližně dvě třetiny kól typu B a na opakující se descendentní sledy přibližně jedna třetina. Zastoupení akronymických celků tedy není tak vysoké jako v případě televizních novin, je však vyšší než u talk show.

⁴¹ Typu C u filmu dominují kombinace dvou akronymických struktur a spojení akronymické struktury s descendentním sledem (příp. sledy). U typu D se výrazněji projevuje jen druhý jmenovaný vzorec. Učebnicová nahrávka vykazuje preferenci ascendentního sledu (příp. sledů) s akronymickou strukturou a kombinaci dvou akronymických struktur u typu C. Naopak u typu D nejčastěji pozorujeme kombinaci akronymické struktury s descendentním sledem (příp. sledy) a spojení sledu (příp. sledů) descendentního s ascendentním.

Závěr

Každá komunikační situace je modelována celou řadou úzce provázaných aspektů. Produkované jazykové projevy se odlišují ve volbě komunikačního kódu, myšlenkové a obsahové náročnosti, výběru jazykových prostředků, propracovanosti syntaktické stránky či míře výskytu expresivních prvků. Tento článek přispívá do diskuze v tom smyslu, že do ní zapojuje perspektivu odlišnosti na rovině zvukové stavby řeči tónového jazyka. Klade si přitom otázku, zda a jakým způsobem ovlivňuje suprasegmentální členění čínského textu míra připravenosti komunikace na jedné straně a spontánnosti na straně druhé. Hledání odpovědi je založeno na komparaci dvou jazykových projevů. Promluva moderátora televizních novin reprezentuje čtenou, tedy do značné míry cílevědomě usměřovanou interpretaci předem připraveného komunikátu s promyšlenou textovou výstavbou. Mluvčí druhého projevu se volně vyjadřuje k otázkám kladeným moderátorkou talk show, která mu taktně pomáhá rozvíjet myšlenky a jen decentně usměřuje téma hovoru.

Provedený výzkum potvrzuje předpoklad existence signifikantních rozdílů v prozodické realizaci stylisticky odlišných textů. Na základě zjištěných výsledků lze zároveň definovat určité tendence ve vztahu k vymezenému stylovému faktoru. Formulování posledních dvou z nich se zároveň opírá o údaje vyplývající z analýzy čtené reprodukce učebnicového textu a neformálního rozhovoru ve filmu.

- segmentace promluvy se zdá být výrazně ovlivněna volbou jazykových prostředků příznačných pro danou stylovou sféru
- čtený projev obsahuje ve srovnání se spontánním projevem realizovaným se stejnou průměrnou rychlostí větší počet menších rytmických jednotek, které se v rámci větších rytmických struktur častěji seskupují ve větším počtu
- emocionální zabarvení spontánní promluvy se projevuje větší variabilitou v rámci tónové prominence slabik
- čtená promluva obsahuje menší počet segmentů a kól s descendentním průběhem

Vyslovené tendence bude pochopitelně třeba podepřít rozsáhleším výzkumem. Jsme si přitom vědomi určité míry simplifikace, s níž jsme se v tomto článku ujali komparace dvou výrazně odlišných komunikátů, aniž bychom věnovali pozornost širším okolnostem, které mohou usměřňovat vývoj prozodické realizace projevu. Například oficiální nebo soukromý ráz komunikátu či monologický nebo dialogický způsob vedení komunikace představují důležité faktory, které výrazně formují proces utváření promluvy a počítáme proto s jejich zohledněním při navazujícím výzkumu. V této studii jsme prozatím učinili první krok k posunu dosavadní edukativní orientace prozodického výzkumu směrem k rozmanitému a v podstatě nevyčerpatelnému zdroji jazykových projevů v různých komunikačních situacích.

Literatura

- CEN Yuzhen: *Developing Chinese: Advanced Comprehensive Course 1*. Beijing 2011.
- CHEN Ping: *Modern Chinese: History and Sociolinguistics*. Cambridge 1999.
- ČECHOVÁ, Marie, Marie Krčmová a Eva Minářová: *Současná stylistika*. Praha 2008.
- ČMEJRKOVÁ, Světlá a kol.: *Styl mediálních dialogů*. Praha 2013.
- FRYDRYCHOVÁ, Michaela: Prozodická charakteristika textu: mluvčí na nahrávce učebnice čínštiny. *Dálný východ* 2021, XI (1), ss. 29–48.
- HAN, Kristýna: Prozodická charakteristika textu: Panjin. *Dálný východ* 2018, VIII (1), ss. 97–119.
- HAUSENBLAS, Karel: Text, komunikáty a jejich komplexy (Zamyšlení pojmoslově). *Slovo a slovesnost* 1984, 45 (1), ss. 1–7.
- HOFFMANOVÁ, Jana: *Stylistika: Současná situace stylistiky*. Praha 1997.
- JAŠKOVÁ, Kristýna: Prozodická charakteristika textu: moderátor televizních zpráv. *Dálný východ* 2021, XI (1), ss. 7–28.
- LI Rulong 李如龙: Lun Hanyu de Danyinci 论汉语的单音词 [O jednoslabičných slovech v čínštině]. *Yuwen Yanjiu* 2009, ss. 1–7. [2021.01.16.] core.ac.uk/download/pdf/41451477.pdf.
- NORMAN, Jerry: *Chinese*. Cambridge 1988.
- OTÝPKOVÁ, Markéta: Prozodická charakteristika textu: host talk show. *Dálný východ* 2021, XI (1), ss. 82–103.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: Využití prozodické transkripce v interpretaci prozodické roviny komunikace ze sociolingvistického hlediska. In *Jazyk a jazykověda v interpretácii*. Bratislava 2014, ss. 181–191.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: Prozodická transkripce a její využití v současnosti. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 93–103.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016b.
- PAVLAČKOVÁ, Kristýna: Prozodická analýza textu se zaměřením na akcentuační vazby prepozičního slovesa /dào/. *Dálný východ* 2018, VIII (2), ss. 37–59.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičké členění příkladových vět *Učebního slovníku jazyka čínského* (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (2), ss. 64–82.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese. *Studia Orientalia Slovaca* 2018, 17 (2), ss. 151–169.
- SLIVONÍKOVÁ, Barbora: Prozodická analýza čínského vtipu. *Dálný východ* 2018b, VIII (2), ss. 60–77.
- SLIVONÍKOVÁ, Barbora, Michaela Grycová a Kristýna Pavlačková: Charakteristika descendentních sledů v Učebnici čínské konverzace. *Dálný východ* 2016, VI (2), ss. 51–63.

- SUN Chaofen: *Chinese. A Linguistic Introduction*. Cambridge 2006.
- ŠTEFEK, Václav: Prozodická charakteristika textu: neformální promluva filmové postavy. *Dálný východ* 2021, XI (1), ss. 49–81.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Úvod do hovorové čínštiny I*. Praha 1967.
- ŠVARNÝ, Oldřich: The Functioning of the Prosodic Features in Chinese (Pekinese). *Archiv Orientální* 1991a, 59 (2), ss. 208–216.
- ŠVARNÝ, Oldřich: Prosodic Features in Chinese (Pekinese): Prosodic transcription and statistical tables. *Archiv Orientální*, 1991b, 59 (3), ss. 234–254.
- ŠVARNÝ, Oldřich: Rhythmical features in Chinese (Pekinese): Quantitative and grammatical analysis (methodology). *Rocznik Orientalistyczny* 1991c, XLVII (2), ss. 131–137.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech II*. Olomouc 1998a.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc 1998b.
- ŠVARNÝ, Oldřich: *Učební slovník jazyka čínského*. Olomouc 1998–2002.
- ŠVARNÝ, Oldřich: Prosodic transcription of modern Chinese: Experimental research and teaching practice. In *Papers in Phonetics and Speech Processing*. Frankfurt am Main 2000, ss. 149–159.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: *Segmentální struktura čínské slabiky*. Praha 2012.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: De-stressed words in Mandarin: Drawing a Parallel with English. In: *Integrating Chinese Linguistics Research and Language Teaching and Learning*. Amsterdam, Philadelphia 2016, ss. 121–144.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: De-stressed in Mandarin: Clitics, Cliticoids and Phonetic Chunks. In *Key Issues in Chinese as a Second Language Research*. New York, London 2017, ss. 29–56.
- UHER, David: The Rhythmic Structure of Sentences in the Textbook of Chinese Conversation. *China & the World Cultural Exchange* 2016, 5, ss. 25–28.
- UHER, David, Liu Xuemin a Jakub Vykoukal: *Učebnice čínské konverzace*. Praha 2007.
- UHER, David a Tereza Slaměňíková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 104–115.
- UHER, David, Jin Xueli a Tereza Slaměňíková: *Učebnice čínské konverzace II*. Praha 2016.
- UHER, David a Tereza Slaměňíková (eds.): *Oldřich Švarný: Prosodia linguae Sinen-sis*. Olomouc 2019.
- Xiandai Hanyu* 《现代汉语》 [Moderní čínština]. Peking 2009.
- Xiandai Hanyu Pinlü Cidian* 《现代汉语频率词典》 [Frekvenční slovník moderní čínštiny]. Peking 1986.

**Soupis absolventských prací opírajících se o výzkum O. Švarného
v oblasti prozodie**

Bakalářské práce

- ČIŽMÁROVÁ, Renata: *Prozodická analýza textu (8A/B, 20 20A/B)*. Olomouc 2016.
- DÍTĚTOVÁ, Lenka: *Prozodická analýza textu Úvod 67: cvičení 22–25*. Olomouc 2017.
- DOČKAL, Dominik: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 598–695)*. Olomouc 2019.
- FRIČOVÁ, Marika: *Fonetická analýza textu (BYD 121–129)*. Olomouc 2015.
- HAFERA, Lukáš: *Prozodická analýza textu*. Olomouc 2017.
- HLADÍKOVÁ, Jiřina: *Prozodická analýza textu Úvod 67: 50–52*. Olomouc 2019.
- HLAVAČKOVÁ, Zuzana: *Prozodická analýza textu Úvod 67: 53–55*. Olomouc 2019.
- HRUBÁ, Štěpánka: *Prozodická analýza textu Úvod 67: 56–58*. Olomouc 2020.
- CHOVAN, Lukáš: *Prozodická analýza textu Úvod 67: cvičení 31, 32, 33, 34*. Olomouc 2017.
- JAKUBCOVÁ, Renata: *Prozodická analýza textu (2A/B, 14A/B)*. Olomouc 2016.
- JEMELKOVÁ, Martina: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 505–597)*. Olomouc 2020.
- JIRÍČKOVÁ, Magdaléna: *Prozodická analýza textu: Úvod do hovorové čínštiny 1967, cvičení 38–40*. Olomouc 2017.
- KLANICOVÁ, Kateřina: *Prozodická analýza postpozicičních sloves zai a dao*. Olomouc 2017.
- KOŠULIČOVÁ, Karla: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 331–418)*. Olomouc 2018.
- KOVÁŘOVÁ, Eliška: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1390–1503)*. Olomouc 2017.
- KŘENOVÁ, Alžběta: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 696–799)*. Olomouc 2019.
- LACINOVÁ, Renata: *Prozodická analýza textu (Úvod 67: 26 29)*. Olomouc 2017.
- NOVÝ, Vojtěch: *Prozodická analýza textu 7A, B a 19A, B*. Olomouc 2016.
- OTÝPKOVÁ, Markéta: *Prozodická analýza textu (5A/B, 17A/B)*. Olomouc 2016.
- PTÁČKOVÁ, Michaela: *Fonetická analýza textu (6AB, 18AB)*. Olomouc 2016.
- RICHTEROVÁ, Simona: *Prozodická analýza textu (1A/B, 13A/B)*. Olomouc 2016.
- ROLEDER, Adam: *Prozodická analýza textu (4A/B, 16A/B)*. Olomouc 2016.
- SHEJBALOVÁ, Zuzana: *Prozodická analýza textu: Úvod 67, cv. 35–37*. Olomouc 2017.
- SKOPALOVÁ, Veronika: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 419–503)*. Olomouc 2019.
- SLIVONÍKOVÁ, Barbora: *Fonetická analýza textu (YD 130–141)*. Olomouc 2015.
- SOSNOVÁ, Monika: *Prozodická analýza textu Úvod 67: 47–49*. Olomouc 2018.

- TOMANOVÁ, Simona: *Fonetická analýza textu* (41, 42, 43). Olomouc 2018.
- TONDLOVÁ, Nikola: *Fonetická analýza textu* (9A/B, 10A/B, 11A/B, 12A/B). Olomouc 2018.
- TWARDZIKOVÁ, Šárka: *Prozodická analýza Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 247–330)*. Olomouc 2018.
- VANĀKOVÁ, Klára: *Komparace výsledků prozodické analýzy HČP III s YD (17–19) a YD (234–238)*. Olomouc 2018.
- VERNEROVÁ, Jitka: *Prozodická analýza textu* (3A/B, 15A/B). Olomouc 2016.
- VIZNEROVÁ, Bára: *Prozodická analýza textu Úvod 67: 44–46*. Olomouc 2018.
- VOLOŠINOVÁ, Karolína: *Prozodická analýza textu* (1C, 2C, 3C, 4C, 5C, 6C, 7C, 8C). Olomouc 2018.

Diplomové práce

- DOBEČKA, Vlastimil: *Prozodická transkripce čínského textu BYD 109–120*. Olomouc 2015.
- ĎURIŠOVÁ, Dominika: *Prozodická analýza textu*. Olomouc 2017.
- FRIČOVÁ, Marika: *Akcentuačné typy väzby s prepozičným slovesem „ba“*. Olomouc 2018.
- JAKUBCOVÁ, Renata: *Prozodická analýza textu (analýzy rozhovoru Zhang Ziyi)*. Olomouc 2018.
- JAŠKOVÁ, Kristýna: *Prozodická charakteristika textu: Panjin*. Olomouc 2016.
- OTÝPKOVÁ, Markéta: *Prozodická analýza textu (analýza rozhovoru Jiang Wena)*. Olomouc 2019.
- PAVLAČKOVÁ, Kristýna: *Prozodická analýza textu se zaměřením na akcentuační väzby prepozičního slovesa dao*. Olomouc 2017.
- PŘEROSTOVÁ, Eva: *Prozodická analýza textu: Taipei*. Olomouc 2018.
- PTÁČKOVÁ, Michaela: *Prozodická analýza textu: Xu Jinglei*. Olomouc 2019.
- RAFAJOVÁ, Veronika: *Prozodická analýza textu*. Olomouc 2016.
- RICHTEROVÁ, Simona: *Fonetická analýza textu se zaměřením na akcentuační väzby prepozičního a postpozičního slovesa zai*. Olomouc 2018.
- ROLEDER, Adam: *Prozodická analýza textu: Meng Fei*. Olomouc 2020.
- SLIVONÍKOVÁ, Barbora: *Prozodická analýza čínského vtípu*. Olomouc 2018a.
- VIZNEROVÁ, Bára: *Prozodická analýza textu: Yang Zi*. Olomouc 2021.

Disertační práce

- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016a.

Prosodic Characteristic of Text: Differences between Spontaneous and Prepared Speech

Professor Oldřich Švarný (1920–2011) legacy in the form of an extensive set of prosodic transcripts of modern Chinese spoken texts has helped countless students master this unique tonal language. Moreover, the transcription system's theoretical concept provides a tool for other scholars to further research prosodic features of different types of spoken discourse. And that is also the approach taken by authors of studies included in this special issue of the journal *Dálný východ*. This article aims explicitly to answer whether and how the degree of readiness and spontaneity of spoken communication manifests itself on a suprasegmental level. It is based on a comparison of two speeches, whose detailed analysis of prosodic realization is described in separate papers included in the same volume. Although both compared speeches belong to the television programming genre, they originated in a different communication situation. The television news presenter reads a well-crafted speech from a teleprompter. On the other hand, the talk show guest is encouraged to the act of spontaneous conversation. The prosodic analysis of these two communications has confirmed the assumption that noticeable differences on several prosodic levels characterize prepared and spontaneous speech. Based on the results of the investigation, tendencies arising from the degree of spontaneity were described.

Key Words: Modern Chinese, prosodic transcription, Oldřich Švarný, prepared speech, spontaneous speech

Contact: Tereza Slaměnková and David Uher, katedra asijských studií ff UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; tereza.slamenikova@upol.cz, david.uher@upol.cz

PROZODICKÁ ANALÝZA TEXTU: MENG FEI

Adam Roleder

Abstrakt: *Tato studie si dává za cíl analyzovat prozodickou realizaci vybraného mluveného projevu v moderní čínštině. Zkoumaný vzorek představuje promluva známého čínského herce a moderátora Meng Feie v populární televizní seznamovací show. Za využití prozodické transkripce profesora Oldřicha Švarného byl zvukový záznam Meng Feiova výstupu převeden do psané podoby, což umožnilo provést jeho komplexní prozodickou analýzu. Jejím předmětem byl jednak výzkum lineárního členění textu, který poskytl data o počtu a průměrných délkách vět, kól, segmentů, slov a slabik. Dále byla pozornost věnována analýze rytmického členění segmentů a popisu základních rytmických vzorců.*

Klíčová slova: *prozodická transkripce, lineární členění, rytmické členění, moderní čínština, suprasegmentální fonologie*

V tónovém jazyce, jakým je i čínština, je důležité věnovat zvláštní pozornost těm aspektům, které ovlivňují jeho mluvenou podobu. V případě moderní hovorové čínštiny je pak tato potřeba o to větší, že tónová prominence slabik se v některých případech posiluje a v jiných naopak oslabuje, či dokonce neutralizuje. Kombinací slabik různé prominence se následně utváří specifický rytmus souvislé čínské promluvy. Analýze jeho průběhu se u nás intenzivně věnoval Oldřich Švarný.¹ Výsledkem jeho celoživotní práce je nejen prozodická transkripce, s jejíž pomocí lze rytmický průběh řeči zachytit, ale i základní prozodická charakteristika moderní hovorové čínštiny.

Cílem této studie² je analyzovat prozodickou stránku čínského mluveného projevu. Podkladem pro vytvoření korpusu se stal televizní záznam vybrané části populární čínské seznamovací show Fei Cheng Wu Rao 《非诚勿扰》 „Pouze vážní zájemci“.³ Výzkum prezentovaný v tomto článku se pak konkrétně zaměřuje na projev osoby, která pořad uvádí, tedy čínského moderátora a herce Meng Feie 孟非. Komunikační situace, v níž se nachází, spadá svou povahou pod styl mluvené

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společností).

¹ Viz Švarný 1991; Švarný a kol. 1998; Švarný, Uher 2014. Na Švarného výzkum navazují např. Uher, Slaměniková 2015; Uher: 2016; Pospěchová 2016; Slaměniková 2016, 2018.

² Jedná se o přepracovanou diplomovou práci autora textu (viz Roleder 2020).

³ Za uvedený český ekvivalent děkuje autor textu oponentovi své diplomové práce Mgr. V. Štefkovi.

publicistiky.⁴ S ohledem na předem danou, ritualizovanou strukturu pořadu, nese Meng Feiova promluva výrazné stopy formulační stereotypnosti a modelovosti vyjadřování, a to přesto, že se při realizaci řeči snaží navodit iluzi spontánnosti. Zároveň se však dostává i do situací, kdy musí bezprostředně reagovat na výpovědi účastníků pořadu. V těchto chvílích přitom nezřídka ironizuje jejich odpovědi, záměrně je reformuluje a klade navazující provokativní otázky tak, aby se publikum bavilo na jejich účet. Analyzovaný vzorek představuje vyváženou kombinaci kratších i delších replik různých částí pořadu volených tak, aby zahrnovaly více i méně stylizované repliky moderátora.

Zkoumaný projev byl převeden do psané formy a následně doplněn o prozodickou transkripci v podobě, jako ji představil Oldřich Švarný. V navazující analýze byla nejprve stanovena průměrná rychlost promluvy a průměrná délka dílčích lineárních jednotek. Poté byla vyhodnocena prominence slabik ve zkoumaném vzorku. Největší prostor byl věnován analýze rytmického členění. Její první část se věnovala výskytu rytmických sledů v rámci segmentů. Druhá část se soustředila na kóla, a to konkrétně na pozici základních typů sledů ve dvou základních pozicích a na kombinační vzorce, které rytmické sledy v kólech vytvářejí.

Transkribovaný text

Vybraná nahrávka byla nejprve přepsána do mezinárodně uznávané čínské transkripční abecedy bez tónových značek. V závislosti na skutečné realizaci textu mluvčím na nahrávce byl přepis doplněn o údaje týkající se jeho prozodického členění tak, jak je zavedl Oldřich Švarný. Ačkoliv se v rámci pořadu vyskytuje větší množství mluvčích, v transkribovaném textu jsou zahrnuty pouze repliky moderátora Meng Feie. Do analýzy přitom nebyly zařazeny ty části, v nichž mluvčí špatně artikuluje, a jeho projev tak není dostatečně srozumitelný. V přepisu jsou tyto úseky označeny hranatou závorkou. Pro snadnější porozumění obsahu promluvy je k transkripci připojena i verze ve znacích.

- V001 欢迎你。
huānying-ni.
- V002 好，开始。
hǎo, kaishǐ.
- V003 郎牌特曲来自四川浓香正宗下面进入男嘉宾选择时刻。
lángpai-tèqū lái²zi-sìchuan nóng-xiāng-zhèngzōng xiàmiàn [jīnrú nánjiā-bin] xuǎnze-shike⁴.
- V004 这个姑娘是被你误杀的。
zhèi-gūniang-shi bei-ni³-wùshā-d.

⁴ Srov. Čechová a kol. 2008: 272–273.

- V005 顺位进入观察区。
shùnwei-jìnru guāncháqū.
- V006 郝文婕，发表一下获奖感言。
hǎo-wénjié, fābiao-yìxia⁴ huó⁴jiang-gǎnyán.
- V007 给人一个台阶，郝文婕因为一直都在心动区待着难得来一次观察区。
gěi-ren-yi²-ge-táijiē, hǎo-wénjié yīnwei-yìzhí dou¹-zai [xindongqu daizh]
nándé lái-yì-cì guāncháqū.
- V008 哎哟，这个会说话。
āiyō, zhèi-ge huì⁴-shuohuà.
- V009 这句话，在哪儿都好使，我看不清。
zhèi⁴-ju-huà, zai-nǎr dou¹-haoshǐ, wǒ-kànbuqīng.
- V010 我得解释一下这个我帮他解释我帮他解释他刚开始第一个，女生出来的时候他在走神儿。
wǒ³-dei-jiěshi-yìxia zhèi⁴-ge wǒ-bang-ta¹ jiěshi [wǒ bang ta jiěshi] ta-
gāng-kaishǐ diyí-ge, nǚsheng chu¹lai-d-shihou ta¹-zai-zóushénr.
- V011 然后，等到第二个出来的时候他，他不知道这个屏幕怎么使，他想试一下左边儿右边儿。
ránhòu, děngdào dì²-ge chu¹lai-d-shihou tā, ta¹-bu-zhī⁴dào zhèi⁴-ge-
píngmù zen³me-shǐ, ta¹-xiang-shì-yì¹xia zuǒbianr yòubianr.
- V012 他就一直在扒拉一直往观察区扒拉。
ta¹-jiu-yìzhí zai-bāla yì²zhí [wang guanchaqu] bāla.
- V013 他一直扒拉，等他扒拉出来的时候十四号出来了。
ta-yìzhí-bāla, deng³-ta bālachulai-d-shi²hou shisi-hao chu¹laile.
- V014 他都没看一眼，就扒观察区去了，我说这姑娘是他误伤的。
ta¹-dou-mei-kàn yi-yǎn, jiù-bā-guanchaqu-qùle, wǒ-shuō zhèi-gūniang
shì⁴-bei-tā wùshang-d.
- V015 好我们来看第一条片子。
hǎo wǒ³men-lai-kàn diyì⁴-tiao-piānz.
- V016 十三号。
shísān-hao₄.
- V017 十号。
shí-hào.

- V018 十九号。
shíjiǔ-hào.
- V019 来选你的第一个终选区女生……
[lai xuan ni d] diyī-ge zhong⁴xuanqū nǚsheng…
- V020 请男嘉宾，在拼多多购物 APP 上为终选区女生，挑选礼物。
qǐng-nánjiābīn, zài pīnduōduō gòuwu-APP²-shang wei-zhōngxuanqu-
-nǚsheng, tiāoxuan liwu⁴.
- V021 看一下男嘉宾的。第一个终选区女生是谁……
kan⁴-yī-xia nán-jiābīn-d diyī-ge zhōngxuanqū nǚsheng-shi-shei…
- V022 七号。
qī-hao.
- V023 他选你，我一点儿都没猜错，二十四个人女生出来的时候就她，出来他说了，这个好这个我喜欢。
tā-xuan-nǐ, [wo yī dianr] dou¹-mei-cāicuò, er⁴shìsì-ge nǚsheng chūlai-d-
-shíhou jiu-³七, chūlai ta-shuōle, zhèi-ge-hǎo zhèi-ge-wo-xǐhuan.
- V024 然后，说了半天你一句没交流最后一选就把她选出来了。
ránhòu, shuō¹le-bàn-tiān nǐ-yí-ju mei-jiāoliu zuìhou-yì-xuǎn jiu⁴-ba-ta
xuǎnchulaile.
- V025 好，有请男嘉宾……
hǎo, you-qǐng nán-jiābīn…
- V026 这位男嘉宾来自百合网。
zhei⁴-wei-nán-jiābīn laizi⁴ bǎi³hewǎng.
- V027 十二号。
shí'èr-hao.
- V028 二十号。
èrshí-hao.
- V029 你看我们今天来的男嘉宾都是妇女之友。
ni-kàn wo³men-jīntiān lai²-d-nán-jiābīn dou¹-shi-funǚzhīyǒu.
- V030 第一个做女性内衣的，第二个做牙齿美白刀不一定非得是女人但是女性可能不少，这儿又做这个的……
diyī-ge [zuo nǚxing neiyi d], dì'èr-ge zuo⁴-yachǐ měibaidāo bu⁴-yīdìng
fei¹-dei-shi-nǚren dan⁴shi-nǚxing ke³neng-bu-shǎo, zhèr-zhī-you zuo-
-zhèi-ge-d…

- V031 郑晓。
zhèng-xiǎo.
- V032 十七号。
shí²qī-hào.
- V033 姜振宇，如果你你会怎样。
jiāng-zhenyú, ru²guo-shi-nǐ ni³-hui-zěnyàng.
- V034 对对对对对。
duì-dui-dui-dui-dui.
- V035 我就在想如果我今年二十来岁，我交个女朋友，我还干这个职业，我那个女朋友跟我说，我每天晚上都看各种综艺节目除了《非诚勿扰》我不爱看我别的都爱看，我会跟她说你等着……
wo³-jiu-zai-xiǎng ru²guo-wo-jīnnian ㄉㄨㄥˋ shì-lai-suí⁴, wo-jiao¹-ge nǚpengyou, wo³-hai-gàn zhe⁴-ge-zhiyè, wo-nei⁴-ge nǚpengyou gen¹-wo-shuō, wo-měi-tian wǎnshang dou¹-kan gèzhong zong¹yi-jièmù chu¹le fēichengwùrǎo wo-bu⁴-ai-kàn wo-bié-d dou¹-ai-kàn, wo-hui⁴-gen-ta-shuō ni-děngzh...
- V036 二十三号。
er⁴shisān-hao.
- V037 选第二个终选区女生……
xuan³-di²ㄉㄨㄥˋ ge zhòngxuanqū nǚsheng...
- V038 请男嘉宾在拼多多购物 APP 上为终选女生，挑选礼物……
qǐng³-nan-jiābīn-zai pínuduōduō gòuwu AP ㄉㄨㄥˋ shang wei-zhòngxuǎn nǚsheng, tiāoxuan-lǐwù...
- V039 刚才，他说了一句话，一个姑娘特别对不起我要把她，捞回来。
gāngcái, ta-shuōle yi²-ju-huà, yi²-ge-gūniang tèbié-duibuqǐ wo³-yao-ba-tā, lāohuilai.
- V040 我们看他捞回来的是，大屏幕……
wo³men-kàn-ta lāohuilai-d-shi⁴, dà-píngmù...
- V041 郝文婕……
hǎo-wenjié...
- V042 在他刚刚出来的时候在调试那个机器的时候，误杀了十四号。
zai⁴-ta-gānggāng chūlai-d-shihou zai-tiáoshi nei⁴-ge-jīqi-d-shihou, wùsha¹le shìshì-hao.

- V043 他说哎呀对不起对不起对不起，哎呀我待会儿把她捞回来，他刚才说捞回来的时候我以为说的是十四号，结果她捞了二十二号郝文婕。
ta-shuō aiya dui⁴buqǐ dui⁴buqǐ-duibuqǐ³, aiya wo-dāi-huir ba-ta¹
lāohuilai, ta-gāngcai-shuō lāohuilai-d-shihou wo-yǐwéi shuō-d-shi shisi-
-hao, jie²guo ta-lāole èrshi'èr-hao hǎo-wenjié.
- V044 你这个好色之徒。
nǐ-zhèi-ge hào-se-zhí-tú.
- V045 这得罪人太太多了。
zhèi-dezui-ren² tài **tài**-duō-le.
- V046 你就近采访一下底下的观众是什么心态啊。
nǐ-jiùjìn cǎifang₃-yì-xia dì³xia-d-guānzhong shì-shen²me-xīntài-a.
- V047 你说这番话的时候我看，郝文婕一直在点头。
nǐ-shuō zhe⁴-fan-huà-d-shihou wo-kàn, hǎo-wenjié yì**zhǐ** zai-diǎntóu.
- V048 你回应一下你说话是不是特别讨厌。
nǐ-huíyíng-yìxia nǐ-shuōhuà shì⁴-bu-shì tèbié-tǎoyàn.
- V049 女生产生这个问题我觉得很正常。
nǚsheng chǎnsheng zhe⁴-ge-wèntí wo-juéde hen-zhèngchang₂.
- V050 男人事业型的，女人很在乎对感情的这种 体验。
nánren shìyèxíng-d, nǚren hen-zàihu dui-gǎnqíng-d zhe⁴-zhong-tǐyàn.
- V051 我倒觉得啊，这种问题有很多的情景和细节比如说，生病，分好多种。
wo³-dao-juéde-a, zhèi-zhongwen⁴tí you-**hěn**-duo-d **qíngjǐng** he-**xǐ**jie
bì³ru-shuō, shēngbìng, fen-**hǎo**-duo-zhong³.
- V052 今天有点感冒，有点流鼻涕，有点打喷嚏，有点咳嗽，这也是生病，大出血。
jīntiān you³-dian-gǎnmào, you³-dian-liú-bítì, you³-dian-dǎ-pēntì, you³-
-dian-késou, zhe⁴-yè-shì shēng-bìng, dà-chūxiě.
- V053 也是生病，病它不同，还有，你应酬什么呢，几个好多年没见的哥们儿，到南京了到北京了，好些年没见了，咱们聚聚，开心，这也是应酬。
yě-shì-shēng-bìng, **bìng** ta¹-bu-tóng, hái-yǒu, nǐ-yìngchou shen²me-ne,
jǐ-ge hao³-duo-nián mei-jiàn-d-gēmenr, dao-nánjīng-le dao-běijīng-le,
hǎo-xie-nián mei-jiànle, zan²men-jù-ju, kāixīn, zhe⁴-yè³-shì yìngchou.

- V054 一个特别重要的客户，我为了他已经，准备了三年了。
yí²-ge tèbié-zhòngyào-d kèhù, wǒ³-weile-tā yǐjīng, zhǔnbèile sān-nián-le.
- V055 如果我把这个客户敲定了，我的人生可能从此改变。
ru²guo-wo-ba³ zhèi-ge-ke⁴hu qiāodìngle, wǒ-d-rénshēng kěnéng cóngcǐ gǎibiàn.
- V056 所以我们不能，特别简单地评价。
suǒ³yi wǒ³men-bu-néng, tèbié-jǐǎndan-d píngjià.
- V057 我生病了，你在应酬，我觉得，有很多前提，可以讨论，对吧……
wǒ-shēng-bìngle, nǐ-zai-yìngchou, wǒ-juéde, yǒu-hěnduō qiántí, kě³yi-tǎolùn, duì-ba...
- V058 最后一个问题，谭先秀。
zuihòu yí²-ge-wèntí, tán-xiānxiù.
- V059 你的问题是。
nǐ³-d-wèntí shì.
- V060 最后五号为你留灯。
zuihòu, wǔ-hào wei-nǐ³ liúděng.
- V061 你可以用五号替代，两个终选区女生当中的一个，也可以不换，你的决定是。
nǐ³-keyi-yòng wǔ-hào-tidài, liǎng-ge zhōngxuanqu-nǚshēng-dangzhong¹-d yí-ge, yě-keyi bú-huàn, nǐ-d juéding-shì.
- V062 我们看一看郝文婕有没有留灯……
wǒ³men-kàn-yi-kan hǎo-wenjié yǒu³-mei-you liúděng...
- V063 有请五号我们看打屏幕三个，关键词，谭先秀，一，纪念日制度二，硬币决定命运三，约法三章。
[youqǐng wu hao] wǒ³men-kàn dà-píngmù sān-ge, guānjiāncí, tán-xiānxiù, yī, jìniànrì zhì⁴du èr, yìngbì juéding-mìngyun sān, yuēfǎ-sān-zhāng.
- V064 起床要互相说我爱你，出门，回家要拥抱。
qǐchuáng yào-hùxiāng-shuō¹ wǒ³-ai-nǐ, chūmen, huíjiā yào⁴-yongbào.
- V065 建立，纪念日制度，在每个纪念日男生要送，自己礼物。
jiànli, jìniànrì zhì⁴du, zai-měi-ge jìniànrì⁴ nánshēng yào-sòng, zìjǐ-lǐwù.

- V066 如果，结婚，男生一定要，有房，车，婚后，男生最好把自己的名字，写，在房产证上。
rúguo, jiéhūn, nánshēng yī²dīng-yào, you-fáng, chē, hūnhòu, nánsheng zuìhao-bǎ zìjī-d-míngzi, xiě, zai-fángchanzhèng-shang.
- V067 张甜甜，一，解压方式二，自我性格描述，三，素颜照。
zhāng-tiāntián, yī, jiěyā-fāngshì èr, zìwǒ xìnggē-miáoshù, sān, sùyánzhào.
- V068 你满足了很多观众的愿望……
nǐ-mǎnzúle hén-duō guānzhòng-d yuànwàng...
- V069 最后一个问题问两个女生。
zuìhòu yí⁴-gè-wèntí wèn-liǎng-gè nǚshēng.
- V070 谭先秀。
tán-xiānxiù.
[张甜甜]。
[zhāng tiāntián].
- V071 好，来两位老师。
hǎo, lái-liǎng-wei-lǎoshī.
- V072 振宇。
zhèn-yǔ.
- V073 等一等，我认为此时此刻问题没有你们二位想得那么复杂。
děng-yī-dēng, wǒ-rènwéi cǐshícǐkè wèntí-meí²you nǐ³men-èr-wei-xiǎng-d nǎ⁴me-fùzá.
- V074 他之所以把谭先秀换上来，替掉，郝文婕，并不在于他有，多么，喜欢，谭先秀的表现，只是他 非常清楚，他选择郝文婕出来这个事情，引起了一些，不必要的骚动，他又没有把握，郝文婕留灯。
ta-zhīsuǒyǐ ba-tán-xiānxiù huànshànglai, tìdiào, hǎo-wénjié, bìng-bu zàiyǒu tā¹-yǒu, duōme, xǐhuan, tán-xiānxiù-d biǎoxiàn. zhī-shì ta-[fēi]cháng qīngchū, ta-xuǎnzé hǎo-wénjié chūlai zheí⁴-gè-shìqing, yǐnqǐle yī-xiē, bu⁴ biyào-d sāodòng, ta-yòu-meí-you bǎwò, hǎo-wénjié liúdēng.
- V075 所以他果断地用五号，替代了郝文婕。
suǒ³yǐ tā guǒduàn-d yòng-wǔ-hào, tìdàile hǎo-wénjié.

- V076 他，之前非常喜欢七号，她一出来就喜欢她，整个的表现他也喜欢七号，这一点根本没有什么，可以犹豫的。
tā, zhīqian [tē]chang xǐhuan qī-hào, tā¹-yī-chūlai jiu-xǐhuan-tā¹, zhěngge-d-biǎoxiàn tā-yě-xǐhuan qī-hào, zhe¹-yī-diǎn [gēn]ben méi-you-shen²me, ke³yi-yóuyù-d.
- V077 做决定吧。
zuo-juéding-ba.
- V078 恭喜你们恭喜男女嘉宾获得了由港荣食品提供的海岛浪漫之旅港荣蒸蛋糕，好吃，不上火。
[gongxi nimen] gōngxī nán²-nǚjiābīn huòdele you-gǎng'rong-shípin tígong-d hǎidào-làngman-zhilú³ gǎng'rong-zhengdàngāo, hǎochī, bù²-shang-huǒ.
- V079 特别富于戏剧化的选择……
[tē]bie fuyú [xì]jùhua-d xuǎnzé…
- V080 想要征婚相亲交友的朋友可以通过珍爱网百合网世纪佳缘网或者现场报名，来到《非诚勿扰》得舞台节目最后感谢拼多多拼多多两亿人都在拼的购物 APP 拼多多对本节目独家冠名感谢港荣蒸蛋糕特约播出感 37 谢郎牌特曲，特约播出感谢广誉远定坤丹，感谢云三七牌三七粉。
xiangyao⁴-zhenghūn-xiangqīn-jiaoyǒu-d péngyou ke³yi-tōngguo zhēn'āi-wǎng bǎihé-wǎng shì⁴ji-jī-yuán-wang huo⁴zhe-xiànchang-baomíng, lái²dao fēi-cheng-wù-rǎo-d wǔtái jiémù zuìhou-ganxiè pin¹duoduō pin¹duoduō liǎng-yi-ren dou¹-zai-pīn-d gòuwu-APPpin¹duoduō duì-[bēn]-jiémù dújiā-guanmíng ganxiè-gǎng'rong-zheng¹dàngāo te⁴yue-bo¹chu-ganxiè lángpai-tèqū, te⁴yue-bo¹chu-ganxiè guǎngyu-yuǎnding kùndān, ganxiè yún-san-qī-pái sān-qī-fen³.
- V081 谢谢收看今天的《非诚勿扰》下期同一时间，再见。
xièxie-shoukàn jīntian-d fēi-chéng-wu-rǎo [xia qi] tóngyi-shíjiān, zaijiàn.

Rychlost promluvy a lineární členění

Pro účely analýzy byl z celé zvukové stopy vybrán takový úsek, který zahrnuje nejen izolované věty, ale také delší souvislou řeč mluvčího. Za celkového trvání 335 sekund a délky textu 1 481 slabik bylo zjištěno, že průměrná rychlost promluvy je 265,3 slabik za minutu.

Korpus sestává z celkem 81 vět, 201 kól, 466 segmentů, 992 slov a výše zmíněných 1 481 slabik. Z těchto údajů vyplývá, že věta je průměrně tvořena dvěma kóly, šesti segmenty, dvanácti slovy a osmnácti slabikami. Kólon má pak průměrnou délku dva

segmenty, pět slov a sedm slabik. Zjištěná průměrná hodnota slabik zároveň spadá do rozmezí šesti až sedmi slabik uváděného O. Švarným.⁵

Pokud nejsou kóla jednoslabičná nebo velmi krátká, rozpadají se dále na menší skupiny slabik, tzv. segmenty. Ty jsou v rámci zkoumaného vzorku jedno- až devítislabičné, průměrně jsou pak tvořeny dvěma slovy a třemi slabikami. Srovnáme-li opět zjištěný údaj s hodnotami O. Švarného, můžeme říci, že se blíží spíše dolní hranici jím uvedeného rozmezí 2,5 – 4,5 slabiky.⁶ Početní zastoupení segmentů různé velikosti zobrazuje následující tabulka.

počet slabik	četnost
3	148 (31,8 %)
2	132 (28,3 %)
4	109 (23,4 %)
5	36 (7,7 %)
1	20 (4,3 %)
6	14 (3,0 %)
7	4 (0,9 %)
8	2 (0,4 %)
9	1 (0,2 %)

Tabulka 1: Četnost výskytu segmentů dle počtu slabik

Z tabulky je patrné, že téměř jedna třetina segmentů je tvořena třemi slabikami. Druhou nejpočetnější skupinou jsou pak segmenty dvouslabičné, následované čtyřslabičnými. Nejmenší výskyt je naopak zřejmý u segmentů sedmi-, osmi- a devítislabičných, které dohromady netvoří ani 1 % celého vzorku.

Z analýzy lineárního členění dále vyplynulo, že korpus obsahuje jedno- až čtyřslabičná slova. Četnost jejich výskytu znázorňuje tabulka 2, která poukazuje na to, že převážně jsou zastoupena slova jednoslabičná. V textu se navzájem sdružují do binárních dvojic nebo se připojují k již existujícím dvou- a více slabičným kompozitům, a to buď jako iktové slabiky, nebo ve formě proklitik (tj. předklonek) či enklitik (tj. příklonek). V ojedinělých případech tyto slabiky zůstávají jako samostatné iktové segmenty. Jednoslabičná slova zkoumaného vzorku tvoří společně s dvouslabičnými téměř 95 %. Tříslabičná slova jsou zastoupena v mnohem menší míře a čtyřslabičná se vyskytují jen ojediněle.

⁵ Švarný a kol. 1998: 24.

⁶ Ibid.

počet slabik	četnost
1	572 (57,7 %)
2	358 (36,1 %)
3	54 (5,4 %)
4	8 (0,8 %)

Tabulka 2: Četnost výskytu slov dle počtu slabik

Rytmické členění segmentů

Rytmický průběh segmentů utváří kombinace slabik iktových, tj. těch, na nichž spočívá rytmičtých přízvuk, a slabik neiktových, které jsou nepřízvučné. První zmiňované označuje O. Švarný jako arze a druhé jako teze. V analyzovaném vzorku s 53,5 % lehce převládají slabiky neiktové. Jednoiktové segmenty bývají nejčastěji tvořeny jedním descendentním sledem, u něhož prominence slabik klesá, nebo jedním ascendentním sledem, u něhož prominence slabik naopak stoupá. Prvnímu uvedenému přitom může navíc předcházet předklonka a za druhým zmiňovaným může následovat příklonka. U dvouiktových segmentů mohou po sobě následovat dva descendentní nebo dva ascendentní sledy. Mnohem častější jsou však kombinace descendentního sledu s ascendentním, v nichž se iktová slabika nachází na začátku a na konci segmentu. Výslednou rytmičtíkovou strukturu označuje O. Švarný jako akronymickou. Kromě uvedené kombinace dvou základních rytmičtých sledů vzniká tato i spojením descendentního sledu s lichou iktovou slabikou nebo spojením liché iktové slabiky s ascendentním sledem. Rovněž dvouiktové segmenty přitom mohou být doplněny o předklonky či příklonky. U delších segmentů se pak lze setkat také se třemi, případně i s více iktí, které jsou organizovány do komplikovanějších kombinací rytmičtých sledů.⁷

V následujícím textu bude postupně popsáno rytmičké členění segmentů různé velikosti. Pro přehlednost jsou v příložených tabulkách využívány následující zkratky.

AS	ascendentní rytmičtí sled
DE	descendentní rytmičtí sled
AKR	akronymická struktura
p	předklonka
e	příklonka

Jednoslabičné segmenty

Jednoslabičné segmenty jsou tvořeny jednou iktovou slabikou, a nenesou tudíž žádný rytmus. V analyzovaném vzorku se podobně jako segmenty šesti- a více-slabičné vyskytují spíše ojediněle. S celkovým počtem 20 výskytů zaujímají pouze 5 % všech segmentů.

⁷ Švarný a kol. 1998: 25–47.

Dvouslabičné segmenty

Dvouslabičné segmenty jsou vždy nositeli jen jednoho iktu. Jak naznačuje tabulka níže, v analyzovaném vzorku mírně převládají segmenty tvořené jedním descendentním sledem nad segmenty tvořenými jedním ascendentním sledem.

typ	četnost
DE	70 (53,0 %)
AS	62 (47,0 %)

Tabulka 3: Rytmické členění dvouslabičných segmentů

Tříslabičné segmenty

Tříslabičné segmenty jsou buď jednoiktové, nebo dvouiktové. Jak je patrné z následující tabulky, v analyzovaném vzorku mírně převládají první zmiňované. Přibližně tři čtvrtiny jednoiktových segmentů jsou tvořeny jedním descendentním sledem, kterému v polovině případů předchází předklonka. Všechny dvouiktové segmenty mají ze své podstaty akronymický průběh, který tak představuje nejproduktivnější způsob rytmičké členění trojslabičných segmentů.

počet iktů	typ	četnost
1 (82, tj. 55,4 %)	AS	6 (4,1 %)
	ASe	15 (10,1 %)
	DE	31 (20,9 %)
	pDE	30 (20,3 %)
2 (66, tj. 44,6 %)	AKR	66 (44,6 %)

Tabulka 4: Rytmické členění tříslabičných segmentů

Čtyřslabičné segmenty

Rovněž čtyřslabičné segmenty mohou být jednoiktové nebo dvouiktové. Na rozdíl od tříslabičných segmentů obsahují však mnohem častěji dva iktu. Převaha segmentů s akronymickou strukturou je přitom ještě výraznější než u tříslabičných segmentů. Tímto průběhem se dohromady vyznačují téměř dvě třetiny čtyřslabičných segmentů. U další přibližně jedné pětiny dochází ke kombinaci dvou descendentních sledů. V případě celkově vzato méně zastoupených jednoiktových segmentů převládá descendentní rytmus nad ascendentním.

počet iktů	typ	četnost
1 (17, tj. 15,6 %)	DE	5 (4,6 %)
	pDE	8 (7,3 %)
	ASe	4 (3,7 %)
2 (92, tj. 84,4 %)	AKR	53 (48,6 %)
	pAKR	10 (9,2 %)
	eAKR	7 (6,4 %)
	DE+DE	22 (20,2 %)

Tabulka 5: Rytmičké členění čtyřslabičných segmentů

Pětislabičné segmenty

Pětislabičné segmenty mohou být jedno- až tříiktové. V analyzovaném vzorku se nejvíce objevují dva ikty, jimiž se vyznačují více než tři čtvrtiny pětislabičných segmentů. Naopak jen marginálně jsou zastoupeny tříiktové segmenty. Jak lze vyvodit z následující tabulky, u dvouiktových segmentů mírně převládají segmenty kombinující dva descendentní sledy nad segmenty s akronymickým průběhem. Descendentním rytmem se pak vyznačují i všechny jednoiktové segmenty. Jak si lze dále všimnout, mezi pětislabičnými segmenty analyzovaného vzorku nemá žádný segment ascendentní povahu.

počet iktů	typ	četnost
1 (6, tj. 16,7 %)	DE	5 (13,9 %)
	pDE	1 (2,8 %)
2 (28, tj. 77,8 %)	AKR	4 (11,1 %)
	pAKR	2 (5,6 %)
	AKRe	5 (13,9 %)
	pAKRe	2 (5,6 %)
	DE+DE	9 (25,0 %)
	DE+pDE	2 (5,6 %)
	pDE+DE	3 (8,3 %)
	jiný	1 (2,9 %)
3 (2, tj. 5,6 %)	DE+AKR	2 (5,6 %)

Tabulka 6: Rytmičké členění pětislabičných segmentů

Šestislabičné segmenty

Šestislabičné segmenty tvoří pouze 3 % analyzovaného vzorku. Jeden z nich je jednoiktový tvořený jedním descendantním sledem. Další šest segmentů obsahuje dva ikty. Tři z nich se vyznačují kombinací dvou descendantních sledů, která je v jednom případě doplněna o předklonku. Zbývající tři segmenty mají akronymický průběh. Ten je charakteristický i pro pět tříiktových segmentů. U zbývajících dvou tříiktových segmentů po sobě následují tři descendantní sledy.

Sedmi- a víceslabičné segmenty

Sedmi- až devítislabičné segmenty zaujímají se sedmi výskyty jen nepatrnou část vzorku. Tři z nich jsou dvouiktové, tři tříiktové a jeden je čtyřiktový. U dvouiktových segmentů dochází ke kombinaci dvou descendantních sledů. Dva tříiktové segmenty mají akronymický rytmus. U zbývajících dvou segmentů jsou rytmické sledy uspořádány do komplikovanějších struktur.

Celkové shrnutí rytmického členění segmentů

Níže uvedená tabulka mapuje zastoupení segmentů s jedním, dvěma, třemi- a více ikty ve vztahu k počtu slabik. Je z ní patrné, že v korpusu se nejvíce vyskytují segmenty jednoiktové, které zaujímají více než polovinu korpusu. Něco málo přes dvě pětiny pak připadá na segmenty, jež obsahují dva ikty. Výskyt tří- a čtyřiktových segmentů je naopak spíše ojedinělý.

počet iktů	počet slabik							četnost
	1	2	3	4	5	6	7+	
1	20	132	82	17	6	1	0	258 (55,4 %)
2	0	0	66	92	28	6	3	195 (41,8 %)
3+	0	0	0	0	2	7	4	13 (2,8 %)

Tabulka 7: Segmenty s jedním, dvěma a třemi- a více ikty dle počtu slabik

Tabulka 8 shrnuje rytmické členění všech segmentů analyzovaného korpusu. Největšího zastoupení dosahují dvouiktové segmenty s akronymickou strukturou, a to zejména v případě tří- a čtyřslabičných segmentů. Jednoiktové segmenty jsou většinou descendantní a v analyzovaném vzorku taktéž velmi výrazné. U tříiktových segmentů převládá akronymický rytmus. Čtyřmi ikty se vyznačuje pouze jediný devítislabičný segment.

		počet slabik							
počet iktů	typ	1	2	3	4	5	6	7+	četnost
1	lichá	20	0	0	0	0	0	0	20
	DE	0	70	31	5	5	1	0	112
	pDE	0	0	30	8	1	0	0	39
	AS	0	62	6	0	0	0	0	68
	ASe	0	0	15	4	0	0	0	19
2	DE+DE	0	0	0	22	9	2	2	35
	pDE+DE	0	0	0	0	3	1	1	5
	DE+pDe	0	0	0	0	2	0	0	2
	AKR	0	0	66	53	4	1	0	124
	pAKR	0	0	0	10	2	0	0	12
	AKRe	0	0	0	7	5	1	0	13
	pAKRe	0	0	0	0	2	1	0	3
jiný	0	0	0	0	1	0	0	1	
3	DE+AKR	0	0	0	0	2	0	1	3
	DE+DE+DE	0	0	0	0	0	2	0	2
	AKR	0	0	0	0	0	5	0	5
	AKRe	0	0	0	0	0	0	1	1
	jiný	0	0	0	0	0	0	1	1
4	jiný	0	0	0	0	0	0	1	1

Tabulka 8: Celkové rytmické členění segmentů

Pokud bychom odhlédli od počtu iktů, můžeme říci, že největší počet segmentů je charakterizován descendentním rytmem. Segmenty tvořené jedním až třemi descendentními sledy zaujímají více než dvě pětiny zkoumaného vzorku. Významným podílem je dále zastoupen i akronymický rytmus, kterým se vyznačuje více než třetina segmentů. Výskyt ascendentního rytmu je omezen na jednoiktové segmenty.

Rytmické členění kól

Velikost kól

Věty analyzovaného korpusu obsahují jedno až jedenáct kól. Více než dvě pětiny přitom tvoří věty s jedním kólem. V pořadí druhý nejčastější výskyt byl zaznamenán u dvoukólových vět, které dohromady s jednokólovými tvoří více než dvě třetiny celého vzorku. Co do počtu segmentů jsou nejvíce zastoupena kóla s jedním seg-

mentem, která zaujímají přibližně dvě pětiny vzorku. Druhou nejpočetnější skupinu pak představují kóla se dvěma segmenty, která zaujímají necelou jednu čtvrtinu segmentů. Relativně frekventovaná jsou i kóla o třech až čtyřech segmentech. Naopak kóla o pěti až sedmi segmentech se objevují jen výjimečně. Jedním výskytem byl pak zastoupen kólon s desíti a dokonce i s patnácti segmenty.

Pozice rytmického sledu v rámci kól

V této části analýzy bylo zjišťováno, jaký rytmický sled se nachází v pozici na začátku a na konci kóla. V případě, že byl kólon tvořený jedním segmentem, byla jeho poloha chápána jako pozice na konci kóla. Jednoslabičné segmenty tvořené lichou iktovou slabikou nebyly do analýzy zahrnuty.

typ	pozice na začátku či uvnitř kóla	pozice na konci kóla
ascendentní sled	41 (15,8 %)	46 (24,6 %)
descendentní sled	104 (40,2 %)	47 (25,1 %)
akronymická struktura	85 (32,8 %)	76 (40,6 %)
jiný	29 (11,2 %)	18 (9,6 %)

Tabulka 9: Poloha segmentů v kólech

Z analýzy vyplynulo, že na začátku či uvnitř kóla se nejčastěji objevuje descendentní sled. Frekventovanější je rovněž výskyt akronymické struktury, která se jako nejvíce dominantní projevila v pozici na konci kóla. Descendentní a ascendentní sled pak byly v této pozici zastoupeny víceméně rovnoměrně. Výsledky analýzy odpovídají tvrzení Oldřicha Švarného, že pro pozici na začátku či uvnitř kóla je více typický výskyt descendentního sledu, zatímco v pozici na konci kóla se častěji objevuje akronymie.⁸

Rytmy v kólech

Dalším výstupem analýzy kól je popis jejich rytmických vzorců. Po vzoru O. Švarného⁹ byla kóla nejprve rozdělena do čtyř typů. Jako typ A jsou označena kóla tvořena jedním sledem, kterých bylo ve vzorku zjištěno celkem 65, tj. 32,3 %. Pod typ B jsou zahrnuta kóla, u nichž nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí. Ve vzorku jsou zastoupena stejným počtem jako kóla typu A. O něco méně se pak objevují kóla typu C, v nichž dochází k bezprostřednímu sousedství arzí. Konkrétně se jedná o 59 případů, tj. 29,4 % kóla. Kóla posledního typu D, která obsahují vloženou atonickou slabikou, díky níž nedochází k bezprostřednímu

⁸ Švarný, Uher 2014: 14.

⁹ Švarný a kol. 1998: 48–54. Označení jednotlivých typů kól písmeny viz Slaměnková 2016: 166–169.

sousedství arzí, se ve vzorku vyskytují spíše ojediněle. S 12 případy zaujímají 6 % z celkového počtu 201 kól.

Níže uvedená tabulka přináší komplexní přehled zastoupených rytmických vzorců. Využívá stejné zkratky jako tabulky u segmentů. Je však třeba upozornit na to, že u akronymické struktury typů B až D se mohou descendentní sled na začátku a ascendentní na konci opakovat. Zkratky AS a DE u typů C a D rovněž zahrnují i opakující se rytmické sledy daného druhu.

typ kóla	rytmus	četnost
typ A (65, tj. 32,3 %)	AKR	22 (10,9 %)
	AS	19 (9,5 %)
	DE	15 (7,5 %)
	lichá	9 (4,5 %)
typ B (65, tj. 32,3 %)	AKR	43 (21,4 %)
	více DE	21 (10,4 %)
	více AS	1 (0,5 %)
typ C (59, tj. 29,4 %)	jiný	22 (10,9 %)
	více AKR	18 (9,0 %)
	AKR + DE	10 (5,0 %)
	AS + AKR	8 (4,0 %)
	lichá + AKR	1 (0,5 %)
typ D (12, tj. 6 %)	AKR + DE	7 (3,5 %)
	AS + DE	2 (1,0 %)
	více AKR	2 (1,0 %)
	AS + AKR	1 (0,5 %)

Tabulka 10: Rytmičké vzorce v jednotlivých typech kól

Z tabulky je patrné, že u typu A i B převládají kóla s akronymickým rytmem. Akronymie tvořené min. jedním descendentním a jedním ascendentním sledem (tj. AKR v rámci typu B) a tříslabičná akronymie (tj. AKR v rámci typu A) přitom zároveň představují i dva nejfrekventovanější vzorce. Významnějším počtem výskytů se dále vyznačují kóla tvořená dvěma a více descendentními sledy v rámci typu B a kóla tvořená jedním ascendentním sledem v rámci typu A. U kól typu C dochází nejčastěji ke kombinaci dvou akronymických struktur za sebou.

Shrnutí

Zkoumaný vzorek se skládá z 81 vět, 201 kól, 466 segmentů, 992 slov a 1 481 slabik. Co se týče průměrných délek jednotlivých jazykových jednotek, bylo zjištěno, že věta je v průměru dlouhá dvě kóla. Kólon se průměrně skládá ze dvou segmentů a sedmi slabik a segment ze tří slabik. Segmenty tvořené třemi slabikami jsou zároveň nejvíce frekventované. Analyzovaná nahrávka je dlouhá 335 sekund, což odpovídá průměrné rychlosti promluvy 265,3 slabik za minutu. Při zkoumání rytmického členění bylo zjištěno, že slabik iktových je o přibližně sedm procent méně než slabik neiktových. Více než polovina segmentů je nositelem jednoho iktu a přibližně dvě pětiny dvou iktů. Tří- a víceiktové segmenty se objevují jen ojediněle. Z hlediska rytmického členění převládají v analyzovaném vzorku dvouiktové segmenty s akronymickou strukturou a jednoiktové descendentní segmenty. Kóla jsou tvořena jedním až patnácti segmenty. Čtyři pětiny z nich však zaujímají kóla o jednom až třech segmentech. V pozici na začátku nebo uvnitř kóla se nejčastěji objevuje sled descendentní a v pozici na konci kóla sled akronymický. Kóla analyzovaného korpusu jsou přitom nejčastěji tvořena jedním sledem (typ A) nebo dvěma a více segmenty, na jejichž hranicích nedochází k bezprostřednímu sousedství arzí (typ B). Každý z těchto typů zaujímá necelou třetinu všech kól a oba se nejčastěji vyznačují akronymickým rytmem. Významně jsou dále zastoupena i kóla s bezprostředním sousedstvím arzí (C), u nichž převládají taková, jejichž struktura je příliš složitá a neodpovídá žádnému ze základních stanovených vzorců. V případě početně nejméně zastoupeného typu kól, u nichž atonická slabika na hranicích segmentů brání přímému sousedství dvou arzí (typ D), převládá kombinace akronymie s descencencí.

Literatura

- ČECHOVÁ, Marie: *Stylistika současné češtiny*. Praha 1997.
- ČECHOVÁ, Marie, Marie Krčmová a Eva Minářová: *Současná stylistika*. Praha 2008.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: Prozodická transkripce čínštiny a její využití v současnosti. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 93–103.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016.
- ROLEDER, Adam: *Prozodická analýza textu: Meng Fei*. Olomouc 2020. Diplomová práce.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičné členění příkladových vět Učebního slovníku jazyka čínského (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (1), ss. 64–81.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: An Analysis of the Correlation between Speech Tempo and Rhythmical Segmentation in Standard Chinese. *Studia Orientalia Slovaca* 2018, 17 (2), ss. 151–169.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kol.: *Hovorová čínština v příkladech III*. Olomouc 1998.
- ŠVARNÝ, Oldřich: The functioning of the prosodic features in Chinese (Pekinese). *Archiv orientální* 1991, 59 (2), ss. 208–216

- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Hovorová čínština: úvod do studia hovorové čínštiny*. 2. vyd. Olomouc 2001.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: Prozodická transkripce čínštiny O. Švarného: čtyři historické verze. *Nový Orient* 2011, 66 (4), ss. 45–50.
- TŘÍSKOVÁ, Hana: Za Oldřichem Švarným a jeho prozodickou transkripcí čínštiny. *Nový Orient* 2011, 66 (3), ss. 40–43.
- UHER, David: The rhythmic structure of sentences in the Textbook of Chinese Conversation. *China & the World Cultural Exchange* 2016, 5, ss. 25–28.
- UHER, David a Tereza Slaměniková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 104–115.

Zdroj analyzované nahrávky

Fèi Chéng Wù Rǎo. Wánzhèng bǎn. Huáng Lán jiào nǐ zhǎodào “hé xīn bànǚ”. “Zìlǜ xiānshēng” yě jiāng mèili dēngchǎng 180407 非诚勿扰。完整版。黄澜叫你找到“合心伴侣”。“自律先生”也将魅力登场 180407. [Pouze vážní zájemci. Plná verze. Huang Lan vás zve, abyste našli „toho pravého“. „Pan s velkou sebekázní“ okouzlí jeviště]. In *Youtube*. [2020.03.15] www.youtube.com/watch?v=EvcNAE_mV5A

Prosodic Analysis of the Text: Meng Fei

This study aimed to analyze the prosodic features of spoken text in modern Chinese. The analyzed corpus included a speech presented by Chinese actor and moderator Meng Fei within the popular Chinese dating show Fei Cheng Wu Rao (If You Are the One). The recording of Meng Fei's speech was transcribed into the prosodic transcription, following the methodology introduced by Oldřich Švarný. Subsequently, the prosodic features captured in the transcript were analyzed. The attention was focused on the text's linear segmentation, i.e. number and average length of different language units including sentences, colas, segments, words, and syllables. Afterwards, the analysis of rhythmical segmentation of segments and colas was performed, and the most frequent patterns of rhythmic sequences described.

Key Words: prosodic transcription, linear segmentation, rhythmical segmentation, Modern Chinese, suprasegmental phonology

Contact: Adam Roleder, katedra asijských studií ff UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; adamroleder@gmail.com

PROZODICKÁ ANALÝZA TEXTU: YANG ZI

Bára Viznerová

Abstrakt: *Tento příspěvek je zaměřen na analýzu mluveného projevu a soustředí se především na suprasegmentální rysy čínského jazyka. Předmětem a vybraným materiálem se stal televizní zvukový výstup čínské herečky Yang Zi, narozené v Pekingu, která ve formě monologu popisuje svou kariéru a cestu hereckým životem. Prozodické vlastnosti hovorové čínštiny jsou zkoumány na souvislém textu, tedy nikoli na izolovaných větách jako v případě bádání autora prozodické transkripce, profesora Oldřicha Švarného (1920–2011). Práce navazuje na celoživotní dílo profesora Švarného, přičemž zjištěné výsledky nám mohou pomoci ke komplexnějšímu porozumění prozodické stránky čínského jazyka.*

Klíčová slova: *čínština, prozodie, prozodická transkripce, rytmus, lineární členění, Oldřich Švarný, Yang Zi*

Čínština je tónovým jazykem, který velmi aktivně využívá rytmu řeči. Klade důraz na rozlišování tónové prominence a umísťování iktů, čímž se vytváří typický rytmus čínské promluvy. Přestože je od realizace tónů postupně upouštěno, je nutné a klíčové tomuto komplikovanému systému porozumět a ovládnout jej. Tato studie navazuje na celoživotní dílo profesora Oldřicha Švarného¹ s cílem prohloubit naše porozumění v oblasti prozodické realizace souvislé promluvy v moderní hovorové čínštině. Analyzovaný vzorek je reprezentován televizním výstupem čínské herečky Yang Zi. Po vytyčení a stanovení základních podmínek nejen pro promluvu samotnou, ale taktéž pro mluvcí, byl vybrán hereččin televizní výstup z roku 2017², jehož zvuková podoba byla převedena do prozodického přepisu a zjednodušených znaků. Tento článek přináší výsledky podrobné prozodické analýzy transkribovaného textu.³

Zpracování tohoto příspěvku bylo umožněno díky podpoře MŠMT ČR udělené roku 2020 Univerzitě Palackého v Olomouci (grant IGA_FF_2020_35 Rozhraní asijských kultur a společnosti).

¹ Viz Švarný a kol. 1998; Švarný a Uher 2014. Na Švarného výzkum navazují např. Uher a Slaměňíková 2015; Pospěchová 2016; Slaměňíková 2016.

² Tengxun Shipin 腾讯视频 Tencent Video. Yanjiang Shilu – Yang Zi: Pingfan Nühai de Xin Yanyuan zhi Dao (演讲实录) 杨紫: 平凡女孩的新演员之道 [Záznamy vystoupení – Yang Zi: Cesta obyčejné holky k herecké kariéře]. In *Youtube*. Zveřejněno 15. 11. 2017. [2020.05.20.] www.youtube.com/watch?v=n9Vdt6TQ0mM

³ Článek vznikl na základě mé magisterské diplomové práce (Viznerová 2021).

Ve zpracovaném textu si můžeme všimnout typických rysů mluvené komunikace. Patří mezi ně v první řadě nepřipravenost a spontánnost, a s tím spojená větší konkrétnost, subjektivnost, emocionalita a taktéž podstatně větší zaujetí a angažovanost. Doprovodnými rysy jsou rovněž fragmentárnost, myšlenková roztržitost a v neposlední řadě implicitnost. Kromě verbální stránky se zde intenzivně projevuje i stránka neverbální ve formě výkřiků, smíchu, mimiky, gest, ale také hlasitosti. Spontánní mluvený projev se dále zpravidla vyznačuje i nadbytečností, která je dána váháním, zastavováním, zdůrazňováním výrazu či různými druhy korektur a oprav. Mluvčí se často dopouští přeřeknutí, vrací se v řeči a pokouší se o lepší a srozumitelnější formulaci.⁴

Transkribovaný text

- V001 大家好，我是杨紫。
da⁴jia-hǎo, wo³-shi-yáng-zǐ.
- V002 首先我很荣幸可以站在这里跟大家分享一些我自己的故事。
shǒuxiān wo³-hen-róngxìng kě³yi-zhàn-zai-zhèlǐ gen-dàjiā fēnxiang-yi-xie¹ wo-zì⁴ji-d-gùshi.
- V003 其实，刚开始节目组叫我过来的时候我是拒绝的。
qíshí, gāng¹-kāishǐ jiē²muzǔ-jiao-wo³ guōlái-d-shì²hou wo³-shi-jùjuē-d.
- V004 为什么呢？
wèi-shenme-ne?
- V005 因为演跟讲我都明白可是这两个字儿凑一块儿，我确实有点蒙圈儿了。
yīn¹wei-yǎn gen-jiǎng wo³-dou-míngbai keshì zhe⁴-liang-ge-zìr cou⁴-yīkuàir, wo-quèshi you³-dian-méng-quānr-le.
- V006 所以我其实到现在都很紧张，我从来没有演讲过，没有当过这么多人演讲。
suoyǐ wo-qíshí-dao-xiànzai dou¹-hen-jǐnzhāng, wo-cónglái méi-you yǎnjiǎnggo, mei²-you-dānggo zhème-duo-ren yǎnjiǎng.
- V007 希望大家可以给我一点掌声鼓励。
xīwang-dàjiā kěyǐ-gei-wo-yi-dian³ zhǎngshēng gǔlì.
- V008 谢谢大家，谢谢 谢谢，谢谢。
xièxie-dàjiā, xièxie xie⁴xie, xièxie.

⁴ Hoffmanová 1997: 76–78.

- V009 谢谢，大家，给我这个演讲新人的鼓励。
xièxie, dàjiā, gei-wo³ zhei⁴-ge-yǎnjiǎng xīn¹-ren-d-gǔlì.
- V010 其实不光是演讲我觉得，在演戏方面，我也是个新人。
qíshí bu⁴-guang-shi-yǎnjiǎng wo-juéde, zai-yǎnxi fang¹mian, wǒ-ye-shi-ge xīn-ren.
- V011 可能很多人就会问为什么，在演戏方面我也是个新人呢？
kenéng hěnn-duo-ren² jiu⁴-hui-wèn wǒ-shenme, zai-yǎnxi-fang¹mian wo-ye³-shi-ge xīn-ren-ne?
- V012 其实这事说起来比较长。
qí²shi-zhei-shì shuōqilai bǐ³jiào-cháng.
- V013 今天，想在这里跟大家好好儿聊一聊，把我自己的故事分享给大家，与其说是演讲不如说，说出我自己的故事。
jīntiān, xiàng³-zai-zhèlì gen¹-dajiā haohāor-liáo-yi-liao, ba-wǒ-ziji-d gùshi fēnxiang-gei-dàjiā⁴, yu³qi-shuō shi-yǎnjiǎng bu⁴-ru-shuō, shuōchū wo-ziji-d gùshi.
- V014 首先，是在我五岁那年我看到了《还珠格格》。
shǒuxiān, shí⁴-zai-wǒ wǔ-sui-nèi-nian wo-kàndaole huán-zhū gégè.
- V015 我特别特别喜欢那个戏，喜欢我的偶像赵薇，梦想着，可以成为她，想去八一厂工作，想考上电影儿学院，想当一名演员，从此开始了我的，演员之路。
wo-tèbie-te⁴bie xǐhuan nèi⁴-ge-xì, xǐhuan wo³-d-ǒuxiàng zhào-wēi, mèng-xiǎngzhe, kě³yì chéngwei-ta, xiàng³-qu-bā-yì-chǎng gōngzuo, xiàng-kǎoshàng diányǐng-xuéyuàn, xiàng-dāng yì⁴-míng-yǎnyuán, cōngcǐ kǎishǐle-wo³-d, yǎnyuan-zhi-lù.
- V016 第一次，演戏应该是一部电影叫做《春天的狂想》，在里面我扮演一个，群众演员可能大家根本找不到我，但是那是我第一部戏。
dì-yī-ci, yǎnxi yīnggai-shi yì⁴-bu-diànyǐng jiào⁴zuo chūntiān-d-kuàngxiǎng, zai-límian wo-bànyan-yì²-ge, qunzhòng-yǎnyuán kě³neng-dajiā gēnben zhǎobudào--wo, dàn⁴shi nèi-shi-wo dì-yī-bu-xì.
- V017 就开始了，我的漫漫长路。
jiu-kāishǐ-le, wo³-d mànman-cháng-lù.
- V018 记得爸爸带着我吧，跑遍了北京所有的剧组，我印象很深，拿着厚厚的资料，上面都是我的照片儿。
jìde bàba dàizhe-wo³-ba, pǎobiānle běijīng suǒ⁴you-d-jùzǔ, wo-yìnxiàng hen-shēn, nà²zh-hou-hòu-d zīliào, shàngmian-dou¹-shì wo³-d-zhàopiānr.

- V019 遇到情况好的时候可能导演会说：“哦，还不错试段戏看一看。”
yùdao-qíngkuang hǎo-d-shí²hou ke³neng dǎoyan-hui-shuō: o, hai²-bu-cuò shí⁴-duan-xì kàn-yi-kan.
- V020 情况不好的时候直接扔到垃圾桶了。
qíngkuang [bù]-hao-d-shí²hou zhíjiē rēngdao lājītǒng-le.
- V021 但那个时候的我，年龄非常小，我不懂得说，自尊是什么，或玻璃心是什么，我只知道说：“啊我想演戏，有机会就可以了。”
dan-[nèi]-ge-shí²hou-d-wǒ, niánlíng fēicháng-xiǎo, wǒ-bù-dòng-dé-shuō, zìzūn shì-shénme, huò-bōlìxīn shì-shén²me, wǒ-zhǐ-zhīdao-shuō:
a wǒ³-xiàng-yǎnxì, yǒu-jīhuì jiù-ke³yi-le.
- V022 就这样，演群演，当客串，拍广告，一直到我十一岁那年我碰到了《家有儿女》。
jiù-zhè-yàng, yǎn-qún-yǎn, dāng-kèchuàn, pāi-guǎnggào, yì⁴zhī-dào wǒ-shíyī-suí-nèi⁴-nián wǒ-pèngdaole jiā-you-ér-nǚ.
- V023 说实话我非常感谢这个角色，因为小雪让大家认识了我，让大家喜欢上了我，可是我觉得这不是最重要的，最重要的是我当时认识了丹丹阿姨跟亚麟叔叔还有林从导演。
shuō-shíhuà wǒ-fēicháng-gǎnxiè zhèi⁴-ge-juésè, yīn¹wei-xiǎo-xuě rang-dàjiā rěnrshìle-wǒ³, rang-dàjiā [wǒ]huànshàngle-wǒ³, ke³shì-wǒ-juéde zhèi⁴-bu-shì zui-zhòngyào-d, zui-zhòngyào-d-shì wǒ-dāngshí-rěnrshìle dāndan-ayí gen-yà-lín-shūshu hai²-you-lín-cong-dǎoyǎn.
- V024 他们这些前辈，身体力行地告诉我一个演员，要做的是什么，什么是演员，怎么做人。
ta¹men-zhèi-xie qiánbèi, shēntǐ-líxíng-d gàosu-wǒ³ yì⁴-ge-yǎnyuán, yào-zuò-d shì-shénme, shénme-shì yǎnyuán, zen³me-zuò-rén.
- V025 所以，这些年来，我一直特别感谢他们，感谢所有帮助过我的老师前辈们在这里呢，给你们鞠一个躬说一声谢谢。
suǒyǐ, zhèi⁴-xie-nián-lái, wǒ-yìzhí tèbié gǎnxiè-ta¹men, gǎnxiè suǒ³you bāngzhūgo-wǒ³-d lǎoshī qiánbèimen zai-zhèlì-ne, gei-nǐ³men jū-yì-ge gōng-shuō-yì-sheng¹ xièxie.
- V026 其实我还要感谢一个人，那就是我自己。
qíshí wǒ-[wǒ]-yào-gǎnxiè yì²-ge-ren, nǎ⁴-jiù-shì wǒ-zìjǐ.
- V027 因为，因为我有最初梦想，一直坚持着，才有了现在的我。
yīnwèi, yīn¹wei-wǒ-yǒule zui-chū-d-mèngxiǎng, yì⁴zhí-jiānchízhè, cái-you³le xiānzài-d-wǒ³.

- V028 虽然我现在还在拼搏吧，但是我觉得这些我小时候的梦想都实现了比如说在八一厂拍戏，考上电影学院，当一个演员而且还见到了我的偶像，我觉得这点很酷啊。
sui¹ran-wo-xiànzài hāi-zai-pīnbo-ba, dan⁴shi-wo-juéde zhei⁴-xie xiǎo-shihou-d-mèngxiang dou-shíxiànle bì³ru-shuō zai-bā-yi-chǎng pāixì, kǎoshàng diànyīng-xuéyuàn, dang¹-yi-ge-yǎnyuán erqie³-hai-jiàndaole wo³-d-òuxiàng, wo-juéde zhèi-dian-hen-kù-a.
- V029 所以,在场的每一位如果你们有自己的梦想,一定要坚持下去,因为,我都实现了,万一梦想见鬼了呢,对吧,对。
suǒyǐ, zai-chǎng-d měi-yi-wei⁴ ru²guo nǐmen-you³ ziji-d mèngxiang, yiding⁴-yao jiānchixiaqu, yīnwei, wo³-dou-shíxiànle, wanyī mèngxiang jian-guī-le-ne, duì-ba, duì.
- V030 接下来就变成了,我童星的道路。
jiēxiàlai jiu-biànchengle, wo-tóngxīng-d dào-lu.
- V031 其实那个时候大家都说我是个童星但是在在我眼里我觉得是个落寞的童星。
qí²shi-nèi-ge-shi²hou dajiā-dou-shuō wo³-shi-ge-tóngxīng dan⁴shi zai-wǒ-yǎnli wo-juéde shi⁴-ge-luǒ-mo-d-tóngxīng.
- V032 那个时候的娱乐圈跟现在完全不一样。
nèi-ge-shi²hou-d yúlequān gen-xiànzài wánquan-bu⁴-yi-yàng.
- V033 尤其是我十五六岁的时候我是没有戏拍的。
youqi² shi-wo³ shiwǔ-liù-sui-d-shi²hou wo³-shi-méi-you xì-pai-d.
- V034 大家都认识我,可是我没有戏拍。
dàjiā dou-rènshi-wo³, ke³shi wo-méi-you-xì-pai.
- V035 我可能只能演一些儿童剧,一些,很奇怪的节目。
wo-kěnéng zhi³-neng-yǎn-yi-xie¹ értongjù, yì-xiē, hen-qíguai-d-jiémù.
- V036 我说服自己去演了很多烂戏,但是我没有办法那时没有选择。
wo-shuōfú zì⁴ji-qu-yǎnle hen³-duo-lànxi, dan⁴shi wo³-mei-you-bànfǎ nei⁴-shi mei²-you-xuǎnzé.
- V037 这种情绪一直到了我上大学差不多,大三的时候。
zhei⁴-zhong-qíngxù yì⁴zhi-dàole wo³-shàng-dàxué chàbùduō, dà-sān-d-shi²hou.
- V038 我跟所有同龄人一样去试戏去见导演,去被选择。
wǒ-gen suo³you-tónglíng-ren-yi-yàng qù-shì-xì qù⁴-jian-dǎoyǎn, qù⁴-bei-xuǎnzé.

- V039 那段时间我非常痛苦我每天不知道该干什么我曾经有过半年的时间，我接不到任何的戏，最后痛苦到去接了一部，我自己非常不想演的戏。
nèi-duan-shíjiān wo-fēichang-tòngkǔ wo-měi-tian bu⁴-zhidào gai-gān-shenme wo-céngjīng you³go bān-nian-d-shíjiān, wo-jiēbudao rēnhe-d-xì, zuì⁴hou-tòngkudao qu-jiēle-yì²-bu, wo-zìji fēichang bù-xiang-yǎn-d-xì⁴.
- V040 因为，我觉得，只是想证明自己，我还是演员，对。
yīnwei, wo-juéde, zhì³-shì-xiǎng zhèngmíng-zìjǐ, wo-hái-shì yǎnyuán, duì.
- V041 在此之后，我就不停地拍戏没有休息过一直到现在有人问我你为什么这么拼，因为我说：“我害怕当时的那种感觉再次浮现。”
zài⁴-ci-zhihòu, wo³-jiu-bù-ting-d pài-xì mei²-you-xiūxiǎo yì⁴zhi-dao-xiànzài you³-ren-wèn-wo ni-wèi-shenme zhe⁴me-pīn, yīn¹wei-wo-shuō: wo-hǎipà dāngshí-d nēi⁴-zhong-gǎnjué zài-ci-fúxiàn.
- V042 我没有办法接受我没有拍戏的时候的恐惧感，而且，我变得很自卑，不自信，甚至大家说什么我变得很敏感。
wo³-mei-you-bànfǎ jiēshou wo-méi-you-pai-xì-d-shì²hou-d kǒngjùgǎn, erqiě, wo-biàn-d hen³-zìbēi, bu²-zìxìn, shènzhì dàjiā shuō-shenme wo-biàn-d hen-mǐngǎn.
- V043 直到，直到我遇到了，邱莹莹。
zhidào, zhidào wo-yùdàole, qiū-yíngyìng.
- V044 这个角色大家肯定都知道，但是大家却不知道为什么演这个角色。
zhei⁴-ge-juésè dàjiā ken³ding-dou-zhīdao, dan⁴shi-dajiā que⁴-bu-zhidào wei⁴-shenme-yǎn zhei⁴-ge-juésè.
- V045 在很长的一段时间里我接不到戏，被面临选择直到，这个戏，导演找到了我。
zai-hěn-cháng-d yì²-duan-shíjiānli wo-jiēbudao-xì, bei-miànlín-xuǎnze zhidào, zhei⁴-ge-xì, daoyǎn zhǎodaole-wo³.
- V046 因为之前跟导演合作过《战长沙》，跟候大大团队都一起合作过，他们说：“下半年有一个戏，叫《欢乐颂》，要不要来试一下啊。”
yīn¹wei-zhīqián gen-dǎoyǎn hézuogo zhàn-chángshā, gen-hòu-dada-tuánduì dou-yìqǐ hézuogo, tā¹men-shuō: xià-ban-nian you³-yì-ge-xì, jiào-huānlè-sòng, yào-bu-yao lái-shì-yì-xia-a.

- V047 你可以先去看小说，里面有五个女性角色你先看你喜欢哪一个。”
ni-ke³yi xian¹-qu-kan-xiǎoshuō, límian-you-**wú**-ge nǚxing-juésè ni³-xian-
-kàn ni-**xī**huan nǚ-yi-ge.
- V048 我心里特别开心哇终于有人找我演戏了让我自己选，我的天啊。
我就看小说看看看有半天。
wo-xīnli tèbié kāixīn wā zhōng¹yu-yǒu-ren zhǎo-wo yǎn-xì-le rang⁴-wo-
-zìjǐ-xuǎn wo³-d-tiān-a.
- V049 我就看小说看看看有半天。
wo³-jiu-kàn xiǎoshuō kàn-kan-kan you-bàn-tian₁.
- V050 啊，有安迪、樊胜美、邱莹莹、曲筱绡，还有安雎，尔关雎尔。
a, you-āndí, fán-shèngměi, qiū-yíngyíng, qū-xiǎoxiǎo, hai²-you ān-jū'ěr,
guān-jū'ěr.
- V051 我第一个选择就是，子文儿姐那个角色叫做曲筱绡，我就跟导演说：“导演我要演曲筱绡。”
wo³-dì-**yī**-ge xuǎnzé jiū⁴-shì, zǐ-wénrǐjiě nei⁴-ge-juésè jiào⁴zuo-qū-
-xiǎoxiǎo, wo³-jiu gen-dǎoyan-shuō: dǎoyǎn wo³-yao-yǎn qū-xiǎoxiǎo.
- V052 导演说：“不好意思这个角色已经，定完了。”
dǎoyan-shuō: bu⁴-hao-yìsi zhei⁴-ge-juésè yǐjīng, dìngwánle.
- V053 我说：“哦，这样儿啊。”
wo-shuō: o, zhè-yangr-a.
- V054 那，安迪跟樊胜美我演不了啊。
na, āndí gen-fán-shèngměi wo-yǎnbuliǎo-a.
- V055 那我，关雎尔行吗？”
na-wǒ, guān-jū'ěr xíng-ma?
- V056 导演说：“哎，不好意思，这关雎尔我们刚选了一个新人。”
dǎoyan-shuō: ai, bu⁴-hao-yìsi, zhei-guān-jū'ěr wo³men-gāng-xuan₃le
yi²-ge-xīn-ren.
- V057 我就琢磨了一下儿，让我选，这不就是只剩了一个邱莹莹吗，我还怎么选啊？
wo³-jiu-zhuómole yì-xiǎr⁴, rang-**wǒ**-xuǎn, zhe-bú-jiu-shì zhi-shèngle
yi²-ge qiū-yíngyíng-ma, wo³-hai-**zěn**me-xuǎn-a?
- V058 当时，我的两个选择第一个就是，不去演，第二就是，挑战她
dāngshí, wǒ-d liǎng-ge-xuǎnzé dì-yí-ge jiū⁴-shì, bù-qu-yǎn, dì-èr-ge-jiū₄-
-shì, tiǎozhān-ta¹.

- V059 直到，这部戏开机的头一个星期，我给当时的演员副导演发了一条微信我说我去。
zhidào, zhei⁴-bu-xi kaiji-d tou-yi-ge-xīngqī, wo³-gei-dāngshi-d yǎnyuan-fu⁴-daoyǎn fāle-yi-tiao-wēixīn wo-shuō-wo-qù.
- V060 我说这种去，其实当时在我心里有一种无奈，但是有一种挑战。
wo-shuō zhei⁴-zhong-qù, qíshi-dangshí zai-wǒ-xīnlǐ you³-yi-zhong-wúnai, dan⁴shi you³-yi-zhong-tiǎozhàn.
- V061 我觉得大家都不看好这个角色我希望可以演出不同的风格，可没有想到我进组以后每天都非常痛苦。
wo-jue²de-dajiā dou¹-bu-kàn hao zhei⁴-ge-juésè wo-xīwang ke³yi-yǎnchū bùtong-d-fēnggé, ke-méi-you-xiǎngdào wo-jin⁴-zu-yìhòu měi-tian-dou¹ fēichang-tòngkǔ.
- V062 大家都在跟我说：“你把这个角色演出三个字儿拎不清就行了，她就是蠢啊，就是傻啊，傻白甜啊，你就随便演就行了。”
dajiā dou¹-zai gen¹-wo-shuō: nǐ³-ba-zhèi-ge-juésè yǎnchū-sān-ge-zì⁴ lín¹-bu-qīng jiu-xing²le, tā-jiu⁴-shi-chǔn-a, jiu⁴-shi-shǎ-a, shǎ-bai-tiān-a, nǐ³-jiu-suǐbian-yǎn jiu-xing²le.
- V063 我每一场戏对我来说都是煎熬。
wo-měi-yi-chang-xì duì⁴-wo-lai-shuō dou¹-shi-jiān'áo.
- V064 你们要懂得，当，当你身一个演员，你明知道这个角色，是你心里过不去坎的那一瞬间，你还要再接着演。
nǐ³men-yao-dǒng-d, dàng, dang⁴-ni-shēn yì²-ge-yǎnyuán, ni-míng-zhidào zhei⁴-ge-juésè, shí⁴-ni-xīnlǐ guòbuqù kǎn-d-nei⁴-yì-shùnjiān, ni-hái-yao zai-jie¹zh-yǎn.
- V065 你，你不知道你内心你是多么煎熬我就想，不行，我不能这样。
nǐ, nǐ³-bu-zhidào ni-nèixīn shì-duōme-jian'ao² wo³-jiu-xiǎng, bù-xíng, wo-bù-neng-zhèi-yang.
- V066 我得把她演好，对我想她怎么可爱一些，我开始给她设计动作，设计一些，搞笑的台词。
wo-děi ba-ta¹-yǎnhǎo, duì, wo-xiang³ ta-zen³me kě'ài-yì-xie¹, wo-kai¹shi-gei-ta shèjì-dòngzuo, shèjì-yì-xiē, gǎoxiǎo-d-táicí.
- V067 慢慢慢慢演出了我自己的风格。
mànman-man⁴man yǎnchūle wo-zìjī-d-fēnggé.

- V068 没成想播的时候，虽然大家都骂过她，肯定很多人骂过她吧，有吧，怎么可能，肯定大家五个里面最讨厌的就是她。
mei-chéng xiàng-bò-d-shi²hou, sui¹ran-dajiā dou-màgo-ta, kěndìng hen³-duo-ren màgo-ta-ba, yǒu-ba, zěnmě-kenéng, kěndìng⁴-dajiā wǔ-ge-lǐ³mian zuì-tǎoyàn-d jiu⁴-shi-tā.
- V069 但是，谢谢，但是我没有想到，我还是获得了一些观众的认可。
dànshì, xièxie, dàn⁴shi wo-méi-you xiǎngdào, wo-háishi huòdele-yi-xiē guānzhong-d-rènkě.
- V070 真的很谢谢大家。
zhēn-d hen-xièxie dajiā.
- V071 对。
duì.
- V072 说完这个角色，还有一个角色对我印象最深的就是陆雪琪，如果说邱莹莹是我自己不看好的角色那这个角色是，大家不看好的，为什么呢？
shuo⁴wan zhèi-ge-juésè, hái-you-yi²-ge-juesè duì⁴-wo-yìxiang zuì-shēn-d jiu⁴-shi-lù-xuěqí, ru²guo-shuō qiū-yíngyíng shi-wǒ-ziji bu-kànhaò-d juésè na-zhèi-ge juésè-shi, dàjiā bu-kànhaò-d, wèi-shenme-ne?
- V073 因为陆雪琪在《诛仙》原著里面是一个冰雪美人，是一个绝世大美女。
yīn¹wei-lù-xuěqí zài-zhū-xiān yuánzhù-lǐ₃mian shi-yi²-ge bīngxuě měiren, shi-yi²-ge jue²shi-dà-měinǚ.
- V074 别骗人了。
bie-piàn-ren-le.
- V075 好了，好了，我相信我美。
hǎo-le-hao³-le, wo-xiāngxin wo-měi.
- V076 让我去演的时候，我内心也是有点崩溃，我想什么？
rang⁴-wo-qù yǎn-d-shi²hou wo-nèixīn yě-shi-you³-dian-bēngkuì wo³-xiang-shénme?
- V077 我一个北京这么接地气儿的小女孩儿让我去演个陆雪琪，我心里其实也是觉得，这行吗？
wo-yi²-ge běijīng zhème-jie¹di-qìr-d xiao-nǚhair rang⁴-wo-qu-yǎn-ge lù-xuěqí, wo-xīnlǐ qíshì yě-shi juéde, zheí-xíng-ma?

- V078 但我觉得，大家都在骂我当时我就想，哎，那你们都在骂我为什么不挑战我呢？
dàn-wo-juéde, dajiā dou¹-zai-mà-wo dangshí wo³-jiu-xiǎng, ai, na-ni³men dou¹-zai-mà-wo wèi-shenme bu⁴-tiaozhàn-wo-ne?
- V079 也许挑战一下你们可以接受啊，我就硬着头皮去演了。
yexǔ tiǎozhàn-yi-xia⁴ nǐmen ke³yi-jiēshòu-a, wo³-jiu-yìngzh-tóupi qu-yǎnle.
- V080 所以我就尝试了第一次拍仙侠戏，吊威亚，第一次知道，啊什么是，剑耍剑花儿，我每天在剧组不停地，不停地练浑身都是伤，但我觉得我很开心。
suǒyì-wo-jiu⁴ chángshìle di-yi²-ci-pāi xiānxià, diào-wēiyǎ, di-yi-ci zhīdao, a shénme-shi, jiàn-shuǎ-jian-huār, wo-měitiān zai-jùzǔ bu-tíng-d, bu-tíng²-d lian-húnshēn dou¹-shi-shāng, dan⁴-wo-juéde wo³-hen-kāixīn.
- V081 这两个角色彻底改变了我。
zhei⁴-liang-ge-juésè chedǐ gǎibianle-wo.
- V082 播的时候没有想到陆雪琪，也收获多了，也收获了我更多的粉丝，也有一部分观众的认可，所以我觉得就够了。
bò-d-shi²hou mei²-you-xiǎngdào lù-xuěqí, ye-shōuhuò duō-le, ye-shōuhuòle wo-gèng-duō-d fěnsī, ye-you³ yi-bùfen-d guānzhong-d-rènkě, suo³yi-wo-juéde jiu-gòu-le.
- V083 有的时候其实，结果不重要，最重要的是过程。
yǒu-d-shi²hou qíshí, jiéguo bu-zhòngyao, zui-zhòngyao-d shi-guòcheng.
- V084 我突然想到，我们上大学第一节课，我们的老师，张辉老师指着我们，全班三十二个同学说：“你们知道吗？
wo-tūran xiǎngdào, wo³men-shàng-dàxue di-yi-jie-ke⁴, wǒmen-d, lǎoshī, zhāng-huī-lǎoshī zhǐzh-wo³men, quán-bān san¹shí'èr-ge tóngxue-shuō: ni³men-zhīdao-ma?
- V085 你们今天来到这个教室，你们每一个人，都是艺术家，都是独一无二的，你们要相信你们自己。”
ni³men-jīntiān lai²dao zhei⁴-ge-jiàoshì, ni³men měi¹-yi-ge-ren, dōu-shi-yí⁴shuíjiā, dōu-shi dúyiwu'èr-d, ni³men-yao-xiāngxìn ni³men-zìjī.
- V086 今天我们班同学也来了。
jīn¹tiān wo³men-ban-tóngxue yě-laile.
- V087 你们记得这句话吧。
ni³men-jìde zhei⁴-ju-huà-ba.

- V088 我们开学第一天老师跟我们说的，记得吗？
wo³men-kāixué dì⁴-yī-tiān lǎoshī gen-wo³men-shuō-d, jìde-ma?
- V089 我们是艺术家。
wo³men-shì yìshùjiā¹.
- V090 那个时候我特别不明白为什么我们会是艺术家我才十七八岁我们怎么是艺术家，但是，我很感谢老师当时说的那几句话，因为，对，我们是天才。
nèi-ge-shí²hou wō-tèbié bu-míngbai wèi-shénme wǒmen-huì-shì yìshùjiā¹
wo³-cai shíqī-bā-sui wo³men-zěnme-shì yìshùjiā¹, dànshi, wǒ-hēn-gǎnxiè-
lǎoshī dāngshí-shuō-d nēi⁴-jī-ju-huà, yīnwei, duì, wǒ³men-shì-tiāncái.
- V091 因为，可能，那个时候不懂老师说的话，现在的我可能，这两年遇到了很多的事情。
yīnwei, kěnéng, nèi-ge-shí²hou bu-dǒng laoshī shuō¹-d-huà, xiànzài-d-
-wǒ kěnéng, zhēi-liǎng-nián yú⁴daole hēn-duō-d shìqing.
- V092 我有自卑的时候，我有不自信的时候，我有觉得我们是不是，不适合演戏可能要退出的时候，可能，这几句话一直在我身边边叨叨炼着说：“我是与众不同的，我是艺术家，我们是天才。”
wo-you³-zìbēi-d-shí²hou, wo-you³ bu-zìxìn-d-shí²hou, wo-yǒu juéde,
wo-shì-bu-shì, bu-shìhé-yǎnxì kěnéng yào-tuìchū-d-shí²hou, kěnéng,
zhēi⁴-jī-ju-huà yìzhí-zai-wo-shēnbiān: wǒ-shì yuzhong⁴ bu-tóng-d, wǒ³-
-shì-yìshùjiā¹, wǒ³men-shì-tiāncái.
- V093 我觉得每个人都是独特的吧。
wo-juéde měi-ge-ren dou¹-shì-dútè-d-ba.
- V094 对，我们其实每个人都是平凡的，可能在座的每个人都觉得，啊，我们很平凡我们长得不好看，但是你们有梦想吗，还记得最初的梦想吗？
duì, wǒ³men-qíshí měi-ge-ren dou¹-shì-píngfán-d, kěnéng²-zai-zuò-d
měi-ge-ren dou-juéde, a, wǒ³men-hen-píngfán wǒ³men-zhǎng-d
bu-hǎokàn, dàn⁴shi nǐ³men-you-mèngxiǎng-ma, hái-jìde zuì-chū-d
mèngxiǎng-ma?
- V095 就像我，然我也很平凡，但是我一直坚持下来了。
jiū⁴-xiang-wǒ, suī¹ran wǒ-hēn-píngfán, dàn⁴shi-wo-yìzhí
jiānchixiàilaile.
- V096 其实我以前，在大家的眼光底下都是一个乖乖女，大家对我的形象都是好乖啊，那个小雪，我一直活在，大家期待的想象中，

包括爸爸妈妈我从来没有叛逆过，对待身边的工作人员，我的朋友，我全部都是，希望活成他们喜欢的样子。

qi²shi-wo-yíqián, zai-dàjiā-d yǎnguang-dí³xia dou¹-shi-yí²-ge guāi-guai-nǚ, dàjiā duì-wo³-d xíngxiàng dou¹-shi-hǎo-guāi-a, nei⁴-ge-xiǎoxuě, wo-yìzhí huó-zài, dajiā qídai-d xiǎngxiangzhōng, bāokuò bàba-māma wo-cónglái-méi-you **p**ǎn nigo, duìdai shēnbian-d gōngzuo-rényuán, wo³-d-péngyou, wo-**q**uán bu-dou-shì, xīwang huóchéng tāmen xīhuan-d-yàngz.

- V097 所以我，有一段时间觉得自己很累。
suo³yi-wǒ, you³-yi-duàn-shijīān juéde ziji-hěn-lèi.
- V098 直到这两年我今年二十五岁我觉得，我为什么活得这么累，我只是很热爱演戏，我希望活出真是的自我，我想让，喜欢我的朋友知道原来杨紫是这个样子的。
zhīdao-zhei-liǎng-nian wo-jīnnian er⁴shiwǔ-sui wo-juéde, wo-wèi-shenme huó³-d-zhème-lèi, wo-zhǐ-shi hen-rè'ài yǎnxì, wo-xīwang huóchū zhēnshi-d ziwǒ, wo³-xiang-ràng, xīhuan-wo³-d-péngyou zhīdao yuánlai-yáng-zǐ shi-zhèi-ge-yang⁴z-d.
- V099 如果你们可以接受我真实的样子，还能继续喜欢我的话，我觉得那才是我最开心的。
ru²guo ni³men-ke³yi-jiēshou wo-zhēnshi-d-yàngz, hai²-neng-jìxù xīhuan-wo³-d-hua⁴, wo-juéde nèi-cai-shi-wo³ zui-kāixīn-d.
- V100 我的人生，我的事业，我所有东西我想自己作主，别人说得对，我可以接受，别人说得不对，我觉得我要拒绝。
wo³-d-rénshēng, wo³-d-shìyè, wo-suǒyou-dong¹xi wo³-xiang-zìjǐ zuòzhǔ, bié-ren shuo¹-d-duì, wo-ke³yi-jiēshou, bié-ren shuo¹-d-bu-duì, wo-juéde wo³-yao-jùjué.
- V101 虽然这个过程，这过程很难，很多人都会不理解说：“杨紫你为什么这样？”
suīran zhei⁴-ge-guòchéng, zhei-guòcheng hěn-nán, hen-duō-ren-dou¹-hui bu-lǐjie-shuo¹: yáng-zǐ ni-wèi-shenme zhèi-yang?
- V102 但是我觉得，其实，这是我要做的。
dànshi **w**ǒ-juéde, qíshí, zhe-shì wo-yào-zuo-d.
- V103 我想活得真实一些，真实一些去追逐我自己的梦想去拍我自己喜欢的戏，不想去做一些，大家都去做的东西。
wǒ-xiang huó³-d zhēnshi-yì-xie¹, zhēnshi-yì-xie¹ qu-zhuīzhu wo-zìjǐ-d mèngxiang qu-pāi wo-zìjǐ **x**īhuan-d-xì, bù-xiang qu-zuò-yì-xie¹, dajiā-d-**d**ōu-qu zuò-d-dong¹xi.

- V104 所以我觉得我现在把这个标签已经撕开了。
suo³yi-wo-juéde wo-xiànzài ba-zhei⁴-ge-biāoqiān yǐjīng-sīkaile.
- V105 我活得很轻松很自在。
wo-huó-d hen-qīngsōng hen-zizai.
- V106 我有我爱的人，也有爱我的人。
wo-you³ wo-ài-d-ren, ye-you³ ài-wo-d-ren.
- V107 你们爱我，我也爱你们。
ni³men-ài-wo, wo³-ye-ài-nimen.
- V108 你们一直守护着我，我也会一直守护着你们。
ni³men-yìzhí shǒuhùzh-wo, wo-yě-hui yìzhí shǒuhùzh-ni³men.
- V109 其实，就是这个样子。
qíshí, jiū⁴-shi zhèi-ge-yàngz.
- V110 有爱的人然后活成自己的样子有自己的梦想并且一路，去追寻我觉得这是非常美的事情。
you-ài-d-ren ran²hou-huócheng ziji-d-yàngz you-zijǐ-d mèngxiang bìngqǐé yí-lù, qu-zhuīxun wo-juéde-zhe⁴-shi fēichang-měi-d shìqing.
- V111 其实在我们出生那一刻，我觉得我们就是独一无二的。
qíshí zai-wo³men-chūshēng nei⁴-yì-kè, wo-juéde wo³men-jiù-shì dúyiwu'èr-d.
- V112 因为世界上没有，第二个人跟你长得一样，或者是跟你有一样的名字。
yin¹wei-shìjiēshang mei²-you, dì-èr-ge-ren, gen¹-ni-zhǎng-d yì-yàng, huó⁴zhe-shì-gen-nǐ you³-yì-yàng-d míngzi.
- V113 我们不要觉得自己很，卑微，不要觉得自己很渺小，不要觉得自己很平凡不是，大家都很伟大。
wo³men-bú-yào juéde ziji-hen, bēiwēi, bu²-yao-juéde ziji-hen-miǎoxiao, bu²-yao-juéde ziji-hen-píngfán bú-shì, dajiā dou¹-hen-wěidà.
- V114 因为世界上没有第二个人跟你一样。
yin¹wei shìjiēshang mei²-you-di-èr-ge-ren gēn¹-ni-yì-yàng.
- V115 所以如果你有最初的梦想，就去坚持。
suo³yi ru²guo-ni-yǒu zuì-chū-d-mèngxiang, jiū⁴-qu-jiānchí.

- V116 每个梦想都是伟大的，每个在座的你也都是伟大的，记住，世界上，只有唯一一个你。
měi-ge-mèngxiang dou¹-shi-wěidà-d, měi-ge zai-zuò-d-ni³ yě-dou-shi wěidà-d, jìzhu, shìjièshàng, zhì³-you wéiyī-yi-ge-ni³.
- V117 我会跟你们一起努力。
wǒ-huì-gen-ni³men yìqǐ-nǔlì.
- V118 我是演员杨紫，谢谢大家。
wǒ³-shì-yǎnyuán yáng-zǐ, xièxie-dajiā.

Lineární členění vět

Analýzovaný korpus se skládal ze 118 vět, jež se rozpadaly na 386 kól. Tato kóla byla dále tvořena 913 segmenty, které se objevovaly ve formě jedno- až devítislabičné. Vzorok se dohromady skládal z 2 237 slov, jež se dále rozpadaly na 3 166 slabik.

Délka věty

Ve vzorku se objevilo celkem 118 vět, přičemž každá věta obsahovala v průměru:

- 3 kóla (3,3), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jedním a maximálně jedenácti kóly;
- 8 segmentů (7,7), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jedním a maximálně dvaceti osmi segmenty;
- 19 slov (19,0), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jedním a maximálně šedesáti dvěma slovy;
- 27 slabik (26,8), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jednou a maximálně devadesáti třemi slabikami.

Délka kóla

Ve vzorku se objevilo celkem 386 kól, přičemž každý kólon obsahoval v průměru:

- 2 segmenty (2,7), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jedním a maximálně desíti segmenty;
- 6 slov (5,8), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jedním a maximálně dvaceti dvěma slovy;
- 8 slabik (8,2), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jednou a maximálně třiceti čtyřmi slabikami.

Délka segmentu

Ve vzorku se objevilo celkem 913 segmentů, přičemž každý segment obsahoval v průměru:

- 2 slova (2,5), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jedním a maximálně osmi slovy;

- 3 slabiky (3,5), přičemž věty korpusu byly tvořeny minimálně jednou a maximálně devíti slabikami.

Jako průměrnou délku kóla uvádí O. Švarný 6–7 slabik⁵. Mnou zjištěné výsledky se s tímto tvrzení neshodují, neboť průměrná hodnota je o jednu slabiku vyšší. Naopak průměrná délka segmentu, která je vymezena jako 2,5–4,5 slabiky, spadá i v případě mého vzorku do rozmezí uvedeného O. Švarným.

Rychlost promluvy

V televizním výstupu hovoří mluvčí přirozeně, ze začátku můžeme dokonce v jejím hlase slyšet mírnou nervozitu, což dodává promluvě na autentičnosti. Bezprostřednost projevu dokazují i občasná přeráznutí, emoční zaváhání či delší odmlky. Jelikož se mluvčí narodila a vyrůstala v Pekingu, můžeme si taktéž všimnout velmi frekventované erizace, která je pro pekingský dialekt charakteristická.⁶ Ta byla v rámci korpusu nejčastěji využita nejen pro vyjádření zdrobněliny a familiárnosti, ale také v rámci typických obrátů pekingského dialektu. Celková délka analyzovaného vzorku je 775 vteřin. Jelikož text obsahuje 3 166 slabik, je možno určit, že průměrná rychlost promluvy byla 252,3 slabik za minutu.

Analýza segmentů

V analyzovaném vzorku se nacházelo celkem 913 segmentů, které se dělily na jedno- až devítislabičné. Segmenty tvořené jedinou slabikou byly zastoupeny osmi výskyty. V následující analýze nebudou s ohledem na absenci rytmického průběhu zohledňovány.

počet slabik	absolutní četnost	relativní četnost
1	8	0,9 %
2	225	24,6 %
3	249	27,3 %
4	247	27,1 %
5	146	16,0 %
6	32	3,5 %
7	5	0,5 %
9	1	0,1 %
celkem	913	100 %

Tabulka 1: Rozdělení segmentů podle počtu slabik

⁵ Švarný a kol. 1998: 24.

⁶ Kane 2009: 152.

Největšího zastoupení dosahují segmenty dvou-, tří- a čtyřslabičné, které dohromady tvoří 721 vzorků, tj. 79,0 % analyzovaného korpusu. O něco méně početnou skupinu představují segmenty pěti- a šestislabičné, jež s celkem 178 vzorky zaujímají 19,5 % korpusu. Naopak nejméně početnou skupinou byly segmenty jedno-, sedmi- a devíťslabičné, které tvoří pouze 1,5 % analyzovaného korpusu. Jak můžeme vidět, rozdíl mezi třemi nejvíce zastoupenými skupinami segmentů je zanedbatelný. Tříslabičné segmenty převyšují čtyřslabičné pouze o dva výskyty.

Dvouslabičné segmenty

Dvouslabičných segmentů se vyskytlo celkem 225, čímž se zařadily do trojice nejfrekventovanějších segmentů. U dvouslabičných segmentů obecně platí, že převažují rytmické sledy sestupné doplněné o sledy vzestupné⁷. Tabulka níže demonstruje platnost tohoto tvrzení i v případě analyzovaného vzorku. Descendentní sled se vyskytl 116 krát a byl doplněn o 109 výskytů sledu ascendentního.

rytmický průběh	absolutní četnost	relativní četnost
ascendentní sled	109	48,4 %
descendentní sled	116	51,6 %
celkem	225	100 %

Tabulka 2: Dvouslabičné segmenty

Tříslabičné segmenty

Tříslabičných segmentů se vyskytlo celkem 249, jedná se tudíž o nejpčetněji zastoupenou skupinu tvořící 27,3 % celého korpusu. V tabulce 3 vidíme absolutní a relativní četnost výskytu rytmických sledů u všech tříslabičných vzorků. Jak si můžeme povšimnout, největšího zastoupení dosahuje sled descendentní, který byl v 62 případech vyhodnocen jako descendentní sled s předklonkou a ve zbývajících 46 případech se jednalo o sled descendentní jako celek. Druhou nejpčetnější skupinou byl sled akronymický, který se na korpusu podílel 83 vzorky. Nejméně zastoupenou skupinu představoval sled ascendentní, jež byl zastoupen pouhými 58 vzorky.

rytmický průběh	absolutní četnost	relativní četnost
<i>akronymický sled jako celek</i>	83	33,3 %
<i>ascendentní sled</i>	58	23,3 %
ascendentní jako celek	23	9,2 %
ascendentní s příklonkou	35	14,1 %

⁷ Švarný a Uher 2014: 14.

<i>descendentní sled</i>	108	43,4 %
descendentní jako celek	46	18,5 %
descendentní s předklonkou	62	24,9 %
celkem	249	100 %

Tabulka 3: Tříslabičné segmenty

Čtyřslabičné segmenty

Čtyřslabičných segmentů se v analyzovaném vzorku vyskytlo celkem 247 a s rozdílem pouhých 0,2 % se po segmentech tříslabičných projeví jako druhé nejproduktivnější. Nejpočetněji byly zastoupeny segmenty akronymické, které se svými 148 výskyty zaujímají tři pětiny čtyřslabičných segmentů. Relativně vysokých hodnot dosahují rovněž segmenty tvořené dvěma descendentními sledy a segmenty tvořené jedním descendentním sledem, přičemž první zmiňované převyšují druhé pouze o jeden vzorek. Naopak nejmenším zastoupením se vyznačovaly kombinace dvou ascendentních sledů a kombinace ascendentního a descendentního sledu, které se v rámci korpusu objevily dohromady pouze desetkrát.

rytmický průběh	absolutní četnost	relativní četnost
<i>akronymický sled</i>	148	59,9 %
akronymický jako celek	100	40,5 %
akronymický s předklonkou	17	6,9 %
akronymický s příklonkou	31	12,5 %
<i>ascendentní sled s příklonkou</i>	12	4,9 %
<i>descendentní sled</i>	38	15,4 %
descendentní jako celek	10	4,1 %
descendentní s předklonkou	28	11,3 %
<i>kombinace dvou ascendentních sledů</i>	6	2,4 %
<i>kombinace dvou descendentních sledů</i>	39	15,8 %
<i>kombinace ascendentního a descendentního sledu</i>	4	1,6 %
celkem	247	100 %

Tabulka 4: Čtyřslabičné segmenty

Pětislabičné segmenty

Pětislabičných segmentů se v analyzovaném vzorku objevilo celkem 146. Jednalo se opět nejen o segmenty tvořené jedním sledem ascendentním či descendentním a segmenty s akronymickým průběhem, ale zastoupeno bylo i pět dalších druhů kombinací sledů. Obdobně jako u segmentů čtyřslabičných můžeme i v případě pětislabičných pozorovat jednoznačnou převahu akronymického rytmu, kterým se vyznačovalo 83 segmentů. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou byla kombinace dvou descendentních sledů, jež se svými 48 výskyty zaujímá jednu třetinu pětislabičných

segmentů. Na druhém konci škály, tedy s nejmenším počtem zastoupení, se nachází kombinace dvou ascendentních sledů s příklonkou a kombinace sledu akronymického a descendentního, v obou případech zastoupená pouze jedním vzorkem. Sled ascendentní se objevuje pouze ojedinele, a to vždy v kombinacích s jiným sledem.

rytmický průběh	absolutní četnost	relativní četnost
<i>akronymický sled</i>	83	56,8 %
akronymický jako celek	44	30,1 %
akronymický s předklonkou	19	13,0 %
akronymický s příklonkou	18	12,3 %
akronymický s předklonkou a příklonkou	2	1,4 %
<i>descendentní sled</i>	5	3,4 %
descendentní jako celek	2	1,3 %
descendentní s předklonkou	3	2,1 %
<i>kombinace ascendentního sledu s příklonkou a descendentního sledu</i>	6	4,1 %
<i>kombinace dvou ascendentních sledů s příklonkou</i>	1	0,7 %
<i>kombinace dvou descendentních sledů</i>	48	32,9 %
kombinace jako celek	35	24,0 %
kombinace s předklonkou	13	8,9 %
<i>kombinace ascendentního a descendentního sledu</i>	2	1,4 %
<i>kombinace akronymického a descendentního sledu</i>	1	0,7 %
celkem	146	100 %

Tabulka 5: Pětislabičné segmenty

Šestislabičné segmenty

Šestislabičných segmentů se v korpusu vyskytlo celkem 32. Nejvýznamnější část z nich byla realizována akronymicky. Konkrétně se tímto průběhem vyznačovalo 15 segmentů. Obdobně jako u sledů pětislabičných se i zde vyskytlo pět dalších druhů kombinací rytmických sledů. Z nich nejvyššího výskytu dosahovala opět kombinace dvou descendentních sledů.

rytmický průběh	absolutní četnost	relativní četnost
<i>akronymický sled</i>	15	46,9 %
akronymický jako celek	7	21,9 %
akronymický s předklonkou	4	12,5 %
akronymický s příklonkou	4	12,5 %
<i>kombinace dvou descendentních sledů</i>	7	21,9 %
kombinace jako celek	2	6,3 %
kombinace s předklonkou	5	15,6 %
<i>kombinace dvou ascendentních sledů</i>	1	3,1 %

<i>kombinace ascendentního sledu s příklonkou a descendentního sledu</i>	3	9,4 %
<i>kombinace ascendentního a descendentního sledu s předklonkou</i>	1	3,1 %
<i>kombinace tří descendentních sledů</i>	5	15,6 %
celkem	32	100 %

Tabulka 6: Šestislabičné segmenty

Sedmislabičné segmenty

Sedmislabičných segmentů se v korpusu vyskytlo celkem pět. Tři z nich se vyznačovaly akronymickým průběhem, v jednom případě doplněném o předklonku. U zbývajících dvou segmentů se objevila méně obvyklá kombinace sledu ascendentního s descendentním, mezi něž byla vložena příklonka.

Devítislabičné segmenty

Devítislabičný segment se v rámci korpusu objevil pouze jeden, a to v kombinaci tří sledů descendentních.

Shrnutí rytmického členění segmentů

Celkově lze říci, že největšího zastoupení dosáhly segmenty s akronymickým průběhem, jež se svými 332 vzorky zaujaly 36,3 % celého korpusu. Za nimi následují segmenty tvořené jedním descendentním sledem a poté segmenty tvořené jedním ascendentním sledem. Pokud bychom zahrnuli kombinaci dvou a tří descendentních sledů dohromady ke sledu descendentnímu, jednoznačně by tento rytmus s celkovým počtem 367 výskytů převažoval a tvořil by 40 % celého korpusu. Na druhé straně škály se ocitla s nejmenším zastoupením kombinace akronymického a descendentního sledu, jež se v rámci všech 913 segmentů vyskytla pouze jednou.

rytmický průběh	absolutní četnost	relativní četnost
jednoslabičný segment	8	0,9 %
sled akronymický	332	36,3 %
sled ascendentní	179	19,6 %
sled descendentní	267	29,2 %
kombinace dvou ascendentních sledů	8	0,9 %
kombinace dvou descendentních sledů	94	10,3 %
kombinace ascendentního a descendentního sledu	18	2,0 %
kombinace akronymického a descendentního sledu	1	0,1 %

kombinace tří descendentních sledů	6	0,7 %
celkem	913	100 %

Tabulka 7: Celkové rytmické členění segmentů

Analýza kól

Tabulka 8 poskytuje přehled o počtu kól, jimž jsou tvořeny analyzované věty. Korpus se skládá ze 118 vět, které obsahují minimálně jeden a maximálně jedenáct kól. Z tabulky můžeme vyčíst, že největšího zastoupení dosahují dvou- a tříkólové věty, které tvoří dohromady dvě pětiny celého korpusu. Relativně hojně jsou dále zastoupeny i věty jednokólové (22 %) a pětikólové (14,4 %). Nejméně zastoupená věta s jedenácti kóly se v analyzovaném vzorku vyskytla pouze jednou.

typ věty	absolutní četnost	relativní četnost
jednokólová věta	26	22,0 %
dvoukólová věta	31	26,3 %
tříkólová věta	16	13,6 %
čtyřkólová věta	11	9,3 %
pětikólová věta	17	14,4 %
šestikólová věta	9	7,6 %
sedmikólová věta	2	1,7 %
osmikólová věta	3	2,6 %
devítikólová věta	2	1,7 %
jedenáctikólová věta	1	0,8 %
celkem	118	100 %

Tabulka 8: Rozdělení vět na základě počtu kól

Analýzovaný vzorek čítá 386 kól a můžeme pozorovat jasnou dominanci kól jednosegmentálních, která se svými 128 výskyty zaujímají třetinu zkoumaného vzorku. Druhou a třetí nejfrekventovanější skupinu představují kóla tvořená dvěma a třemi segmenty, která dohromady zaujímají téměř polovinu analyzovaného korpusu. Za zmínku dále stojí, že v rámci analýzy byl po jednom výskytu zaznamenán kólón tvořený osmi a dokonce desíti segmenty.

počet segmentů	absolutní četnost	relativní četnost
1	128	33,2 %
2	109	28,2 %
3	81	20,9 %

4	44	11,4 %
5	10	2,6 %
6	5	1,3 %
7	7	1,8 %
8	1	0,3 %
9	1	0,3 %
celkem	386	100 %

Tabulka 9: Počet segmentů v rámci kól

Pozice rytmických sledů v rámci kól

V analyzovaném vzorku se nachází celkem 913 segmentů, z nichž 905 vykazovalo rytmus. Osm segmentů tvořených jednou lichou slabikou nebylo zohledňováno, do analýzy tedy byly zahrnuty segmenty dvou- až desítislabičné. U 120 jednosegmentálních kól byla jejich pozice chápána jako na konci.⁸ O. Švarný uvádí, že výskyt ascendentních segmentů je příznačný především pro pozici na konci kóla. Pro sledy descendentní, kterých je v absolutních číslech více, je naopak více typická pozice na začátku či uprostřed kóla.⁹

rytmický sled	pozice na začátku nebo uvnitř kóla		pozice na konci kóla	
	absolutní četnost	relativní četnost	absolutní četnost	relativní četnost
akronymický sled	112	54,1 %	95	45,9 %
ascendentní sled	175	66,5 %	88	33,5 %
descendentní sled	152	49,8 %	153	50,2 %
jiný ¹⁰	87	66,9 %	43	33,1 %

Tabulka 10: Pozice rytmických sledů

Z tabulky je patrné, že nejvíce zastoupený ascendentní sled se výrazně častěji vyskytoval v pozici na začátku kóla. Výskyt descendentního sledu byl více méně rovnoměrně rozložen mezi obě vymezené pozice. Z úhlu pohledu obsazení jednotlivých pozic můžeme pozorovat, že na začátku a uvnitř kól převládal sled ascendentní a na konci kól sled descendentní. Lze proto konstatovat, že zjištění O. Švarného se v mém vzorku nepotvrdilo.

⁸ Viz Švarný a Uher 2014: 14.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Tj. kombinace více rytmických sledů v rámci jednoho segmentu.

Typy kól

Jak bylo zmíněno výše, v korpusu se nachází celkem 386 kól, která jsem rozdělila na ta, u nichž dochází k přímému sousedství arží a u kterých nikoli. Níže v tabulce můžeme vidět absolutní a relativní četnost vymezených kategorií kól.

kategorie	absolutní četnost	relativní četnost
<i>kóla tvořená jedním sledem</i>	110	28,5 %
akronymický sled	57	14,7 %
ascendentní sled	25	6,5 %
descendentní sled	28	7,3 %
<i>kóla tvořena dvěma a více sledy</i>	268	69,4 %
modely bez realizace sousedství arží	131	33,9 %
modely s realizací sousedství arží	96	24,9 %
atonická slabika mezi dvěma arzemi	41	10,6 %
<i>kóla tvořená lichou slabikou</i>	8	2,1 %
celkem	386	100 %

Tabulka 11: Typy kól

Kóla tvořená jedním sledem se v rámci vzorku objevila 110 krát, čímž zaujala více než jednu čtvrtinu celkového korpusu. V této kategorii mohou být kóla tvořena sledem akronymickým, ascendentním nebo descendentním, případně doplněným o příklonky či předklonky. Více než polovinu zaujímal s 57 kóly sled akronymický. Sledy descendentní a ascendentní byly zastoupeny více méně rovnoměrně, tedy každý z nich zaujímal přibližně čtvrtinu jednosegmentálních kól. Jak dále naznačuje uvedená tabulka, kategorie kól tvořených jednou lichou slabikou byla reprezentována jen několika málo výskyty.

Analyzovanému vzorku dominovala s 268 výskyty kóla tvořená dvěma a více sledy. Tato kóla jsem dále rozdělila podle toho, zda u nich dochází k přímému sousedství arží či nikoli. A právě případů, ve kterých k přímému sousedství arží nedošlo, bylo zastoupeno nejvíce. Se svými 131 výskyty totiž představují přibližně třetinu všech kól. Přímé sousedství arží se objevilo u 96 kól, která zaujímají jednu čtvrtinu analyzovaného korpusu. Ve většině případů se v rámci analyzovaného korpusu jednalo o jedno sousedství dvou arží, objevila se však i kóla, kdy došlo ke třem sousedstvím arží, a to konkrétně ve čtyřech případech. Ve 41 případech, která svými 10,6 % doplňují celek, pak přímému střetu arží bránila atonická slabika, která byla ve formě předklonky nebo příklonky mezi ně vložena.

Kóla bez realizace sousedství arží (131 vzorků)

V rámci analyzovaného korpusu se vyskytlo celkem 131 případů, kdy k sousedství arží nedocházelo. U těchto kól jsme mohli pozorovat celkem 36 různých rytmických variací. Nejproduktivnější vzorce odpovídaly závěrům Oldřicha Švarného¹¹. Patří

¹¹ Švarný a kol. 1998: 50.

zde především opakovaný výskyt sledu descendantního, jenž se objevil ve formě až pětistupňové descendance a s 36 vzorky představoval 27,7 % kól bez sousedství arží. Druhým nejfrekventovanějším rytmem byla kombinace descendantního sledu s akronymickou strukturou, která s 25 výskyty zaujímalá 19,2 % kól bez sousedství arží. Třetím nejproduktivnějším vzorcem byla kombinace dvou descendantních sledů s akronymickou strukturou zastoupená 11 kóly.

Kóla se sousedstvím arží (96 vzorků)

Kól, u nichž k přímému sousedství arží dochází, se v analyzovaném korpusu vyskytlo celkem 96. V 76 případech se jednalo o bezprostřední sousedství dvou arží, což tvoří 79,2 % tohoto typu kól. Šestnáctkrát se objevila dvě sousedství arží a čtyřikrát dokonce tři sousedství arží. Složitá struktura kól se sousedstvím arží zapříčinila četné variace rytmických sledů. Ve vztahu k celkovému počtu těchto kól tak lze pozorovat až překvapivě vysoký počet 59 různých rytmických vzorců. Větším počtem výskytů se přitom projevovala seskupení dvou až čtyř po sobou jdoucích akronymických struktur zastoupená devíti kóly. Dalších pět kól pak bylo tvořeno spojením sledu ascendentního a akronymické struktury.

Kóla s vloženou atonickou slabikou mezi dvěma arzemi (41 vzorků)

Kóla s atonickou slabikou, tj. předklonkou či příklonkou, která zabraňuje přímému sousedství arží, se v analyzovaném korpusu vyskytla 41 krát a představovala tak 10,6 % kól tvořených dvěma a více sledy. Největší četnosti dosahovala kóla, kdy atonická slabika oddělovala kombinaci ascendentního a descendantního sledu, dále kombinaci akronymické struktury a descendantního sledu a taktéž kombinaci ascendentního sledu s akronymickou strukturou.

Shrnutí výsledků

V úvodu článku bylo stanoveno za hlavní cíl podrobit transkribovaný text podrobné analýze a popsat prozodické vlastnosti, přičemž zjištěné výsledky budou moci přispět nejen k rozšíření již existujících znalostí, ale také k lepšímu pochopení fungování moderního hovorového čínského jazyka. Po zpracování korpusu a provedené analýze jsem došla k následujícím zjištěním.

Celková doba trvání analyzované nahrávky byla 12 minut 55 vteřin. Z analýzy lineárního členění vyplynulo, že se korpus skládal ze 118 vět, jež se dále rozpadaly na 386 kól, 913 segmentů, 2 237 slov a 3 166 slabik. Každá věta se skládala v průměru ze 3,3 kól, 7,7 segmentů a 19,0 slov. Následně bylo zjištěno, že mluvčí v průměru vyslovila 252,3 slabik za minutu.

Segmenty, kterých se v analyzovaném vzorku vyskytlo 913, byly tvořeny jednou až devíti slabikami, přičemž největší zastoupení jsme mohli pozorovat u segmentů tříslabičných, jež zaujímalý 27,3 % korpusu. Jen o dvěma vzorky méně se vyznačovaly segmenty čtyřslabičné (27,1 %) a o necelá tři procenta méně segmenty dvouslabičné (24,6 %). Naopak nejmenším zastoupením, které nepřesáhlo ani 1 % celkového korpusu, se projevovaly segmenty jedno- (0,9 %), sedmi- (0,5 %)

a devítislabičné (0,1 %). U segmentů dvouslabičných bylo možno potvrdit zjištění prof. Švarného o převaze descendentního rytmického sledu (51,6 %), který taktéž převažoval u segmentů tříslabičných (43,4 %). V případech čtyřslabičných segmentů připadla jednoznačná převaha rytmickému sledu akronymickému, a to v 59,9 % všech čtyřslabičných segmentů. Akronymický rytmus převažoval rovněž u segmentů pěti- (56,8 %), šesti- (46,9 %) a sedmislabičných (60 %). Jediný devítislabičný segment, který se v rámci analýzy objevil, byl vyhodnocen jako kombinace tří descendentních sledů. Vůbec nejnižším zastoupením se vyznačovala kombinace dvou ascendentních sledů, kterou bylo možné pozorovat jednou u pětislabičných a jednou u šestislabičných segmentů. Sled ascendentní se dále objevil i v kombinaci se sledem descendentním v rámci segmentů sedmislabičných, obecně lze však říci, že jeho výskyt v kombinacích byl spíše sporadický. Celkově vzato se největší část segmentů vyznačovala akronymickým rytmem (36,3 %). Hojně byly zastoupeny rovněž segmenty tvořené jedním sledem descendentním (29,2 %) a jedním sledem ascendentním (19,6 %).

Druhá část analýzy byla zaměřena na analýzu kól, kterých se v rámci korpusu objevilo 386. Z hlediska počtu kól se mezi nejkratší řadila věta jednokólová s 22,0 % četností výskytu. Nejdelší věta obsahovala jedenáct kól a v korpusu se vyskytla pouze jednou. Nejfrekventovaněji zastoupené věty byly dvoukólové a se svými 31 výskytů zaujímaly 26,3 % korpusu. Samotná kóla byla tvořena minimálně jedním segmentem. Jednosegmentální kóla přitom byla zastoupena nejhojněji a se 128 výskytů představovala jednu třetinu celého korpusu. Nejdelší kólon byl tvořen devíti segmenty a v rámci celého korpusu se objevil pouze jednou. Analýza umístění rytmických sledů v rámci kól ukázala, že v pozici na začátku a uvnitř kóla se nejčastěji objevoval sled ascendentní (33,3 %) a v pozici na konci kóla sled descendentní (40,4 %).

Závěrečnou částí byla analýza typů kól s ohledem na výskyt sousedství arží. Po rozdělení na kóla, jež byla tvořena jedním či více sledy, bylo zjištěno, že jedním sledem bylo tvořeno 110 kól, u nichž převládal sled akronymický. Kól, která byla tvořena dvěma a více sledy, se vyskytlo v analyzovaném vzorku nejvíce, konkrétně se na celkovém korpusu podílela 69,4 %. Dominantní převaha přitom připadla modelům, ve kterých se sousedství arží nerealizovalo (33,9 %). Naopak sousedství arží jsme mohli pozorovat v 96 případech (24,9 %). Kóla tvořená dvěma a více sledy mohla být rovněž doplněna o atonickou slabiku, tj. příklonku či předklonku, která přímému sousedství arží zabránila. Tento typ kól bylo možno v analyzovaném vzorku pozorovat ve 41 případech (10,6 %). Objevilo se taktéž osm případů (2,1%), kdy byla kóla tvořena jednou lichou slabikou.

Literatura

- KANE, Daniel: *Knížka o čínštině*. Mirošovice 2009.
- HOFFMANNOVÁ, Jana: *Stylistika a--: současná situace stylistiky*. Praha 1997.
- POSPĚCHOVÁ, Zuzana: *Tónové změny v moderní čínštině ze sociolingvistické perspektivy*. Olomouc 2016.
- SLAMĚNÍKOVÁ, Tereza: Rytmičké členění příkladových vět *Učebního slovníku jazyka čínského* (hesla 1–50). *Dálný východ* 2016, VI (1), ss. 64–81.
- ŠVARNÝ, Oldřich a kolektiv: *Hovorová čínština v příkladech 3*. Olomouc 1998.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Prozodická gramatika čínštiny*. Olomouc 2014.
- ŠVARNÝ, Oldřich a David Uher: *Hovorová čínština. Úvod do studia hovorové čínštiny*. Olomouc 2001.
- TRÁSKOVÁ, Hana: Za Oldřichem Švarným a jeho prozodickou transkripcí čínštiny. *Nový Orient* 2011, 66 (3), ss. 40–43.
- TRÁSKOVÁ, Hana: Prozodická transkripce čínštiny O. Švarného: čtyři historické verze. *Nový Orient* 2011b, 66 (4), ss. 45–50.
- UHER, David a Tereza Slaměníková: Prozodická analýza monologu. *Dálný východ* 2015, V (2), ss. 104–115.
- VIZNEROVÁ, Bára: *Prozodická analýza textu: Yang Zi*. Olomouc 2021. Diplomová práce.

Prosodic Analysis of the Text: Yang Zi

This article aims to incorporate prosodic features into the transcribed text, originated by a Standard Chinese speaker. Subsequently, the text will be used as a basis for the thorough analysis for which purposes the Chinese actress Yang Zi, born in Beijing, was chosen. In the research, I focus on speech speed to determine the average length of sentences, colas, and segments. Then I deal with the linear structure of the colas and the structure of the segments. The detailed quantitative analysis results show that the analysed sample consists of 118 sentences, 386 colas, 913 segments, 2237 words, and 3166 syllables. The most frequent sentences consist of 2 cola, while colas made of one segment are the most frequent ones. Within the segments, the most productive is the acronymic rhythmical sequence. The speed of speech in default analysed recording is 252,3 syllables per minute.

Keywords: Chinese, prosody, prosodic transcription, rhythm, linear segmentation, seven grades of prominency colon, segment, Oldřich Švarný (1920–2011), Yang Zi

Contact: Bára Viznerová, katedra asijských studií ff UP, Křížkovského 12, 771 80 Olomouc, Czech republic; bara.viznerova01@upol.cz